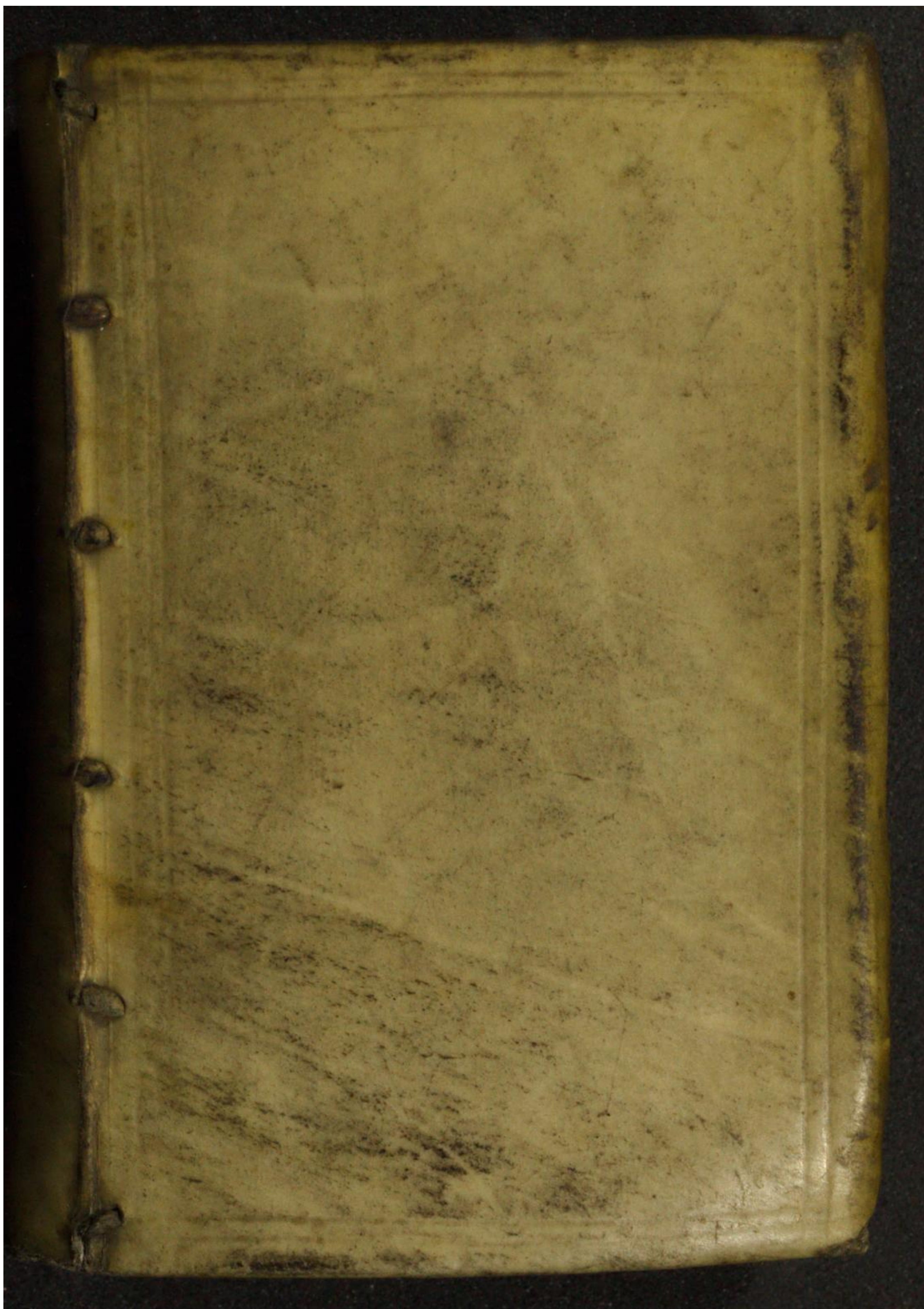
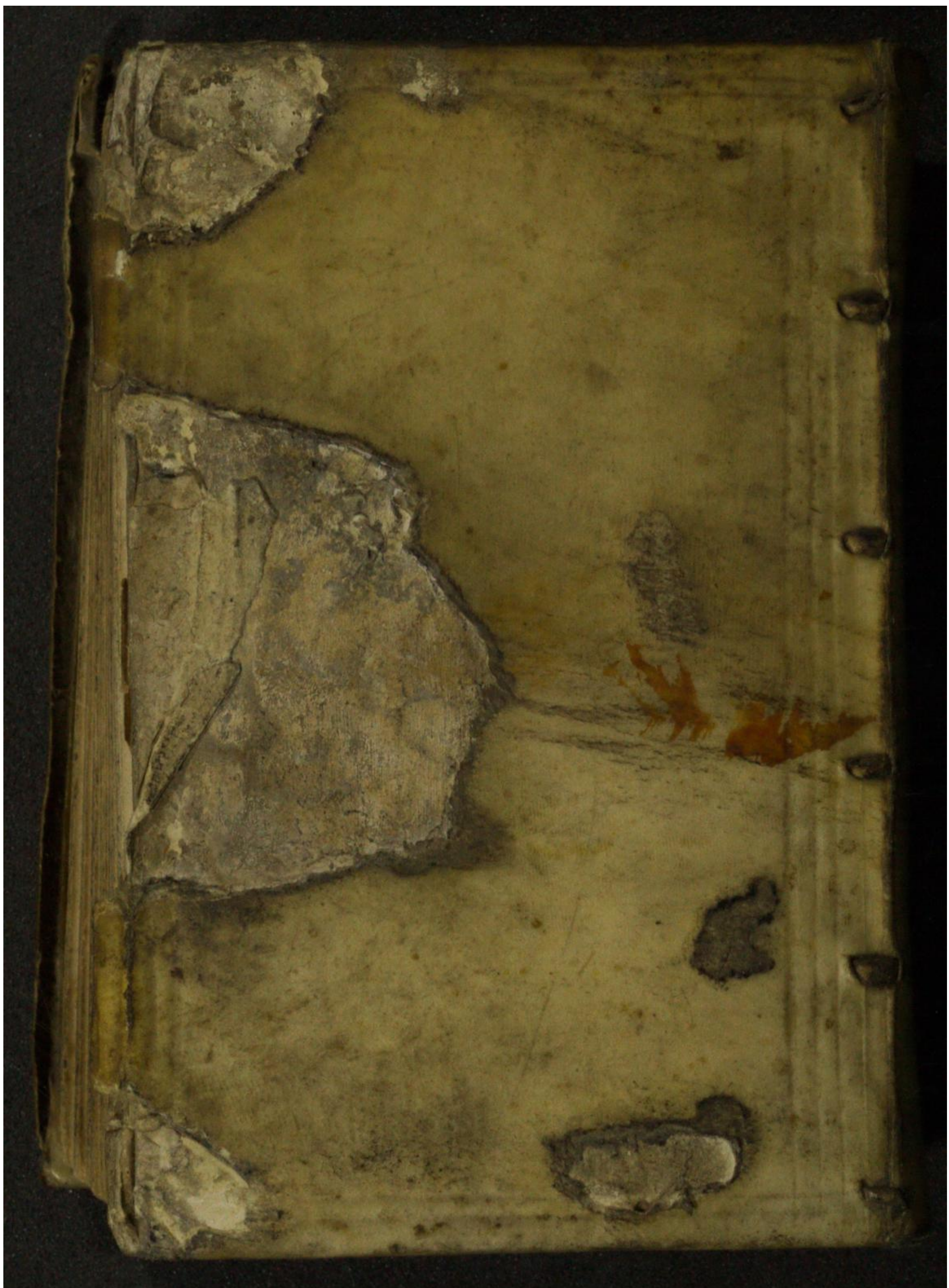

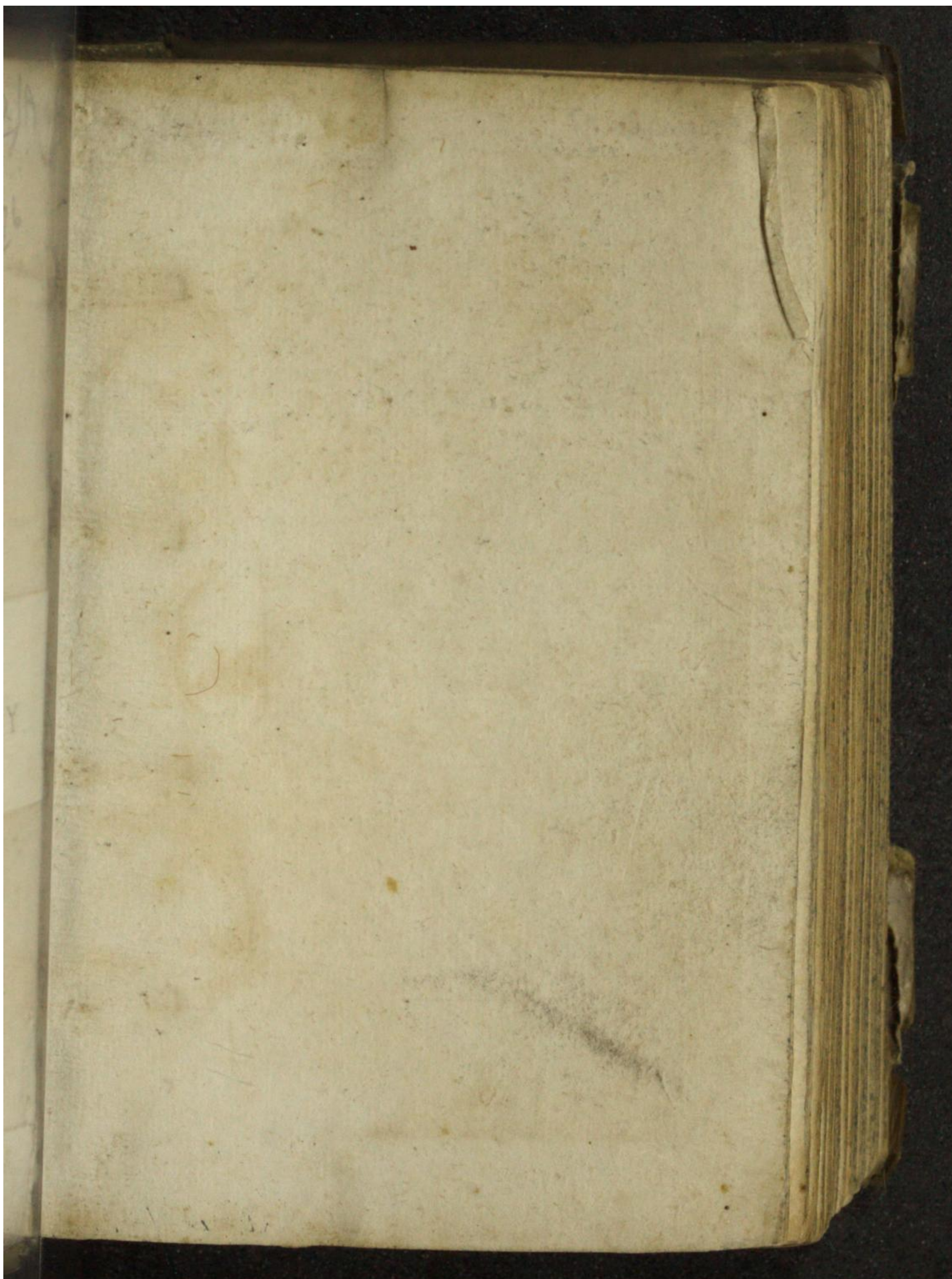

5. mars. 17

1 ~~10~~.

SYLVIUS

RATIO
Medendi morbis

INTERNIS PROPE' OMNIbus, Medicinæ candidatis non exiguæ commoditati futura, è Galeni ſcriptis, & Marci Gattinariç (vt vocăt) PRACTICA.

PER IACOBVM SYLVIVM *accuratè ſelecta, & in non inuenuſtam eamq; dilucidam Methodum redacta: cui breuis acceſſit Index eorum, quæ ſcitu neceſſaria ſunt.*

GENEVÆ,

Apud Petrum & Iacobum Chouët.

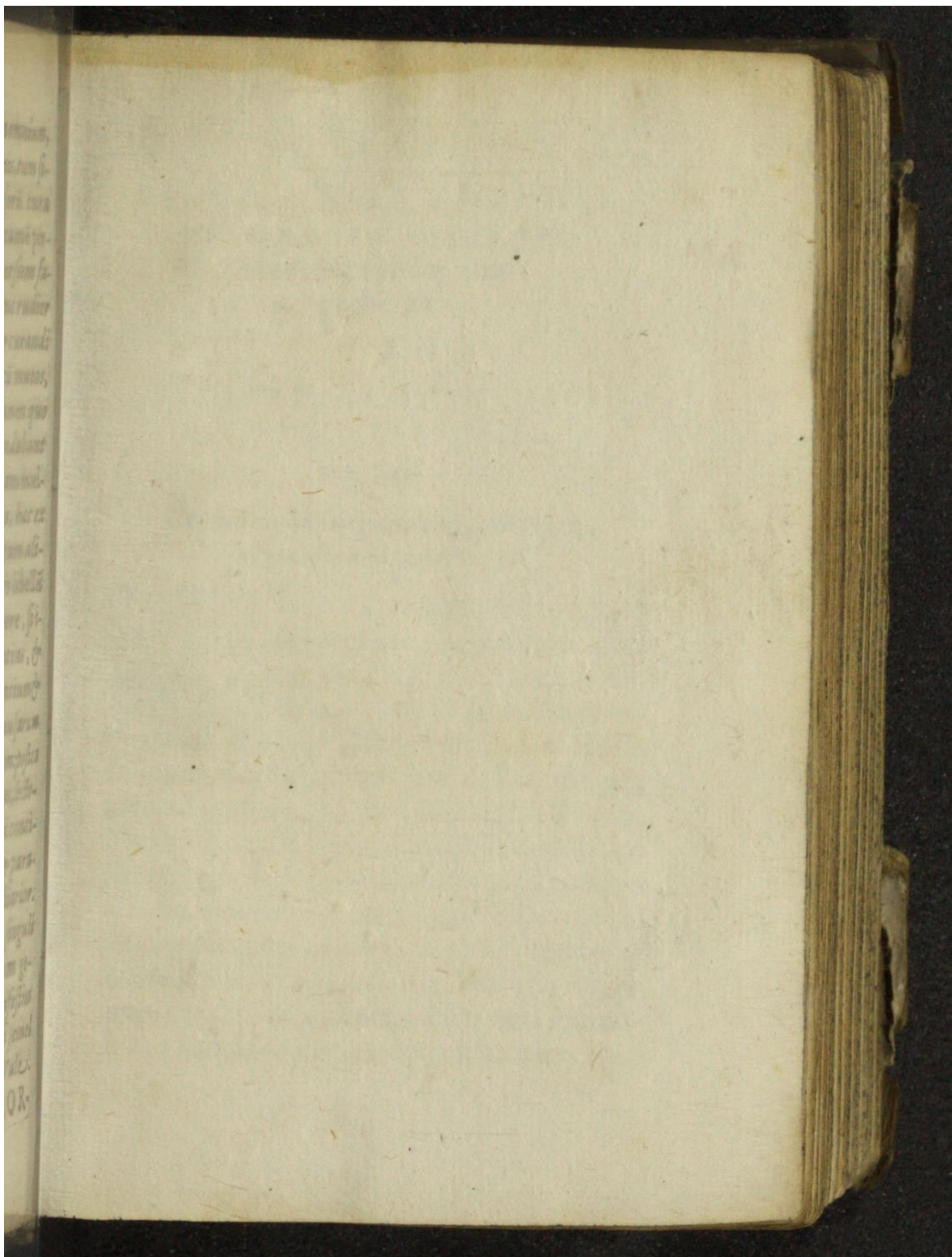
M. DC. XX.

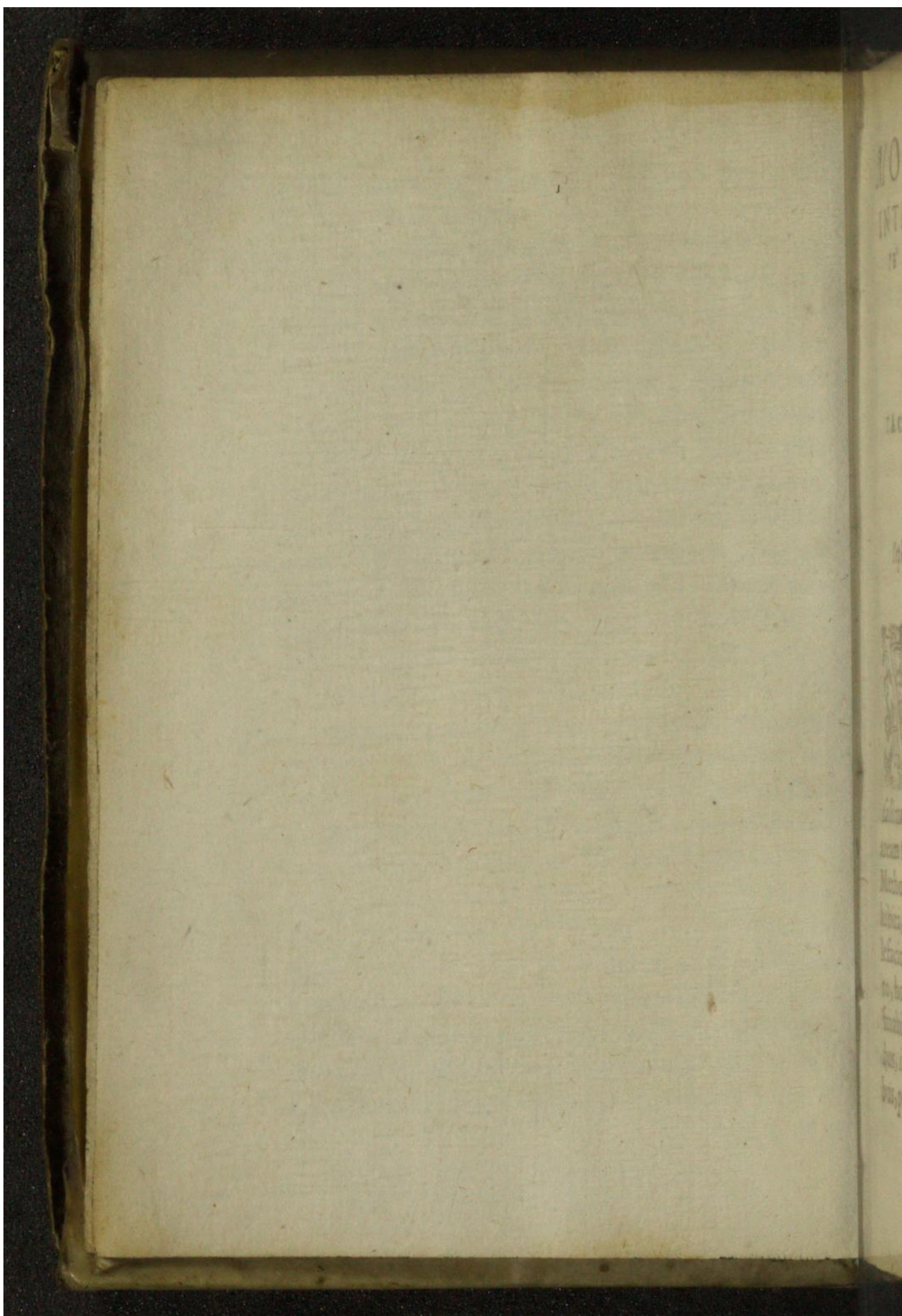
AD LECTOREM.

CVM methodus curatoria in vniuersalibus tantũ constituta, neminem perfectè sciẽtem reddere queat, nisi in particularibus eadem exerceatur, mihi pretium operæ facturus videor, si post methodi therapeuticæ Galeni interpretationem à nobis absolutam, iam in morbis propè omnibus curandis auditorem exerceamus. Id quod si Galenus præstitisset ac perfecisset, quod in methodo eadem locis aliquot obiter, & exẽplis non ita multis attingit, in libris verò de compositione medicamentorum secundum partes, non paulò plenius expressit: cassus erat futurus noster hic labor, quo morborum propè omnium præcipuè internorum, curationẽ perstringere statuimus. Hi enim cognitu & curatu sunt multò quã externi difficiliores, & magna ex parte periculosiores. Quam in rem cum mihi ordine à cæteris obseruato, & breuitate luculẽta aptus esse videretur Marcus Gattinaria, ne post tot celebres medicos idẽ saxũ voluerẽ, eius ipsius opera vti malui, quàm ingenium frustra nouo labore, & parum necessario excruciare. Quanquam habeo mihi scriptũ eiusdem farinæ opus, sed multò multoq; prolixius ob morborũ causas, signaq;, ac remediorũ multitudi-

nem. Sed auditori iam in morborum omnium, tum causis tam internisquàm externis, tum signis exercitato, satis nunc factura ipsorũ curatio est, putata breuis illa quidem, sed tamẽ perspicua quantum licuit: vt quaquauersum facilè circũferri posset, ne medicus adhuc rudior remediorum sylua destitueretur, & curandi ordine, interea dum magistros alios cũ mutos, tũ vel maximè vocales consuleret. Tamen quoniam non pauca in Gattinaria redundabant seculi sui quodam errore: pleraque etiam multum desiderabantur, illa ablegauimus, hæc ex Galeno suffecimus. adhæc orationi cultum aliquem velut iduximus. Poteram verò libellũ hunc etiam multò breuiorem contrahere, si initio statim, victus rationum differentias, & remediorum vacuantium, & reuellentium & repellentium, & eiusmodi aliarum causarum salutem efficientium fusius expressissem: postea in curationibus singulis ad hosceu fontes, lectorem remisissem, sed inexercitato lectori continua hæc oratio erit clarior, vtilior, & paratior, & tam crebra repetitione familiarior. Quo etiam accedit quòd morbi propè singuli proprium aliquid in dictarum causarum generibus propè singulis habẽt, quod manifestius singulatim adscriptum patet, quàm si semel tantum cum aliis confusum legeretur. Vale.

MOR-

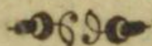

MORBORVM INTERNORVM PROPE' OMNIVM CVRATIO breui Methodo comprehensa.

PER

IACOBVM SYLVIVM MEDICVM SELECTA.

Cephalalgia sanguinea curatur sex remediorum generibus.

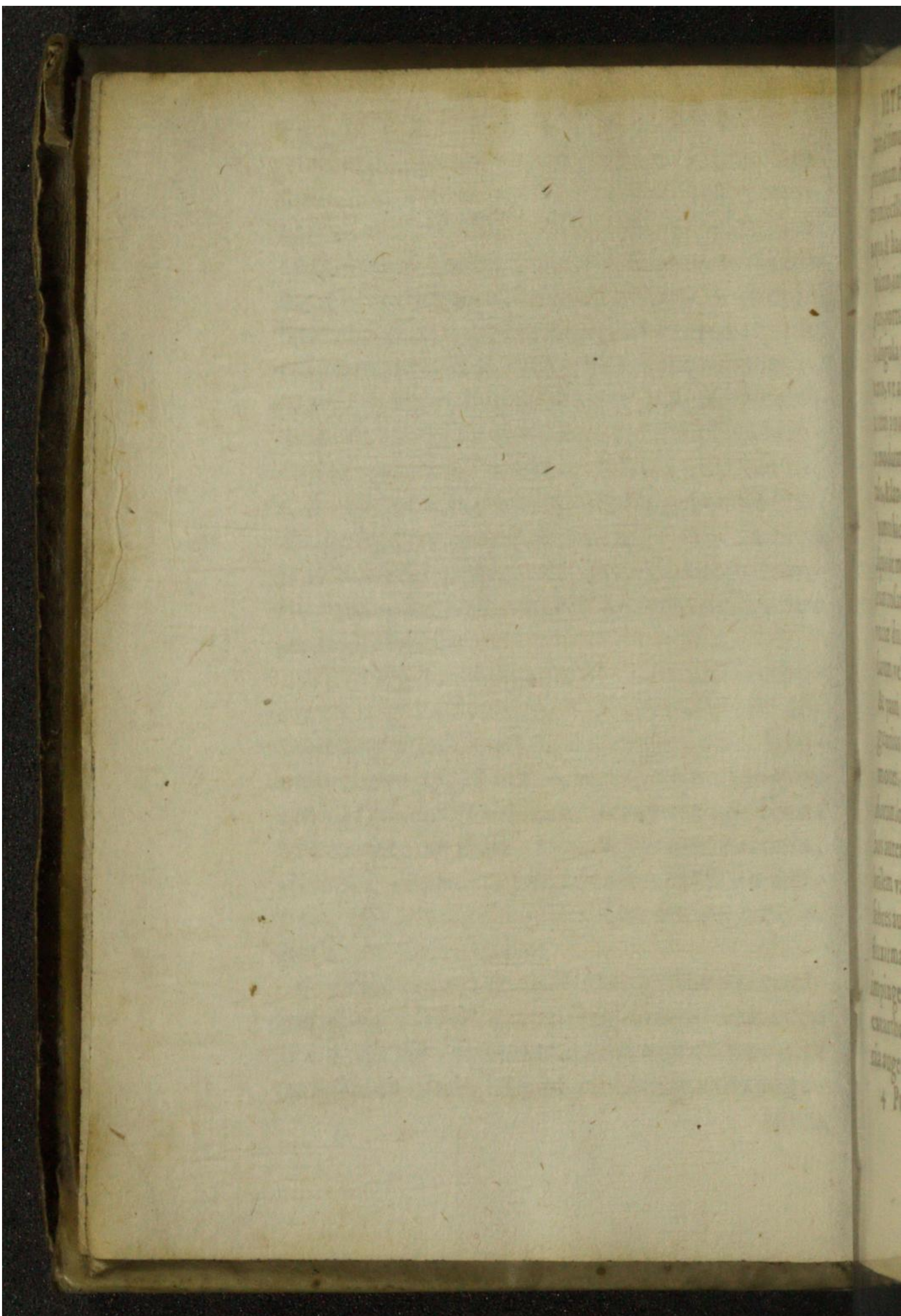

VICTVS ratione refrigerante & siccante: vt aëre cubiculi aquilonẽ spectantis non solẽ, & per euripos immisso & refrigerato, floribus, & foliis salicum, vitium, iuncorum, arũdinum per aream sparsis, vt docet Galenus lib. 9. & 10. Methodi: turba hominum etiã ingredi prohibita, quæ halitu & transpiratu, aërem calefacit, non solùm inficit: vt, cibo, pane loto, hordeaceo, miliaceo, piscibus carne friabili præditis, fructibus austeris, oleribus, intybi, & cichorij, & lapathi generibus, portulaca, cucumere, cucurbita.

Condimento ex omphacio, aceto, ſucco aranciorum, aut limonum, aut citreorum, aut oxalidis: potu aquæ pluuiæ, aut cum ordeo coctæ: vel ſi vino eſt omnino propter conſuetudinem, virium imbecillitatem, & morbi paruitatem vtendum: ſit oligophorum, & imbecillum aquoſumq́;, ac etiam aqua multa dilutum, & his omnibus actu frigidis: &, ſi opus; calfactis, deinde refrigeratis, vt libr. 7. Method. Galeni, niſi ventriculi intemperies frigida obſiſtat. Vt, quiete corporis & animi, aut ſaltem motibus vtriuſque remiſſis, & paucis: ſomno item parciore, venere autem nulla, nec ira, nec furore.

2 Sectione venæ primũ internæ ſeu baſilicæ, aut communis, ſi plenitudo eſt: deinde cephalicæ lateris dolentis: aut, ſi totum caput æquè dolet, dextri: qua ſanguis cauſa doloris reuellatur deorſum, & foras vacuetur, ad duo, tria, quatuor vaſcula, trium ℥ capacia, pro ſcopis à Galeno ſcriptis, libr. 2. ratio. victus acutorum, libr. 9. meth. & alibi paſſim.

3 Affluentem in caput ſanguinem repellentibus admotis, non frigidis tantùm actu & poteſtate, ſed etiam aſtringentibus, vt valentius materiam in vicinas partes regerant,

rant, & ſimul caput roborent, ne tam promptè nouam fluxionem admittat, ſed in partes imbecillas magis remittat. Qualia ſunt aqua, & hac valentior, ſed craſſior ſuccus roſarum, intyborum, lapathorum, plantaginis, portulacę, ſemperuiui, lactucę, ſolani, ſingula per ſe, vel miſta ſecum, aut cum aceto, vt altius in caput deſcendāt. Quam in rem iuuat multum ex alto hæc torrentis in modum illidere ſincipiti, nempe rariori, raſo, & lanea, aut pannea corona cincto, ne humor hic promptè diffluat, & corpori reliquo ſit moleſtus. Addi poteſt prædictis oleum roſatum, vt eius vncia vna, aceti albi vnciæ duæ miſceantur aquæ, aut ſucci roſarum, vel aliorum vnciis quatuor. Poſſunt & panni humoribus his actu maximè frigentibus imbuti, raſo ſincipiti tandiu admoueri, donec incaleſcant: quando noui horum loco ſunt ſubſtituendi. Repellentibus* autem his abſtine in febribus, quia febrilem vaporem tranſpirare vetāt, & ob id febres augent. abſtine item, ſi tota in caput fluxit materia, quam repellentia valentius impingent: ac denique, ſi cephalalgia cum catarrho eſt calido, quem compreſſa materia augerent aſtringentia.

Libro 8. metho. in diaria ab æſtu. Libr. cap. ph. p.

** Quando repellētia in capite vitanda.*

4 Purgante bilem flauem turgentem.

aut turgenti proximam, medicamẽto cholagogo, vti mox audies. nam quæ in sanguine erat naturalis, inflammata est. adde quòd sanguinis ita ob transpirationem ipsius prohibitam calfacti portio tenuior in bilem flauam promptè transiit, vt crassior multo pòst in melãcholiam. Sed quo postea parcior gignatur ex sanguine, vel alimẽtis quotidianis dulcibus bilis flaua caliditas eius & acrimonia, & ne tam promptè in caput repat leuitas & tenuitas, refrigerantibus edomãda nõnihil est: qualia sunt, syrupus violatus, rosatus, intybi, oxalidis, omphacij, acetatus simplex, aut (si magna eius est caliditas) syrupus granatorum, aut limonum, aut ex succo citri acido, omniũ in id validissimus, cum duplo aquarum intybi, lactucæ, cichorij, plantaginis, portulacæ, lupuli, (quæ miscella iulepus vulgo medicorum dicitur.) Buglossi quoque aqua, licet temperata sit, quia tamen roborat cor, his est idonea: sed in principio, fluente adhuc materia, etiam astringentes syrupos & aquas dare præstat, vt acetatum, rosatum, granatũ, ex succo oxalidis: quod sanguinem crassant, ad fluendumque ineptiorem reddunt, & meatus per quos fluit, astringunt. Dantur autem huiusmodi iulepi

lib. 2. feb. cap. 12. & lib. 9. & 11. meth.

lepi ab vnciis tribus ad vncias ſex, ſeptem, octo: horis duabus ante cibum, vel etiam alios paſtus: quandiu videbitur in ſanguine ac bile flaua alteranda: in pituita verò apparanda, pluribus conſequenter diebus: in melancholia plurimis. Purgabitur autem prunorum & tamar indorum, ana vncia vna in aquæ vnciis tribus, quatuor, cocta: cui adde expreſſum ℥ duarum, vel ℥ ſemiſſ. myrobalanorum citrearum in aqua intybi infuſæ. Valentiora ſunt, ſed poteſtate calida, obid parum tuta in hoc affectu calido ſcammoniata hæc, electarium de pſyllio, & roſatum Meſuæ E. de ſucco roſarum Nicolai: Diapruni ſolutiui vtriuſque, à drachmis tribus ad drachmas quatuor, quinque, ſex in robuſtis & duris corporibus, qualia ruſticorum, nautarum. His æquippollent pilulæ aureæ Nicolai, & aggregatiuæ à Meſue inuentæ, datæ à drachma vna, ſeu ſcriptulis duobus ad ſcriptula quatuor.

Cauſa eſt libr. Hip. de nat. humana, & libr. method. 14.

5 Materiam bilioſam & ſanguineam in capite reliquam, clementer digerentibus, quale fuerit fotus capitis ex ſeminibus althææ, lini, fœnigręci, floribus chamęmeli, meliloti in aqua ſufficienti coctis: vel ex oleo chamæmeli, vel gallo, columbo, he-

pate, pulmone magni animalis natura, pręcalido adhuc, admoto.

6 Intemperiem calidam in capite ab his humoribus calidis relictam, ſanantibus frigidis, qualia ſunt dicta repulſoria remedia: vt, oxyrhodinum ex olei roſati ℥ vna, & aceti ℥ ſemiſſ. & aquæ roſarum, plantaginis, oxalidis, ſolani: vel harum ac ſimilium ſucci ℥ quatuor, quæ ex panno capiti, vt frigent, admouenda ſunt. Oleum roſarum iniunctum vel per ſe, vel cum muccagine ſeminis pſyllii, idem præſtat.

Cephalalgia bilioſa curatur ſex ijſdem præſidiorum generibus.

VIctus ratione refrigerante & humectante, ob id gigni prohibente, aut genitam temperante bilem flauam, omnium quæ in corpore ſunt calidiſſimam & ſiccã: qualis victus ratio febricitantibus omnibus eſt ſalubris indicatione à febri ſumpta. Vt, aëre frigido, humido, qualem arte & induſtria machinari docet Galenus lib. method. 9. & 10. calidis omnibus prohibitis, & in cubiculum illatis refrigerantibus & humectãtibus plantis, & liquoribus paulò antè recitatis. Vt, potu aquæ, aut vini aquoſi, & aqua multa diluti, aut pomatij, pyratij, imbecillis. Fructibus etiam crudis,

pomis,

pomis, pyris acidis, lactuca, portulaca, intybis, oxalide, ſpinacio, lacte, caſeo recenti, melca, aphrogalacte, pane loto, vel hordeaceo, tenero, piſcibus, aut partibus animalium neruoſis. Vt, quiete, ſomno etiam longiore, animi tranquillitate, aut hilaritate, fuga iræ, curarum, mœroris, ſtudiorum, amorum.

2 Bilis flauæ impetũ, furoresq́; obtundẽtibus, frigidis remediis ſumptis & admotis.

3 Bilem ipſam turgentem & velut furioſam purgante medicamento, vt myrobalanorum citrearum vncia dimidia infuſa vnciis tribus aquæ, cui tamarindorum, & prunorum ana vncia vna fuerit incocta, addita ad ſaporis gratiam ſacchari, vel (ſi febris adeſt) ſyrupi violati vncia, vel dimidia, vel etiam integra. Vt, rhabarbaro tenuiter puluerato à drachma dimidia ad drachmam vnam & dimidiam, aquæ intybi vnciis tribus diſſoluto, addita ſyrupi violati vncia vna, vel taleatim ſecto à drachma vna ad drachmas tres, & horis decem, aut circiter infuſo aquæ intybi vnciis tribus, deinde valenter expreſſo, cui miſcere potes diaprunum ſimplex, vel ſolutiuum, vel electarium aliud cholagogum prius dictum, ſed minuto tunc rhabarbaro. Vt

catapotiis aureis Nicolai, vel aggregatiuis à Mesue inuentis, pituitam quoque purgantibus.

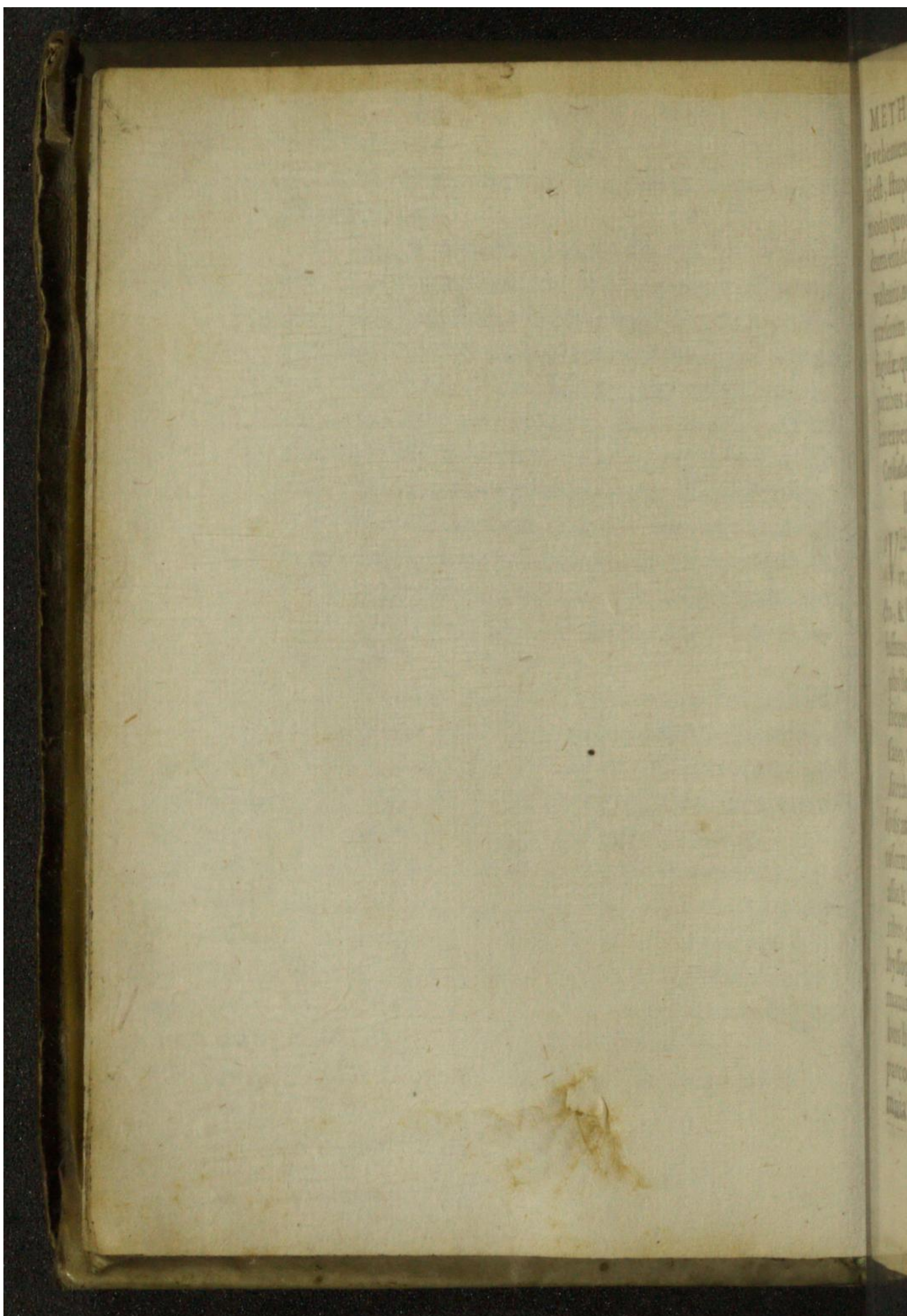
4 Quæ omnia vacuando etiam reuellunt deorsum materiam in caput ruẽtem, & præter hæc secta lateris eiusdẽ vena pauci sanguinis vacuatio: cucurbitulę itẽ omoplatarum interuallo affixæ, primum leues, deinde cum scarificatu, per quas si rursus vacuare libet, oleum etiam cum sale scarificatis partibus, ne glutinentur illinendum.

5 Repellentibus à capite fluentem in id materiam, vt oxyrhodino, & cæteris prius dictis, nisi febris adest, aut tota bilis iam fluxit, aut cephalalgia est cum catarrho calido, vt prædiximus.

6 Intemperiẽ calidam in capite relictã alterãtibus frigidis ex alto inflictis sincipiti, aut etiam capiti reliquo admotis, aut potius per nares attractis, tum prædictis, tum odoramentis frigidis, vt aqua rosata, oxycrato: Nam quæ foris capiti occursant frigida, ipsum densant, ob id calidum vaporẽ transpirare prohibent. Materia autem biliosa, quia ob leuitatem, raritatem, tenuitatem facilè exhalat, huius reliquias digerentibus vix vnquam opus fuerit.

In affectibus calidis tutiora narcotica Gal. tamẽ formidata semper, vt apho. 31. li. 6. & libr. metho. 12.

Quòd si remediis istis cephalalgiæ biliosæ

ſæ vehementia non vincatur, ad narcotica, id eſt, ſtupefacientia ſenſum tactus, ob id modo quodam dolorem ſedantia, veniendum erit, ſed cautè applicanda ſunt, nec ita valentia, nec diu hęrere permittenda ſunt, præſertim capiti parti principi, & natura frigidæ: quia multos ita ſopiuerunt, etiam partibus aliis indita, vt poſtea nunquam ſint expergefacti.

Cephalalgia pituitoſa iiſdem cauſarum ſalubrium generibus curatur.

1 VIctus ratione calfaciente & ſiccante, vt, aëre æſtiuo: &, ſi eſt hyems, calfacto, & ſiccato per ignem luculentum, ac ſuffitus aromatum, vt cinnamomi, caryophyllorum & aliorum ſimiliter calidorum ſiccorum: Vt, pane fermentato & ſalſo, aniſato, vel melanthiato, vel aromatato, vel ſaccharato, vel biſcocto, carnibus muſculoſis animalium & natura non excrementoſorum, & præterea probè exercitorum, aſſis & ſumptis cum ſinapio, vel ſimili viribus condimento, oleribus, apio, ſaluia, hyſſopo, ſatureia, thymo, maiorana, aromatum catalogo. Vino generoſo, calentibus herbis, aut aromatibus medicato, ſed parco, præſertim purgato iam corpore. Omnia autem hæc alimenta ſint pauca & ra-

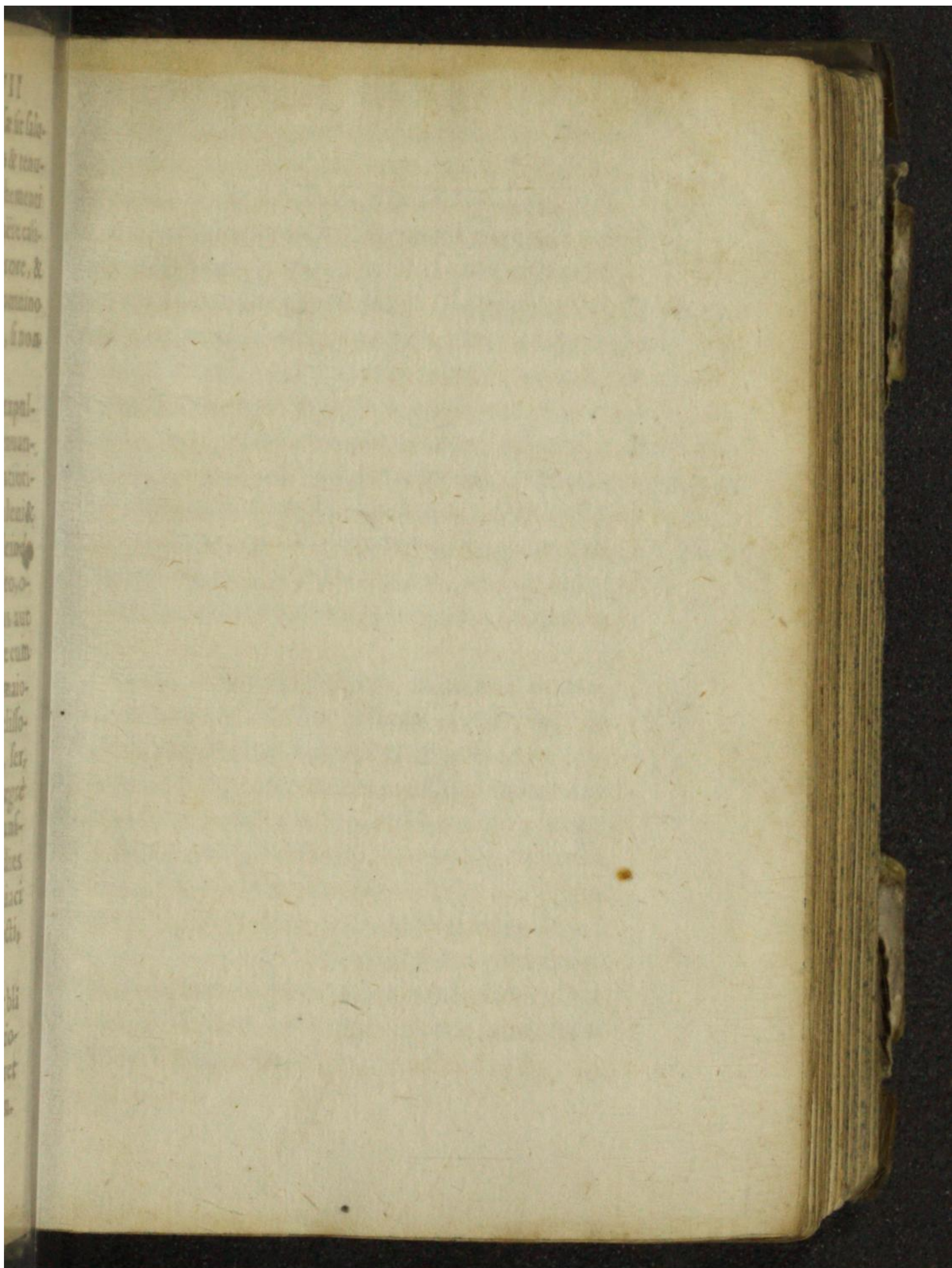
ra, quum inedia etiam huic causæ sit salubris, non solum victus iste tenuis & tenuans. Vt, motu celeri, robusto, vehementi totius corporis ieiuni, præsertim aëre calido sicco. Vt, vigiliis, ira, curis, mœrore, & similibus animi affectibus, corpus omnino siccantibus & sæpe calfacientibus, si non per se, per aliud tamen.

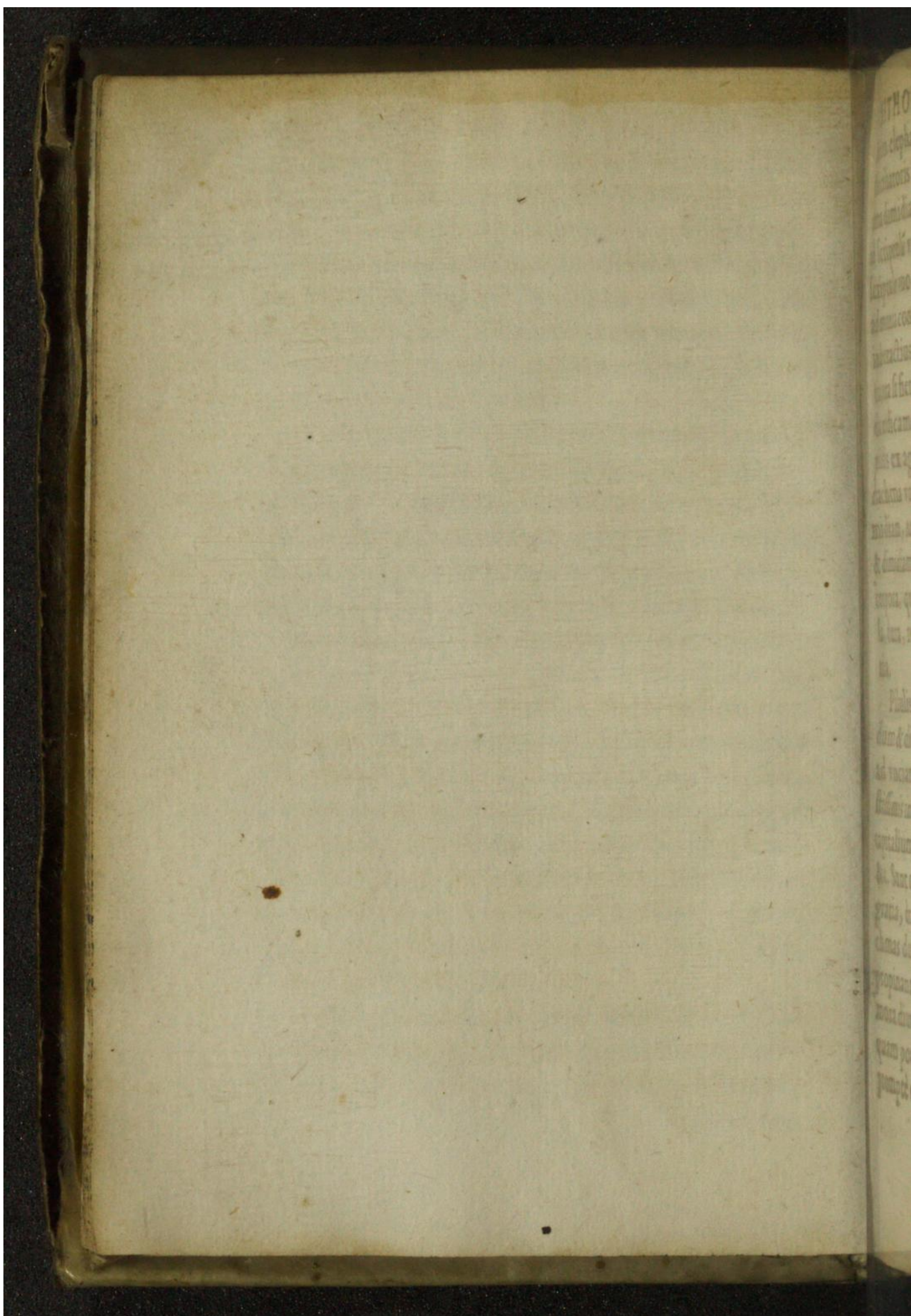
Lib. 2. Sanit. tuen.

2 Pituitam ferè crassam & lentam expulsioni apparantibus, incidentibus, tenuantibus, tergentibus, primum clementioribus, qualia mel rosatum, oxymeli Galeni & simplex, syrupus acetatus simplex. deinde valentioribus: vt, oxymelite composito, oxymelite scillitico, syrupo ex duabus aut quinque radicibus, aut ex stœchade cum duplo aquarum capiti familiarium, maioranæ, sabinæ, bethonicæ, saluiæ, melissophylli, quæ diebus quatuor, quinque, sex, continenter vbi sumpta (nam pituita ægrè apparatur) ad clementer vacuantia transeundum. deinde post illorum vsum in dies aliquot, iterum purgandum: ligni gaiaci decoctum cum floribus cardui benedicti, in id est efficacissimum.

3 Purgantibus cœptam apparari per blã diora pituitam, primùm etiam clementioribus: vt, pilulis ex hiera Galeni, asseieret

Auicen.

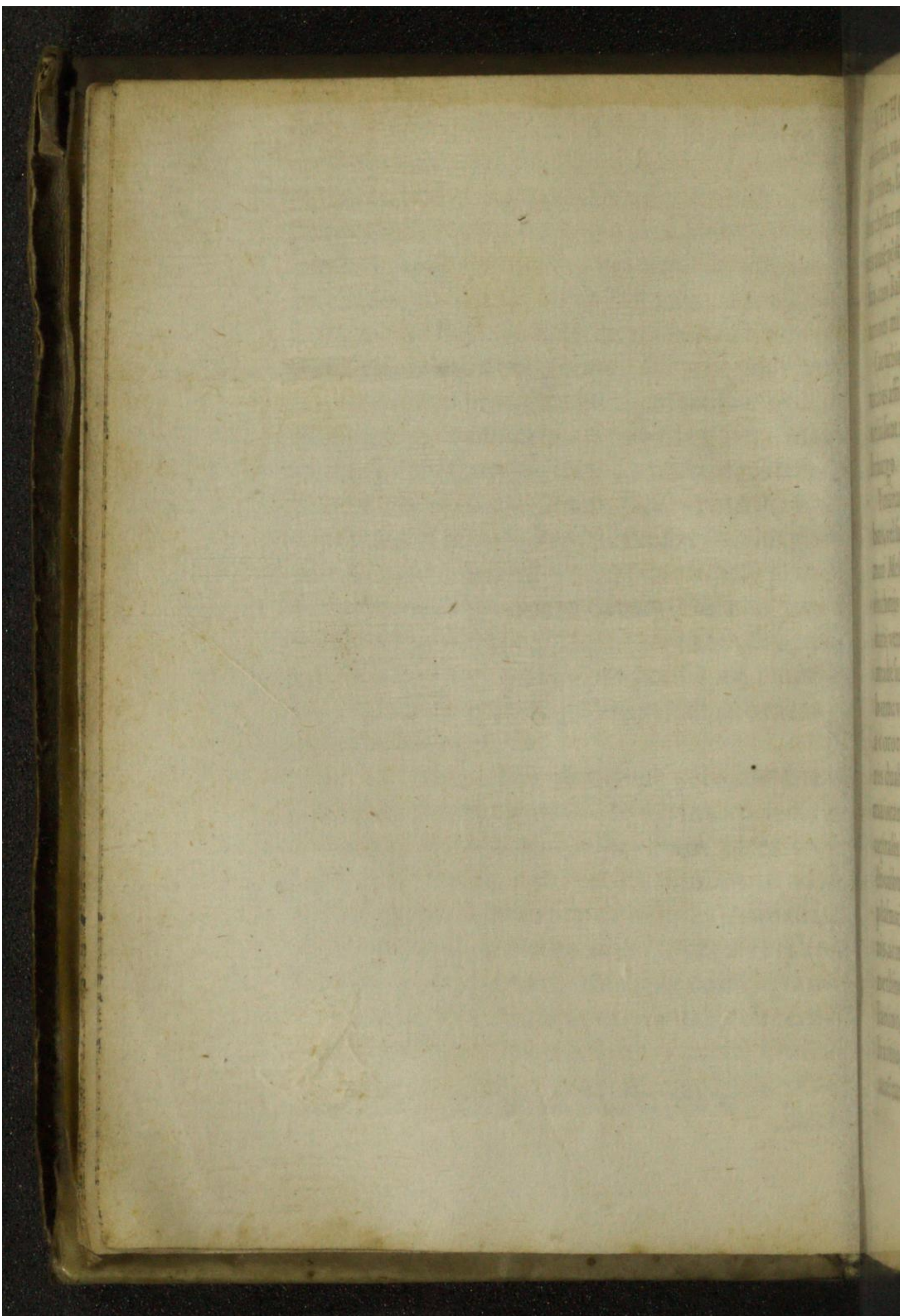
Auicen. elephanginis Mesuæ, mastichinis Conciliatoris sumptis hora somni, à drachma dimidia ad scriptula duo per se, vel ad scriptulũ vnum dum agarici trochiscati scriptulo vno, per quarum vsum postridie ad munia consueta ire licet. Apparata deinde exactius pituita per valentius coquẽtia, tota si fieri potest euellenda & vacuanda medicamentis etiam valentioribus, vt pilulis ex agarico, fœtidis, cocciis Rasis à drachma vna, ad drachmam vnam & dimidiam, non cum Rasi ad drachmas duas & dimidiam: quòd regionum frigidarum corpora, quàm calidarum minus sint densa, dura, robusta, medicamentis resistentia.

Doses Arabum cur maiores quàm nostris corporibus cõueniat. Gal. lib. c. ph.

Pilulis his æquipollent electarium Indum & diaphœnicum etiam cholagogum ad vnciam dimidiam, vel etiam in robustissimis integram cum decocto herbarum capitalium maioranæ, bethonicæ, lauri &c. Sunt qui pilularum, cocciarum verbi gratia, drachmæ semissem & ℈. indi drachmas duas, eodem decocto dissoluunt & propinant: sed pilulæ longa in ventriculo mora diutius, & à remotioribus attrahunt, quam potiones: quippe quæ ventriculo promptè elabantur.

Vacuata ſic, etiam aliquoties à capite pituita, reliquum tamẽ aliquid omnino poſt purgationes iſtas manet vacuandum ſternutatoriis & errhinis: primum blandioribus, vt aqua vel ſucco maioranæ, betæ foliorum aut radicũ: deinde valentioribus ſi opus eſt: vt puluere piperis, ſtruthij, ellebori albi cum ſucco bethonicę, meliſſophylli, rutę, radicis cyclamini. Apophlegmatiſmis etiam ex mãſu maſtiches, vuarum noſtratium clibano ſiccatarum, baccarum oxyacanthes, pierethri, ſtaphidos agriæ. Gargariſmatis denique ex purgante aliquo prius dicto in aqua quapiam capitali ſoluto prę-terquam quòd apophlegmatiſmata & gargariſmata ſunt noxia propenſis ad catarrhos & affectus alios pulmonis & thoracis, ob id in his vitanda. *Auic.*

4 Auertentibus deorſum pituitæ ſurſum ruentis impetum. In quibus præterdicta nunc purgantia, ſunt etiam acres balani, & clyſteres, partium extremarum vincula dolorifica, frictiones validę & diuturnæ, iam inde ab omoplatis inferna verſus. Fotus earundem partium ex decocto plantarum capitalium, ex cuius vnciis decem, vel etiam libra vna, & hieræ picræ Galeni vncia dimidia, vel etiam integra, ſac-

chari rub. vnc. duabus, olei chamęmeli vnciis tribus, ſalis communis drachmis duabus clyſter modicè acer fieri poterit: acriores autẽ pòſt dicentur in apoplexia, epilepſia, caro. Balani autẽ acres ex melle & ſale, acriores miſtis purgãtibus prædictis fient.

Cucurbitulæ etiam interſcapulio & ceruicibus affixæ, in id ſalutares ſunt: nec inutilia ſunt repellentia, vt lib. 13. Meth. in lethargo.

Pituitam à capite reliquam diſſipantibus, vel ſumptis (vt diamoſci dulcis, vel amari Meſuæ, vel pliris arcotici Nicolai drachmis duabus, vel theriaces aut mithridatij veteris drachma vna ſemel in hebdomade ſumpta manè, horis ſeptem ante cibum: vel acoro condito, vel cõfectione ex acoro tota ſua ſubſtantia in id efficaci, horis duabus ante cibum per ſe, aut cum aqua maioranæ, bethonicæ, ſaluiæ, vel alterius capitalis facultate ſimilis) vel admotis, vnctionibus, irrigationibus, fotibus, cataplaſmatis, emplaſtris, ſacculis, odoramentis, ac reliquis topicis remediis, ex oleo anethino chamęmeli, liliorum, coſtino, balanino, ex decocto capitaliũ prædictorũ in lixiuio, euphorbio, caſtoreo, quæ etiam in aurẽ tuto à Galeno immittuntur, ne capiti

Auicen. Conciliator.

Acorus ſit Indicus nõ noſtras.

cum aliis applicare formides odorifero pomo ex maiorana, ſtœchade, caryophyllis, cinnamomo &c. cum cera conſtante: quæ omnia capiti admouenda ſunt ventriculo vacuo: nam à pleno vim magnam vaporũ calore ſuo in caput traherent. Hæc autem cum caput pituita non modò purgent, ſed etiam intemperiem eius frigidam humidã (à qua actionum imbecillitas pendet) emendent: etiam capitis partes roborant, temperaturæ ſcilicet priſtinæ ipſas reſtituẽdo, & ratione eadem in aliis affectibus; quos materia aliqua intemperata creat.

Cephalalgia ex capitis conſenſu cũ toto corpore in febribus, cùm ſit harum ſymptôma, his perſanatis ceſſat, nec remedia poſtulat, niſi ob vehemẽtiam frontalia ex oxyrhodino, populeo vnguento, albuminibus applicare cogamur, & frigida quædã ore continere: non autẽ ſincipiti repellẽtia applicamus: vt ante in cautionibus repellentiũ in cephalalgia ſanguinea diximus.

Lib. 3. prognoſt. & criſium. Si autem critica ſit cephalalgia, præſertim criſi per vomitum, aut hæmorrhagiam impendente, remediis non eget, niſi fortè his quæ vomitum, aut ſanguinis fluorem è naribus celerent, & promoueant: de quibus poſteà.

Cepha-

Cephalalgia per consensum.

CEphalalgia ex capitis sympathôa & cõsensu cum partibus subiectis, vt ventriculo, curatur prospiciendo ante omnia parti primariò affectæ, & quæ caput consensu tandem afficit. Deinde ipsi capiti: vt, si in ventriculum effusa bilis flaua vaporibus in caput sublatis cephalalgiam faciat, dandus est cibus frigidus astringens, vt panis ex vino granatorum, vel ex omphacio: & ita in aliarum partium affectibus posteà dicendis, caput consentiens lædentibus. Capiti autem succurritur primùm per astringentia ipsum roborantia, ne talem doloris causam recipiat: deinde per ea quæ iam receptam in ipsum dispositionem abigant: vt, refrigerantia, si calidam intemperiem conceperit: caput calefacientia si frigidam, vti prius à nobis est dictum.

Cephalalgia ab æstu.

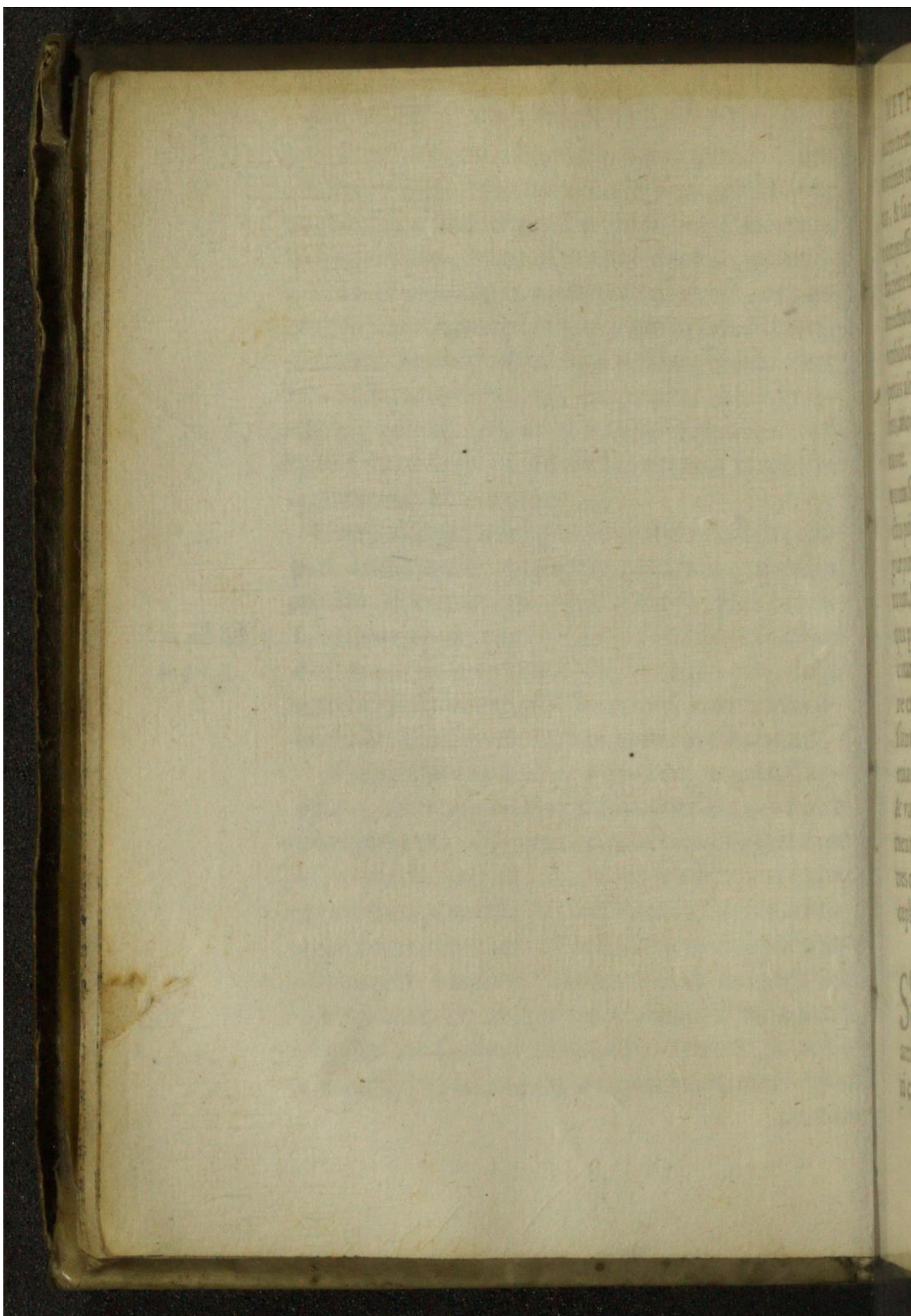
CEphalalgia ex mora sub sole immodica curatur ægrum à solis radio defendentibus, si adhuc sub sole est: victu item refrigerãte & admotis capiti frigidis prius dictis, quæ receptam in ipsum dispositionem calidam profligent. Quia tamen capitis calor cucurbitulæ modo trahit, quod tractum iam est partim dictis refrigeranti-

Aëtius in diaria ab æstu.

bus & aſtringentibus repellendum, partim frictionibus, ligaturis & aliis reuellẽdum: partim ſi quid materiæ poſt hæc ſuperſit dirigendum, remediis antè dictis, præcipuè in cephalalgia pituitoſa: ſi verò corpus impurum ſit, aut plethoricum, vacuãdum, ne huic cephalalgiæ ſuccedat diaria, aut ſynochus non putris, aut putris, aut ſyneches, aut aliqua ex intermittentibus, id quod vere ipſo in adoleſcentibus maximè quotannis obſeruamus.

Cephalalgia à frigore externo calidis capiti admotis & ſumptis curatur, qualia multa diximus in cephalalgia pituitoſa.
Gal. lib. 2. c. ph. p. Curatur item mora ſub ſole donec dolor deſinat, ſi homo nec plethoricus eſt, nec cruditate laborat, nec humorẽ paruũ in vẽtriculo, præſertim ipſius cauitate habeat.

Cephalalgia à vini generoſi etiam largius poti vaporibus calidis multis, vt per ebrietatem, curatur, prohibito vaporum aſcenſu in caput, & vacuatis his qui iam ſunt in caput recepti, reſtitutáque priſtina capitis temperie. Prohibemus vaporum aſcenſum naribus inſpirantes & exſpirãtes ore aperto, aqua, cydoniis, fructibus etiam crudis, vel ſi cocti ſunt, refrigeratis: & omnibus his vel deuoratis, vel ore retentis: vacuato

cuato item vino vomitu, aut potius (quia vomitus replet cerebrum his quæ vomuntur, & sanguine vasis thoracis immodicè compressis, à ventriculo sursum ad os suũ faciente impetum) deiectione per balanos, iniectiones etiam acres, aut per admota vmbilico purgantia: sumptis etiam catapotiis aliquot Rufi, vel ex hiera, vel similibus, motu corporis recti clementi adiuuante. Quod autem in caput iam repsit quum sit vaporosum, facilè resoluetur dictis prius remediis in digerendis cephalalgiæ pituitosæ reliquiis, & frictionibus artuum, ligaturisque ac ambulatione, & reliqua partium infernarum & brachiorũ exercitatione. Vitatis simul his quæ nouo vapore caput replere & inde dolorem ciere possunt, qualia sunt mentha, crocus, multis etiam moscus, & odores cęteri vehemẽtes, & vapore multo, & calido replẽtes instrumenta olfactus atq; adeò cõtinuos ipsis vẽtres cerebri omnes & cerebrũ ipsum. Adde cephalalgiã à cõtusione, vulnere, percussu.

Scotomatis curatio.

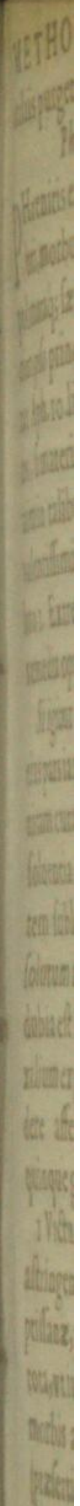
SCotôma & vertigo vel corpori neutro impendent, tuncq; illis prophylacticæ artis pars, id est, præcautrix prouidet augeri causam prohibendo: vel iam iam homi-

nem conflictant, tunc artis parte curatrice est opus, quæ præsentem causam morbum que abigat gentium. Causa enim effectrix morborũ, prima est cum perseuerat auferẽda, vt rectè Galeno visum est. Quę si externa est, vt corporis in gyrum circumactio, æger quiescat: si corporis ita circumacti, vel rotarum aspectis, intueri hæc desinat, si ebrietas, clystere potius quàm vomitu ventriculus vacuetur, extrema fricentur & ligẽtur, aliisq; auxiliis à capite vapor auertatur. Si verò interna est, vt motus spirituũ immodicus & inordinatus, quiescat in aëre obscuro: nam lux ipsos spiritus exagitat: sumantur frigida, vt sacchari rosati, syrupi rosati, ribes, granatorum, cydoniorum vncia vna, cum aquæ rosarum, lactucæ, plantaginis vnc. duabus, quæ spirituum motus turbulentos sedent ac sistant.

Foris etiam applicentur quę fluentem in caput materiam repellant, qualia prius dicta sunt: caput quoq; roboretur, & quæ ex intemperie relicta in eo est imbecillitas, castigetur remediis antè descriptis.

Si verò causa eius vel præsentis, vel impendentis sit sanguis, secta, vt in cephalalgia sanguinea dictum est, vena vacuetur: si pituita aut humor alius, prædictis etiam

auxiliis

auxiliis purgetur.

Phrenitidis curatio.

PHrenitis eryſipelas eſt meningum cerebri, morbus omnino acutiſſimus ſymptômataq́; ſæuiſſima inuehens, ob id ſtatim ipſo principio curãdus, vt Hipp. imperat Aph. 10. lib. 4. Medicari in valde acutis, ſi materia turget eadem die: tardare enim in talibus malum eſt: & remediis etiã valentiſſimis, quod idem iuſſit Aph. 6. libro 1. Extremis morbis extrema exquiſitè remedia optima ſunt.

Si igitur morbo ineunte vocaris, cùm eius pars iam ſit genita, pars gignenda: genitam curabis, materiam quæ fluxit per reſoluentia & alia vacuando: gignendam autem ſublata eius cauſa prohibebis, ne abſolutum fiat eryſipelas. Id quod ſi iam eſt, dubia eſt ſalus, fruſtraq́; à medicis ferè auxilium expectatur. Augeri autem & procedere affectum prohibebis auxiliorum quinque generibus.

1 Victus ratione tenui & refrigerante, & aſtringente: vt, aqua hordei, ſeu potione ptiſſanæ, ptiſſana colata, & non colata ſeu tota, vt iubet Hippocr. lib. de rat. victus in morbis acutis: vel potius paulò pleniore (præſertim hac in regione cibo largiori aſ-

ſueta) ne ęgrum inediâ enecuiſſe accuſeris: vt, cremore alicæ, vel hordei farina cum aqua cocta, addito granatorum, limonum, aranciorum, citreorum, cydoniorũ ſucco aut omphacio, aut aceto, aut ſimili, quibus humores denſati & coacti in caput ægrius confluant. Aër ſi frigidus natura non eſt, induſtria (vt ante docui) refrigeretur & humectetur aqua roſarum, aceto & ſimilibus per aream ſparſis: quieſcat, ac in cæteris faciendis vti & ſumendis, admonendis, educendis quæ refrigerant, deligantur, hæcq; potiſſimum primis quatuor diebus.

Veræ phrenetidi phlebotomẽ negat Gentilis ne bilis furiat, imperat Matth. Gradi, auertendi nõ vacuãdi gratia.

2 Auertentibus. vt, ſecta vena cephalica, aut ſi magna eſt plenitudo, vena cubiti interna priore, poſt hanc cephalica. Quod auxilium omni phrenitidi etiam veræ & ex ſyncera bile, nõ ſoli phlegmonôdei eſt ſalubre, vt ipſi etiam cranij fracturæ, quatenus ſanguinem cum aliis humoribus à meningibus in vtroq; affectu, ob ſenſum tactus exactum valde dolentibus attractum, & phlegmonas minãtem reuellit, nõ quatenus vacuat, niſi phrenitis ſit phlegmonôdes, id eſt, à ſanguine cum bile miſto. In affectibus enim ſolum bilioſis vacuatio ſanguinis bilem cohibentis, & cõtemperatis, ipſam bilem furere & feruere permittit, ſi mul-

multus ſcilicet vacuetur, vt quantus in ſanguineis affectibus: non autem ſi paucus, vt dum auerſionis ſolius cauſa & tranſpirationis ſanguinem paucum vacuamus: cui etiã ſi bilis feruor aliquis ſuperueniat, maius tamen ex eryſipelatis generatione per auerſionem illam prohibita emolumentũ conſequimur, quam ſit incommodum bilis inflãmationi exiguæ ſuccedens. Quid quòd Auicennas etiam largum ſanguinem mittendum imperat, niſi cautio quædam maxima prohibeat? quib. verbis omnino miſſum vult, niſi magna aliqua occaſione prohibemur. Vena igitur ſecta reuellemus quamprimũ, etiam ventriculo pleno: nam in talibus tardare malum eſt, periculumq́; eſt ne eryſipelas abſoluatur interea dũ cibus in ventriculo percoqui & deſcendere debet. Quam ventris inferioris vacuationem omnino expectamus, aut tardantem maturamus in morbis mitioribus, antequã venam ſecemus vacuationis, aut reuulſionis, aut alterius alicuius cauſa.

Sanguinem nanq; interdum mittimus alias ob cauſas, vt ad præcautionem: quod lib. de morborum curatione per phlebotomen docet Gal. & ad cognoſcendam ſanguinis naturã, vt in febre quartana & aliis

affectibus melancholicis Gal.li.1.ad Glauconem, & in elephantiasi, vt pernoscamus, an vstus in illis, in hac corruptus sit sãguis.

Auertunt etiã cucurbitulæ ceruicibus, & omoplatis affixæ: artuũ item frictiones, ac ligaturæ ad articulos dolorificæ. medicamenta deniq; cholagôga vel clementia, vel, si corpus robustum est, valentia: vt, Elect. rosatum, Elect. de succo rosarũ, diaprunum scammoniatum à drachmis tribus ad drach. quatuor: pilulæ item aureæ, vel aggregatiuæ à drach. vna ad script. quatuor, non apparata prius materia, qui turget, aut vacuari suapte natura est habilis maximè, nec morbus dat inducias. Auertunt & enemata etiam clementia ex vnciis decem vel libra vna decocti maluæ, violæ nigræ, hordei ana ad Mà. vnum, addictis decocto huic cassiæ fistulæ sesconcia, sacchari rub. vnc. vna, olei viol. vnciis tribus, salis cõmunis drachmis duabus: sed potentius acria, ex prædicto decocto accipiente pro cassia diapruni scamoniati vel alterius E. prædicti drach. sex vel vnc. vnã.

3. Repellentibus à supernis partibus materiam fluentem qualia frigida astringentia, vt oxyrhodinum ex aceti parte vna, olei rosati duabus, aquæ rosatæ quatuor, vel

vel aliud ex prædictis in cephalalgia vel sincipiti inflicta, vel capiti admota, vel collo ex panno aliquo circumposita, vt vias contrahant, per quas materiæ ascendunt, & materias ipsas cogant, crassent, & ad motum ineptas reddant. Sed omnia hæc antè mutanda quàm incaluerint.

Eodem pertinent caphura, acetum, aqua rosarum, odorata & naribus imposita, vel etiam auribus: vel horum loco aqua, aut succus plantaginis, solani, semperuiui, oleum rosatum.

4 Intemperiem capitis calidam à bilis contactu relictam, & viarũ per quas ascendit, laxitatem, corrigentibus frigidis & astringentibus: vt, syrupo rosato & granatorum, cum duplo aquæ rosarũ, solani, plantaginis, buglossi sumpto manè, & post cœnam, vt cum vaporibus à cibo claris cerebrum petant: admotis quoque aliis prius dictis in cephalalgia calida.

5 Digerentibus materiam si qua adhuc in meningibus superest crassior aut impactior, & quæ prædictis remediis nõ est vacuata; qualia sunt prius dicta in cephalalgia sanguinea, biliosa, & pituitosa: sed ex his moderatiora primùm applicanda sunt, quæ si non sufficiat, ad valentiora transi-

bitur, de quibus etiam nunc agemus. Si enim phrenitis iam facta est, ac absolutum erysipelas, nec amplius in generatione est, materiã in tumore coactã vacuare oportet, vt in timorib. cæteris: symptômata etiã castigare. Porrò vacuabitur partim sumptis myrobalanis, rhabarbaro, pilulis, & aliis in cephalalgia sanguinea & biliosa dictis: partim admotis capiti temperatè calidis: vt, columbo, capo, æluro, catulo vel simili animalculo viuo per spinam secto, & exenterato, vt à vita calet: vel arietis pulmone aut hepate, similiter ab animali calente, & aliis in melancholia dicendis.

Symptômata autem phrenitidis maxima sunt, insomnia, & ischuria. Somnum igitur conciliabis somniferis omnib. etiam opiatis: vt, Philonis antidoto, vel opio ipso sumpto aut admoto, sed pauco, & mistis calentibus obtuso, modò vires valeant, nec æger sit senex: in his enim opiata exiguas caloris natiui reliquias extinguere periclitantur. Ob id etiam dysenterico & aliter laboranti, si virtus est imbecilla, opij vsum rectè Auic. formidauit. Satis igitur sit syrupum papaueris, aut violatum, cum aqua lactucę sumere, vnguentum autem populeum admouere, quæ omnia etiã delirium sedant.

Mes. ca. de violis.

Vrinam

Vrinam verò ſuppreſſam promouebis vreticis remediis: vt, oleo ſcorpionũ pubi illito è regione veſicæ, ſua proprietate his affectibus idoneo: item titillata digitis virga & perinæo ipſo ad ſedem vſque: admota etiã dictis partibus cocta parietaria, & fotu harum partium facto ex ipſius decocto.

Apoplexiæ curatio.

APoplexiæ omnis præſertim fortis, ex magna reſpirationis noxa ſe prodentis, curatio admodum quàm difficilis eſt, quòd affectus ſit grauiſſimus, & à quo ęgri perquàm pauci liberantur: id quod parentibus prædicendũ tibi eſt, ſi quem tractandũ ſuſcipias remediis, quæ iuuare poſſint, ſed ante omnia cùm apoplecticus mortuo ſit perſimilis: an adhuc viuat his aliquot ſignis à reſpiratione ſumptis, cognoſces. *Aph. 42. lib. 2.*

1 Luna carpta, aut goſapiũ ſimiliter carptũ, vel accẽſa candela huius ori & naribus admota: vel cyathus aqua plenus pectori, ſi mouetur, reſpirationis, & per hãc vitæ certiſſimũ ſit indiciũ: quòd reſpiratio à vita, & vita à reſpiratione ſeparari non poteſt.

Reſpirationem quoq; & vitam teſtatur ſpeculum terſiſſimum: ori & naribus admotum, ſi maculatur & velut caligine obducitur. Quanquam verò nullum in apo- *Gal. ca. 5. lib. 6. loc. affec.*

plecticis vitę indiciũ appareat, ante tamen tres exactos dies non ſepeliantur: quòd horũ plurimi præſertim mulieres, & qui corde ſunt minus calido reuixiſſe ſunt viſi, quorum exempla tibi paſſim ſuppetunt.

Apoplexiæ ſanguineæ curatio.

APoplexia autẽ magna ex parte ſanguinea eſt, aut phlegmatica: ſanguinea verò tribus remediorũ generibus curatur.

1 Auertentibus: vt, ſecta vena primùm baſilica, præſertim ſi magna eſt plenitudo, deinde cephalica, & corporis totius frictionibus: ligaturis artuum dolorificis, lotionibus calidis: cucurbitulis primùm leuibus, deinde cum ſcarificatu affixis collo in plenitudine mediocri, in maiore partibus infernis.

Lib. 4. loc. affec. c. 2.

2 Vacuantibus materiam quæ iam fluxit in cerebrum, & ipſius ventres corpuſq; obſtruit: vt, ſecta vena cephalica vel frontis, quam affectus capitis omnes à ſanguine perſanare affirmat Auicẽna in capite de cephalalgia. Secat etiã in apoplexia Raſis venas iugulares, non imitandus, quòd periculo hæc non vacet phlebotomia: Nam collum ante ſectionem fricare & ligare expedit, vt iugulares tumore & tenſione ſe prodant: quæ res cerebrum magis replet af-

fectum-

affectumq; auget, nisi emolumentum maius ex vacuatione hac, quàm incommodũ ex ligatura causeris, præsertim cum etiam in vena frontis secanda collum sit stringẽdum, sed tunc minor superest copia. Sectis item his iugularibus venis à medio vel casu, hęmorrhagia fit multa, & quę ęgerrimè cohibetur, vixque vlcus glutinatur: quòd vinculo idoneo astringi pars hæc non ferat sine suffocationis & apoplexiæ augendæ periculo, solóq; digito sectioni horas multas adpresso sanguis sistitur, & sectio glutinatur pice, & emplasticis aliis ægrè adhærentibus citra deligaturam.

3 Intemperiem à sanguinis calidi copia partam alterantibus, sumptis, & sub finem curationis admotis: vt, aceto, & oleo rosato. Quę quamuis etiam initio ad repellendum conducerent, tuta tamen non sunt, præsertim his qui ad obstructiones sunt propensi, vtpote quas hæc remedia, viis à se contractis, & materia nonnihil crassata, promptè vel excitant, vel iam factas geminant.

Apoplexiæ pituitosæ curatio.

APoplexia autem pituitosa curatur quatuor auxiliorum generibus.

1 Auertentibus, vt acribus & caput &c.

pituitam respicientibus enematis, quale quod hieram picram, aut hac multò valẽtiorem hieram Logadij, & cętera pituitam vacuantia recipit, vt accipias saluiæ, rorismarini, maioranæ, foliorum lauri, origani, calaminthes, stœchados ana Ma. vnum, coque in aqua sufficiẽti. Decocti huius libræ vni adde hieræ picræ vnc. vnam, aut hieræ Logadij vnc. dimidiam, sacchari rub. cassię fistulæ ana vnc. vnam, olei chamæmeli, vel laurini, vel rutæ vnc. tres, salis gemmæ drach. dimidiam iniice clystere: id enim validum satis & capiti familiare.

Idem præstant, sed infirmius, balani digitos sex longę ex melle & prędictis hieris valentibus, ac etiam colocynthide compositæ, vt ex pulueris hierę picræ drach. sex. vel hieræ Logadij drach. tribus, salis gemmæ drach. vna, ellebori albi, agarici ana scriptulo vno, colocynthidos script. dimidio, fiant balani filo, antequam indãtur, ligãdæ, vt cùm opus erit, retrahi possint. Iuuãt quoq; cucurbitulæ natibus, lumbis, & omoplatis affixæ, & præter has totius corporis frixiones & ligaturę artuũ dolorificę, ac etiam testium, vt horum dolore maximo expergificata facultas obstruentem materiam expellat. Quæ omnia sæpe sunt repe-

repetenda, si prius nondum contulerint.

2 Pituitam non apparatam (qua morbus hic acutissimus inducias apparandi nō permittit) vacuantibus etiam valentibus & largioribus medicantis, ob id quòd virtus expultrix multum est sopita, meatus angustiores redditi, partibus scilicet eorum refrigeratis in seq; concidentibus, cùm nec amplius per ipsos sanguis cum calore & spiritu permeet. Talia fuerint pilulæ cocciæ, ex euphorbio, fœtidæ, à scriptulis quatuor ad sesquidrach. syrupo stœchados, & aqua saluiæ dissolutæ, vt deuorari possint, cum apoplecticus omnes motus naturales & animales (vt idem de vitalibus intelligas dictum) habeat prostratos. Vacuabis ex capite ipso dictis prius in cephalalgia pituitosa sternutamentis & errhinis: atque vbi ad se paululum redierit, gargarismatibus, & apophlegmatismis, quæ motu voluntario egent vt in vsum veniant: quamuis dentes, gingiuas, linguam, palatum, ore à nobis aperto ijsdem fricare liceat.

3 Materiæ reliquias digerentibus & simul caput roborantibus, partim sumptis, vt confectionis anacardinæ scriptulo vno (quæ calore vehemēti etiā febrem excitat) vt acoro vero condito, cōfectione ex acoro

vero per ſe in ore retentis, vel etiam deuoratis cum aquis capitalibus: partim admotis capiti raſo, oleis, liliorum, ex ſpica, ex euphorbio, ex coſto (quod capiti etiam familiare eſt) emplaſtro Meſuæ ex ſinapi phœgnimon & veſicas excitante, & valenter ad cutim trahẽte, ſuffitu quoq; caſtorij & odoramẽtorum ſimiliter valentium, cataplaſmatis, fotibus ex valenter calidis, ſiccis capitalibus poſt vacuatum diligẽter, vt prædixi, corpus totũ atq; adeo caput ipſũ.

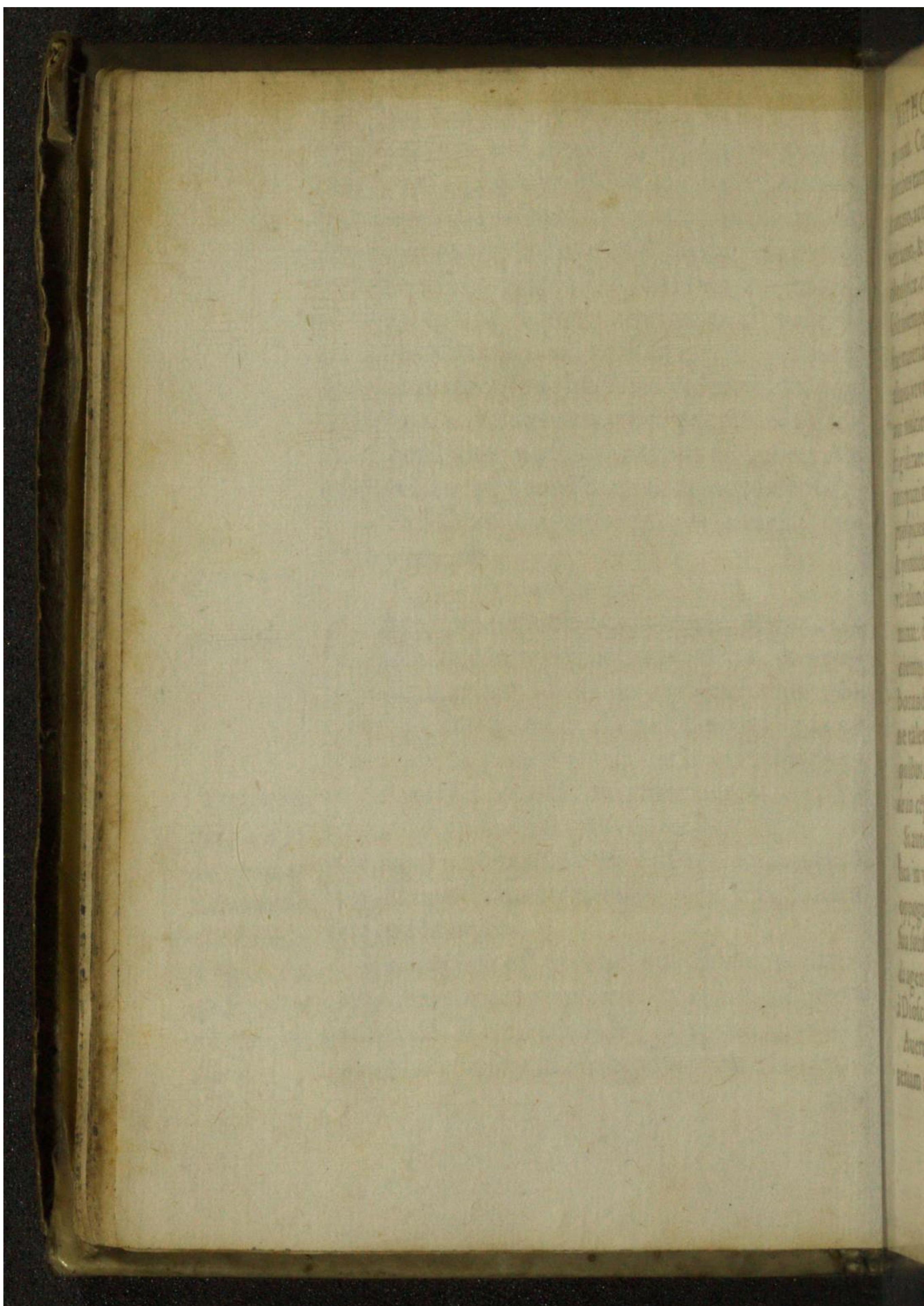
Lib. 4. loc. affec. c. 2. 4 Si ſoluatur apoplexia, ei ſolet ſuccedere paralyſis.

Cari curatio.

Subeth. CAros, id eſt ſomnus longus, & grauis, affectus cerebri aut primarius, & proprius, aut per conſenſum maximè cum vẽtriculo, vterque à cauſa vel interna, vt intemperie frigida humida ſola vel cum materia (qualis infantibus ſæpe accidit, præſertim aëre frigido humido & in eo diu educatis) vel externa vt eſu fungorum vel frigidis poteſtate venenis, vt opio, cicuta largius ſumptis.

Deleteria frigida ſola quantitate necãt. Gal. lib. 3. ſimp. c. 17. & li. 3. tẽp. & aph. 17. lib. 2.

Si proprius eſt cerebri affectus & primarius, curatur vt apoplexia: & vt cephalalgia pituitoſa, ſi à pituita eſt (id quod ferè eſt) aut vt ſanguinea, ſi à larga in capite ſanguinis

nis copia. Curatur autem illa ſolis calefacientibus tam ſumptis, vt diamoſcho dulci & amaro, acoro vero condito, confectione veri acori, & anacardina: quam admotis, vt oleo ſpicæ, coſtino & cæteris prædictis: ſi à ſola intemperie frigida, vel etiam humida ſine materia fiat. Si per conſenſum cũ parte aliqua, vt ventriculo, ob materiam aliquã, aut multitudine vires opprimentem, aut frigiditate humida ſtupefacientem fit caros: parti materiam tranſmittenti prius eſt proſpiciendum vacuatione illius materiæ, & prouidentia, ne ſimilem vel in ſe gignat, vel aliunde recipiat, in cerebrumq́ue trãſmittat: deinde cerebro recipienti proſpiciemus vacuando quod iam recipiat, & roborando: modiſq́ue omnibus prouidendo ne talem deinceps materiam recipiat. Quæ quibus remediis perfici poſſint, prius abũde in cephalalgia diximus.

Si autem materia ſit deleteria vt narcotica in ventriculo, non ſolum calidis eſt oppugnanda, ſed ſuis alexipharmacis tota ſua ſubſtantia contrariis & in illa expellẽda agentibus, quæ horum ſingulis propria à Dioſcoride & aliis deſcribuntur.

Auertentibus etiam vtendum eſt, ac materiam attolli aſtrictione ſua prohibenti-

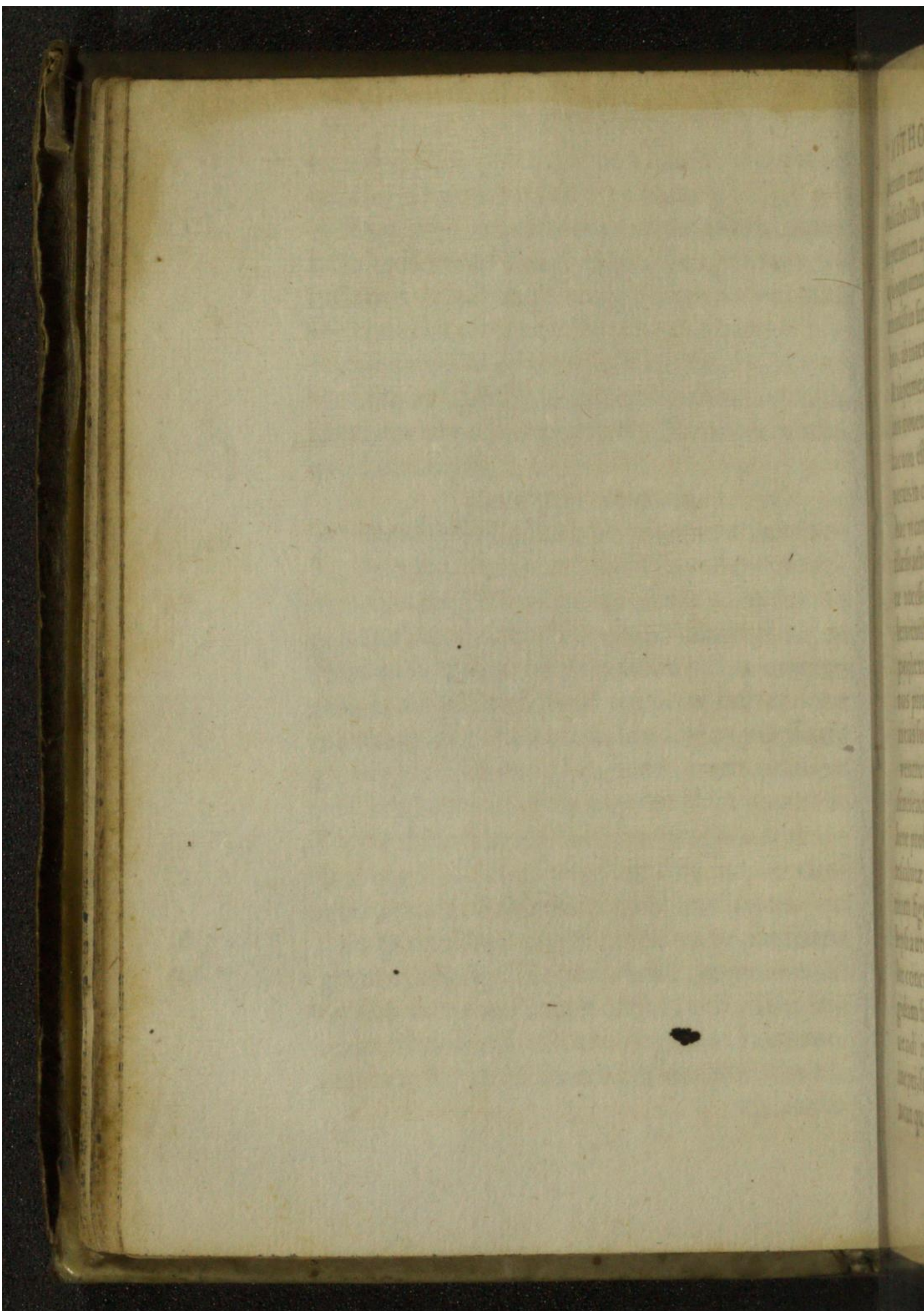
bus, ſed calidis actu & poteſtate: vt, hiera ex aloë, rhabarbaro, myrobalanis.

Excitandus poſtremò æger eſt valentibus, tum reuulſionibus per purgantia, vt balanos, clyſteres in apoplexia dicta: per frictiones quoque & ligaturas dolorificas, & cucurbitulas: tum vulſis naribus, auribus, barba, capillis, ſternutamentis, odore aceti acrimonia mordentis, & materiæ aliquid ſiccantis.

Catalepſeos curatio.

Aph. 3.2. CAtalepſis Galeno ab intemperie cerebri frigida ſicca fit, dicta vulgo medicorum congelatio, à catoche ſeu ſopore vigilãte diuerſa affectio: quòd catalepſis ſpiritus animales à frigido ſicco velut cõcretos, & ad actiones ſuas ineptos habet ſine materia: catoche autem ſeu ſopor vigilans gignitur à bile flaua largiore, cum pituita etiã largiore in cerebro permiſtis: quarum illa calida ſicca, vigilias: hæc frigida humida ſomnũ inducit, magis & minus pro vincentis materiæ quantitate & qualitate.

Signa catalepſeos. In acceſſione æger priſtinam partium figuram retinet, rigidis videlicet neruis, & frigido ſicco velut concretis, vt ſi prius ſedebat, ſedens permanet: ſi genua flexerat, genibus flexis permanet: ſi os apertũ erat, apertum

apertum manet, ac oculis manet apertis, musculo illo visum fugiēte, qui palpebram superiorem aperit, rigido manente: sensu quoque omni, & motu priuantur, spiritu animali in singulis partibus, non solo cerebro, ab intemperie frigida sicca concreto, & ad permeandum neruosa corpora, ac etiam mouendum inepto. Ob id somnus in hac non est, quòd spiritus animalis totus à neruis in cerebrum non reuocatur, sed in hac vt caro manet quædam respiratio, ab illæsis adhuc quibusdam spiritibus, ob vitæ necessitatem respirationi potissimum seruientibus. Quanquam verò hæc cum apoplexia communem habet sensus & motus priuationem, tamen in apoplexia spiritus sunt integri: per obstructionem verò ventriculorum cerebri, in partes neruosas sentiendi, & mouendi facultatem conuehere prohibentur, quo fit, vt partes laxæ & resolutæ maneant, & corpus situm, ac partium figuram priorem commutet: in catalepsi autem spiritus ipsi sunt affecti, & velut concreti, ob intemperiem ipsorum frigidam siccā: ob id ad vim sentiendi & mouendi in partes neruosas transuehendum inepti, sed quibus locis sunt intercepti manent quieti, & hæ partes rigidæ fiunt.

Catalepseos & apoplexiæ differētia.

Catalepsis curatur calidis moderatè & humectantibus sumptis & admotis, vt fotibus ex oleo sesamino, iasmino, chamæmeli, addita etiam in singulas horũ libras euphorbij vnc. vna: ex oleo etiã liliorum calorem natiuum proprietate sua viuificante, vim alexiteriam contra hoc malum sortito: ex decocto item chamęmeli, meliloti, saluiæ, maioranæ, &c. capitalium in vino.

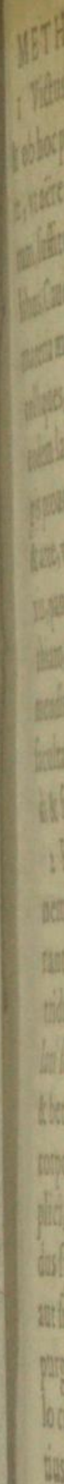
Hæc post auersionem materiam resoluunt, sed vide ne aceto aut similiter siccãte remedio, vitales spiritus paucos in corde relictos absumas, & extinguas. A mitioribus ergo incipiẽda fusio, ad valentiora paulatim, si est opus, deinde transcẽdum: qualia fuerint oleum quod dixi, euphorbiatũ, rutaceum, ex spica, costinum, laurinum: & vini optimi & aromatici potus, quale est maluaticum, & quod κιῤῥὸν, id est, igneum seu fuluum, quo catalepsim sanasse se dicit Galenus lib. 3. Simplicium.

Vinum nanq; huiusmodi virtutẽ quandam viuificandi obtinet. Auic. cap. de deleteriis frigidis. Catalepseos autẽ curatio plenius ex melãcholię curatione intelligetur.

Paralyseos curatio.

PAralysis curatur quinque remediorum generibus.

1 Victus

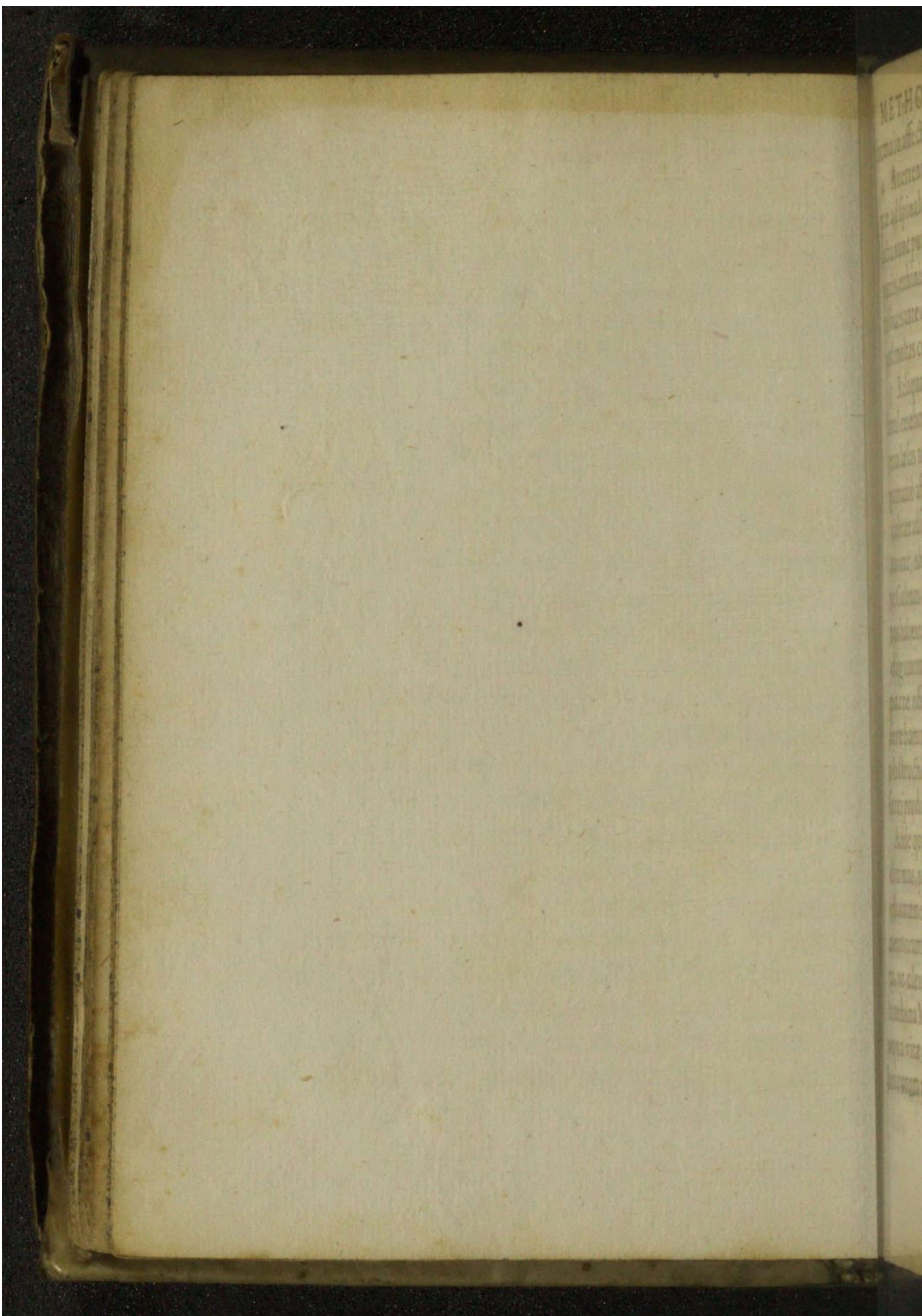
1 Victus ratione calfaciente & ſiccante, & ob hoc pituitæ generationem prohibēte, vt aëre calido ſicco per ignem luculentum, ſuffitum ex caryophyllis, & aliis ſimilibus. Caue tamen ne initio fluente ſcilicet materia multum calfacientibus materiam colliques, & fuſam calore per vias à calore eodem latiores redditas ad fluendum magis prouoces. Vt cibis calidis ſiccis natura & arte, vt perdicibus, auiculis, aſſis vel frixis, pane biſcocto, & ſi vis aniſato, melanthiato, ſaccharato. Vt cæteris denique ſumendis, admouendis, educendis, faciēdis facultatem quandam naturalem calfaciendi & ſiccandi ſortitis.

2 Pituitam coquentibus, & ad expulſionem incidendo, tenuando, tergendo parantibus, primo quidem triduo, aut quatriduo clementioribus, vt mellis roſati colati ſeſcuncia cum duplo aquarum ſaluiæ & bethonicæ: deinde (purgato blandius corpore) melli roſato, aut oxymeliti ſimplici, aut ſyrupo acetato, ſimplici par pondus ſyrup. ſtœchados cum aquis prædictis, aut ſimilibus miſcebitur, pauloq; valētius purgabitur: poſtremò ſyrupo ſtœchados ſolo cum dictis aquis vtendum: deinde valētius multò vacuandum. In his tamē vt pur-

gātibus, & victus ratione, & (vt ſummatim dicā) cæteris affectuum mitiorū remediis, ad dies quatuor primos mitioribus auxiliis vtendum, paulatim ad valentiora deinde trāſeundum, vt etiā paulo antè dixi. Quāuis autem acetum & acetata omnia ad pituitam craſſam tenuandum & lentam incidendum ſit efficax, quia tamē neruis (quorum affectus paralyſis eſt) nocet, vt frigida & mordacia cætera: ob id eo rarius & parcius vtendum, præſertim ſolo: additum enim mel roſatum noxam ab eo prohibet.

3 Vacuantibus paratam per dictos ſyrupos pituitam, primùm, vt dixi, clementioribus, vt pilulis de hiera, agarico, elephanginis, aſſeieret, maſtiche, quæ etiam partes roborāt. Agaricum item trochiſcatum per ſe quidem ad ſcriptula quatuor dabis: cum drachma autem dimidia aliquarum ex dictis pilulis, ad ſcriptula duo, vt in cephalalgia pituitoſa prædictū eſt: his poſtea pilulæ valentiores vſurpandæ ſunt, vt fœtidę Meſuæ, & coccię Raſis, aut de ſagapeno, de opopanace, de euphorbio omnium valentiſſimæ rarò admodum vtendæ: pilulæ tamen ſua in ventriculo mora longiore diutius à remotis partibus trahunt, ob id optatiores ſunt alia quauis medicamentorum

for-

forma in affectibus partium remotarum.

4 Auertentibus in contraria materiam, quæ ad ſpinalem medullã defluit, vt pręter dicta nunc purgantia, clyſteribus, ſternutatoriis, errhinis, apophlegmatiſmis, gargariſmatis ante dictis: vtẽdũ autẽ his quatuor poſt multas corporis totius vacuationes.

5 Reliquam materiam digerentibus, & ſimul cerebrum, & partes alias ab hac materia læſas roborantibus, applicandis parti primariò affectæ, non his quæ animali facultate ad ſenſum & motuũ neceſſaria priuantur, ob ſuperiorum partium affectum: vt Galenus quendam ex caſu à curru digitos habentem reſolutos, ſanauit emplaſtro digitorum ſpinali medullæ admoto: qua parte offenſa, neruus qui ad illos digitos ferebatur, ex dolore phlegmonem, & ab ea obſtructionem, quæ ſpiritum ad digitos ferri prohiberet, contraxerat. *lib. 1. loc. affect.*

Adde quòd mitia digerẽtia, vt ſæpe iam diximus, prima ſunt exploranda: vt, oleum chamæmeli, oleum vulpinum Meſuæ ad neruorum affectus efficax: poſtea valentiora, vt, oleum de ſpica, coſtinum, de terebinthina Meſuę, philoſophorum eiuſdem, aqua vitæ, & vnguentum ex puluere lumbricorum terræ, olla in clibano ſiccatorũ,

ex galangæ, piperis ana vnc. tribus, cum libris tribus mellis despumati: id in affectibus neruorum digerendis mirè efficax expertus est Gattinaria: & succũ ireos, castoreum, emplastrũ Mesuæ ex sinapi: sed hæc valentia parti diutius non adhæreant, ne vrant, aut phlegmonem accersant. Explorabis igitur sæpe illorum effectum, vt intelligas quando illis abstinendum sit.

Balnea quoque aquarum medicamentosarum, præsertim sulfurearum, & nitrosarum, & horum lutum parti primariò affectæ admotum, sunt in hunc affectum efficacissima. Sumatur autem semel in hebdomada drach. vna theriaces veteris, aut mithridatii, diamoschi dulcis, aut amari, aut acori veri conditi, aut confectionis de acoro, aut drach. duæ olei ex acoro in dies sumptæ: stœchas quoque saluberrima in id est, quia cerebrum valde calefacit, & siccat: pulueris etiam hieræ aureus vnus, piperis aurei duo calfaciunt, siccant, digerunt.

Postremo chamæpytis in paralysim & ischiadẽ, quo voles modo sumpta & admota, est efficacissima multorum experientia.

Conuulsionis curatio.

CONuulsio præsertim ex repletione & maximè pituitosa, aliis frequentior, cura-

curatur ſex auxiliorum generibus.

1 Victus ratione calida ſicca prius dicta, in cephalalgia pituitoſa, & apoplexia & paralyſi.

2 Coquentibus pituitam, & expulſioni apparantibus, primum clemẽtibus ad dies quatuor, quinque, deinde clementer vacuantibus: pòſt valentius apparantibus & vacuantibus, vt locis prædictis eſt abunde demonſtratum. Quod præceptum eſt intelligendum, vbi morbus eſt moderatior, nec ſymptômata inuehit multum formidanda. Si enim eſt vehementior, ac dolorem affert magnum qui vires proſternat, citra coctionem vacuandum eſt, etiam potentibus remediis: ne ſi coquamus, interea vires deficiant & æger moriatur. Quæ verò blãdè & potẽter coquãt & vacuẽt, ibidẽ ſcripſimus.

3 Purgantibus paratam, vt dixi, materiã, ſi morbus dat inducias, vel non apparatam, ſi acutiſſimus eſt. Talia fuerint pilulæ fœtidæ & coccię valentes multum: valentiores autem pilulæ de ſagapeno & opopanace: quæ tamẽ viribus, ob magna ſymptomata, vel aliam occaſionem imbecillis nõ ſunt deuorandæ: vel ſi potionem æger mauult, da infuſum agarici, aut agaricum trochiſcatum, diaphœnicon, ℈. Indum, &

ſimilia diſſolue decocto capitali ex abrotono, radice acori, ſaluia, &c. quæ vim medicamenti ad caput & neruos deducunt.

4 Auertentibus materiam ad inferna, vt clyſteribus ex prædicto decocto, frictionibus, errhinis, ſternutatoriis, gargariſmatibus, apophlegmatiſmis, poſt legitimam totius vacuationem.

5 Reliquias materiæ neruis affixæ, (quæ ſpaſmi cauſa eſt continens) digerentibus, vt vnctionibus cum oleo liliorum, & (niſi febris adeſt) vulpino coſtino actu calidiore: aut potius in his oleis, vel decocto catuli ex oleo, vel vino, vel aqua ſaluiæ, partiũ conuulſarum balneo. Vnguentum quoque de bdellio in ſpaſmo efficaciſſimum, & pelles luporum, vulpium, melidũ (taxones vocant) felium, veruecum & ſimilium animalium, ac hepata, pulmones à viuis animalibus, vt vita calent conuulſæ parti admota quandiu calebunt, & catuli viui & in dorſo ſecti circumpoſiti. Confert etiã partem in bouem, aut veruecem, aut aliud maius animal recens cæſum immiſſam continere quandiu animal calebit. Præſtantiſſimum quoq; eſt, conuulſas partes oblinere adipe anſeris pinguis exẽterati, & cato minutim cõciſo, ac lardo veteri, myrrha, thymo

mo & reliquis capitalibus, & calentibus medicamentis, farti & consuti, & tosti: non eo qui primus defluet, sed qui secundus: excipiatur autem cadula aceto albo si vis destillato semiplena, & eodem aceto anser percoquatur, adépsque aceto supernatans collectus, priori addatur.

Cucurbitulas item parti conuulsæ applicare salubre est, leues quidem si paruus est spasmus: cũ scarificatione verò, si magnus: alioqui largiore materia in partem multũ conuulsam attracta, nec vacuata plenitudine, conuulsionis causa geminatur, & conuulsio fit lethalis. adhæc pars conuulsa si vlcus abest, æstate media iuuene bene carnoso, frigida aqua perfusa caloris intro à frigore compulsi, reuocatione sanatur. Febrẽ quoque ephemeram excitasse seculo Hippocratis & Auicennæ, ob victus parsimoniam & corporum puritatem fuit salubre, nunc suspectum est remedium, ob id non tentandum: quia huius ætatis corpora pleniore victu multũ excrementosa sunt reddita, ob id ad febres putridas opportuniora, in quas diariæ in talibus promptè degenerant quæ homines sæpe interimunt. Ne igitur febre à te excitata hominem periisse calumniẽtur propinqui, potius quàm spas-

Auic.

Apho. 21. lib. 5.

Aph. 26. lib. 2.

Apho. 57. lib. 4. & 70. lib. 5.

mo, à febri excitanda abſtine.

Balnea quoque purgato ritè toto corpore præſertim naturalia: vt, ſulfurea, ſalſa, aluminoſa, laudantur multum: & quę à nobis ex ſulfure, ſale, alumine in aqua coctis fiunt, ac etiam ex decocto herbarum cerebralium, maioranæ, ſaluiæ, bethonicæ, chamęmeli, roriſmarini, aut ex ſanguine bubulo ab animali calente: dum enim à ſingulis partibus materiæ reliquias reſoluent, nullum erit periculum, ne fuſa à balneo in partem diſtentam confluat.

Suffitum quoq;, & vaporem prędicti decocti per lapides ignitos, præcipuè pyrites, aut lateres coctiles in cacabum iniectos excepiſſe toto corpore ſub papilione, ne vapor expiret, confert.

Sumenda verò quæ etiam reſoluãt, & roborent: vt, acorus verus conditus, diacorũ, diamoſchum dulce & amarũ, quotidie ad drach. duas: theriace verò, & mithridatios, fortiora tantùm ſemel in hebdomade, vna drachma ſumantur: aut ſi quotidie, parciora: vt, ſcriptulo vno, ſemidrachma. Confectio quoque anacardina ſi febrem vis excitare, vt dixi, periculoſa eſt. Opopanacem quoque & caſtoreum dat Auicen. poſt cibũ, vt ab eo vis ipſorũ obtundatur: non au-

ē antè, ne cito ad hepar permeantia ipsum
ædant, quamuis & sumptum & admotum
astoreum neminem vnquam læserit Ga-
en. etiam si odore deleterium apparet.

6 Symptomata corrigentibus præcipuè dolorem sæpe tam intolerabilem, vt clamantes audire ac sese modis miseris intorquentes ac iactātes spectare sit luctuosum. Identidem igitur balneo tradantur ex oleo communi temperatè calido, tum per se, tū ei incoquendo semen lini, fœnigræci, folia maluæ, violæ, vel lumbricos, & hos iam coctos, probè tritos, parti imponere cataplasmatis modo prodest. Si verò diuites sint, balneum ex oleo vulpino cui vetusto vulpes aliquot ætate florentes viuæ sint incoctæ. In his autem balneis mora longior vires resoluit. Mox igitur dolore sedato in lecto reclinandi: & cum repetet, balneo reddendi. Anodynum quoque decoctum capitis lauati & intestinorum veruecis & omasorum aliorum. Si autem conuulsio à sanguine est, vena secta vacuetur sanguis, sed parcior quàm ipsa copia exigat, ne vires symptômati occursurę deiiciātur: satius enim est hîc, vt alibi passim, vacuationem partiri, quàm semel quantū necesse est, vacuare. Si à bile est flaua, vacue-

tur mox cholagogis prius dictis. Si ab atra, apparetur, vt dictum eſt, ac vacuetur.

Si à flatibus (quæ cito & fit & deſinit) his reſolutis pręſertim frictione cum panis calentibus, aut vnctione aliqua digerẽte adhibita, ceſſat, niſi etiam pituita flatuum mater ſit vacuanda. Si conuulſio ab inanitione, ac ſiccitate eſt, curatur humectantibus omnibus cauſis ſalubribus, vt tum medicamentis, tum alimentis, vt iuſculis carnium ſucculentis, optimis carnibus contuſis, tãdem vino dilutiore. Initio enim materias in neruos penetrare facit. Balneum item ex capitibus & inteſtinis veruecum & oleis clementibus: à balneo autem conuulſam partem illinit, & aſtringit, & roborat Auic. oleo roſato, aut cucurbitino, ne humiditas balneo quæſita exhalet.

Si conuulſio eſt ab ictu animalium venenoſorum, id venenum extrahe, parti pũctæ admoto ano galli, aut pallinæ deplumato. Suctu enim ani venenum extrahet: ſunt qui roſtrum eius tunc comprimant, vt ano etiam reſpiret. Scabioſa quoque cum vitello oui in cataplaſmatis ſpeciem pertrita, & admota venenum ſecreto quodam opere extrahit, ob id etiam bubonibus peſtiferis efficaciter imponitur. Cæpa item cruda

cruda vel cocta, & cæpæ ſuccus punctæ parti admotus venenum extrahit. Idem præſtat cucurbitula cum ſcarificatu parti punctæ affixa, & theriaca appoſita, quamuis ex quo venenum pellit, intra corpus protruſura videtur non foras attractura.

Gal. in cõmoditatibus theriaces.

Gẽtilis 5. Canone hunc nodum diſſolut.

Si conuulſio ſit neruo pũcto à ferro acuto, punctura ſit aperta, vt ſanies expiret: ſi anguſtior ſit, ferro aperiatur, ne ſanies retenta ibi putreſcat, vnguentum multum ſiccans & digerens tenuium partium imponitur apoſtolorum dictum, & hoc fortius vnguentum baſilicon.

Quia verò punctis neruis dolor interdum adeſt vehementiſſimus, ſedatur terebinthina oleo roſato miſta, quæ cęterarum partium neruoſarum dolorem à caſu, vel cauſa alia mirè compeſcit, vel fotu partis ex oleo cui terræ lumbrici fuerint incocti: ac ex iiſdem tritis cataplaſma eſt efficaciſſimum. Panis quoque calidus, calido lacte infuſus, & cataplaſmatis modo impoſitus valde anodynus eſt. Quod ſi nullis remediis vincatur dolor, ſtupefacientibus tactum vtendum eſt: vt, pane cum decocto papaueris albi, & ſi opus eſt, cum opio ipſo.

Quòd ſi nullis remediis conuulſionem hãc potes compeſcere, neruũ tranſuerſum

Gal. lib. 3. meth.

ſecare prꝗſtiterit, quàm hominē certæ mor ti occumbere: ſed periculum mortis ex ner uo puncto, vix vnquam ſuperueniet, ſi ſtatim ab initio Gal. præcepta ſequaris.

Gal. lib. 3. cōp. ph. g.

Epilepſiæ curatio.

EPilepſia vel imminet, vt ferè pueris ad eam opportuniſſimis, tunc parte artis præcautrice opus eſt, vt in acceſſionis intermiſſione: Vel iam prehendit & nunc hominem fatigat, tunc curatione propriè dicta indiget. Si recens natus eſt infans conuulſus, vbi experrectus & acceſſione ſolutus erit, capiat in dies antequam lac ſugat ſaccharum album, cum oleo ſeſamino, vel amygdalarum dulcium, vel butyro miſtum in electarij mollis formam ad purgandos humores prauos: ex ventriculo, & inteſtinis, à quibus elati vapores praui, epilepſiam his afferunt: deinde ſumant in dies cochlearium vnum ſyrup. de cicorio ſine aqua. Vel manna, vel albi tartari pulùis, vel nitri, ſi eius eſt poteſtas, vel lapidis Iudaici, lacti cocto miſceatur: vbi autem ambulare cœperint, cum ſuo lotio: ſic medicus quidam filios principis cuiuſdam à morte vindicauit, quæ priores eius liberos epilepſia ſuſtulerat. Pæoniæ, maris præſertim, radix tranſuerſim ſecta coronæ modo conſu-

Paulus infanti nato ante lac. mel exhibet lib. 1.

consuta, collo appensa, vel quouis modo alio gestata, vt odoretur tamen, proprietate sua epilepsiam præsentem sanat, vel impendentem prohibet: smaragdus quoque, & corallium collo appensum, vt hodie fit à multis, præsidium est optimum. Iaspidem viridem appensum sic, vt stomachi regionem tangat, stomachum roborare scribit Galenus.

Gal. lib. 6. simpl.

Libro 6. simpli.

Ab infantibus etiam prohibebis omne obiectum sensus insigne & subitum: vt sonitus vehementes, strepitus, terrores: cum Matthæi Gradi filius infans, repentino tubarum clangore epilepticus euaserit, & alij non pauci à causis similibus, quidam à lapsu scalarum. Nutrix quoque infantis à venere lac ipsum corrumpente abstineat, & crapula, & cibis malis cæterisq; prauum lac gignentibus.

In ipsa igitur intermissione causa epilepsiam genitura, quæ ferè est pituita, abigetur quinque auxiliorum generibus.

1 Victus ratione calfaciente & siccante, vt aëre cubiculi aut lecti alterato per ignē luculentum & suffitus cum caryophyllis, cortice citri, rore marino, maiorana, saluia stœchade & similibus: caue tamē ne copia

vaporũ, aut caput repleat, aut materiã exagitet. Cibus & potus sit paucus, nec vaporosus, præsertim cœna: nam ex alimento multo vapor multus tollitur qui accessionem epilepticam, & alia capitis vitia accersit. Vitet apium vulgi, & caprarum grandiũ carnes, quia vtrunque proprietatem habet excitandi, & detegẽdi epilepsiam, vti odor bituminis, iecur caprinum & hircinum assum, & sumptũ, Gal. 11. simpli. licet capreoli, quia facilè coquuntur, sumi possint.

Vitentur herbæ frigidę humidę, lactuca, portulaca & similes: sumantur autem calidæ, saluia, maiorana, & pręter cæteras hyssopus, qua sola decoctis & cibis largiter mista testatur Serapio se multos curasse. Vinum quoque quia epilepsiam facit, vitetur præsertim multum: paucum autem & aromatites aut aliter calidum permittitur, pręsertim assuetis eo citra capitis, aut ventriculi noxam vti, nisi corporis, aut aëris intemperies calida prohibet.

2 Materiam scilicet pituitam coquẽtibus: vt, melle rosato, oxymelite simplici, cõposito, scillino, syru. stœchad. cũ aquis cephalicis, pręcipuè hyssopi & his per dies 8. 10. continuos apparanda est materia.

6. Phlegmagogis, vt hieræ picræ simpli-

cis,

cis, mellitæ drach. ſex, agarici recenter tro-
chiſcati drachma vna cum aqua hyſſopi:
vt, pilulis elephanginis, maſtichinis, & in
robuſto hiera diacolocynthidos, fœtidis,
cocciis, cũ agarico pituitã à capite poten-
ter vacuante. In acceſſione autem ſi nimis
eſt moleſta, aut diuturna, pilularum fœti-
darum & cocciarum ana ſcriptula duo vel
ana drac. dimidia, ex aqua hyſſopi ſoluta
dari poſſint ſi maius nihil intercedat, vel
diaphœnici, aut E. indi vncia dimidia, a-
quis capitalibus ſoluta. Melius autem ex-
tra acceſſionem parata, vt dixi prius, mate-
ria medicamentis purgantibus vti.

4 Aduertentibus materiã deorſum bala
nis, clyſteribus, frictionibus, ligaturis, apo
phlegmatiſmis, errhinis dictis in paralyſi
& apoplexia.

5 Reliquam in cerebro materiam reſol-
uentibus, & cerebrum frigidum humidum
calfaciendo, & ſiccando roborantibus, ne
ſimilem materiam poſtea generet: iiſque
vel ſumptis, vel admotis: ſumptis quidem
acoro verò condito, diacoro, diamoſcho
dulci & amaro, pliris arcotico Nicolai, me
dicamento ex ſcilla, quod ad præcauendã
epilepſiam præſtantiſſimum eſt. Scilla au-
tem æſtiua purgata, inciſa cũ melle in vaſe

ſe vitreo obſtructo inſoletur dies 40. horis ſingulis vertendo, vt omnia ſol tãgat. Poſt dies hos liquor vi ſolis ſolutus ad electuarium id componendum eſt capiẽdus quod Raſis deſcribit libro primo continentis. & Auic. in curatione epilepſiæ. electuarium quoque à Raſi in epilepſia hac curanda deſcriptum, multos ab epilepſia curaſſe pleri que medici teſtantur. Nicolaus quoque Florentinus quendam quadragenarium ab infantia ad hanc vſque ætatem epilepticũ ſanaſſe affirmat hoc electario quod recipit herbæ paralyſis (quæ coſtus, piperella herba ſancti Petri, vel Pauli quoque vulgo dicitur) quantitatem idoneam minutim con ciſam & caryophyll. pæoniæ, pyrethri ana portiones æquales cum melle ſufficiẽti fac electarium, ſumendũ in dies ad cochlearium vnum, vel theriaca, aut mithridatios, ſemel in ſeptimana ſumantur. Sunt & quæ epilepſiæ tota ſua ſubſtantia repugnant, ruta, pæonia præſertim mas ſæpe ſumpta, & modis omnibus admota, & odorata.

Veſica quoq; apri vrina plena, & cum hac clibano ſiccata, pulueratа cochleario vno quotidie ſumpta, eſt efficax multum, & cor nu cerui, & ſmaragdus collo appenſus, corium à fronte aſini, caſtorium, laſeris Parthici

thici ſuccus, ſeu aſſa fetida ſumpta, & ſuffi-
ta etiam acceſſionem finiunt. Lapis quoq;
præſertim verſicolor in vẽtriculo pullorũ
hirundinis inuẽtus, corio vituli tectus & in
argenteo vaſculo appenſus collo, maximè
quoſdam adiuuit. Cranium quoq; maris in
mare, fœminæ in fœmina vſtum, donec ſit
albiſſimum & pulueratum, potu quotidia-
no epilepſiam ſanare teſtis eſt Gerardus à
Salo, & Galenus li. 11. ſimpli. de oſſibus. In
infantibus ergo, ſi à prauo eſt victu, vt cre-
bro porrorũ eſu, curatu facilis eſt: in adul-
tis vbi cõfirmata eſt, & cerebro propria, æ-
grè curatur: quin & curari in his poſſe Gor-
donius negat: ſi verò eſt per conſenſum cũ
partibus ſubiectis, etiam diuturna curatur.

Nos id verum experti ſumus.

Si à ſanguinis copia eſt, ſeca venam ce-
phalicam: poſtremo ſi opus erit, venam
frontis.

Si à melancholia eſt, cura vt phlegmati-
cam, ſed remediis in melancholia dicẽdis.

Si per conſenſum cum parte aliqua ſub-
iecta, elato ad cerebrum ex ea vapore pra-
uo & venenoſo acceſſionem committente,
ſtricta fiat deligatura, ſi in artubus eſt, quæ
viam vapori præcludat: poſt acceſſionem
vero, ex parte ipſa luem ipſam vacua, e-
tiam ſi opus eſt, partem ipſam vlcerando,

vt Gattinaria quendã epilepticum ſanauit aperto per cauterium tumore in coxa, & oſſe quod ſimul computruerat ablato, & parte illa putri ſanie diligenter purgata.

Si per conſenſum cum ſtomacho, curatur vt epilepſia phlegmatica.

In ipſa autẽ acceſſione materiã à cerebro auerte, ſiue propria ſit, ſiue per conſenſum, clyſteribus, balanis, frictionibus, ligaturis, cucurbitulis, apophlegmatiſmis, errhinis, ſuffitu etiam caſtorij, aſſæ fœtidæ, pæoniæ radicis & ſeminis. Item ruta trita, & ſuccus eius in nares turundâ immiſſus per ſe, vel cum caſtorio, pæonia aſſa, & ſimilibus eſt præſtantiſſima ad finiendam acceſſionem.

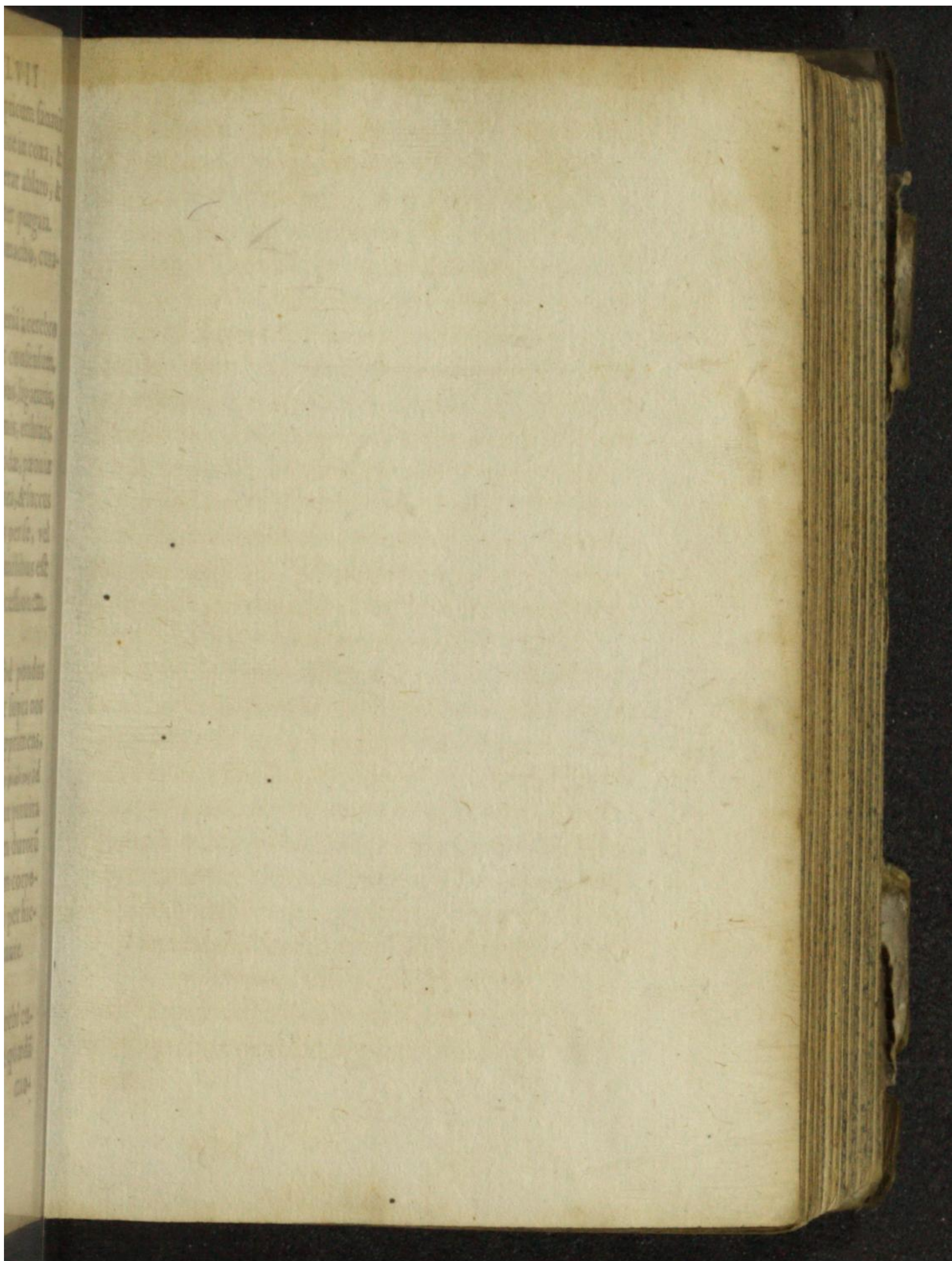
Incubi curatio.

INcubus ab incubando, quòd pondus quoddam nobis incumbere, & ſupra nos ſtare putamus reſpirationem opprimens, & ob id vocem impediẽs, Græcis ἐφιάλτης id eſt inſultor. Fit ore ventriculi, aut pituita craſſa, lenta, aut ciborũ præſertim durorũ copia oppreſſo, reſupino pręſertim corpore. Curatur purgatione ventriculi per hieram picram, & victu tenui ac tenuante.

Melancholiæ morbi curatio

ANtequam ad melancholiæ morbi curationem accingamur, pauca quædã

mo-

monendus est lector: primùm ne solus ad melancholicos adeat, nec ad hos propius accedat, & ipsorum manus, pedes, os obseruet: nam horum multi mente constare initio videntur, sed mox deprauata ratione medicos & alios violant. Secũdo loco obseruandæ sunt melancholici phantasiæ: quarum quibusdam ad curationem seruiendum est, vt si quis ranas se in ventre multas habere imaginetur, concedendum est: promittasque ranas illas te expulsurũ facilè, modò is tecum consenserit: cumque hominem purgaris deiectionibus, iube ab assidentibus ranas viuas clam immitti, ostendendas mox ægro. Sic enim falsa apprehensione deposita facilius curabitur. Adde quòd quibusdam est blandiendum, alij iurgandi, & verberandi, & ligandi, ne sibi aut aliis manus violentas inferant: omnisq; ferri præcipitiiq; potestas auferenda, custodibusq; robustis nunquam destituantur.

Porrò melancholia, generibus remediorum quinque sanatur initio nam confirmata ægrè admodum sanatur Auic.

1 Victus ratione humectãte, & temperata potius quàm calida, vt, aëre per vaporẽ decocti maluæ, althææ, violæ, per odores gratos, sed blandos vt, cibis humectãtibus,

capis, gallinis, phasianis, hœdis, veruecib. elixis, non assis nec frixis: adiecta portulaca, lactuca & similibus: vt, somno conciliãdo frictionibus, fotu partium extremarum diuturno, & capitis modico, ex decocto lactucæ, foliorum salicis, se. papaueris albi, se. lactucæ, syr. papaueris post cœnam dato, fronte & temporibus vnctis oleo violato, & nymphęæ, vng. populeo: clysteribus ex simili materia, per quæ si somnus non conciliatur, ad opiata transi clementia, præsertim viribus imbecillis.

2 Melancholiam apparantibus syrup. de pomis simp. & compo. de fumaria, de thymo, de epithymo cum duplo aquarum buglossi, vtriusque intybi, scolopendriæ, fumariæ, lupuli.

3 Vacuantibus melancholiam primùm lenibus: vt, epithymo per se ad drach. duas, vel infuso ad vnc. dimidiam in sero lactis præsertim caprini: myrobalanis similiter sumptis. Deinde valẽtioribus: vt, folliculis sennæ, lapide armeno, lapide cyanæo correctis, vt in compositionibus docetur: Hamech confectione, pilulis indis, pilulis de lapide cyaneo ad scriptula quatuor, cum syrupo violato vel alio humectante. Secta basilica sinistra sanguis si niger apparet,

Correctio apud Mesuẽ in simpli. & apud Trallianum.

mitta-

mittatur quantum videbitur: si tenuis & clarus mox sistatur.

4 Auertentibus à cerebro & corde ad partes ignobiles, vt partiũ externarũ fotu ex aqua calida, frictionibus, ligaturis, cucurbitulis sine scarificatu, balanis, clysteribus acribus: vt, ex lib. vna decocti thymi, epithymi, fumariæ, lupuli, polypodij, sennæ, cũ cassiæ sacch rubri ana vnc.1. olei violati vnc.1. & dimidia, salis communis drach.2.

5 Reliquias resoluẽtibus sumptis: vt, diabuglosato, diaborraginato, & valentioribus. Diamoscho dulci & amaro, Elect. de gemmis Mesuæ, Electario lætificãte Rasis, Elect. Conciliatoris: addito his saccharo violato: & admotis, vt epithemate cordiali ex florum borraginis & buglossi ana Ma. vno, been albi & rubri, ana drach. duabus, caryophyll. drach.1. simul mistis: & balneo totius & capitis ex malua, althæa, viola, capitibus, & intestinis veruecum: non tamen diuturno, ne vires deiiciat.

Catarrhi curatio.

CAtarrhus rectè curabitur si antè spectes an causa, & catarrhi materia eadem remedia indicent ac requirant, vt si ambo sint, vel calida, vel frigida, vel si amborum indicationes pugnant, ob id remedia postulant contraria, vt si catarr hi ma

teria eſt calida, à frigore comprimente deſtillans: aut frigida à calore liquante. In hoc enim complexu pugnantium indicationum vrgentioris maior eſt habenda ratio, altero tamen non neglecto.

Catarrhus autem curatur ſex remediorum generibus.

1 Victus ratione in calida materia refrigerante: in frigida, calfaciente. Vitenturq́; in illa auſter, affectus animi inflammantes, cibi calidi, odores vegeti: in hac ſeptẽtrio, ſomnus longior, & ſupino corpore. Dormiat autem in ventrem magis, vt catarrhus in nares fluat: commune vtique ex apta corporis figura remedium.

2 Materiam apparantibus, id eſt, tenuãtibus craſſam, initio mitioribus, qualia ſunt mel roſatum, ſyrup. glycyrrhizæ cum duplo aquæ ſaluiæ, hyſſopi, vel decocti pectoralis ex glycyrrhiza, vuis paſſis, myxis, ziziphis, & ſimilibus compoſiti: ſed procedente affectu valentius incidentia & tenuantia vtenda, & primò mitiora: vt ſyru. de duabus radicibus. pòſt efficaciora: vt, ſyrup. de hyſſopo, de praſſio, tandem ſyrup. de ſtœchade cum aqua ſaluiæ, hyſſopi, bethonicæ, vel potius decocto pectorali cum ficis paſſis, glycyrrhiza, adianto, præſertim

ſi ſputum promouere libet. Si autem materia eſt lenta, & glutinoſa, oxymeli ſimplex & compoſitum. Nam bilis flauæ vacuatio eſt facilis: pituitæ verò præſertim craſſæ & lentæ etiam à ventriculo, difficilis ſine inciſione, & deterſione: atræbilis difficilior. *Gal. lib. 7. & 11. Meth.*

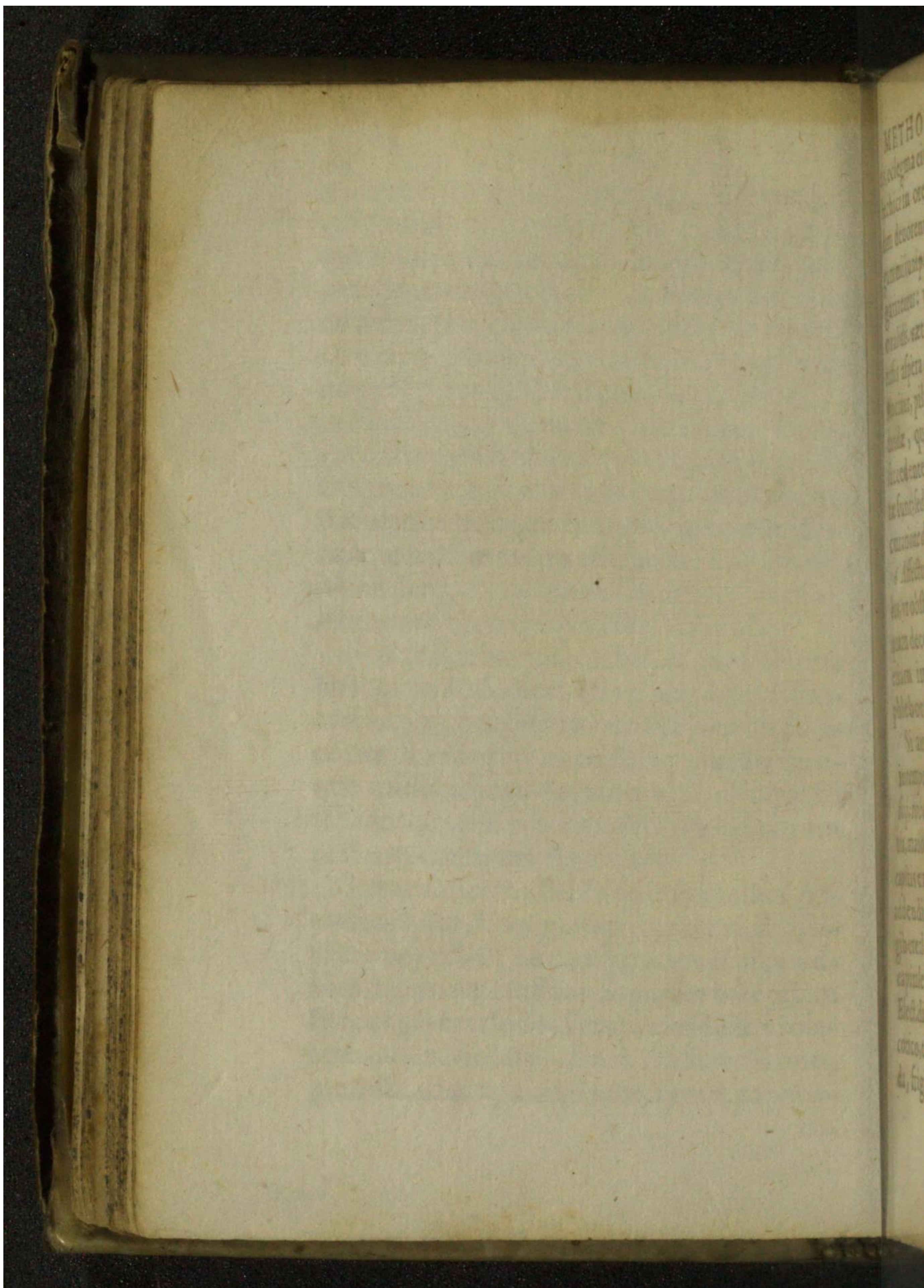
3 Purgantibus materiam, calidam quidem: vt, pilulis aureis, aggregatiuis, à dra. vna ad ſcriptula quatuor, electario ex ſucco roſarum, roſato, diapruno ſcammoniato, à drachmis tribus ad drach. quatuor frigidam verò: vt, pilulis cocciis, & de agarico; quę etiam craſſam materiem à pulmonibus vacuant: Electario autem indo & diaphœnico ad vnciam dimidam: quæ etiam calidam materiam vacuant, vti & phlebotomia, ſi corpus eſt robuſtum, pręcalidum, ſanguine abundans: aut ſi cynanche, aut pleuritis à tali catarrho impēdet, niſi materia reuellatur per venæ ſectionem: aut ſi febris catarrho adeſt, quę humores immodicè calfaciat: aliâs non facienda in catarrho ſanguinis vacuatio, quia cerebrum partem exanguem & frigidam, frigidiorem reddit. *Meſues in cap. de catarrho.*

4 Auertentibus: vt, frictionibus, ligaturis extremorum, cucurbitulis in natibus, & ſpathulis: errhinis ex aqua violarum, vel hordei, in calida materia, quæ nares dila-

tent, vt viam dent liberam materiæ per has effluxuræ: in frigida autem errhinis ex aqua maioranæ, ſucco foliorum & radicum betæ, decocto melanthij, & his fortiore ſucco ireos, & cyclamini: ſternutamentis etiã ad nares trahentibus: ſed amborum vſus non eſt tutus ante coctam per quietem & medicamenta materiam, & factas totius vacuationes, quòd ambo catarrhi materiã exagitant, & motu ipſo coqui prohibent. Arculanus quoque cauterio in commiſſura coronali impoſito materiam largam per vlcus ſemper apertum ſalubriter vacuat: Alij apertionem poſt aurem faciunt.

5 Catarrhum ſiſtentibus & incraſſantibus, quando ſcilicet ab eo largiore, ſuffocationis periculum impendet, aut ab eo acriore, & tenuiore excoriatio: aut ab vtroque tuſſis aſpera & inſomnia: alioqui ſiſtendus non eſt, nec materia in cerebrum partem principem regerenda.

Siſtunt autem aſtrictione ſua bolus Armenia, ſpica, thus, gummi iuniperi, maſtiche: nec pectori nocent præcipuè ſpica: adhæc materiam craſſant & præter hæc etiam ſuccus glycyrrhizæ, ſyrup. eiuſdẽ & violarum, iulep. violatus, ſaccharum violatum, penidia, diatragacanthum, ſyrup. papaueris,

ris, eclegma eiusdem, diacodium trochisci bechici in ore retenti: cum aliorum quædam deuorentur & sufficiantur: vt, thus, gummi iuniperi, mastiche: quædam gargarizentur: vt, syrupi cum aqua rosarum, oxalidis. cætera ex Mesue repete. Si autem tussis aspera cum insomnia prædictis non vincitur, pilulæ de cynaglossa Mesuæ sunt dandæ, quæ ad omnes morbos catarrho succedentes valere ei dicuntur, quia opiatæ sunt; sed his non vtendum, nisi affectus curatione deplorata.

6 Affectus catarrho succedentes sanantibus, vt obstructionem ossium ethmoidum, quam decoctũ lentium iuuat, & synanchen etiam impendentem gigni impedit, vt phlebotome fluentem materiam auertes.

Si autem catarrhi materia est frigida, intemperies cerebri frigida est corrigenda, sicq; roborandum cerebrum, sacculis ex saluia, maiorana, milio, thure, sale: & lotione capitis ex vino aromatico, vel maluatico, addendis etiam caryophyllis, pipere, zingibere: lotione item ex lixiuio, cui plantæ capitales incoctæ fuerint, sumptis quoque Elect. diamoscho dulci & amaro, pliris arcotico, theriaca. Si autem materia est calida, frigidis vtendum syrupis, conseruis,

& admotis oleis, & vnguentis frigidis.

Ophthalmiæ curatio.

OPhthalmia non vera, est intemperies oculi calida, cum rubore exiguo sine tumore, à causa externa excitari solita: vt, fumo, sole, humorum ex corporis motu agitatione, qua causa ablata, si corpus est purum, quiescere solet. Iuuatur autem multum aëre frigido, lacte mulieris puerum lactantis cum albo oui & aqua rosarum agitato: Hæc enim humores ab oculis repellunt, & horum motum sistunt.

Si à casu aut percussione initium est fluxionis, eadem adhibe: si incremẽtum, rosarum, & seminis fœnigræci decoctũ, vt rosis repellas fluentem materiam, & fixam resoluas fœnogræco: si vigor est, fœnumgræcum solum: si robor paruus superest, ouum ad duritiem coctum, & calens admotum reliquias potenter digerit: remedium etiam vulgo probatissimum, vti & pomum putre vel coctum; & calens admotum, modò non sit adstringens.

Ophthalmia vera, est phlegmone oculi tunicę cohærentis à sanguine, aut bile flaua proueniens; curatur autem sex remediorum generibus.

1 Victus ratione refrigerante: vt, aëre fri-

gido natura, vel industria nostra sparsis per aream aquis, & partibus plantarum refrigerantibus: & obscuro, quia lumen humores commouet, spiritusq; resoluit.

Vt, victu tenui, quo partes inanitæ auidius quod habent humorum, retineant, ne ad oculum confluant. Vinum interdicitur ad vsq; declinationem: tunc permittitur cum Hippocr. & Gal. lib. 6. Apho. 31. quando venæ oculi sanguine crasso sunt plenæ, sine totius plenitudine: & oua, carnes, reliqua sanguinem augentia. Vt, somno per quem oculus quiescit à motu & dolore, quibus fluxio trahitur: per somnum quoq; magis quieti sunt humores.

Vt fuga animi affectuum, qui humoribus inflammandis conducunt, vt cæteris refrigerando prohibentibus phlegmonem gigni, vel si cœpta est, augeri.

Fluentem sanguinem auertentibus, vt sectione venæ cephalicæ lateris eiusdem, nisi magna plenitudo prius venam cubiti, internam aut communẽ secari suadeat, horis octo aut circiter interpositis. Extrahatur autem in iuuene carnoso, sanguineo, robusto, vere, largior: vt medicamento purgante, clysteribus, partiũ extremarũ frictionibus, fotu ex aqua calida, ligaturis dolori-

ficis, cucurbitulis ſine, vel potius cum ſcarificatione in ſpathulis & brachiis ſummis.

3 Repellentibus fluentem materiam admotis fronti, ſi fluxio fit per venas & arterias extra cranium, vt fere fit, cum tunica hæc à pericranio producatur: qualia ſunt aqua roſarum, plantaginis, ſolani, albumẽ oui, oleum roſatum, acetum, cortices granatorum, balauſtia & ſimilia, cataplaſmatis modo admota, vt vias contrahant per quas fluit materia. Si autem per venas & arterias intra cranium materia fluat, nocent hæc repellentia, cum materiam verſus neruos opticos impingunt: repellimus autem goſapio, aqua lactucæ, aut potius roſata imbuto, oculis ſuperpoſita, ligatura deinde laxa & comprimentis media adhibita.

Oculo autem ipſi immittimus aquam roſarum albo oui permiſtam: vel lac ex mamma emulgemus: collyria quoque, vel ſicca, vel liquida in cote medica ex aqua roſarum, vel ſimili pertrita, ex corallio rubro, gummi arabico, tragacãtho, pompholyge, ceruſſa, lotis, ne oculũ morſu ſuo lædant. Quibus ſi dolor non vincitur, etiam opij, vel opiati aliquid ad ſenſum tactus oculi ſtupefaciendum additur, aut quod repellendi ſimul & ſtupefaciendi facultate pol-

te pollet: vt aqua rosarum cui incoctum sit semen papaueris albi, etiam addito oui albo immissa oculo per se, vel ex mica panis eo decocto imbuta. Quæ si dolorem non leniant, trochiscis albis Rasis ex aqua rosarum solutis vtendum, si dolor est vehementissimus nullis cedẽs remediis: aliàs ne vtaris, quia cum valenter stupefaciãt, spiritus crassos reddunt, & facultatem visoriam infirmant. Ob id narcoticorum vsus semper Galeno fuit suspectus aph. 31. libr. 6. & alibi passim: præcipuè in oculo & partibus capiti vicinis frigidis natura & etiam morbo.

4 Materiam crassam apparantibus in cacochymia, syrupis granatorum, oxalidis, aceto simplici, rosato, de ribes cum aqua rosarum, oxalidis, plantaginis.

5 Euacuantibus materiam, vt myrobalanis citreis, pilulis aureis, aggregatiuis, & electario rosato de succo rosarum. Secta etiam vena cephalica lateris dolentis ad partem cubiti externam, non autem secto cũ quibusdam ramo venæ communis inter indicẽ & pollicẽ, nisi longius vis auertere.

6 Reliquias materię ex oculo vacuãtibus: vt decoctoseminis fœnigreci, vel meliloti, ex spõgia, vel linteo molli oculis admoto.

Balneum quoq; in declinatione salubre

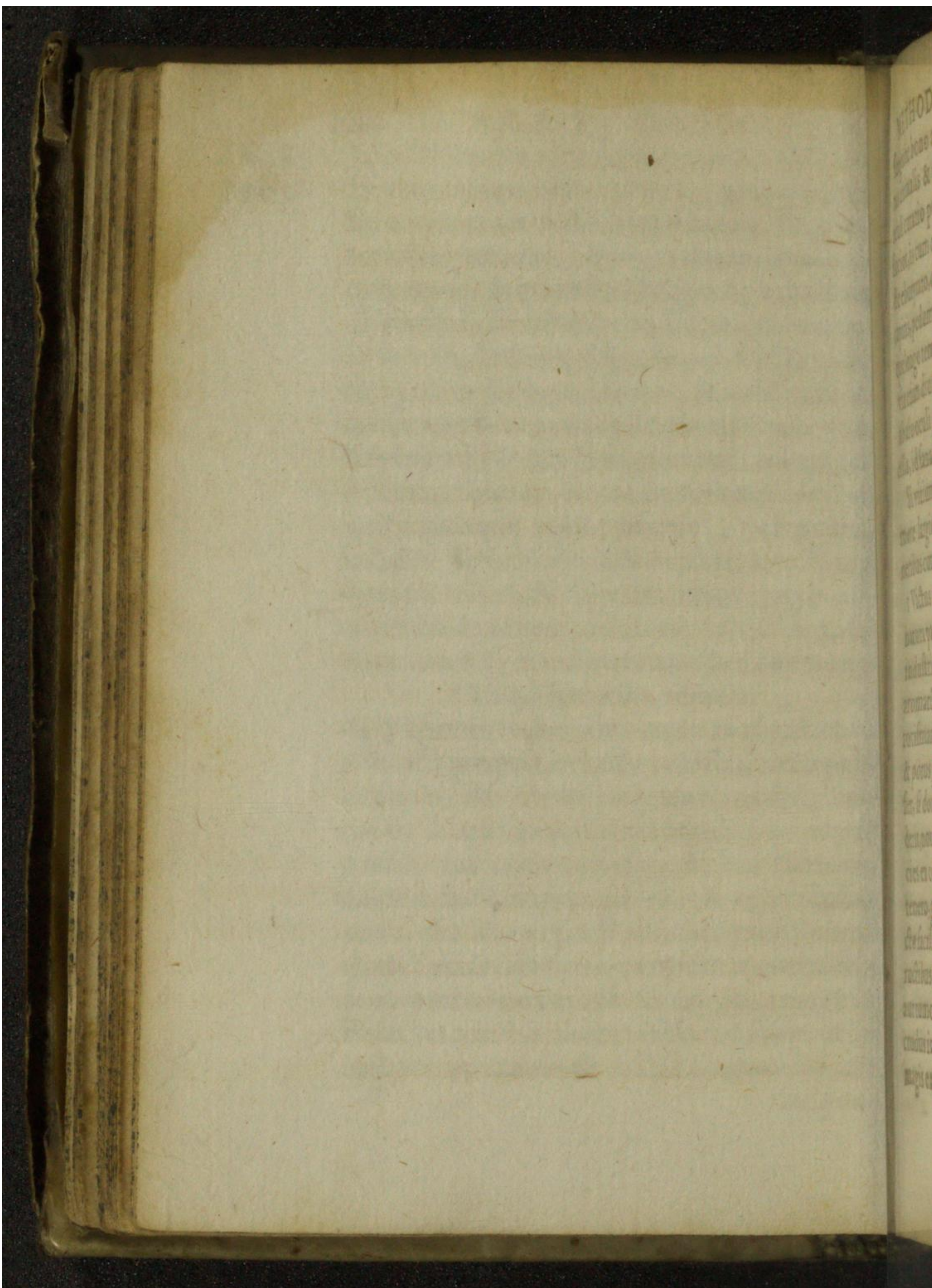
Lib. 6. Aph. 31.

cùm humores ſunt acres, authore Galeno: In principio autem noxium, quia materiã liquat, & meatus dilatat, fluxionémq; hac ratione geminat. Vinum autem quale, & quantum, & quando, & qua ophthalmiæ differentia ſit ſalubre: vt, balneum, fomentum, venę ſectio, purgatio pulchrè Gal. diſtinguitur Aph. 31. libro 6. & alibi paſſim. aloës drach. vna, aquę fœniculi vncia vna, ſi ſoluatur, & oculo applicetur, ipſum roborat, reliquias ſiccat & abſumit: ſarcocolla quoque aqua roſarum, vel potius lacte muliebri ſoluta, & oculo immiſſa coquit materias, & digerit: ouum quoq; coquendo duratum, vt calet, oculo impoſitum: trochiſcus etiam ſeu puluis citrinus.

Viſionis imbecillæ curatio.

VIſionis imbecillæ cauſa, vel ex oculo eſt propria in ipſóq; exiſtit, vel à partibus ſubiectis communicatur, in hácq; curanda ſcopi ſunt duo ſeruandi: prior eſt partis, vel totius affectus imbecillam viſionem faciens, ſanandus: vt ſi ventriculus conſenſu laboret, eſt illi antè proſpiciendum deiectoriis potiùs quàm vomitoriis ſi purgatione opus eſt. Si corpus atrophia defectum imbecillam viſionem facit, vt in hecticis, nutritione inſtaurandum: vt ex

ſangui-

ſanguine bono auctiore, largior fiat ſpiritus animalis & viſorius. Alter ſcopus eſt oculi curatio per contraria cauſæ, vt ſi eſt ſiccior, is cum capite humectetur lacte, lacte ebutyrato, decocto maluæ, althææ, vel capitis, pedum inteſtinorum veruecis, ídque longo tempore: quia intemperies ſicca vix etiam diuturnis auxiliis emendatur. Si ab alio oculi partium vitio eſt viſio imbecilla, id ſanandum eſt.

Libro 7. metho.

Si vitium eſt oculo proprium, & ab humore largiore, quinque remediorum generibus curatur.

Vitia partium oculi curare docet Paulus lib. 3.

1 Victus ratione tenui & ſiccante: vt, aëre natura partis anni, & ventorum ſicco, aut induſtria per ignē luculentum, per ſuffitus aromatū, vt caryophyllorū, foliorū ſiccorū roriſmarini, maioranæ, lauri. Vt proba cibi & potus parci coctione in ventriculo: quę fiet, ſi donec cibus prior percoctus deſcēderit, nouus nō iniiciatur. Deſcēdiſſe cōiicies ex coctricis robore & alimēto pauco, tenero, grato, cōciſo, cōtuſo, præmāſo, coctu facili: nō deſcēdiſſe, ex cōtrariis: adhæc ructibus, grauitate ventriculi, aut morſu, aut tumore. Ex crudo enim alimēto vapor crudus in caput elatus oculo nocet, multòmagis ex cruditate nidorulēta acer vapor.

Huius nota lib. 1. alimentorum.

Si ciborum natura variorum vſum paſtu eodem vitabis, niſi coctu faciles primos, difficiliores ſecundos ſumas, vt illi ſimulatque cocti erunt viam aliis parent iam coqui in ſuperiore vẽtriculo cœptis, in fundo percoquendis: qui ſi priores ſumãtur, cùm tempus longum ad coctionem ſui poſtulent, exitu per pylôrum prohibẽt alios coctu faciles in ſuperiore ventriculo iam diu percoctos & putreſcentes: ex híſque vapor multus, & natura varius in caput effertur.

Si ante expletam famem, cibo & potu abſtineas, quia victus tenuis, vt inedia, per accidens vacuat & ſiccat.

Si poſt paſtus ea ſumas quæ vapores in caput efferri prohibent: vt, panem toſtum, coriandrum toſtum, vel conditum, cydoniatum, trypheram ob myrobalanos, vel quæ oculum roborant, vt fœniculum; id quod ſerpentum & bufonum nos exemplum docuit. Oculorum enim aciem ex mora hyberna in cauernis imbecillam affrictu fœniculi recreant. Rapæ etiam tota ſua ſubſtantia viſionem iuuare creduntur: & viperarum, vt opus eſt, paratarum caro: ſed aqua cui incoquuntur, ſæpe abiecta, ſi edatur: quomodo elephanticis curandis eſt edenda: quanquam in his aqua non ſit mutan-

Vide paſtillorum theriacorum parationem in theriaca compo-

nutanda, & possint gallinæ his carnibus orius nutritæ donec deplumentur, edi ab elephanticis, vt post Matthæum Gradi fecisse se Gattinaria confirmat.

sitione, lib. 2. ad Glau. & lib. 11. simpl.

Si denique somnus nec sit diurnus, nec diuturnus: si quoque aluus quotidie per se, aut à medico adiuta descendat ne teter vapor à stercore in cerebrum elatus, animalem spiritũ vitiet. Omitto quæ sumpta aut admota coctionẽ iuuant, vt grana piperis, masticħes, iuniperi integra aliquot inter epulas aut post eas sũpta, catellus, aut venter puelli non facilè sudãtis foris applicatus, aut palma manus, aut simile aliquid.

Si labor etiam corporis, aut animi nullus accedat, sed tantùm mollis quædã deambulatio, qua cibus in fundum ventriculi tantùm descendat: potus etiam largior, quia fluctuationẽ facit, coctionẽ impedit.

Libro 5. simpl. capit. 5.

Esu multo lentis, visionem ab humiditate larga imbecillam iuuari scribit Gal. lib. 1. aliment.

Causas etiam alias coctionis imbecillæ lege in causis symp.

2 Materiam apparantibus: melle rosato initio, oxymelite simplici, deinde syrup. stœchados cum aqua hyssopi, saluiæ & similibus antè iam sæpe repetitis.

3 Materiam eandem vacuantibus, primùm pilulis elephãginis cum agárico tro-

chiſcato: vel maſtichinis cum eodẽ, vel de hiera ſimplici aut compoſita, vel pilulis lucis Meſuæ: vel pilulis ſine quibus, etiam ſi calida ſit materia: poſtremo cum materia radicitus eſt vacanda, cocciis, vel fœtidis à drach. vna ad ſcriptula quatuor.

4 Auertentibus ad partes infernas, aut poſticas, vt capitis reuerſi pexu multo occipitium verſus: vt, clyſteribus, balanis, ligaturis, frictionibus, fomento extremorũ ex decocto capitali, apophlegmatiſmis, errhinis, cauterio poſt aures, vel in commiſſura coronali, cuius vlcus apertum diu tenendum eſt: vel in collo ſetone (quem vocant) infixo. Cutem autem colli forcipe apprehendimus donec ſenſus tactus abeat: poſtea acu filum aliquod craſſum habente perforamus, vt in vulnere ablata acu filum maneat, quod vlcus diu apertum ſeruet, ac per id materiæ multæ vacuationem moliatur. Diuitibus autem quidam fili loco ablata acu anulum aureum æqualem apertum immittunt, poſtea ne excidat, eius extrema adducunt, & identidem quotidie dimouẽt, vt dolore & attritu materiam trahat & vacuet multam, mane & veſpere quotidie tergendo.

5 Roborantibus partem, reliquias materiæ

riæ tergentibus & resoluentibus : sumptis quidem, vt nuce moschata (qua vna in dies manè sumpta, visionem recuperat Mesues) myrobalanis cepulis conditis duabus bis, aut ter in hebdomada sumptis ad roborandum, pliris arcotico, acoro vero condito, diacoro ad cochlear vnum, seu drachmas duas, mane & vespere hora somnij, mithridatio, diamoscho dulci & amaro : admotis autem oculo, vt emplastro Mesuæ succo & aqua fœniculi, collyrio Mesuæ ex succo fœniculo in vase æneo per residentiam purgato, qui cũ saccharo & melle & foliis auri æstate insoletur, sæpe & leniter transuasando excremẽtosum subsidens abiiciatur: vt, aqua Arnulani destillata capitello ex fœniculo, verbena, rosis, chelidonio, ruta.

Vt, collyrio Gentilis in consiliis, ex pompholyge vero & stibio lotis : quod cum aqua fœniculi mirè siccat oculo immissum.

Vt Gerardi de Solo puluere ex pica vsta cum aqua fœniculi.

Vt Serapionis liquore torrendo cadente ex hepate vrsi prius in frustra dissecto, & interposito inter hæc pipere longo.

Vt felle gallinæ, perdicis, piscium plurimorum. Animalium autem rapacium, & aliorum natura calidorum: vt, leonis, canis

Vide Thobiam.

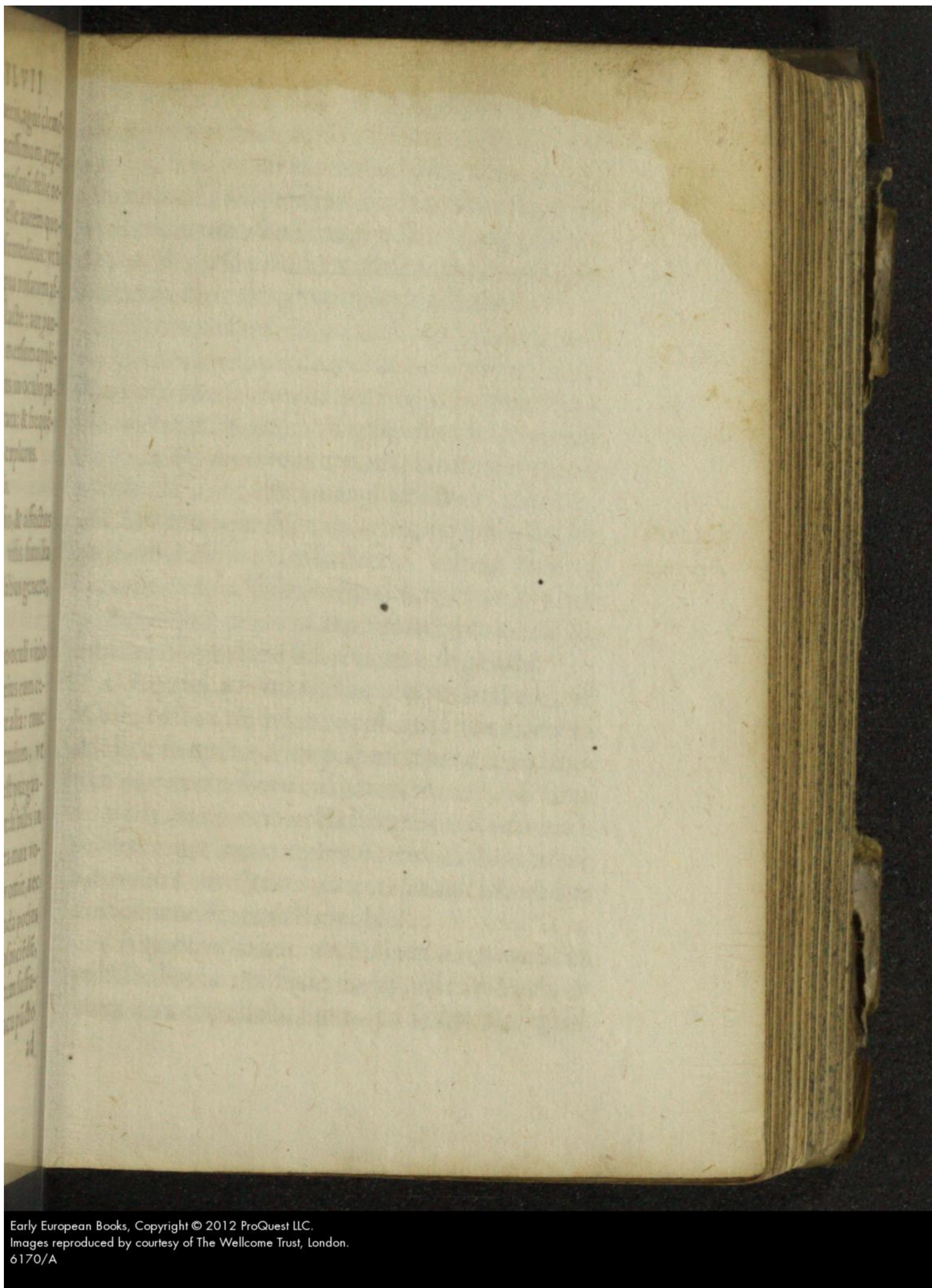
fel acrius: ſuis autem, veruecis, agni clemẽtius: piſcium fel eſt clementiſſimum, reptilium verò & aliorum venenoſorũ: felle nemo vnquam tutò vtatur. Felle autem quouis in oculum inſtillato adſit medicus: vt ſi rodendo dolet, obtũdat aqua roſarum affuſa oculo: vel oui albo, vel lacte: aut pannum lineum horum aliquo merſum applicet. Vſus autem emplaſtrorum in oculo parùm tutus eſt, niſi ſint moderata: & frequẽter eximendo, ipſorum opus explores.

Suffuſionis curatio.

Cataracta vulgò. HYpochymia, id eſt, ſuffuſio, & affectus in quo viſa ſuffuſorum viſis ſimilia apparent, remediis egent ſimilibus genere, ſed illud valentioribus.

Vterque hic affectus proprio oculi vitio contingit, aut per conſenſum eius cum cerebro, aut ventriculo, aut parte alia: tunc parti primariò affectæ proſpiciendum, vt pituita ex ventriculo, apparata eſt purganda, ſi ea vapore ſuo viſioni officit: ſi bilis in ventriculo viſa vapore excitat, ea mox vomatur, ſi æſtas eſt, ac ęger facilè vomit, nec pulmonicus eſt: alioqui deiicienda potius eſt cholagôgis: deinde oculo proſpiciẽdũ, quibus dicemus remediis. Si autem ſuffuſio iam adeſt, eaq; iam abſoluta: acu pũcto

ad

ad angulũ paruũ oculo deturbetur, modo nec liquidior ſit, nec tenacius oculi tunicis adhæreat, ſed mediocri ſit conſiſtentia, quã oculo aliquandiu compreſſo, facilè obſeruabis. Si verò nondum abſoluta ſit, quinq; his remediorum generibus curatur.

1 Victus ratione calida ſicca (quia materia eius eſt vaporoſa vel aquoſa) vt aëre æſtiuo, qualem arte, & igni, & ſuffitibus moliri oportet, ſi deſit. Vt, victu tenui & tenuãte; quin & ieiunium atq; abſtinentia plurimum eſt huic chronico affectui ſalubris, vel Auicennę teſtimonio: quòd ſi die ſemel comediſſe his non ſufficit, ſaltem leuius cœnent. Vino & iuſculis abſtineant: in aliis quoque ſumendis, admouendis, faciendis, educendis, calida ſicca ſunt deligenda.

2 Aquoſam materiam coquentibus, vt melle roſato: & ſi lentor aliquis adeſt, oxymelite ſimplici, ſyrup. ſtœchados, cum duplo aquarum fœniculi, maioranæ, ad dies nouem, aut circiter: quin & ſacculus lineus puluere maioranæ plenus, oculo & naribus admotus multum iuuat hunc affectum Auicennæ, & practicis aliis.

3 Aquoſam hanc materiam vacuantibus pilulis lucis vtriſque in id efficacibus, & cocciis à drachma vna, ad ſcriptula qua-

tuor, agarico trochiſcato, pilulis de agarico, pilulæ etiã tres maſtichinæ, vel elephanginæ, vel de hiera, vel aſſeieret dormitum ituris ſumendę, ſunt ſalubres: neque munia consueta, poſtridie impedient, vt prędictę.

Auic.

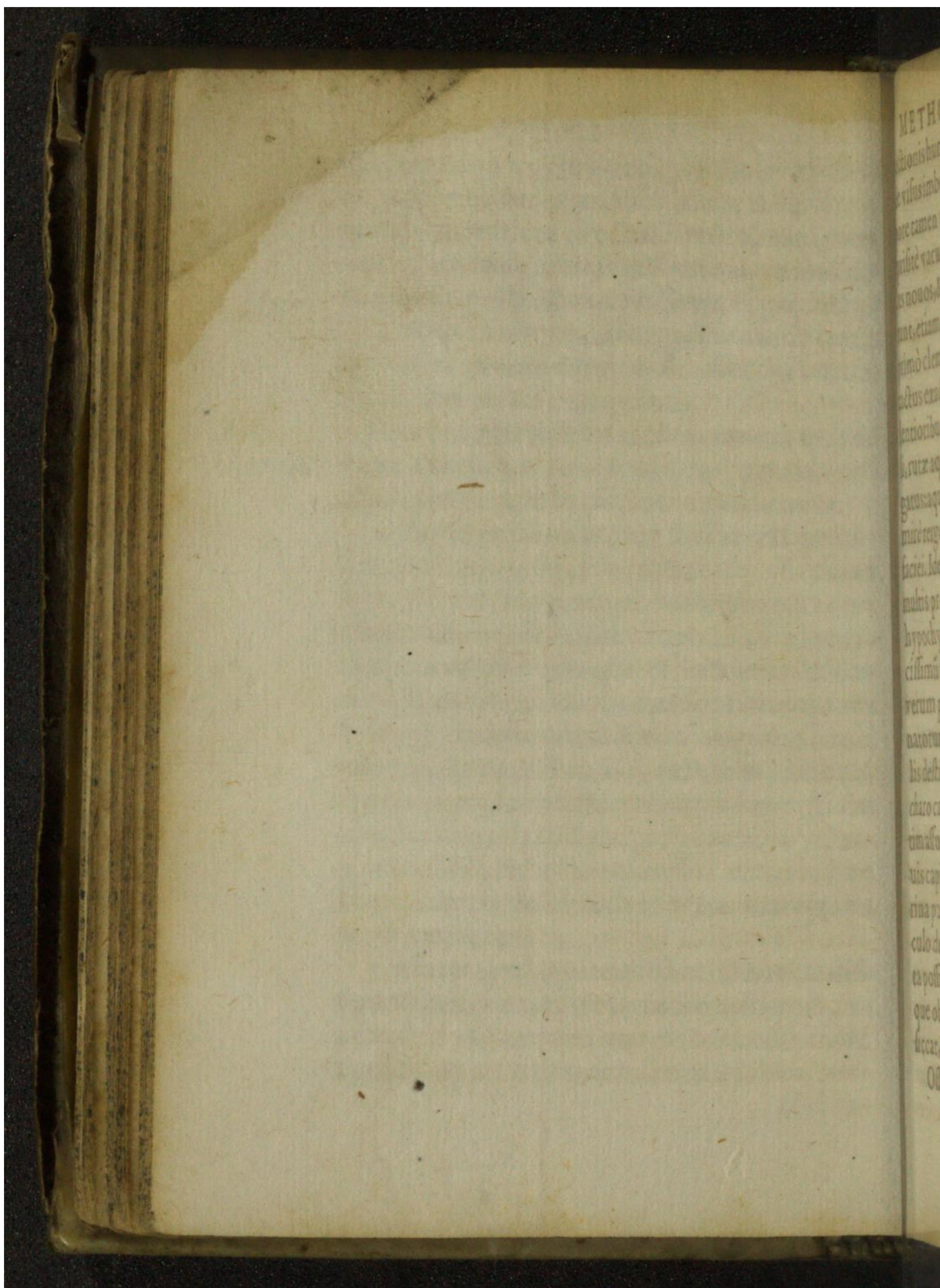
Toties autem vacuãda eſt materia hęc, donec in totum curatus ſit affectus, non ſolùm ſemel, bis, ter, quater.

Auic. *Gentilis.*

Phlebotome autem rarò facienda, ne per hanc cerebrum refrigeratum, aquas largius cumulet, ac in oculum transfundat.

4 Auertentibus præter dictas vacuationes: acribus clyſteribus & balanis, frictionibus, & fotibus per aquam calẽtem partium extremarum, & harum ligaturis dolorificis: phœnigmo quoque & cauterio in coronali, aut prope aures, aut ſermone, quem vocant, ceruicibus affixo è regione oculi affecti, & cucurbitulis, primùm leuibus, deinde cum ſcarificatu: manus ſæpe & diu clauſas ſi tenebis in lecto, vel alibi, vt largius ſudent, & ſudorem crebrò terſeris, omnia capitis & thoracis vitia materialia multùm iuuat.

5 Materię reliquias diſſoluẽtibus, & diſſipantibus, partim ſumptis hora ſomni, vt cum cibi vapore vis eorum in cerebrum, & oculoş rapiatur: vt, drachmis duabus confectio-

fectionis humain laudatæ à Mesue capite de visus imbecillitate: partim admotis: corpore tamen toto atque adeò capite ipso exquisitè vacuato. Nā hæc in oculum vapores nouos, & aquas largiores, qua vi digerunt, etiam traherent. Admouentur autem primò clementiora (quo ipse oculus sensu tactus exacto præditus, paulatim etiam valentiotibus remediis assuescat) vt, fœniculi, rutæ aqua, vel succus per residentiā purgatus: aqua ex melle destillata: Hæc enim mirè terget albuginem ac maculas oculi, & faciei. Idem præstat puluis sacchari candià multis probatus. Sagapenum quoque ad hypochyses resoluendas admotum, efficacissimū docet Auic. cap. de sagapeno: quod verum probabis ipsum dissoluens vino granatorum, vel aqua rosarum, fœniculi, mellis destillati, & lacte, & albo oui cum saccharo cando, vt oculus sagapeno soli paulatim assuescat. Idem præstat Auicennæ puluis capitum hirundinum: easdem siccat vrina pueri nondū polluti cum pauco fœniculo destillata, vt seruari diutius incorrupta possit, nec oleat grauiter. Balsamum quoque ob eius penuriam vsu rarum, eas etiam siccat, & oculum sanitati pristinæ restituit.

Ossis sepiæ puluis oculo immissus, a-

quas illas terget. Quibus si non cedit malum, valentiora sunt tentanda: vt, fella primum mitiora, qualia piscium, suum, agnorum, gallinarum, perdicis: deinde etiã acriora vt, auium prædacearum, accipitris, aquilæ, falconis, & item viperæ & aliorum reptilium: sed hæc venenosa cum sint, suspecta mihi omnino sunt, nec vtenda censeo: etiam si tunc aquam sæpe mutatam, & cum theriaca, vel alio alexipharmaco ore contineas, ne in ventriculum aut pulmones, id venenum per magni canthi & palati foramen penetret: præsertim cùm valentia satis fel tauri, fel bouis, fel apri, nobis ad manum sint.

Hemorrhagiæ è naribus curatio.

Omnis hæmorrhagiæ curatio. lib. 5. metho.

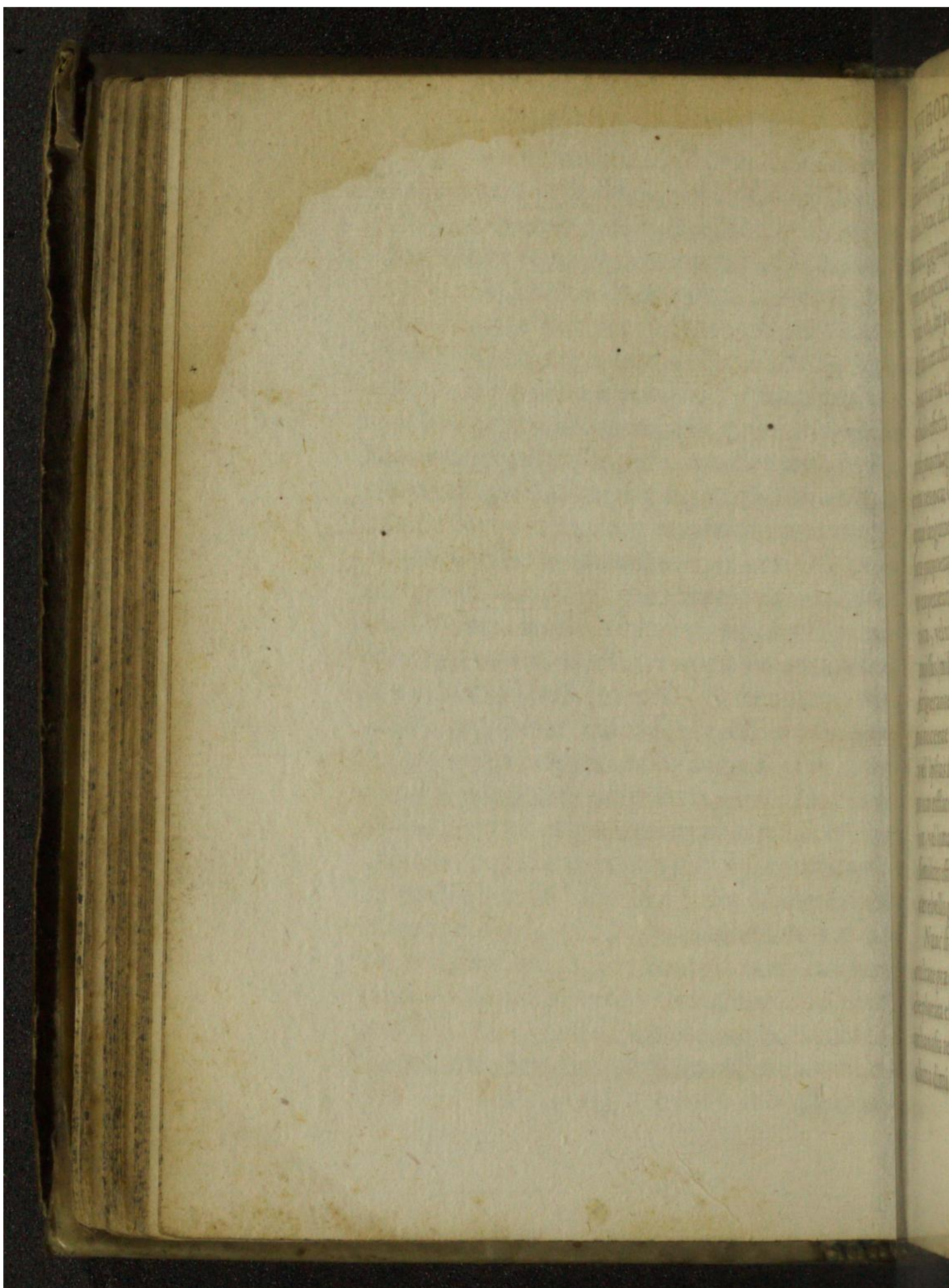
SAnguinis per nares profluuium criticũ non sistendum, nisi copia vires immodicè prosternat: non criticum autem sistitur quatuor remediorum generibus.

1 Victus ratione refrigerante, & astringente vias per quas fertur sanguis: vt, aëre in id parato per acetum & aquam rosarum, folia vitis, rubi, salicis, nymphææ, violarũ. Vt cibis ex omphacio, vino granatorum, aranciorum, limonum paratis & sumptis: & his glutinosis, quales sunt, pedes & capita vituli, veruecis, & aliorum animalium: caseus

caſeus recens, pinguis, opus piſtorium, prę ſertim vbi ſanguis eſt bilioſus, & tenuis. Oua item præſertim dura, quia ſanguinem paucũ & craſſum gignunt, præſertim parte alba: ſorbilia autem & tremula largiorẽ & liquidiorem, præcipuè vitellis: ob hæc illis vt carnibus, hac præſente cauſa abſtine: aqua itẽ chalybata ſanguinẽ aſtringit miſta potui, & coctis in hac obſoniis: vt denique ipſa corporis & animi quiete, quod vtriuſque motus humores exagitat, ad fluendumque concitat.

1 Auertentibus, in quibus ſpes curationi præcipua verſatur: vt, brachiorum & crurum ligaturis dolorificis, frictionibus, fotibus ex aqua calente, cucurbitulis hypochondrio è regione naris ſanguine fluentis appoſitis, & interſcapulio ſine ſcarificatione: vel, ſi opus eſt, cum ipſa: vt phlebotome in id efficaciſſima ad fluoris impetum in contraria reuocandum: ſecetur autem vena baſilica, aut cephalica, aut communis lateris eiuſdem. Timorem quoq; incuſſiſſe confert, cyathis aquæ frigidæ duobus, tribus, interuallo iniectis in faciem ægri incogitantis, vel alia ratione. per eum enim calor cum ſanguine & ſpiritu ad cor reuocatur, ſed vide ne ſit epilepſiæ obnoxius, vel viribus omnibus proſtratis.

3 Sanguinem ſiſtentibus & cohibentibus ſumptis vel admotis, nunc frigidis tãtùm ſanguinem velut glaciantibus, & ob id ad fluendum ineptiorem reddentibus, viaſque denſantibus, & cõtrahentibus, per quas ſanguis fluit: vt, lactuca, portulaca, & alimentis aliis refrigerantibus: adhæc mãnæ vncia vna, vel ſeſcuncia, ſyrupi roſati, oxalidis, cydoniorum, granatorum, præſertim vbi tenuior ſanguis: vel ſi is etiam inflammatus eſt, ſyrupi omphacij, limonum, acidæ partis citri, cum duplo aquarum plãtaginis, roſarum, oxalidis, ſolani, & cum ſcriptulis duobus, aut drachma vna trochiſcorum terræ lemniæ ſigillatæ, vel trochiſcorum electri : quæ etiam in nares immitti poſſunt tuſa, & fronti applicari : & præter hæc, ſi neceſſitas vrget, hyoſcyamo, opio, & opiatis recentibus: ſed à mitioribus incipiendum : & impensè frigida capiti frigidæ parti ſed principi ne adhibe, quia ſanguinem & ſpiritum animalem glaciant ac extinguũt. Nunc etiam aſtringẽtibus, vt lanugine ſalicis, & vaſa, ſiue oribus hiantia, ſiue tunicis rariora, ſiue rupta, vel inciſa, vel eroſa vnientibus, & cõtrahẽtibus: vt, roſis, balauſtiis, gallis, malicoro, rhu : nunc emplaſticis & meatus obſtruen-

ſtruētibus: vt, farina moletrinarum renuiſſima, aloë, oui albo, caſeo, gypſo, muceaginibus. Nunc eſcharoticis, quæ vtendo eſcharam gignunt, quæ cruſta hiatui vaſorum eſt opericuli vice: vt, calce viua, fæcę vini vſta, ſed potius chalciti & chalcātho, & ſimiliter aſtringentibus, ſimul & vrentibus, vt ab his eſchara valentius hęreat, quę ab aliis effecta promptè cadit, & aucto hiatu hęmorrhagiam maiorem, & periculoſiorem reuocat Gal. libro 5. metho. Nunc his quæ ſanguinem ſiſtunt tota ſua ſubſtantia, ſeu proprietate occulta, & nobis ignota ante experientiam: vt, ſucco baſilici, porri, vrticæ, vel tritis ipſorum foliis in nares immiſſis (miſto tamen his impensè calidis refrigerante aliquo, vt caphura) ſtercore aſini recente in nares cum bombace immiſſo, vel ipſius ſiccati puluere in nares per calamum efflato: puluere item ſanguinis colūbæ, vel limacum ſimul cum teſta aſſatorū, ſimiliter efflato, aut cum oui albo ſubacto: cerebellis gallinarum, iaſpide.

Nunc ſtupefacientibus (vbi ſcilicet facultate prædictorum omnium victa, ſalus deplorata eſt) quæ ſanguinem glaciant, vt athanaſia recente, Philonis antidoto à drachma dimidia ad drachmam vnam. Hæc

quoque ſomnum conciliant, & hoc etiam modo fluorem ſedant. Refrigerãtia autem & aſtringentia non ſolum ſumenda, aut naribus ſanguine fluentibus immittenda: ſed fronti quoq; & vertici capitis, & collo, & interſcapulio, & lumbis, & teſtibus, & hypochondrio narem fluentem reſpicienti, applicanda, ex bombace aut linamentis in hæc merſis, & modicè expreſſis. Adhæc vertici ex alto torrentis modo hæc illidi, vel incidere eſt multo efficacius, vti & aquã è ſtillicidio in verticem illabi. Galenus autẽ ad hæmorrhagiam etiam arteriæ, aloën, & thus cum oui albo ſubigit, & pilis leporũ molliſſimis excipit. Sunt qui per bolum armeniam, & ſanguinem draconis, & oui albumina, idem præſtant: nec vereare aloën: foris enim admota glutinat, licet ſumpta venarũ ora aperiat Meſuæ: cùm nihil ſumptum & foris admotũ vires habeat eaſdẽ, vt in Meſue probaui. Qua autẽ vi ſanguinem ſiſtat papyrus geſtata, cui ex ſanguine ipſo fluente inſcriptum ſit, conſummatum eſt, Theologis relinquo: & item burſa paſtoris collo appenſa, ſed quæ genibus flexis antè ſit collecta, cũ oratione dominica, & ſalutatione angelica ter dicta, & oratione adiecta, Concede deus cum tuo pretioſo ſanguine,

Gal. lib. 3. temper.

guine,

guine, &c. apud Nicolaum Florentinum.

3 Causam hæmorrhagiæ auferentibus: vt, medicamentis cholagogis, si biliosus & acer & mordax is fuerit: vel glutinantibus remediis, si vas apertum est: & cæteris, quæ abundè docet Gal. lib. 5. meth.

Cynanches curatio.

CYnanche nondum absoluta, si resoluẽda est, sex remediorum generibus curatur, hisque statim initio potentissimis: quia morbus acutiss. vt Aph. 4. & 24. lib. 1. & Aph. 10. lib. 4.

1 Victus ratione phlegmonem augeri prohibente: hoc est, tenui & refrigerante: vt, aëre frigido: vt, vnius diei vel bidui inedia, si vires ferre poterunt: vel saltem solo cremore ptissanæ, vel amylo aqua hordei soluto: in potu autem aquæ aqua hordei, iulepo rosato, vino granatorum, vel similibus liquidis, & deglutiri facilibus. Vini autem & ouorũ & carnium abstinentia, quòd hæc sanguinem augent & calfaciunt, præsertim vinum & ouorum vitelli.

2 Auertentibus sanguinis ad laryngem fluentis impetum, ob id phlegmonẽ ipsam augeri prohibentibus, vt phlebotome ad leipothymiam, si vires valent, & corpus plenum est: alioqui eam partiri est satius. Se- *Archigenes apud Aetiũ facta medio-cri sectiõe.*

partitam ſanguinis vacuationem facit: dãnat factã ad leipothymiã vt perquã in hoc affectu promptam, fluxio in pulmones ruat, & periculum maius minetur.

catur autem Galeno primùm cephalica: deinde vbi fluxio conſtitit, ea quæ ſub lingua eſt: Arabibus verò, ſi plenitudo magna ſubeſt, vena malleoli prima inciditur, poſt hanc interna, vel communis: deinde cephalica: qui ordo, vt parum efficax, ſic admodum ægro moleſtus fuerit. Auertimus etiã purgatione, ſi à ſanguine ſynceriore nõ ſit, ſed aliis humoribus largis miſto: vt, ſucco fructum, cũ Raſi (valentibus enim medicamentis purgantibus humores agitare prudenter metuit Auice. præſertim principiò, ne ad locũ affectum largius fluant) vel prunorum, tamarindorum ana ſeſcuncia cocta, in vnc. octo aquæ, ad tertiæ partis conſumptionem, expreſſo ſcilicet huic adiecta mannæ bonæ ſeſcuncia. Auertimus etiam clyſteribus, ſed ob febrim acutam clementioribus: quæ ſi mitior eſt, vt in cynanche pituitoſa, & externa etiam, valentioribus. Reuellunt etiam cucurbitulæ ſpathulis affixę, & brachiis prius imis, deinde ſummis, ſi plenitudo maior adeſt: frictiones item valenter comprimentes manuum condylos, & earundem & pedum fotus ex aqua calente.

3 Materiã ad muſculos laryngis, in quibus fit cynanche, fluentem repellentibus,

&

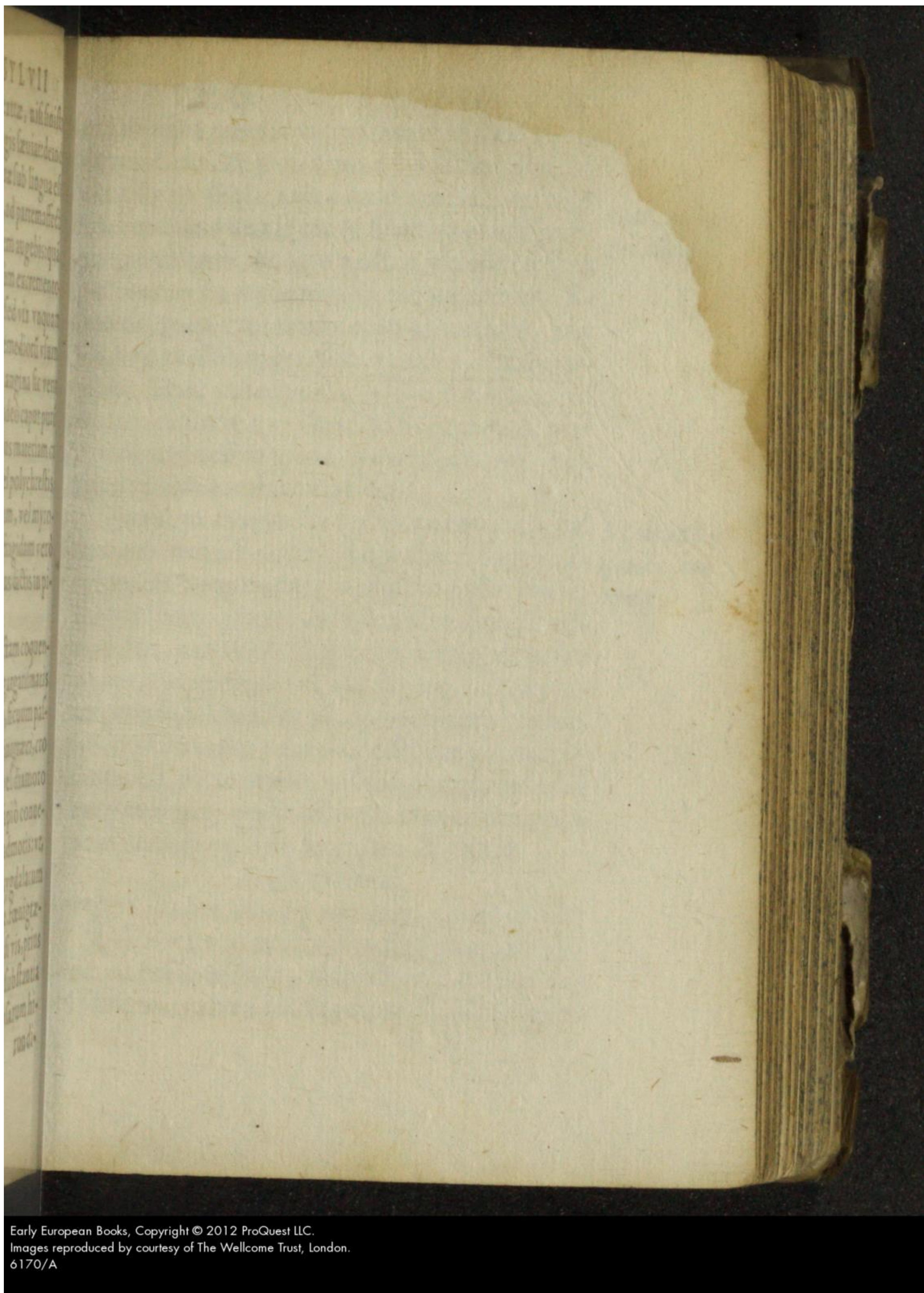
& augeri cynanchen ob id prohibentibus, frigidis, & aſtringentibus leuiter gargarizatis, aut potius donec incaluerint, relictis in vltimis faucibus, quæ partem roborent, & vias contrahant, per quas affluit materia: vt, plantaginis, ſolani, lactucæ, oxalidis, roſarum, nucum viridium, mororum, granatorum, ſucco potius quàm aqua ex his deſtillata, vel ſyrup. granatorum, roſato, oxalidis, omphacij, vel omphacio ipſo: diacaryo, diamoro ſimplici, diacodio, aceto pręſertim cum aqua ſimplici vel roſata: & his omnibus actu frigidis. Foris autem repellentia ne adhibe, quia materiam intro ad partem inflammatam protruderēt, ſed poſt principium clementer digerentia: vt, oleū chamęmeli, amygdal. dulcium: quando etiam gargariſmatis repellentibus aliquid miſcetur detergens, vt cæteris internarum partium phlegmonis: vt quæ ab his ſanies tenuis reſudat, tergeatur. *Gal. lib. 6. cōp. ph. p.*

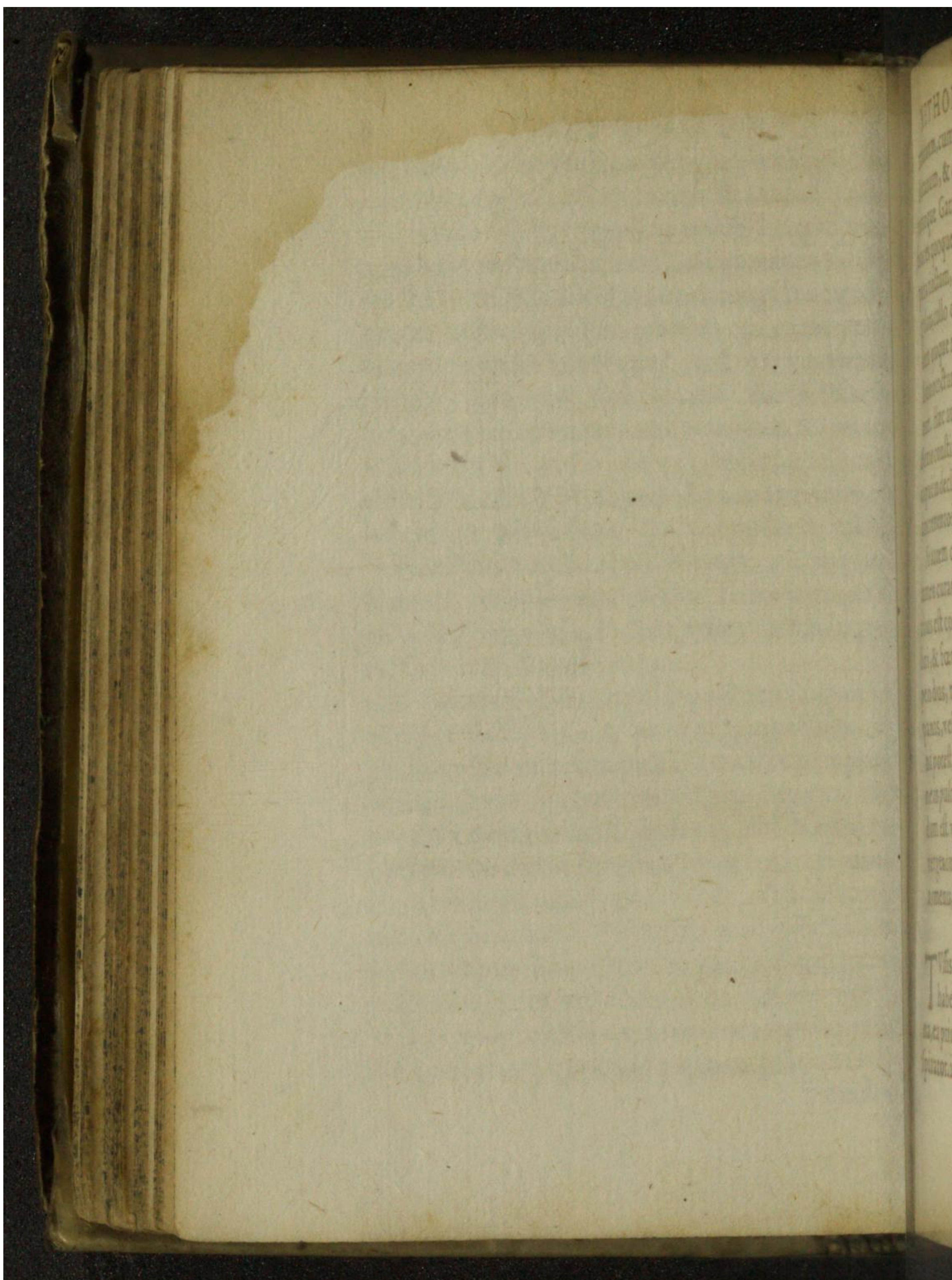
4 Materiam apparantibus, frigidam, vt melleroſato, oxymelite ſimplici, ſyrup. oxalidis, cum aqua abſinthij, quæ repellit, digerit, & terget ſine manifeſto calore: bilioſam verò, vt quæ ferè turget ſtatim vacuare licet.

5 Materiam vacuantibus: vt, ſectione ve

næ, primùm cephalicæ dextræ, nisi sinistra parte laryngis, angina magis sæuiat: deinde vbi fluxio cõstitit, eius quæ sub lingua est, quam si priorem secueris, ad partem affectã tracta materia phlegmonem augebis: quãquam rustici quidam parùm excrementosi, eam sæpe solam serant, sed vix vnquam initio, cùm tardi sint ad remediorũ vsum. Secanda autem omnino in angina sic vena est, etiam si corpus atque adeò caput purũ tibi videatur. Vt purgantibus materiam calidam: vt, pilulis aureis, vel polychrestis, vel electario de succo rosarum, vel myrobalanis, aut ipsarum infuso: frigidam verò pilulis de agarico, & aliis prius dictis in pituitosis capitis affectibus.

6 Materiam laryngi impactam coquentibus & dissipãtibus: partim gargarismatis ex decocto vuarum passarum, ficuum passarũ, dactylorũ, chamęmeli, fœnigræci, croci: addito etiam melle rosato, vel diamoro composito: nam simplex principiò conuenit, vt lac incremento: partim admotis: vt, oleo chamæmeli, liliorum, amygdalarum dulcium per se, aut cum farina sc. fœnigræci, lini, vel cum nido hirundinũ, si vis, prius cocto ex vino albo: is enim tota substantia hunc affectum iuuat, vt puluis ipsarum hirundi-

rundinum, cum Auic. paratarum, & ſtercus humanum, & caninum ex oſſibus album: vtrunque Gattinaria cum melle bono in fauces quoque efflat, & filum laneum purpura tinctum, & quo poſtea vipera eſt ſtrã gulata, collo cynanchici circundatum: filum quoque multum cum cineribus, aut lixiuio coctum, & collo, vt calet, circundatum. Hæc autem omnia ſunt vtenda, vbi fluxio conſtitit, in ſtatu ſcilicet ipſo, & præcipuè in declinatione, non principio, vel incremento inflammationis. *Gal. libr. 10. ſimpl.*

Si autem cynanche reſolui nequeat (quæ tamen curandi ratio eſt optatior) ſuppurãtibus eſt coquenda: emplaſtro ex farina ſe. lini, & fœnigræci: deinde abſceſſus eſt rũpendus, manſo & deglutito duriore cruſto panis, vel immiſſo altius digito, vel, ſi cerni poteſt, ſcalpello: tũcq; inclinato capite, ne in pulmones ruat pus, effluere permittẽdum eſt. vlcus melle roſato, & aqua hordei tergendum: poſtremò glutinandum bolo armenia, ſanguine draconis, & thure. *Li. de inæqual. intemp.*

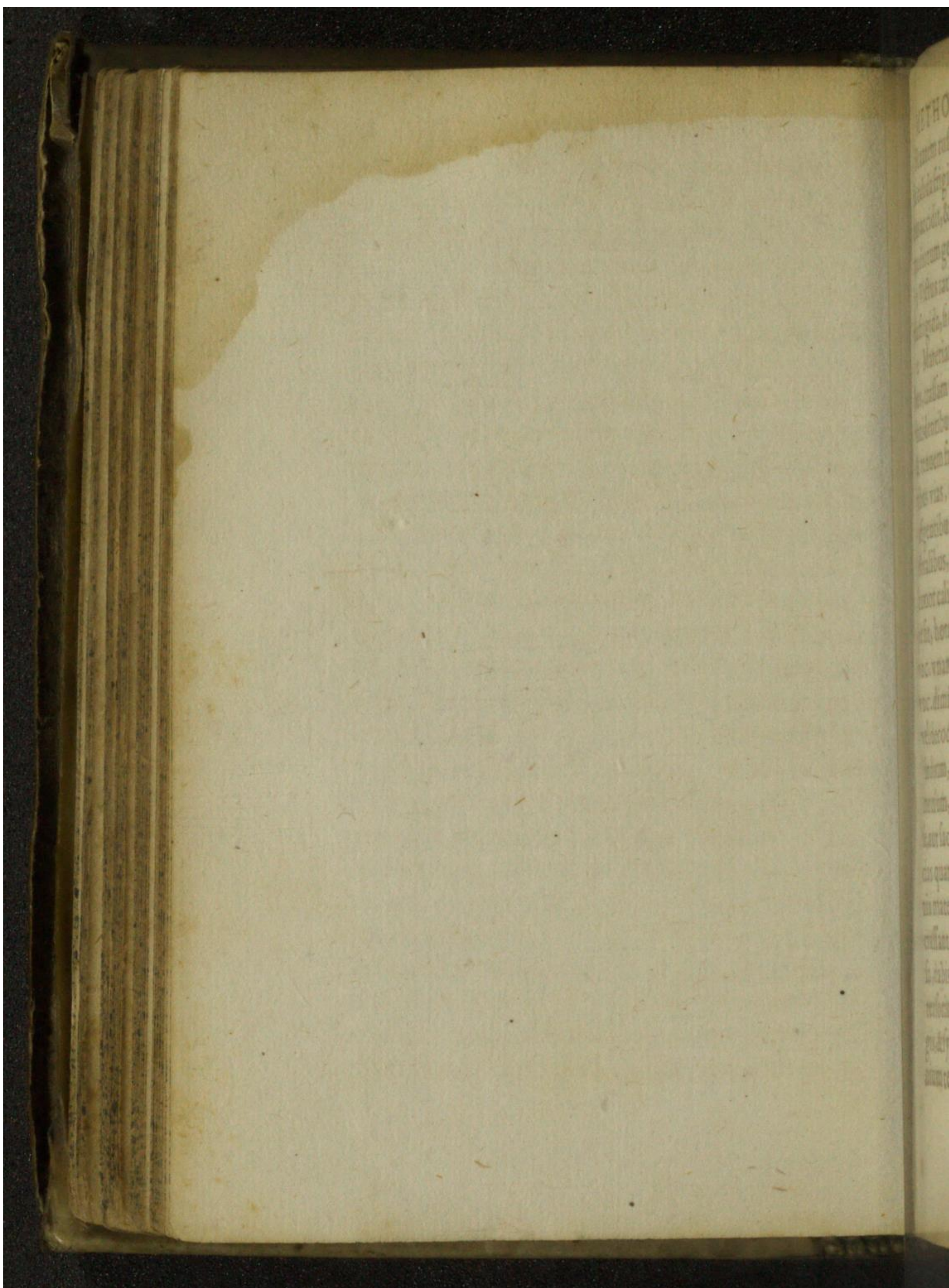
Tuſſis curatio.

TVſſis tot modis curatur, quot cauſas habet varias: ſi enim fit à cauſa externa, ea prius ablata, diſpoſitio partibus reſpiratoriis ab ea cauſa impreſſa, eſt abigen-

da: Si verò fit per consensum partium spiritalium cum aliis primariò affectis, præsertim quæ ab illis motis mouentur, vt ventriculo, hepate, liene, & si gurgulio, aut caput destillet: primùm his est succurrendũ: deinde si qua dispositio partibus respiratoriis inhæsit, tollenda: si à pleuritide est, aut peripneumonia, per harum phlegmonarũ curationem pòst dicendam prospicitur: vt si à pure collecto in thorace, aut pulmone est tussis: curationem eius in empiemate audies: si à rupta in pulmone vena, in sputo sanguinis: si à catarrho, is tibi ante est curandus, vt dixi. Si autem tussis est ob alium proprium partium spiritalium affectum, id est, intemperies calida, frigida, humida, sicca vel sola, vel cum materia: omnis per contrarium corrigenda. Si enim frigida sola, calidis sumptis, & admotis: vt, diamoscho dulci, amaro, & aliis calidis, ouo sorbili, & vino, reliquaq; victus ratione calida: quæ si imbecilla est, etiam anhelitus cohibitio sanat: pulmone, per retentam expirandam materiam fuliginosam calfacto, & spiritu cohibito in omnes arctos meatus penetrante. lib. 5. sympt. Similiter intemperies calida frigidis, humida siccis, sicca humidis curatur.

Paulus.

Si

Si autem tussis ab intemperie cum materia calida frigida excitatur (id quod frequẽtius accidit, & ob id à Rasi tractatur) sex remediorum generibus curatur.

1 Victus ratione calida, si materia est frigida: frigida, si calida, vt in catarrho diximus.

2 Materiam fluere paratam apparantibus, crassam quidem tenuantibus, & lẽtam incidentibus, & tergentibus: calidam verò & tenuem frigidis, crassantibus, sed leniẽtibus vias, non autem materiam pulmoni affigentibus, & inculcãtibus: vt syrupis pectoralibus, violato & zizyphorum: si tamẽ humor calidus acer insomnium parit, vt sępe fit, hora somni capiat syrup. papaueris vnc. vnam, syrup. violati, aut zizyphorum vnc. dimidiam cum duplo aquæ violarum, vel decocti hordei, vel prunorum, tamarindorum, myxorum, zizyphorum se. fri. cõmunium, vel bibat tunc aquæ frigidæ per se, aut saccharatæ, vel decocti hordei vncias quatuor, quinque, sex: hæc enim omnia materiam calidam aut frigidã tenuem, crassant. Si verò frigida est materia & crassa, dabis syrup. glycyrrhizæ, mel rosatũ etiã tersorium: syrupum hyssopi tersorium magis, & syrup. marrubij, maximè horum omnium tergentem cum duplo aquarum sca-

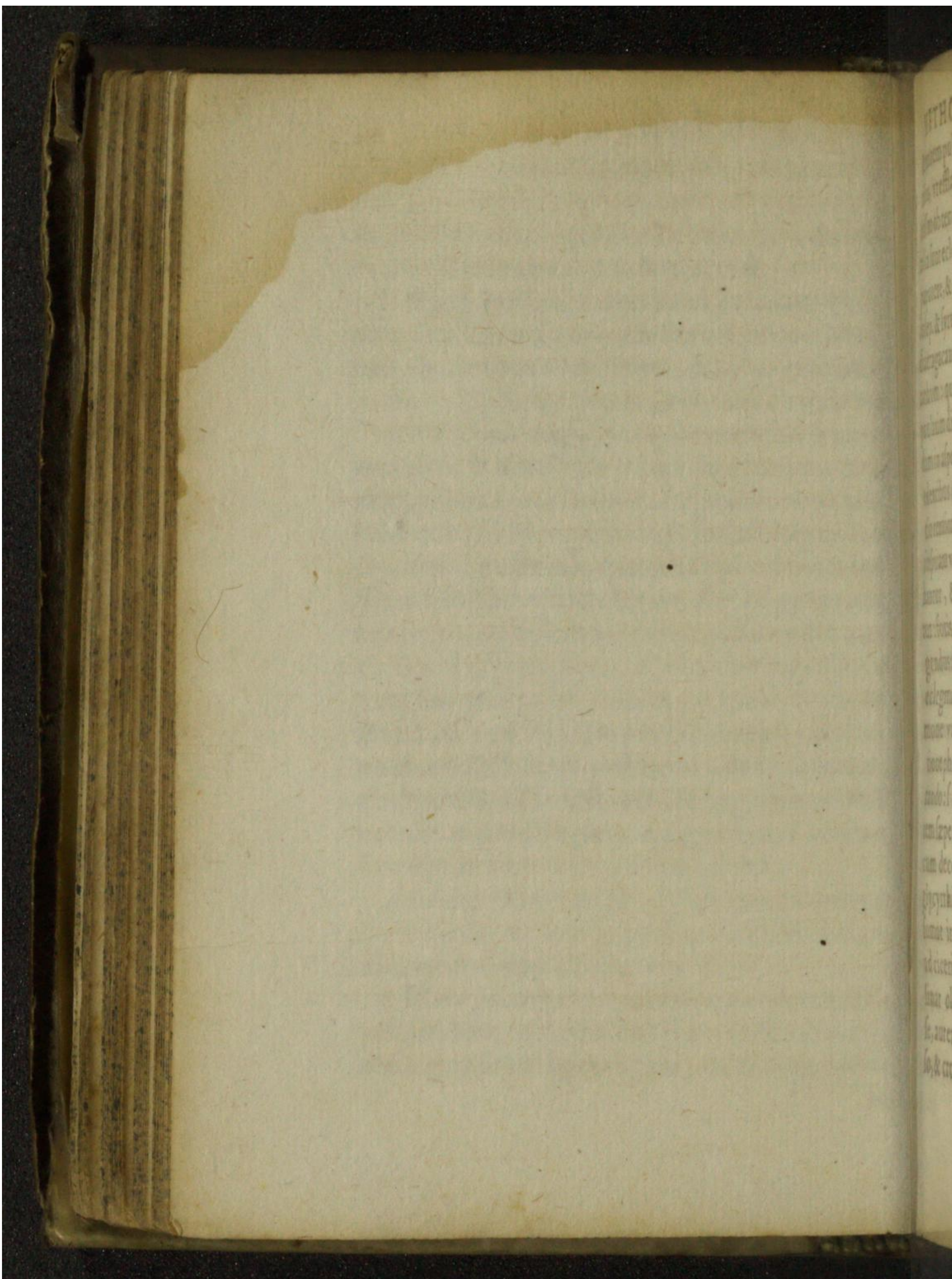
biosæ, hyssopi, prassij, fœniculi, adiantorũ, vel decocti horum simpliciũ & glycyrrhizæ, dactylorum: quod etiam per se (dulce enim est) mane calens dari potest.

3 Purgantibus materiam: calidam quidem, cassia, manna, electario rosato Mesuæ, ℈. de succo rosarum, diapruno scammoniato, pilulis aureis, vel polychrestis à drachma vna ad script. quatuor: sed scammoniata & similiter valentia vitabis aëre, & ægri natura calidiore. frigidam verò pilulis cocciis, de agarico: quibus sumptis nocte, domi postridie manendum est: non itẽ si hora somni mastichinas, elephãginas, ex agarico trochiscato, ex hiera simplici aut composita sumpseris. Cùm autẽ ægrè hæc purgatoria à pulmonibus vacuent, Auic. & Rasis in hoc affectu purgationibus abstinent, ob distãtiam pulmonis, & asperarum arteriarum ab intestinis, & negatam viarũ communitatem: purgando autem à capite fluxuram materiam commodant.

4 Auertentibus prædictis purgantibus & errhinis, & cæteris eiusdem classis remediis, prius sæpe declaratis.

5 Materiam pulmonibus conceptam, expui facilem reddentibus (in quo studio curationis pars est præcipua) calidã quidem

&

& tenuem pulmonibus immerſam craſſantibus, vt efflatione expellatur, non autem tuſſim ob tenuitatem eludat, nec diſſiliat: talia ſunt eclegmata quædam lenta: vt, de papauere, & diacodion, ſaccharũ violatũ, iulep. & ſyrupus violatus, traganthum. ℈. diatragacanthi, decoctum hordei ſaccharathum: quæ cochleari ſumpta in fauces, paulatim diglutiuntur, vt portio eius quædam in aſperam arteriam deerret, vti nobis edentibus & bibentibus cibi & potus portio tenuior eodem transfertur: vel potius inſpiratu violento in aſperas arterias trahantur, & aliquanto pòſt tuſſi reiiciantur: foris autem thorax oleo violato inungendus: ſi autem frigida eſt materia, ſumat eclegma ſanum & expertum, vel ex pulmone vulpis ſcriptum à Meſue in curatione phthiſis, mirum in pulmone roborando: ſyrupum glycyrrhizæ: ſumat autem ſæpe: vt prius cochleario per ſe, vel cum decocto vuarum paſſarum, ficuum, glycyrrhizæ, & aliorum pulmonariorum: ſumat item penidia ℈. diairis Nicolai ad ciceris magnitudinem: Foris autem illinat oleum amygdalarum dulcium per ſe, aut etiam cum butyro recenti non ſalſo, & croco pauco, vel etiam oleo, & muc-

Gal. libr. vſus partium.

cagine se.lini, fœnigræci, maluæ, althææ.

6 Materiam reliquam digerentibus, vt trochiscis, & suffitibus Rasis à Matthæo Gradi expertis.

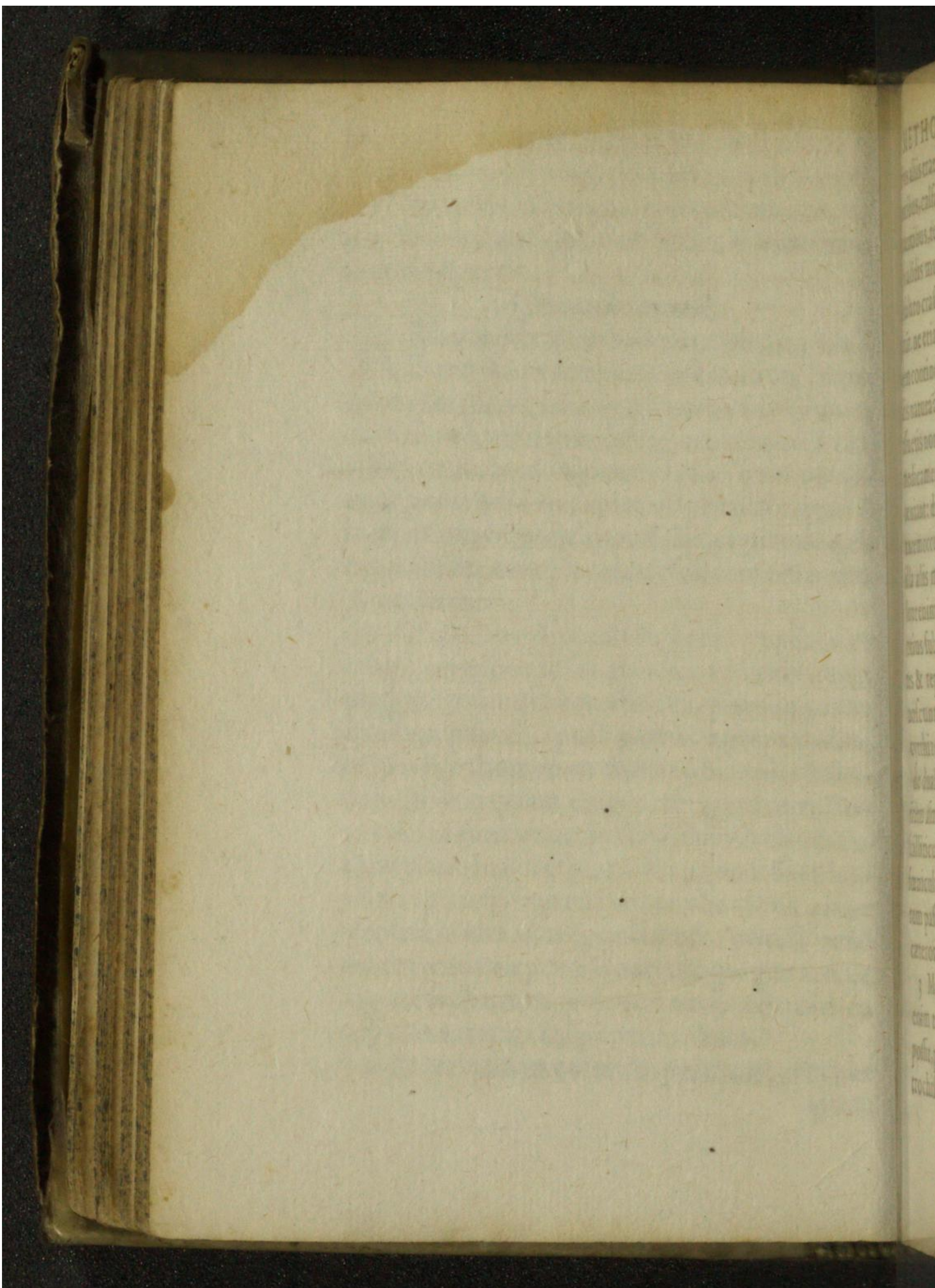
Asthmatis curatio.

ASthma, id est, anhelatio à pituita crassa tracheas arterias obstruente (Nam quæ à sanguine fit angustia, & inde spirandi difficultas, in sputo sanguinis: quæ à peripneumonia in capite de ipsa: quæ ab vlcere pulmonis in capite de phthisi: quæ à luxatis intro spinæ spondylis, capite de gibbositate dicetur) curatur sex remediorum generibus.

1 Victus ratione calida sicca: vt aëre: vt cibo, carnibus scilicet tostis vel assis, non pinguibus neq; neruosis: vt, potu in pastu quidem parco, post pastus autem nullo, etiam si vehementer sititur ob cordis calorem minus quàm exigit, refrigeratum. Potus enim tunc ventriculo distenso diaphragma premit, & respirandi auget difficultatem: potest tamen bibere vbi cibus prior ventriculum iam egressus est. potest verò etiam prius os potu lauare, & gargazare, & liquoris sputum promouentis aliquid in asperas arterias inspiratu trahere.

2 Materiam in cerebro, pulmone, vel par-

tibus

tibus aliis transmittẽtibns collectam apparantibus, calfacientibus, humectãtibus, incidentibus, tenuãtibus, tergentibus. Ne verò calidis multum initiò vtere, quia tenui resoluto crassum expuitioni ineptum relinquũt. ne etiam in hoc affectu chronico iisdem continenter vtere: quia quibus remediis natura assuescit, ea cõtemnit, quod ab assuetis non fiat passio. Adhęc quamuis hęc medicamenta qualitatibus manifestis cõueniant: diuersam tamen habent proprietatem occultam, qua hæc illis corporibus, illa aliis magis conueniant & conferant. Sunt enim medicamentis cum corporibus totius substantiæ proprietates, & familiares & repugnantes, quæ sola experientia noscuntur. Conueniunt igitur syrupi glycyrrhizę, hyssopi, prassij, & his valentiores, de duabus, & de quinq; radicibus: oxymeli item simplex; compositum, & valentius scilliticum cum duplo aquarum hyssopi, fœniculi, vel decocti radicis helenij, vuarum passarum, dactylorum, adiantorum & cæterorum thoracicorum. *Galen. in simp. passim.*

3 Materiam si multa est, purgantibus (si enim tam pauca est, vt per sputa excerni possit, purgatione non opus est (vt agarico trochiscato, pilulis ex agarico Mesuæ (is

enim cerebrum, thoracē, pulmones, tacito cōſenſu mirè purgat) pilulis cocciis pituitā à cerebro vacuātibus per ſe à drachma vna ad ſcript. quatuor, vel ipſarum, & pilularū ex agarico, aut agarici trochiſcati ana ſcript. duobus, vel ℈. indo ad ſemunciam, vel expreſſo drach. duarum agarici, cum ſalis gemmę, & zingiberis ana ſcriptulo vno, decem horis infuſarum in aquæ hyſſopi, & ſcabioſę quantitate ſufficienti, addendo ℈. indi drachmas duas, ſyrupi glycyrrhizæ vnciam vnam. Vt tamen à pulmonibus tandē attrahant purgatoria, in pilulis ſunt efficaciora, vt quæ mora in ventriculo longa à remotis partibus attrahunt. Conueniūt & aſthmati à catarrho pilulæ aromaticæ, de hiera ſimplici, vel compoſita, cum agarico ſemper, vt omnium ſimul dentur ſcriptula quatuor, quarto aut ſexto quoque die, hora ſomni. Poteſt etiam elleborus & colocyntis, aut potius hiera diacolocynthidos his tandem exhiberi, parata multum materia, vt facilius vacuetur. Sæpe autem repetenda purgatio eſt ob morbi longitudinē, modò ne purges dum velut in pulmone feruet, & exundat ſurſum materia per quoſdā paroxyſmos, & ſæpe certis periodis repetentes.

Accessionis enim tempore medicamēto purgāte materiam non agitabis, ne largius in pulmones fluat, & suffocet, sed blandè sputū tunc prouocabis, aut per cucurbitulas, paulò suprà renum situm affixas, & recto corpore reuelles materiam ad arteriæ asperæ truncum, confestim ruentem, & suffocationis periculum afferentem.

4 Auertentibus remediis: vt, errhinis, apophlegmatismis, causticis, & cæteris antè in catarrho & tussi descriptis.

5 Sputa promouentibus, hoc est, thoracem roborantibus, arterias asperas dilatantibus, & incidētibus: hisq́; vel simplicibus: vt, glycyrrhiza, vuis passis, ficis siccis, mixis, zizyphis, adiantis, hyssopo, scabiosa, rad. helenij, aristolochiæ rotundæ, foliis & semine vrticæ, & cæteris dulcibus, nitrosis, salsis, amaris, acribus: vel cōpositis ex his, & similibus syrupis, electariis, eclegmatis: quale ex brasica & ex pulmone vulpis factum, ab omnibus scriptoribus celebratur proprietate pulmones iuuare, vti pulueris ericij syluestris drachmæ duæ sępe sumptę. Radix quoque ari cruda, vel potius elixa, aut sub cineribus assata, trita, & syrupis thoracicis mista, sputum efficacissimè promouet: si eius, exempli gratia, semuncia

cũ eclegmatis de pino: & de pulmone vulpis, ana drachmis ſex, cum ſyrup. glycyrrhizæ miſceantur: cui addunt quidam vuas paſſas purgatas, ficus, dactylos, penidia, hyſſopum, adiantum. Foris autem corpus linatur oleo amygdal. dulcium, butyro recenti, cum pauco croci, & linteis aſperis molliuſculè fricetur, vt per poros apertos aliquid materiæ exhalet.

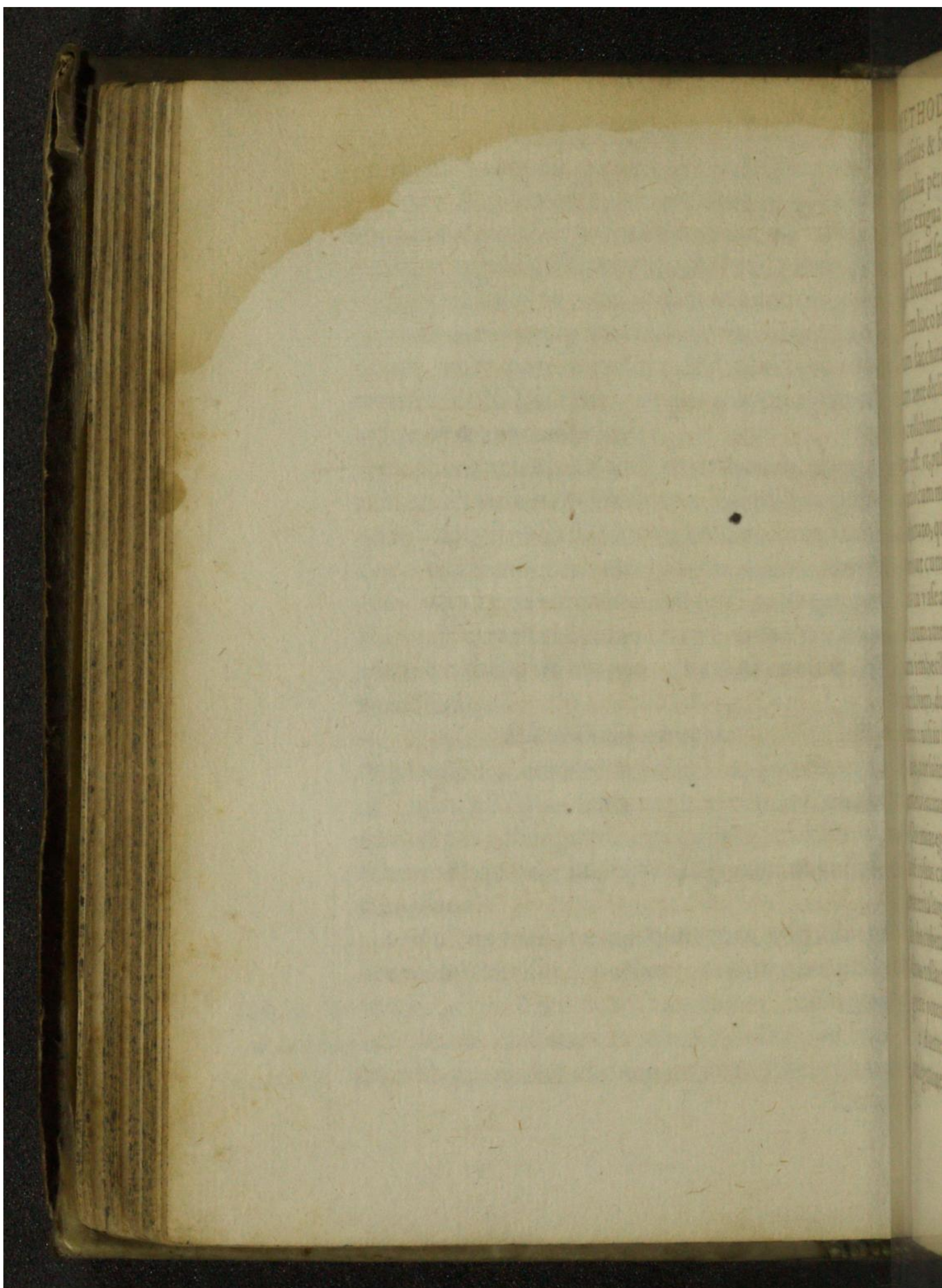
6 Siccantibus & diſſipantibus materiæ reliquias ſuffitu cum thure, ſulphure purgato, & etiam arſenico: quod mirum in id Gentilis prædicat, etiam ſi ſit deleterium, & ob id vix vtendum, niſi ritè caſtigetur: ſumptis etiam theriaca, mythridatio, diamoſcho dulci & amato, pliris arcotico, & ſimilibus.

Pleuritidis curatio.

PLeuritis vera & reſolui, & ſputis perpurgari apta, curatur ſex remediorum generibus: phlegmonem augeri prohibentibus, & quod eius iam eſt genitum reſoluentibus.

1 Victus ratione ad quartum vſq; diem tenui, ſi vires ferre poſſunt, vt potione ptiſanæ, vel ptiſſana tota, aut colata, ſeu aqua hordei, & hordeato curiosè cocto, vt voluit Hipp. deinde ad ſeptimum vſque pane loto,

Lib. 1. de rat. victus acutorũ.

loto, vt salis & fermenti calor tollatur, & ex aqua alia percocto, portione butyri & sacchari exigua, ad saporis gratiam adiecta: post diem septimum, amygdalatum panis, aut hordeum, ex iure pulli coctum. Vini autem loco bibat decoctum hordei, vel aquam saccharatam. Vinum autem nunquam ante declinationem: quòd si vires nimis collabuntur, paulò pleniore victu vtẽdum est: vt, pullorum, vel aliarum carniũ contuso cum mica panis, vel expresso, vel cõsummato, quod vocant, id est, carnibus per se, aut cum pauca aqua in phiala vitrea coctis in vase alio aquam feruentem habẽte. Vinum autem ob consuetudinem, aut virium imbecillitatem dare si cogaris, sit imbecillum, dulce, aut aqua saccharata dilutum: nisi in hepate, aut liene sit phlegmone, aut saltem obstructio, quam dulcia omnia excitant, & geminant.

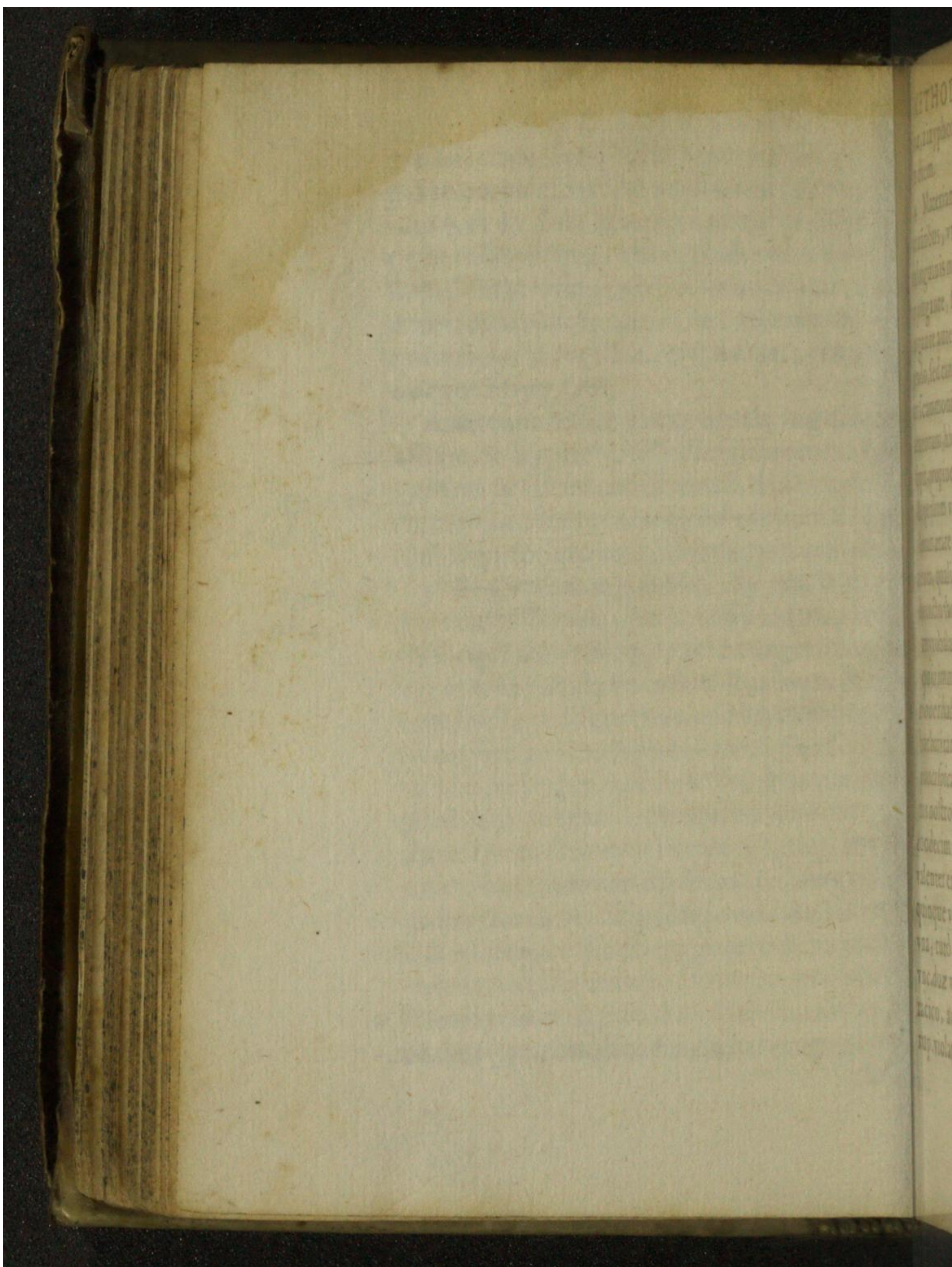
Dormiat ęger in partem affectam, vt maiorẽ ipsius calore sic quæsito, phlegmones materia largior resoluatur, & indolentior sit decubitus. Aluus sit facilis: animi affectus tollantur, & cetera phlegmonem augere potentia.

2 Auertentibus materiam incrementum phlegmones facturã: vt, sectione venæ cu-

biti internæ lateris eiusdem: aut si non ap
paret, communis: sed presso tunc cephalic
ramo, vt ex sola interna vacuetur, pro vi
rium robore (quas alioqui morbus acutu
sæua symptômata, victus tenuis deiiciun
ætate, morbi magnitudine, ad coloris vsc
mutationem: vt lib. 2. victus rat. acutoru
docent Hipp. Gal.

Auertunt etiam cucurbitulę inguinibu
affixæ, & hypochondriis: frictiones, & li
Apho. 16. lib. 6. gaturæ, & fotus calidi artuũ, & balani, cly
steres, sed clementes: quòd pleuritidi fluc
alui sæpe superuenit, idemq; periculosus.

Apho. 33. lib. 6. 3 Materiam apparantibus crassam (te
nuis enim biliosa præsertim, à qua pleuri
tis frequentius fit: quia ferè turget, mox e
vacuanda) & thoraci familiaribus, & spu
tum facilè reddentibus, calidam quidem v
syrup. violato, zizyphorum cũ duplo aqu
hordei, vel aquæ coctæ & saccharatæ: syru
pi autem acetati quanquam eadem pra
stant, thoraci tamen nocent: syrup. intyb
rosarum, cydoniorum, hepatici magis su
quàm thoracici: frigidam verò, dictis in t
si & asthmate. Lactuca autem & portulac
valenter refrigerando, sputum prohiben
Vteris etiam decocto violarum, zizyphc
rum, myxorum, hordei, cum syrup. glycy
rhiza

rhizæ, zizyphorum poſt tertium aut quartum diem.

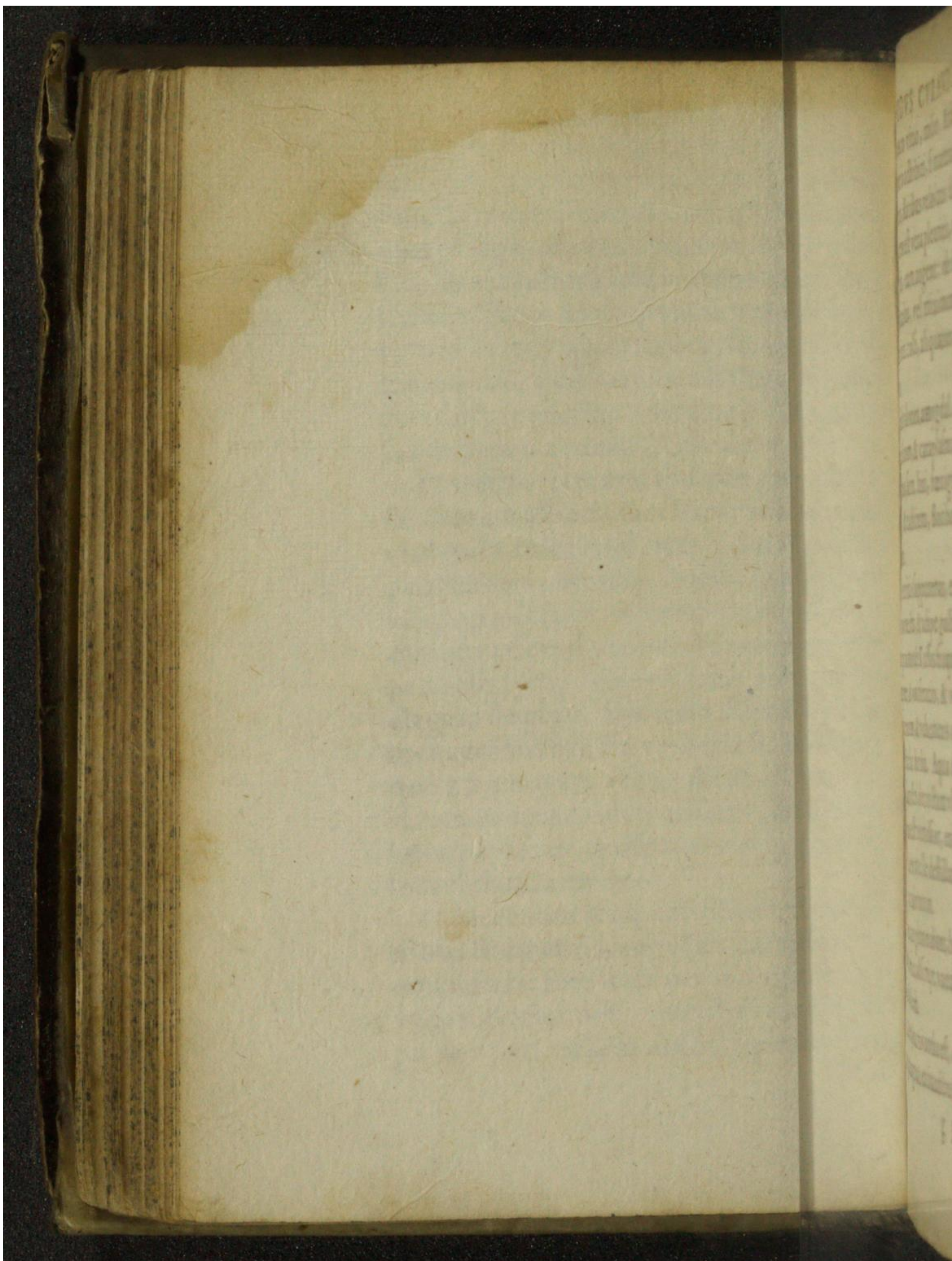
4 Materiam parti inflammatæ affixam vacuãtibus, vt dicta phlebotome ad coloris ſanguinis mutationem, vt medicamento purgante, ſi materia ad ventrem repat: purgante autem non valenter, nec aſtringendo, ſed tantùm leniendo: Vitanda igitur ſcammoniata, licet Gal. lib. 2. rat. victus acutorum, hieram quæ colocynthidem recipit, propinet, & Hipp. ibidem elleborum, & peplium valentia medicamenta, quòd illorum ætate clementia nondum erant inuenta, qualia ſunt caſſia, ad ſeſcunciam cũ decocto thoracico ſumpta. Vitandæ etiam myrobalani citreæ, licet ſint cholagôgæ: quia immoderatius aſtringunt. Eadem ratione rhabarbarum hic damnat Arcul. rhabarbari tamen drachmæ duæ vel tres, cum pauca ſpica minutim cõciſa infuſę, aut potius noſtro more ſine ſpica, horis decẽ vel duodecim in aqua violarum, & ſcabioſę, & valenter expreſſæ cũ caſſiæ recentis drach. quinque vel ſex: vel cum mãnæ bonæ vnc. vna, tutò potantur diuitibus: vel mannæ vnc. duæ vel tres, diſſoluãtur decocto thoracico, additis quinque vel ſex drach. ſyrup. violati & glycyrrhizæ.

5 Sputum materiæ pleuritidem committentis, & in pulmones exudantis, facile & fluidũ reddentibus aliis atq; aliis, per varia eius phlegmones tempora: vt, syrupo violato, & zizyphorũ ad quartum circiter diẽ: deinde syrup. violati vncia vni misceatur semũcia syrup. glycyrrhizæ: semper eo magis augendi quo propior est status, violato interim proportione diminuto, cum aquæ saccharatæ, aut decocti hordei vnc. tribus.

Ore etiam retenta, sputum promouent saccharum album, saccharum candum, & violatum, iulep. violatum, pilulæ, albæ hypoglottides, diatragacanthum per se, aut iulepo violato exceptum: diabuglossatum quoque ad cordis robur. His ad diẽ quartũ perfectis syrup. glycyrrhizæ per se, vel eclegma de pino. Si autem febris est vehemens, minus calidis vtendũ est. Foris quoque ad quartum vsque diem illinitur ceratum ex cera & oleo violato, & amygdalarum dulcium, postea ex amygdalino solo, vel chamæmelino.

6 Materiam reliquam digerentibus: admotis linimentis, vnguẽtis, cataplasmatis emplastris: fotu item per spongiam ex decocto chamæmeli, meliloti furfuris: vel per vesicam eodem decocto plenam, aut

frixo

frixo cum pauco vino, milio, & furfure. Qui fotus initio adhibiti, si materia est tã-tum flatulenta, flatibus resolutis dolorem sedant. Si autem est vera pleuritis, materia largiore tracta, eam augent: ob id initio, vel non tentandus, vel minimum diu hic fotus, & primum colli, aliquanto post partis dolentis. *Hipp. & Gal. lib. 2. rat. victus acutorũ.*

Olea fuerint idonea, amygdal. dulcium, & chamæmelinum, & cataplasma ex farina aut muccagine, sem. lini, fœnigræci, maluæ, althææ, & radicum, floribus chamæmeli, meliloti.

Si autẽ pleuritis suppuretur, eadem olea cum butyro recẽti, & adipe gallinaceo coctionem promouẽt. Tussis frequẽs abscessum rumpet, & vociferatio, & vomitus, & sternutamentum, & vehemens corporis cõcussio, & tulacha herba. Aqua deinde saccharata, vel hordei decoctum vlcus tergẽt: si febris autem est remissior, etiam hydromeli, vel aqua ex melle destillata, & decoctum cicerum rubrorum. *Apho. 20. lib. 6.*

Vlcus denique glutinabunt, bolus armenia, terra lemnia, ad script. vnum, & cætera in phthisi dicenda.

Si autem pleuritis notha est, cucurbitulis, & phœnigmon excitantibus, foras ma-

gis trahatur, coquatur, rumpatur, tergeatur, glutinetur.

Peripneumoniæ curatio.

PEripneumonia, remediis propè iisdem, quibus pleuritidis curatur: quæ autem vtrique curandæ sunt propria, abundè docet Auicennas. *lib. 3. fen. 10. tracta tu 2 4.*

Sputi sanguinis curatio.

SPutum sanguinis tussi reiecti, curatur quinque remediorum generibus.

1 Victus ratione refrigerante, siccante, astringente: vt, aëre, inspersis humi herbis, aqua rosarum, aceto, rosis, santalis, caphura, iisdemq; odoratis ab ægro.

Vt cibo tenui, potius quàm multo, ad biduum aut triduum: sed præterea emplastico & glutinoso: vt, cremore ptissanæ, lacte cocto cum amylo, aut farina hordei: inspersis vtrique malorum punicorum granis, panibus azymis, piscibus glutinosis: vt, anguilla, cyprino, tinca, extremitatibusq; animalium & partibus aliis neruosis, cartilaginosis, pinguibus, caseo recenti non salso (nam vetus calet) quæ sanguinem crassant, & ora vasorum illitu suo obturant. Lentes quoque, lac acidum, milium, panicum, oryza, quatenus siccant & astringunt huic affectui sunt salubria, & quæ etiam refrige-

frigerant: vt, lactuca, plantago, cucurbita, portulaca, etiam trita, & ore retenta. Aqua ferrata, aut chalybata per se, aut cum iulep. rosato: aut (si vires sunt imbecillæ, & vini semper consueti cupiditas) vino austero, crasso: alioqui abstinẽdum vino est. Ex eadem aqua omnia eius alimenta coquenda. Vt, quiete corporis & animi, & silentio, & somno fluxus omnes cohibente.

2 Auertentibus sanguinem à vena aperta, vel rupta, vt secta cubiti vena interna misso sanguine frequente, vt tertia quaque hora, vel quoties necesse est: sed pauco, si iam multus est reiectus: si verò paucus, & æger plethoricus est: etiam paulò largiore, ex vena poplitis, aut malleoli: vt, mensibus in muliere prouocatis: vt, cucurbitulis coxæ, & natibus, & inguinibus affixis: vt, partium infernarum, & manuum frictionibus, ligaturis dolorificis, fotibus ex aqua calida: nam calor & dolor attrahunt.

3 Sanguinem æquantibus, & ad humorum 4. ipsum constituentium proportionem iustam reducentibus. Vt victu tenuiore, & parum nutriente, si sanguis ipse est largior: si biliosus est & acer, ac mordax, syrupo vtendum rosato, ex oxalidis succo, ex omphacio, ex succo granatorum, cydonio-

rum, myrteo, cum duplo aquarum oxalidis, plantaginis, rosarum, portulacæ, solani, quæ omnia bilis vim obtundant, & simul astringendo fluorem sanguinis cohibeant. Deinde bilis vacuanda non scammoniatis, sed astringendo chologôgis, vt myrobalanorum citrearum drachma vna, & dimidia, cum semuncia syrupi violati, vel rosati, vel earundem vncia dimidia, aquis prædictis infundenda, & cum cassiæ vncia vna, vel semuncia, vel rhabarbari drachma vna & dimidia, cum Mesue.

Si pituita aquosa, mistis melle rosato, & syrupo rosato cum aqua bethonicæ, & absinthii etiam astringente, parata vacuetur myrobalanis cepulis, vel rhabarbaro, vel turbith siue zingibere: cum hoc enim pituitam crassam vacuat, sine eodem aquosam & tenuem.

4 Glutinantibus vlcus, aut oris hiatum contrahentibus, & ob id sanguinem sistentibus, statim cùm ad ægrum accedis, adhibendis, ne sanguis immodicè fluat: vt, portulaca mensa, & ore retenta: Hæmatite lapidis aureo vno sumpto: corallo albo, vsto potius quàm rubro: cornu cerui vsto, à drachma vna ad sesquidrach. bolo armenia, terra lemnia sigillata, ad drachm. vnam hora

Rasis 4. cõtinẽtis.

hora somni: balaustiis, malicorio, seminibus myrtorum. Nã vlcus glutinant, fluxũ astringunt, catarrhum tenuem crassant & obtundũt. Tragacanthum autem, gummi arabicum, mastiche suo lentore glutinant, & vasis hiatum opplent. Composita idem præstantia sunt, trochisci ex terra sigillata, troch. ex electro, ex spodio ad drachm. vnã cum syrup. vel aquis astringentibus.

Antidotus Philonis, vel hac mitior athanasia Nicolai, primis quatuor diebus etiã efficaciter sumuntur contra catarrhum tenuem: & vt frigore suo, partes sanguine fluentes contrahat. In idem sanguis hirci non concretus proprietate sua valet Auic. & centaurium eidẽ, & Cõciliatori, & Dioscorid. à drach. vna, ad drachmas duas. *Differentia* 360.

Syrupi quoque, rosatus, cydoniorũ, myrtinus granatorum, ribes per se, vel cum aquis rosarum, portulacæ, & similibus: vel etiam cum drachma vna, nunc cornu cerui, nunc lapidis hæmatitæ, nunc trochiscorum prædictorum, ne vni assuescat natura.

Hæc vero etiam suppresso fluxu continuanda, ne repetat: Eclegma quoq; ex sacchari rosati, tragacanthi ana vnc. vna, boli armeniç, cornu cerui, balaustij, gummi arabici, ana drachma vna: exceptis syrup. vio-

lato: glutinat. Illinatur foris thorax oleo chamæmeli, vel amygdalarum dulciũ, potius quàm rosato, myrtino, cum aqua scabiosę, potiusquàm solani, vel portulacę, ne hæc astringendo sanguinem intro compellant, & sputum sanguinis redintegrent.

5 Symptômata, præcipuè sanguinis in pulmone & arteriis asperis concretionem corrigentibus: vt, oxycrato, oxymelite simplici, composito, scillitico ad vncias duas, cũ aqua oxalidis, si tussis abest: si verò adsit, aceto eam prouocante abstinendnm est.

Theriaces quoq; drachma vna & dimidia cum aqua hyssopi, & scabiosæ, vel diacurcumæ drach. duæ, vel coaguli leporis script. vnum per se, vel drach. dimidia cum aqua hyssopi & scabiosæ. Si tussis quoque molesta adsit, curetur vt dictum in catarrho & tussi.

Phthiseôs curatio.

PHthisis, id est vlcerosa pulmonum dispositio curatur (si curabilis est) quinq; remediorum generibus.

1 Victus ratione, si febrem & emaciationem spectes, refrigerante, humectante: si vlcus causam mali, calida sicca. Sit igitur calido, frigido temperata, sed siccior vlceris gratia, nisi indicatio à febre præpolleat, & mi-

& minus ſiccantia exhiberi cogat: tamen à cauſa præſente, vlcere ſcilicet ſumpta indicatio magnarum eſt virium, ob id Gale. phthiſicos mittebat Thabias vbi aër erat ſiccior, & ſanabantur. Cibi autem ſint coctu faciles, quòd calor natiuus phthiſico eſt imbecillus: ſint item boni, & multi alimenti, vt corpus emaciatum inſtaurēt: ſed liquidi & tenues: vt vias phthiſicorum ob ſiccitatem contractas facilius ſubeant, & penetrent: ob febrim quoq; refrigerent nōnihil, & ob vlceris ſaniem, detergeāt, & ob ſolutionem continui, glutinent. Quas dotes omnes habet lac: facile enim coquitur, ac omnium quæ alimenti gratia ſumimus, lac, butyro & caſeo multum nutrit: optimū optimi eſt ſucci: ſero caſei & butyri liquidum eſt, ſubfrigidum eſt: vt cap. 20. libr. 5. ſimpl. terget ſapore dulci butyroſæ ſubſtātiæ, & acrimonia ſeri: glutinat caſeo, & eodem, ac butyro eſt emplaſticum. Lac autē aſininum & caprinum frigidum magis & tergēs: quia ſeroſius. ouinum autem, & eo, vaccinum plenius nutrit, & valentius glutinat, quia butyroſius & caſeoſius: muliebre autem ad omnia ſimul eſt præſtantiſſimū. In ſingulis autem prædictis lactis differentiis, potes ſingulas eius facultates augere,

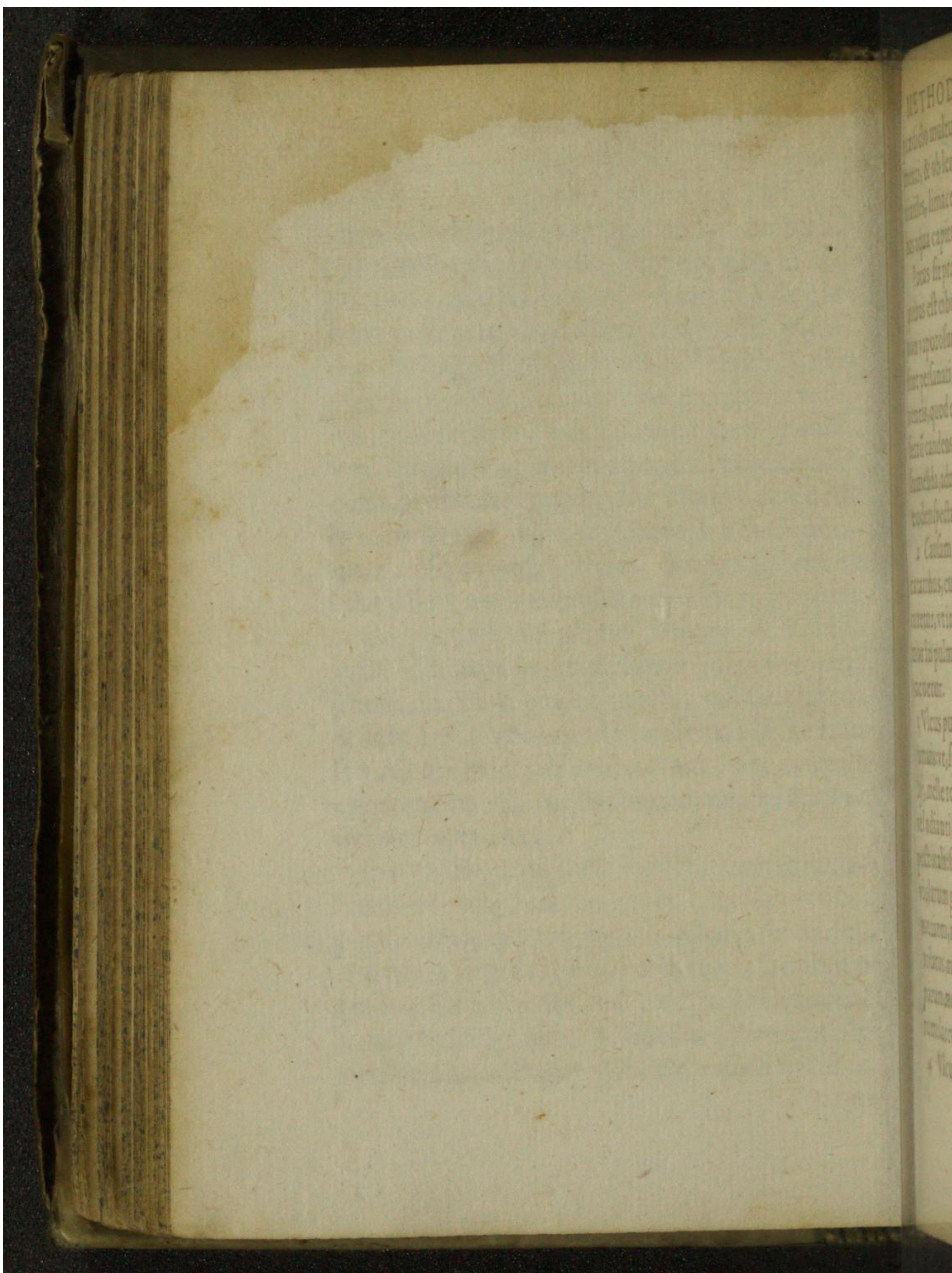
Libro 5. metho.

Serum variis etiam ſubſtātiis conſtat.

aut minuere idonea victus ratione ipsius animalis: vt, lactuca, portulaca, cichorio nutritũ, refrigerans magis lac habet: fœniculo, hyssopo, adianto, hordeo, terget magis: rubi, lentisci, salicis, vitium foliis: glutinat potentius, &c. à Gal. scripta lib. 7. metho. de lacte asinino, & lib. 3. alimen. & 1. sanitatis tuendæ. Sumatur autem mane ieiunis, horis tribus, aut quatuor ante cibum, vnc. quatuor primùm: quas si rectè confecerit, postridie quinq;, sex vncias, & sic diebus consequentibus auctum, si bene cõcoquat, vsque ad lib. vnam. Sumat autem ex mamilla, aut minimum diu extra propria conceptacula moratum (illic enim vt sanguis & semen promptissimè corrumpitur) per se, aut cum pauco melle, vel saccharo, & sale, ne in ventriculo acescat, à lacte hausto, nõ dormiat, ne corrumpat, nec corpus exerceat motu aut frictione, ne crudũ lac in corpus trahat.

Salubria etiam sunt iura multum succulenta, ex carnibus caporum, phasianorum, perdicum, cum amygdalis, glycyrrhiza, seminibus frigidis, bolo armenia, saccharo rosato. Ex hisq; & similibus, velut buccella, aut marcipanes, & similia, parua mole multum nutrientia. Cicera etiam ex iure

præ-

prædicto multum cocta, ſunt multi nùtrimenti, & ob lentorem diuturni, cancri fluuiatiles, limaces, teſtudines, & ex limacibus aqua capitello deſtillata.

Potus ſit præditus iiſdem facultatibus, quibus eſt cibus: vt, vinum album tenue, non vaporoſum: quidam potu ſolius lactis ſunt perſanati, vt teſtatur Raſis li. 4. continentis, quod erit præſtãtius, ſi chalybs, aut ferrũ candens, in eo fuerit extinctũ. Cętera ſumenda, admouenda, faciẽda, educenda, eodem ſpectant, quo aër, cibus, potus.

2 Cauſam phtiſis abigentibus, quæ ſi eſt catarrhus, curetur, vt diximus: ſi vas ruptũ curetur, vt in ſputo ſanguinis habes, ſi humor in pulmonibus erodens, apparetur & vacuetur.

3 Vlcus pulmonis tergẽtibus dulcibus, & amaris: vt, ſyrupo glycyrrhizę, hyſſopi, praſſij, melle roſato cum aqua ſcabioſæ dupla, vel adianti, fœniculi, hyſſopi, vel decocto pectorali: ſi verò febris vrget, cum decocto violarum glycyrrhizæ, ſe. frigidorum cõmunium, myxorum, detur ſyrup. violatus, roſatus, mel roſatum, aqua ſaccharata, vel parum mellita, decoctum cicerum rubrorum: laccum ſaccharo violato.

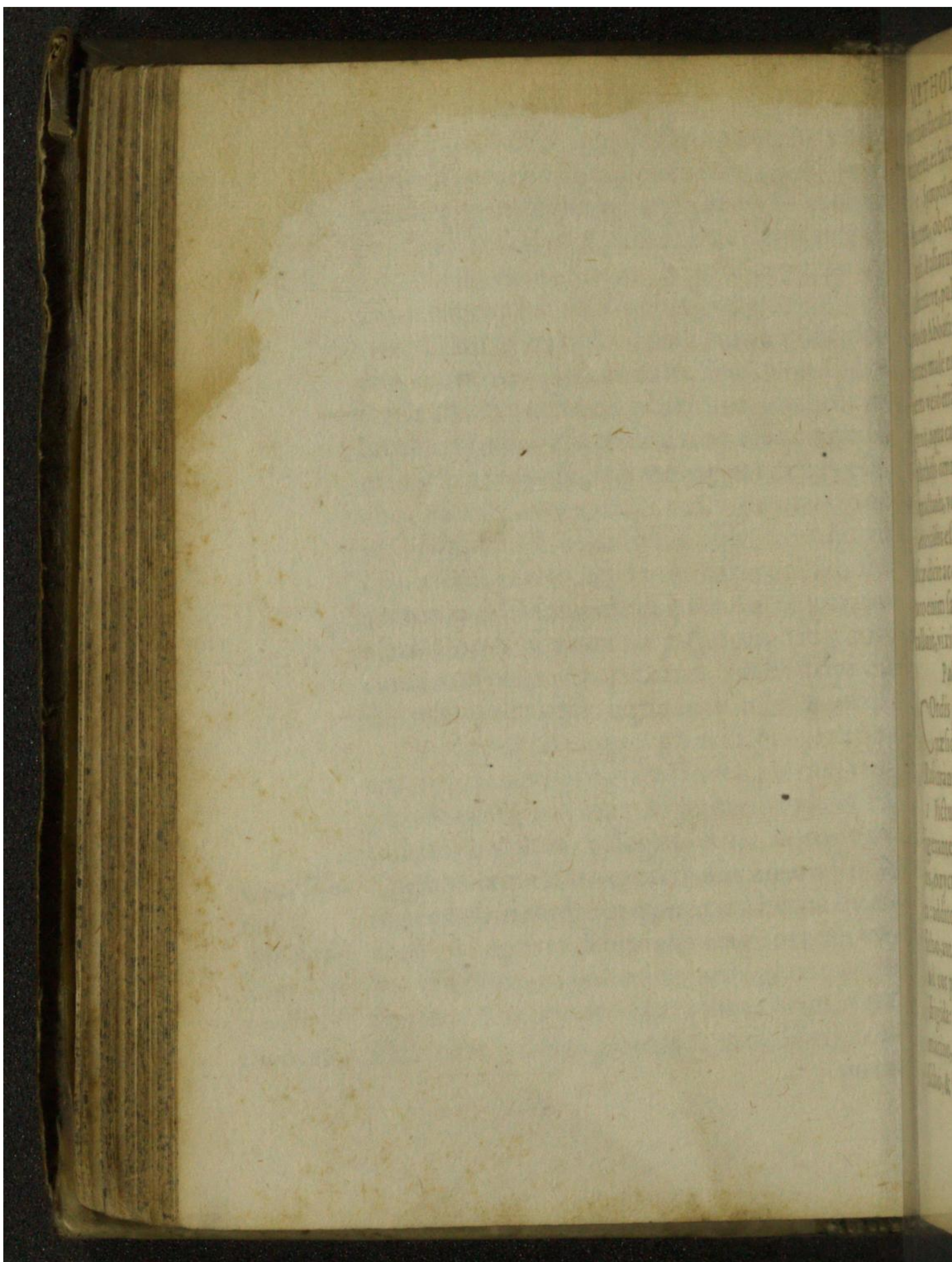
4 Vlcus carne implentibus, & glutinan-

tibus, quæ duo naturæ sunt opera, si ipsius impedimenta tergendo sordem, & siccando saniem sustuleris: maximè vsu crebro sacchari rosati, sed pauci: hoc enim terget saccharo, & rosarum amara substantia, saccharo nutrit, rosis refrigerat, & glutinat. Cùm igitur ad vnum omnia complectatur, quibus eget hic affectus, non abs re Rasis, & Auicennas plurimos phthisicos sacchari rosati vsu persanatos affirmant: id quod si recens est, acrimoniæ particeps est, eáq; potentiùs vrget. Si verò glutinatione magis opus est, quia sputũ adhuc cruẽtum est, nõ purulentum, vetus dabitur cũ bolo armenia, vel sanguine draconis: quorum astrictione, si materia pulmoni affigitur, sumatur syrup. glycyrrhizæ, vel hyssopi cũ decocto pectorali, aqua scabiosæ, & simil.

Sunt præterea quæ phthisi prosunt totius substantiæ proprietate: vt, pulmo vulpis, & ericij siccatus & pulueratus, & ex pulmone vulpis, eclegma Auic. liquidum. Quibusdam etiam catarrhosis animalib. & inde phthisi multùm obnoxiis, herba quædam est cognita, hominibus ignorata: cuius vsu vlcus in pulmone ouis glutinatum inuenit Auenzoar: sunt enim, vt idem ex Hermete scribit, plantis & metallicis cor-

Conciliator. Quibusdam Pimpinella putatur.

pori-

poribus facultates, quas si homo cognitas haberet, ea faceret, quæ magicorũ putãtur.

5 Symptômata corrigentibus: vt, alui fluorem, ob coctricis & retentricis ventriculi, & aliarum partiũ facultatis imbecillitatem: vt, puluere à Rasi descripto, & diarhodo Abbatis, vẽtriculum, hepar, & alias partes malè nutritas roborãte. Emaciationem verò etiã phthiseos symptôma corrigunt, aqua carnium, iura prædicta. Si verò phthisis omnino est insanabilis, vel non tractanda, vel blandè, & callus persiccantia excitãdus est, quòd mulieri furnariæ phthisicæ dicit accidisse Matthæus Gradi: inspirato enim sæpe furni aëre sicco, vlcus occalluit, vixítque postea annos vigintiocto. *Aph. 4. lib. 5.*

Palpitationis cordis curatio.

Cordis palpitatio, seu tremor quinque præsidiorum generibus ex Auic. & Rasi curantur.

1 Victus ratione, si à causa est calida, refrigerante (vt aëre alterato frigidis odoribus, oxycrato, rosis, aqua rosarum, caphura: addito vino odorifero pauco, aut moscho, aut ambra, aut alio calente, vt frigida ad cor promptiùs penetrent) à causa verò frigida: calfaciente: vt, aëre alterato, roremarino, maiorana, origano, ambra, moscho, & similiter calidis odoramẽtis. Aëris

enim ratio præcipua eſt habenda, vt qui inſpiratus ad cor mox penetret, citóque iuuet, vel noceat.

Cibi quoque in calida refrigerentur, oxalide, aceto, omphacio, ſucco aranciorum, citrorum, limonum Auicennæ laudatorum in fębribus acutis. Vitetur vinum præſertim generoſum, & vaporoſum: ſi imbecillo eſt ob conſuetudinem vtendum, diluatur aqua, decocto hordei, vel alio refrigerante, aut bibat decoctum coriandri præparati, cum iulep. violato, aut roſato. Similiter cæteris ſumendis, admouendis, educendis, faciendis prius ſępe dictis, contra cauſam pugnandum eſt.

2 Materiam apparantibus, & tenuantibus craſſam: calidam quidem, frigidis: frigidam verò calidis: ſed ambobus moderatis ne cor pars princeps, & vitę fons, ab immoderatè tam calidis quàm frigidis in cõtrariam intemperiem præcipitetur. Sed in calida, frigidis aromata quædam calida (vt dixi) miſcenda: quæ frigidorum aditum ſibi denſando præcludentium vim ad cor ipſum deducant, niſi magnum ſit cordis incendium, vt in cauſo. Tunc enim ſolis frigidis pugnandum, quales trochiſci de caphura Raſis in tremore cordis: alioqui crocus,

cus & pauca quædam aromata cum Auice. & Mesue illis sunt miscenda.

Materiam igitur crassam, calidã tenuando apparant: syrup. violatus, intybi, ex succo oxalidis, ribes, aceratus: &, si valentius refrigerandum, s rup. maxime cardiaci, ex succo acido limonum, aut potius citrorũ, cum aqua rosarum, portulacæ, lactucæ, intybi, solani, plantaginis: quibus se multos curasse affirmat Matthæus Gradi. Frigidã verò & pituitosam incidunt, tenuant, tergent, mel rosatum, oxymeli simplex, cõpositũ, squilliticum: & si valentioribus est opus, syrup. de duabus vel quinque radicib. cũ aqua bethonicæ, scabiosę, melisso phylli, quæ sanguinẽ cordis, humore melancholico expurgat. Eodem pertinent syrup. pectorales, glycyrrhizæ, hyssopi, prassij: syrupus quoq; de thymo, epithymo, de pomis à Mesue scriptus in melãcholia: syrup. fumariç, scolopẽdrij, quod vt prędicta efficax est ad purgandos humores melancholicos & adustos.

3 Vacuãtibus materiam, calidam quidẽ, rhabarbaro à drachma vna ad sesqui drac. pulverato: infuso autem à drach. duabus ad drachmas tres, in aqua intybi: bilẽ quoque vacuant myrobalani citręę: additis vbi

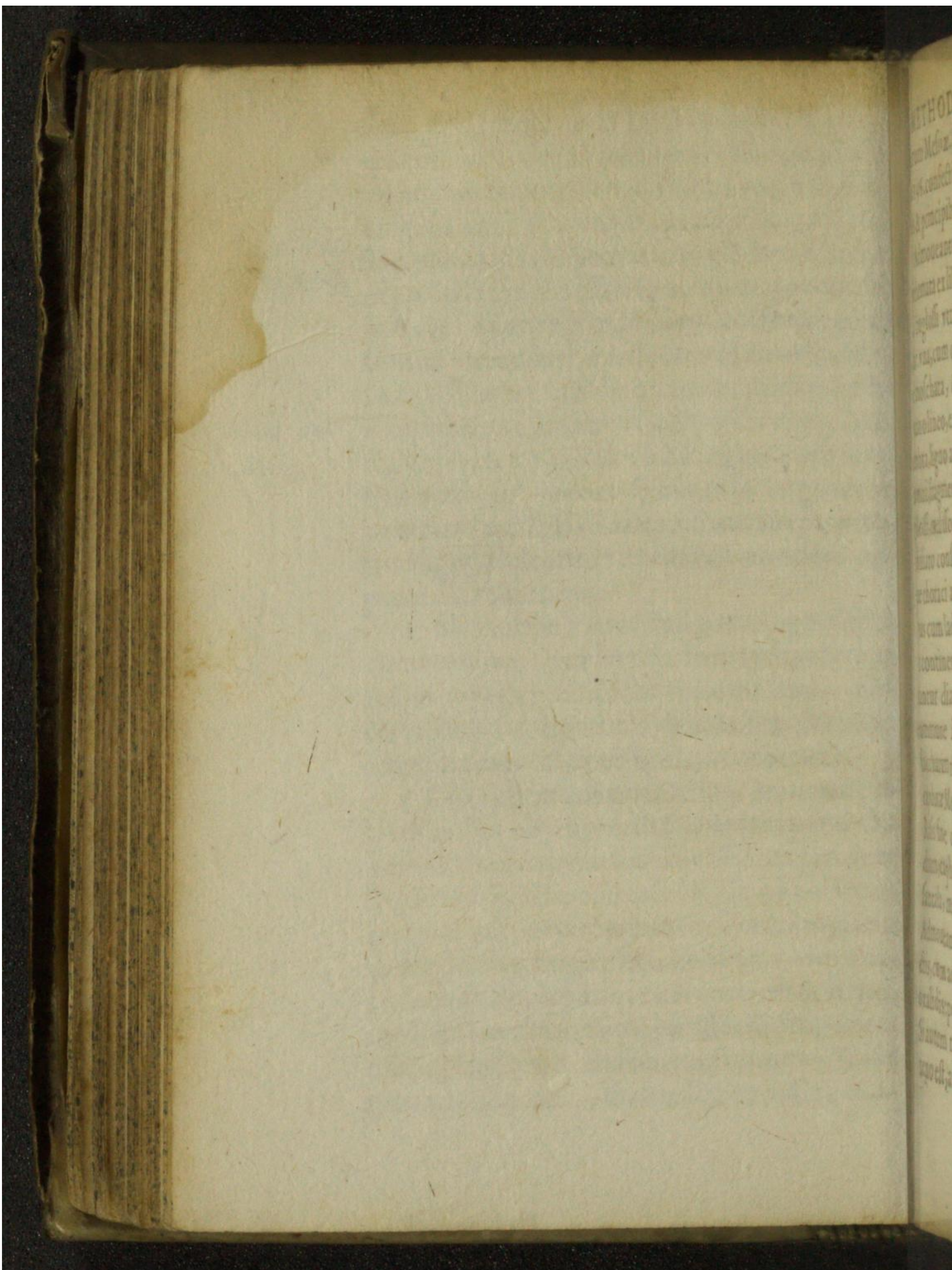
que etiam cordialibus, ne cordi noxa inferatur: ob quam ſcamoniata ſunt vitanda. Frigidã verò materiam, præſertim pituitoſam vacuabis diaphœnico, electario Indo, myrobalanis cepulis, agarico etiam cordiali Auic. Si autem materiam melancholicã ſumus vacuaturi, confectio Hamech, Meſuæ pilulæ ex lapide cyaneo, pilulæ Indæ dentur. Vena quoque baſilica ſecetur, dextra quidem ſi palpitatio à ſanguine eſt: ſiniſtra verò, ſi à vapore ſpirituoſo largiore in ventriculo cordis ſiniſtro: ſi autem palpitatio vrget multum, vacuamus nondum apparatam materiam.

Li. de viribus cordis.

Gal. & Auic.

4 Materiam à corde ad partes ignobiles auertentibus, præſertim dum ſymptômata ipſius vrgent: vt, ſecta vena malleoli, frictionibus, & ligaturis dolorificis partium extremarum, clyſteribus: cucurbitulis.

5 Cor ipſum roborantibus, & intemperiem ipſius corrigentibus, etiam per dicta omnia auxilia miſcendis: calidam quidem frigidis: frigidã verò calidis, & iis vel ſumptis, vel admotis: ſumantur verò ſimplicia in frigida: vt, bugloſſus, zedoaria, doronicum, meliſſophyllon, citri cortices & ſemẽ, moſchus, ambra, caryophylla: Compoſita, diabugloſſarum, diaborraginatum, ℈. de gemmis, diambra, diamoſchon dulce & a-

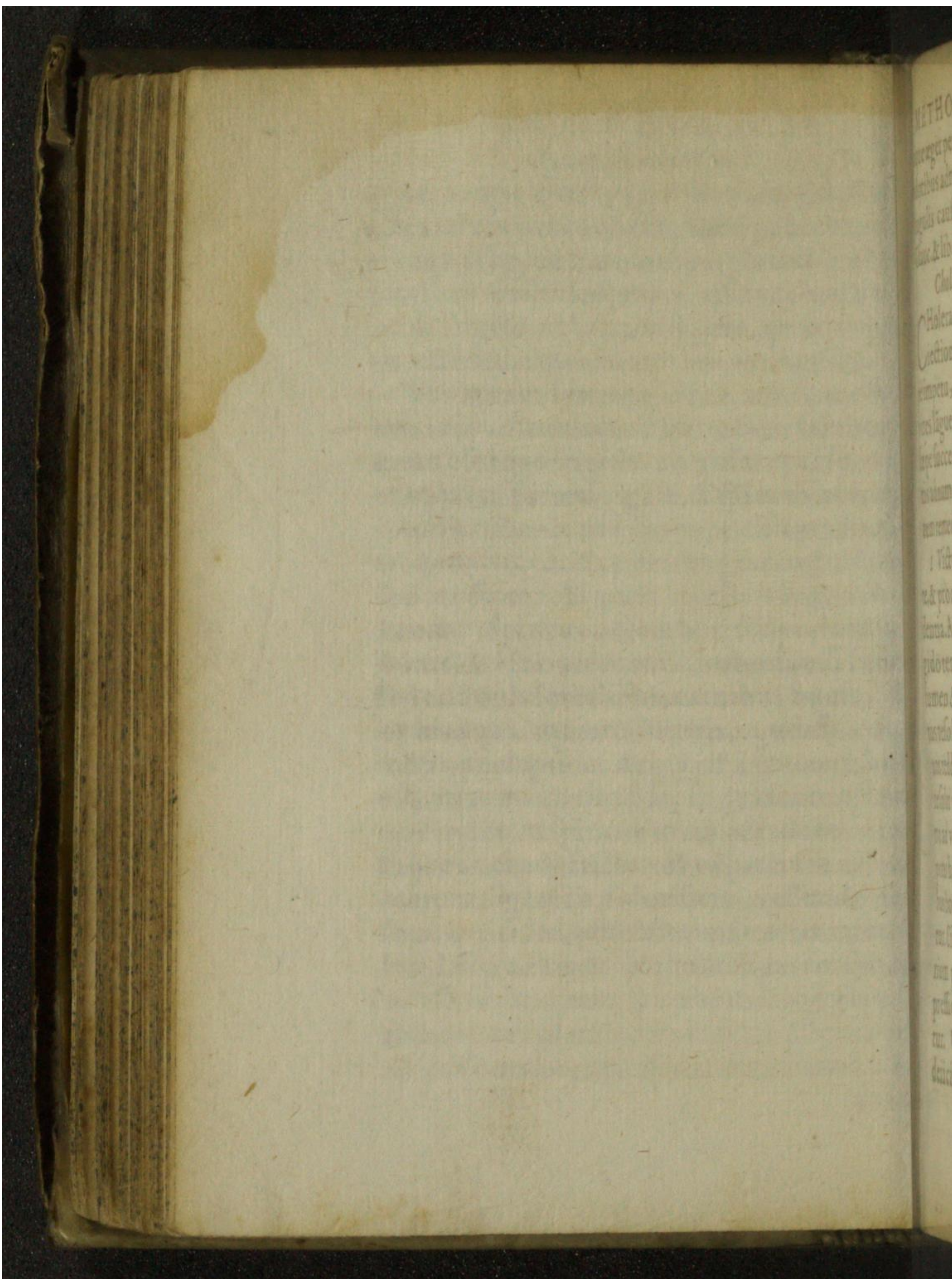
marum Mesuæ. ℈. Conciliatoris differentia. 196. confectio de hyacintho Auic. regibus & principibus dicata.

Admoueantur autem medio thoraci epithemata ex lib. vna aquarũ melissophylli, buglossi vtriusque, ℈. rosati aromatici vnc. vna, cum cinnamomo, caryophil. nuce moschata, & aliis simul calefactis cum panno lineo, ex iisdem pulueratis moscho, ambra, ligno aloës, been vtroque, corallio omni, fragmentis cordialibus, floribus buglossi, melissophylli, sacculi ex panno conchiliato consuti & calefacti, medio quoque thoraci applicetur. Ex iisdem pulueribus cum ladano, & cera, pomum odoretur continenter. In calida verò causa sumantur diarhodon abbatis Nicolai, & commune Mesuæ, ℈. trium santalorum, saccharum rosatum, & violatum trochisci caphuræ Mesuæ: aut si magna est caliditas, Rasis sine croco. Simplicia item, spodium, caphura, rosæ, violæ, acetũ, corallia, santala, margaritæ, mirè cardiaca omnia. Admoueantur autẽ epithematta ex prædictis, cum aquis rosarũ, violarũ, plãtaginis, oxalidis: pomum quoq; aut sacculi ex iisdẽ. Si autem tremusus ille motus cordis à veneno est, aut vermibus, postea tractabitur.

Syncopes curatio.

SI syncope adest, spirituum in partibus externis paucorũ resolutio prohibenda est aqua frigida, aut rosata, faciei & aliis partibus nudis inspersa: nisi syncope sit à causa frigida, vel ab alui fluore, quem frigida materias intro comprimens augeret.

Vbi autem syncope est ab æstu, aut febris incendio resolutis spiritibus, saluberrimum est aqua frigida, aut rosata per se, vel cum aceto faciem rigare, & spiritus nutrire odoribus bonis, nisi syncope est à præfocatione ex vtero. Tunc enim grauiter olẽtia, sed ori stomachi grata, naribus sunt adhibenda. Spiritus autem non solis odoribus bonis, & vino aromatico instaurandi sunt: sed etiã ouis sorbilibus, carnibus bonis, & ex his aqua, aut iure, intritis, contusis, concretis, analepticis. Aeger itẽ à syncope, hoc est, virium omnium lapsu præsente est reuocandus, & spiritus intro cõculcati foras sunt euocandi frictionibus partium extremarum, ligaturis dolorificis, vellendo nasum, auriculas, pilos: sternutatoriis, cucurbitulis in coxis, & spathulis: si autem syncope est, ob magnam spirituum larga vacuatione inanitorum penuriam, frictionibus, & dictis nunc remediis abstinẽdum: quie-

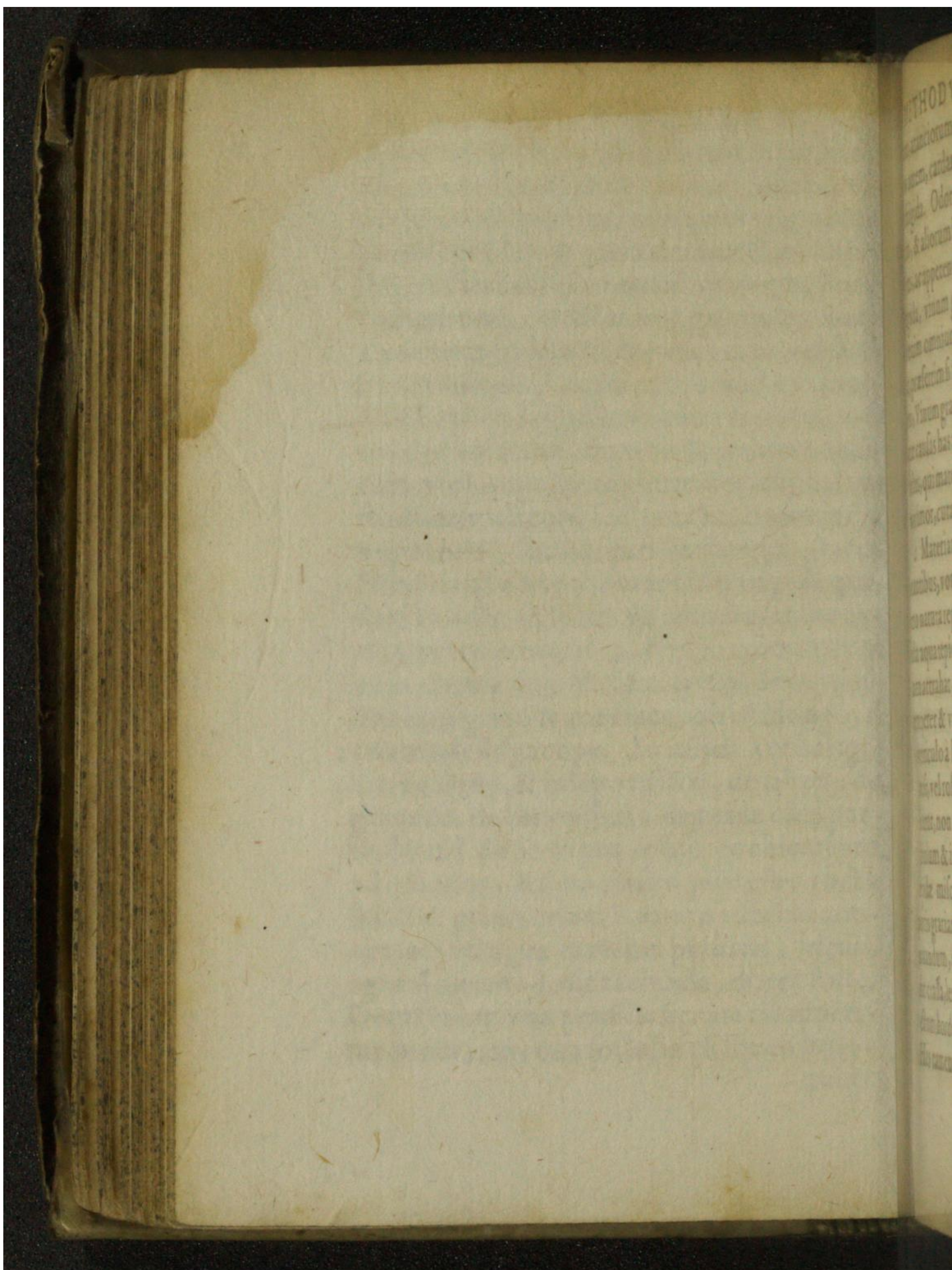
tique æger permittendus, hausto vino, & odoribus admotis. Syncopes curationem singulis causis debitam, ex Gal. lib. 1. ad Glauc. & lib. meth. 12. repete.

Choleræ morbi acuti curatio.

CHolera morbus est cum vomitu, & deiectione biliosa deiiciuntur tanto sæpe impetu, vt inanito simul spiritu multo vires lāgueāt, & tremor cordis, ac syncope sæpe succedant, & mors: ob id morbis acutis adnumeratur Hippocrati. Curatur autem remediorum generibus quatuor.

1 Victus ratione varia in affectu incipiēte, & procedente, & ob symptômata succedentia. Affectu incipiente, sit aër calido frigido temperatus, parùm luminosus: nam lumen & calor humores exagitat, & spiritus resoluit: tenebræ contrà sedant, & quietos reddunt: frigidus verò quanquā spiritū resolui prohibet, quia tamen materias intro ad ventriculū & intestina ex ipsius corporis habitu protrudit, noxium est. Odoribus bonis spiritus nutriantur & instaurentur. Cibus detur paucus, coctu facillis, si virium prostratio impendet. Si autem oppressio tātùm & aggrauatio, cibo abstineatur. Ventriculus autem ad vomendum & deiiciēdum effusus, ante cibum est roborā

dus, admotis, ſi materia frigida & pituitoſa eſt, calidis: vt, oleo de ſpica, menthæ, abſinthij, maſtichini, nardini, vel vnguentis, ex iiſdem oleis & puluere menthæ, abſinthij, maſtiches, ſpicæ nardi, caryophyllorũ, cinnamomi, cardamomi, galangæ, nucis moſchatæ, xylaloës, & pauca cera, vel fotibus ex iiſdem in vino rubro auſtero incoctis: ſi calida, frigidis: vt, oleo violato, roſato, cydoniorum, myrteo & puluere roſarum, violarum, ſantalorum, coraſſij, balauſtiorum, malicorij factis ex his linimentis, vnguentis, fotibus pro varia ægri gratia. Sumptis quoque roboratur, in frigida quidem calidis: vt, ſyrup. de mentha, miua cydoniorum aromatica, ſyrup. cydoniorum cum aromatibus Meſuæ, ſyrup. de corticibus citri grato & cardiaco, ob id idoneo, ſi etiam adeſt ſyncope. In calida verò frigidis: vt, ſyrup. & iulepo roſato, de ribex, de granatis, de limonibus, de acida citri parte, datis à duobus aut tribus cochlearibus ad quatuor, & non multo pòſt cibo coctu facili, & grato, etiam ſi parum affectui conueniat: vt, aqua carnium perdicis, vituli, agni: q̃ quomodo ſit facienda, docet Auic. Detur etiam vna penſilis ſiccata: ſi appetitur contuſum, oua ſorbilia cũ ſucco limonum,

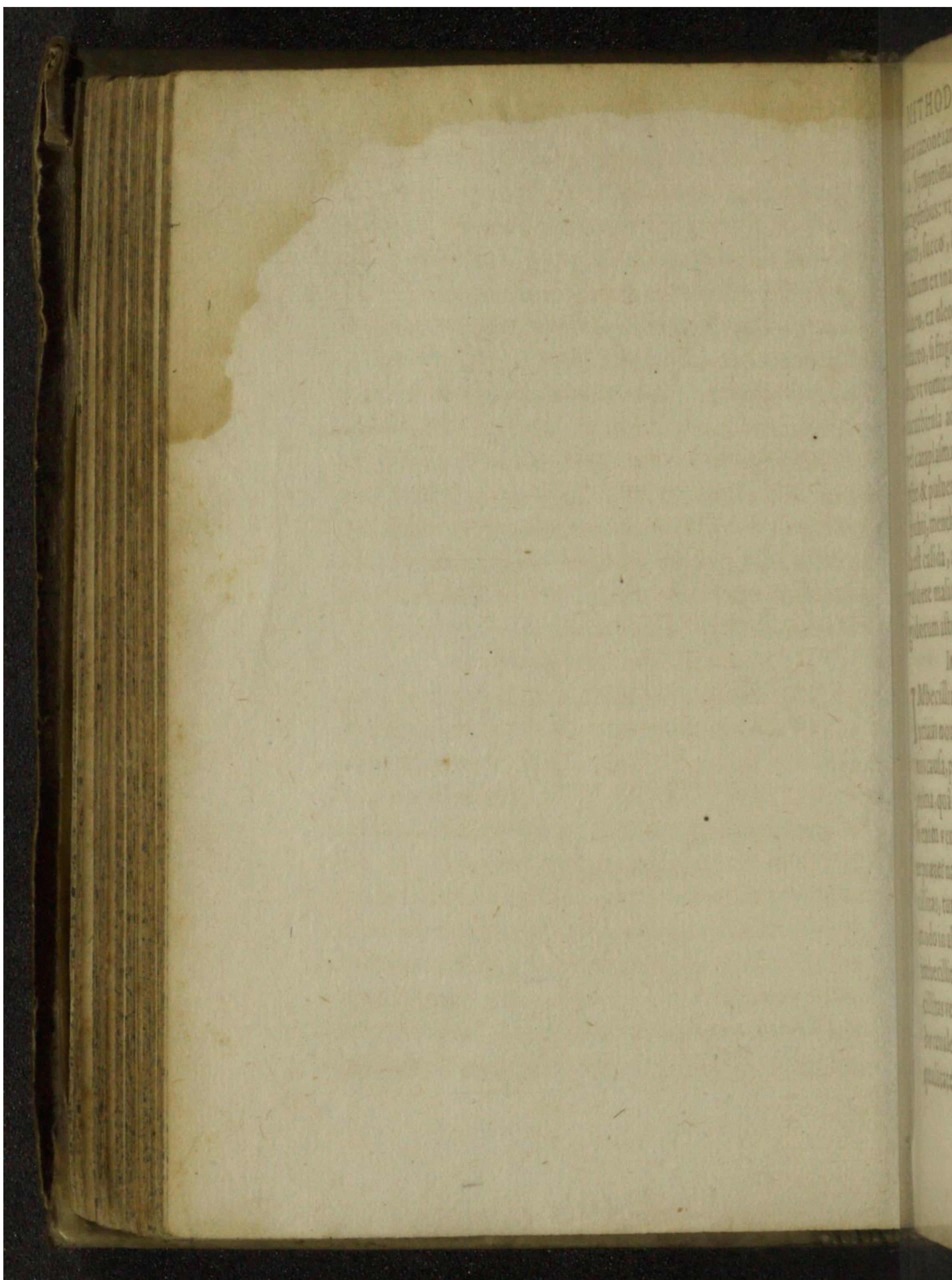
num, aranciorum in calida: cum cinnamomo autem, cardamomo, pauco vino puro in frigida. Odor quoque pullorum tostorum, & aliorum ita conditorum instaurat vires, ac appetentiam excitat. Potus sit: in frigida, vinum generosum, odoriferum: id enim omnium celerrimè vires instaurat, præsertim si syncope adsit: in calida autem, Vinum granatorum. Vitentur autem quæ causas has augere possunt, & animi affectus, qui materias intro trahunt: vt, mœror, timor, cura.

2 Materiam in ventrem receptam vacuantibus, vomitu, aut potius deiectione, vtro natura repet, vomitum igitur iuuabis sola aqua tepida: vt quæ nec materiam nouam attrahat, neque repertam foueat, sed temperet & vacuet. Remedio est eadem ventriculo à bile flaua in ipsum ruente oppresso, vel roso: in vtroq; autem affectu per se detur, non cum oleo aliquo, vt quod vẽtriculum & intestinum relaxet. Potes aquę tepidæ miscere syrupum acetosum ad saporis gratiam, non ad incidendum, aut tenuandum, quòd materia in hoc affectu nõ sit crassa, lenta: aqua saccharata, aut decoctum hordei, aquæ loco propinari potest. His tamen astringentia non miscenda (nisi

virium cadẽtium imbecillitas id ſuaderet) quia materiam ventriculo contumacius affigunt. Cùm verò aqua ſit flatulenta, illi incoque vel miſce cumini ſemunciam, vel circiter, aut nitri ℥.ij. Ea autem ad vomitũ quàm ad nutrimentum multò largior eſt bibenda, vt ea copia retentrix grauata expultricem mox ſtimulet. Si autem materiæ ad ſedem feruntur, eas iuuamus, ſi vires valent, caſſia, vel manna, vel rhabarbaro ſubſtantia, vel decocto myrobalanorum: nõ autẽ valentiore, quòd materiæ ad fluendum ſunt paratę. Si verò vires ſint imbecillæ, ſunt firmandæ: poſt humores abundantes familiari ipſis medicamento purgandi.

3 Materiam à toto corpore in ventriculum & inteſtina ruentem apparantibus, & vacuantibus, ſi aquoſa aut birioſa: ſi autem corrupta & maligna turgeat, ſine apparatu vacuantibus: ſi benigna eſt, in contrarium auertentibus (quibus etiam vtendum eſt, vbi ventrem nimium fatigat aquoſa aut biorioſa) vt, balneo ad cutim trahente, ligaturis dolorificis, frictionibus. Venter etiam inferior per ſumpta & admota aſtringẽtia, & refrigerantia, ſi calida eſt materia, roborandus, & viæ claudendæ, ne tam promptè fluxionem recipiant: præſertim vbi pro

copiæ

copiæ ratione iam præcessit vacuatio.

4 Symptômata in hoc affectu sæuissima corrigẽtibus: vt, sitim aqua hordei, iulepo rosato, succo, & syrupo granatorum: vt spasmum ex inanitione, litu, vel fotu, vel balneo, ex oleo violato, si causa est calida: liliaceo, si frigida, & cæteris in spasmo dictis: vt vomitum immoderatum sistẽtibus, cucurbitula ad fundum ventriculi affixa, vel cataplasmate ex pane, vino rub. astringẽte, & puluere mastiches, cinnamomi, absinthij, menthæ, cariophyllorum: vel si causa est calida, aceto, aut vino granatorum, puluere malicorij, balaustij, & similium frigidorum astringentium.

Imbecillitatis curatio.

IMbecillitas ventriculi curationem propriam non requirit, sed cessat, morbo, eius causa, profligato. Nullum enim symptôma, quà symptôma est, aliquid indicat. Si enim ventriculus est imbecillius à tumore præter naturam, curato tumore, imbecillitas, tumoris symptôma cessat: eodem modo in aliis eius affectibus, quos dolor & imbecillitas sequuntur. Quæ verò imbecillitas ventriculi à magno aut longo morbo reualescentibus adest, ea roborantibus qualitate, tum manifesta, tum occulta cor-

rigenda eſt. Si enim imbecillus eſt ventriculus ab intemperie calida, per refrigerantia curatur, & contrà: ſimiliter in aliis intemperaturis, tam ſimplicibus quàm compoſitis: tam ſolis quàm cum materia eſt faciendum. Non autem ſemper in ventriculo imbecillo vtendum calidis, ſiccis, aſtringentibus : quem errorem præceptoribus ſuis appingit Gal. lib. 7. Meth.

Libro 7. Metheor.

Si imbecillus eſt ventriculus ab intemperie frigida, humida ex cruditate, coctioni proſpiciatur exercitatione, ſomno, taciturnitate, & ſilentio: & admotis calorificis ſiccantibus: ſed in primis ſumptis: alimentis quidem delicatis, coctu facilibus parum humidis: medicamẽtis verò materiam apparantibus, incidendo, tenuando, tergendo: deinde vacuantibus vomitu, aut potius deiectione. Similiter à morbo reualeſcentibus, ventriculis laxior, frigidior curatur ſyrup. ſtomachicis, quorum præſtantiſſimi ſunt, ſyrup. abſinthij Ro. etiam hepar roborans: ſyrup. ſeu miua cydoniorum aromatica, & diacodonium Galeni in fine 6. lib. ſanit. tuend. ſyrup. menthæ, cum dupla aqua menthæ, & abſinthij præcipuè, vel fœniculi, bethonicę: cùm ℈. roſato Gabrielis, ℈. diaromato Meſuæ, galanga puluerata

cum

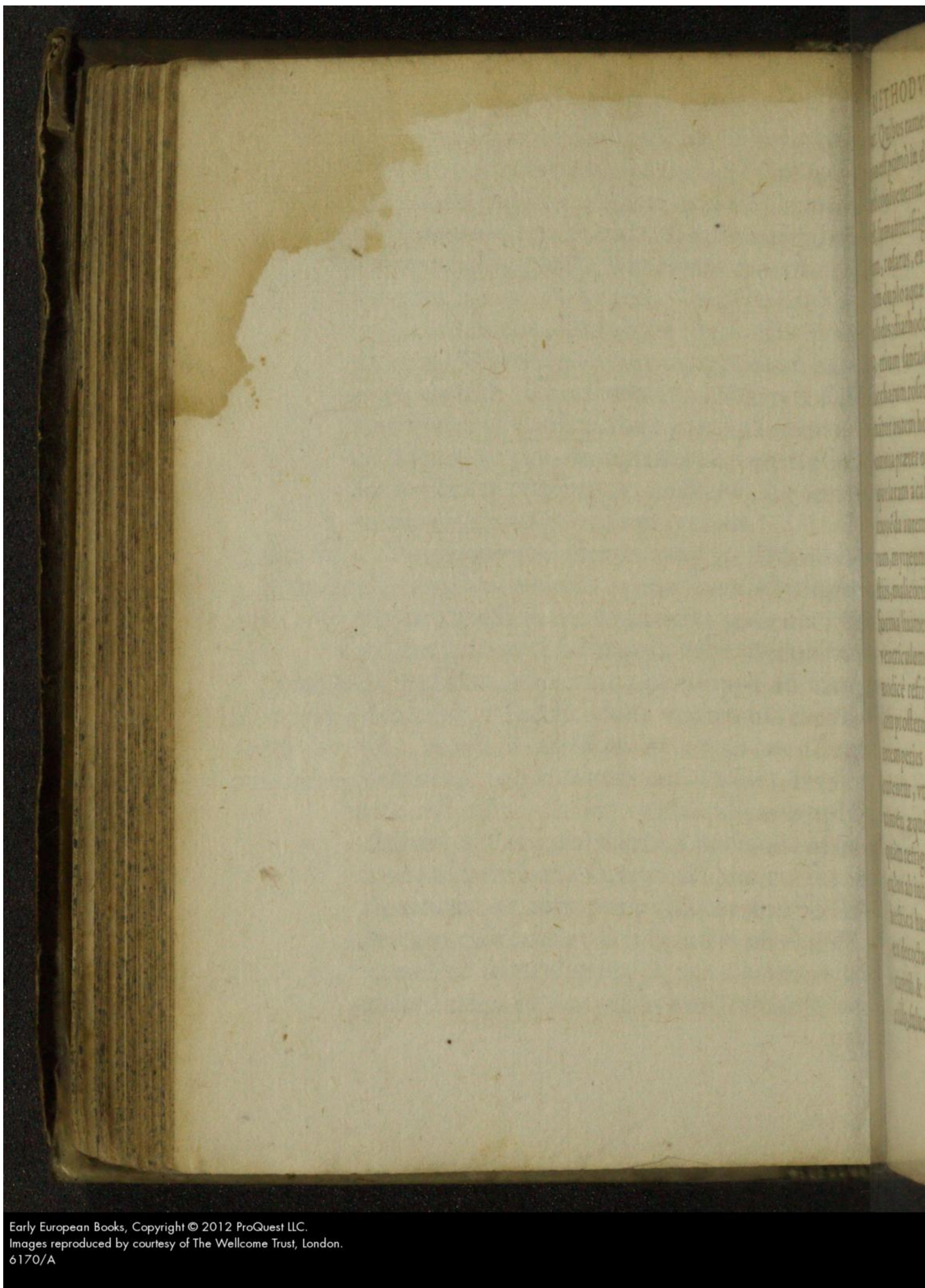
cum vino albo sumpta, vel in pilulas cum syrup. menthæ, vel simili, formata, per horam vnam ante cibum, & diagalanga secreto quibusdam remedio, præsertim ad flatus ipsius resoluendos ℈. ex xylaloë, zingiberis conditi radice vna mane sumpta, vel theriacæ, aut mithridatij drachma vna semel in septimana, granis piperis 6.7.8. integris (ne puluerata ad hepar rapiantur: quod ferè calidum est, quibus ventriculus est frigidior) hora antè cibum dimidia deuoratis. Corallium etiam probatur, præsertim cùm imbecillus est ventriculus ab intemperie calida: quia ipsum est frigidum: & tunica interior ventriculi gallinarum, quam vt ventrem mergi, & struthiocameli damnabis cum Galeno. Per admota quoque ventriculus est firmandus, & dolor sedandus: in frigida quidem causa, per calida: vt, oleum de spica, mentha, absinthio, mastiche: vt, vnguenta, vel cerata, vel emplastra ex iisdem oleis, cera & aromatibus stomachicis: vt per nucem moschatam, xylaloën, caryophylla, galãgam, mastichen, mentham, absinthium: forma remediorum sæpe mutata, ne vno assuefacta natura eius vires contemnat, ab eoque nihil patiatur. Ob id etiam foueri potest

ventriculus paulò antè paſtus, ſpõgia imbuta vino aromatico, cui incocta ſint mẽthæ, abſinthij, ſchœnanti ana Ma. vnus, cinnamomi, ciperi, calami aromatici ana drachmæ duę, maſtiches, nucis moſchatę, ana drach. vna. Poſt hunc verò fotum poris ab eo apertis, ſalubriter prædictis oleis partem illines. Bombax quoque bene carptus, eodem vino aromatico merſus & ſiccatus: deinde pulueribus prædictorum aromatum fartus, in epithema ventriculi, forma ſcuti conſutum, tectum, ligatum imponatur: vel ex iiſdem ſacculi.

Galen. lib. 5. Simpli. cap. 5.

Pueri quoque carnoſi non facilè ſudantis venter admotus, calore ſuo coctionem potenter adiuuat, & catulus pinguis, & palma manus, ſi carnoſa eſt: decubitus quibuſdam probatur, principiò in latus dextrum, vt ad fundum ventriculi carnoſius, & ob id calidius, & ad coquendum valentius, alimentum deſcendat: deinde in ſiniſtrum, vt hepar ventriculum amplectatur, & ſuo calore ipſius coctionem iuuet: poſtremò abſoluta coctione, rurſus in dextrum: vt tum per pylôrum fundo inſertum os ventriculi infernum chylus excernatur in ecphyſin, & tenuia inteſtina diſtribuendus per venas meſaraicas in hepar.

In latus dextrum prius dormiẽdum.

par. Quibus tamen hepar calidius, ſalubre non eſt primò in dextrum cubare, nec diu, niſi conſueuerint. Si verò cauſa mali calida eſt, ſumantur frigida hæc: ſyrup. cydoniorum, roſatus, ex ſucco oxalidis, de ribes cum duplo aquæ roſarum, plantaginis, oxalidis: diarhodon abbatis, aut commune, ℈. trium ſantalorum, conſerua roſarum, ſaccharum roſatum, caro cydoniorum. Sumãtur autem horis tribus ante paſtus: quæ omnia præter oxalidem, aſtringendo quoque laxam à calore partem roborant. Admouẽda autem oleum roſatum, cydoniorum, myrteum per ſe, vel cum roſis, balauſtiis, malicoriis, ſantalis, ſpodio, corallio: forma linimenti, vel alia. Caue autem ne ventriculum partem natura frigidam, immodicè refrigeres, & ſic vim eius coctricem proſternas. Quamuis enim ventriculi intemperies calida & frigida, æquè citò curentur, vtraque per ſibi contraria: non tamen æquè tutò: tutiùs enim calefacis quàm refrigeras. Si imbecillius eſt ventriculus ab intẽperie ſicca, curatur vti febris hectica humectantibus: vt, lacte, balneo ex decocto maluæ, violæ nigræ, lactucæ, capitib. & inteſtinis veruecũ, vino imbecillo, fuluo, diluto, herbis humectantibus.

Galen. lib. 7. Metho.

Doloris ventriculi curatio.

DOlor ventriculi magna cura, præcipuóque ſtudio placandus, quod is actionem habet chyloſin, ſeu alimenti in chylum mutationem toti corpori communem, ſeu quo chylo in ſanguinem mutato partes corporis omnes nutriuntur. Fit autem hic dolor vt alius quiuis ab alteratione ſubita, aut ſolutione continui. Alteratio ipſa intemperiem facit calidam aut frigidam, (nam duæ reliquæ vix per ſe ſunt dolorificæ) aut ſolam, aut cum materia. Si intemperies eſt cum materia, curatur quinque remediorum generibus.

1 Victus ratione contraria ipſi materiæ: vt, calida, aromatis, &c. in frigida: frigida, vt vino granatorum &c. in calida, vt paulò antè fuſiùs diximus.

2 Sedantibus dolorem ſtatim vtendis, quòd ventriculus ſenſu eſt tactus exacto præditus: præſertim ore ſuo: qualia ſunt quæ cauſam ipſam, hoc eſt, materiam dolorificam vẽtriculo expellunt vomitu, aut deiectione: ſi verò altiùs in vẽtriculi tunicas ſit recepta materia, antè apparanda eſt incidentibus, tenuantibus, tergentibus, quàm vacuari poſſit: ac interea vt ſedetur dolor, adhibe anodyna, quæ temperatè calida

Lib. 7. Metheor.

lida

lida ſunt, & ferè humida, partímque rela-xant, materiæ aliquid digerunt, tenſionem minuunt: vt, fotus cum impleta veſica, vel cum ſpongia imbuta decocto chamęmeli, meliloti ſem. lini, fœniculi: vel linimentum, ex oleo lini, chamæmeli, anethi: vel vnguentum, ceratum, emplaſtrum, ſimili materia conſtans: vt, farina ſem. lini, fœniculi, radice althææ. Cyathi etiam duo, aut tres, ſeu vnciæ tres, vel quatuor & dimidia decocti chamæmeli potu mirè iuuant. Quæ ſi vincantur, & vires dolor proſternit ſtupefacientibus ſumptis, vt opiatis zazanea Meſuæ ad drachmas duas, vel athanaſia Nicolai à drachma vna, ad ſeſquidr. vel Philonio Romano, Auic. valentiſſimo à ſemidr. ad drachmam vnam. Illa enim ſomnum conciliant, per quem vires inſtaurãtur, nec dolor ſentitur. virtute autem forti adhuc dentur, imbecilla, ne dentur: quia reliquum calorem extinguerent.

Libr. 5. ſimpl. ca. 18.

3 Materiam parantibus, calidam quidem refrigerantibus, & ſi affluit in ventriculum bilis, etiam aſtringentibus: vt, ſyrup. ex ſucco oxalidis, acetato, roſato, granatorum, cichorij, intybi, violato cum aquis oxalidis, roſarum, plantaginis, ſolani, cichorij, intybi. Frigidam verò & pituitoſam

(qualis plurima esse consueuit) melle rosato, oxymel. simpli. vel (si valentiore opus est) composito & scillite cum aqua bethonicæ, saluiæ, maioranæ: syrup. autem & aqua absinthij pontici, pituitam affigit tenacius ventriculo: bilem verò indidem deturbat: absinthium vulgare, vtrunq; humorem potenter deturbat: sed malum est stomacho: quia minimum astringit, vti & seriphium. Melancholicam denique syrup. thymi, epithymi, fumariæ cum aquis fumariæ, scolopendrij datis ad dies octo. Si à sanguinis copia dolet ventriculus, vena basilica dextra secta sanguis mittatur quantum indicationes suadent.

Gal. lib. 7. Methe. & lib. 10. ca. ph. p. & li. 6. sanit.

4 Materiam vacuantibus, sed clementibus: & quorum vis hepar non transcendat: vt, hiera picra bilem & pituitam à ventriculo, & venis mesaraicis, ac sima hepatis tantum purgante, non autem scammoniatis, & aliis trahentibus etiam à remotis partibus: vt turbith, agarico. Hieræ loco præsertim vbi ventriculi intemperatura est calidior, cassia, manna, cum pauco rhabarbaro, myrobalani citreæ vsurpentur.

Aphor. 4. lib. 4.

Vomitus quoque ex aqua tepida, bilem flauam sursum ad os ventriculi repentem vacuat. Quibus si malum non vincitur, etiam

etiam diaphœnico vtendum, cuius vis attractrix hepar quoque non ſuperat, licet ſcammonium, & turbith recipiat, ſed quorum vis lentore & aſtrictione dactylorum, amygdalorum, penidiorũ, & aliorum cohibetur. Eadem ratione tutum eſt diacydonium ſcammoniatum, in quo vis calidorum carne cydonia obtunditur. Idem præſtãt pilulæ ex hiera ſimplici & cõpoſita, elephãginæ, maſtichinæ Conciliatoris.

5 Intemperiem abigentibus, calidam frigidis, & contrà, tam ſumptis, quàm admotis dictis capite ſuperiori. Si verò ventriculus dolet à flatibus, ſi qua ipſos materia fouet, apparanda & vacuanda: deinde flatus diſſoluendi, primùm clementioribus: vt, temperatè calidis, vt chamæmelo, meliloto: deinde valentioribus: vt, baccis lauri, alliis: vt Galenus libro 7. & 12. Metheorum, aniſo, cumino, galanga cum vino aromatite, aut cretico dulci, ſeu maluatico, vel diacumino, diagalanga, dianiſo, & valentiore his confectione ex baccis lauri.

Phlegmones ventriculi curatio.

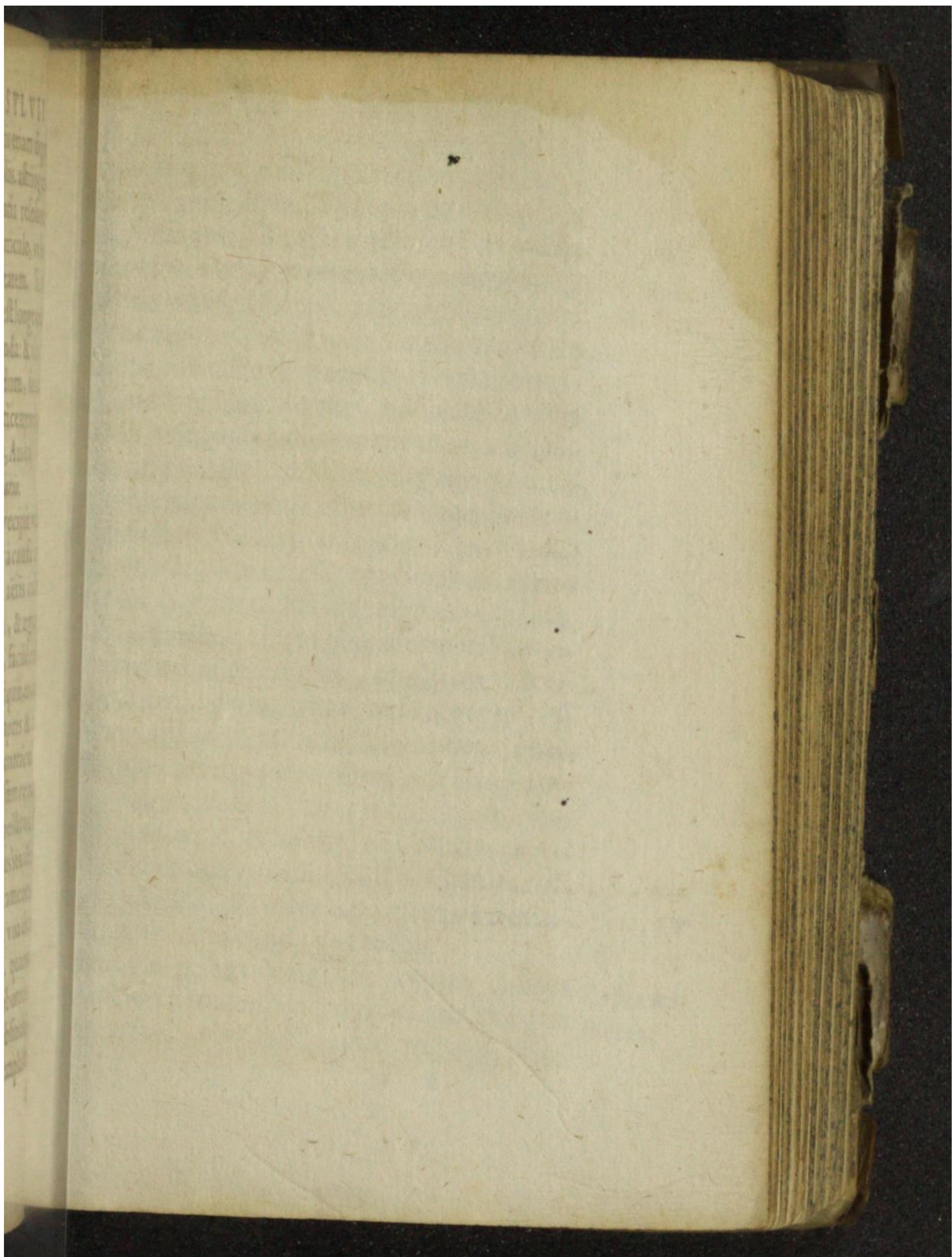
PHlegmone ventriculi curatur vt phlegmone pulmonis, & phrenitis principiò ſcilicet repellentibus & auertentibus

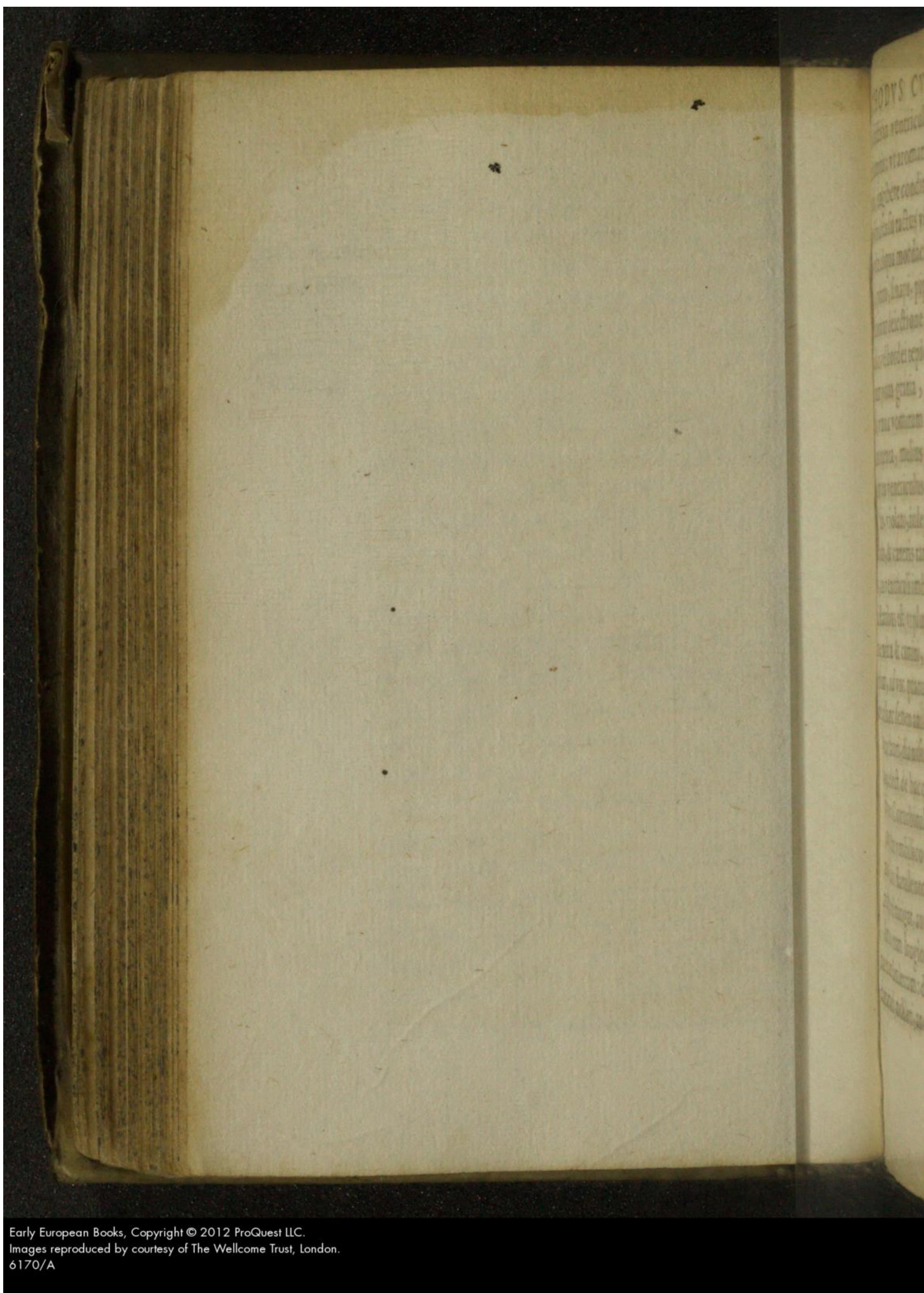
materiam: deinde additis etiam digerentibus: in statu his propè solis. astringentia enim & partem roborantia resoluentibus semper miscenda in ventriculo, vt hepate, ob actionis eius necessitatem. Si resolui non potest, quod tamen est longe optatius, coquentibus est suppuranda: & vlcus, vbi accessus erupit, tergendum, siccandum, carne implendum, cicatrice tegendum, remediis quæ docent Rasis, Auic. & alij.

Lib. 7. & 11. Methe. Lib. de inæquali intemperie.

Singultus curatio.

SIngultus curationem recipit variã pro causa varia. Si enim est à causa externa (id quod rarò accidit) vt aëris calidi aut frigidi occursu: hac ablata, & ægro in aërem contrarium translato, facilè cessat: si verò iam dispositionem reliquit, ea contrariis quoq; oppugnanda sumptis & admotis. Si verò fit à materia in ventriculo corrupta, aut cibo crassiore: si sursum repat, & æger facilè vomat, vomitu expellatur: si ad fundum ventriculi, clysteribus lenietibus, aut etiam purgantibus medicamentis, cassia, manna, hieræ mellitę vnc. vna diaphœnico à drach. tribus ad drach. quatuor vacuetur: deinde ventriculus roboretur, partim admotis oleis, menthæ, absinthij, mastiches, & vnguentis, ceratis, emplastris, reliquis-

liquisq; dictis in ventriculi imbecillitate, partim sumptis: vt aromatico rosato, caryphyllato, zingibere condito, & aliis prius dictis. Si fit à sensu tactus vẽtriculi exquisitiore, vel re aliqua mordaci: vt, acribus, cępa, allio, porro, sinapi, pipere, zingibere: hæc vacuentur deiectione, aut vomitu ex aqua dulci, vel hordei tepida, largiore quidem quàm potus gratia, non tamen tam copiosa, vt mox vomitum moueat: aliquãdiu enim retenta, melius purgabit ventriculum: postea ventriculus roborandus saccharo rosato, violato, iulepo rosato, violato, diarhodo, & cæteris tam sumptis, quàm admotis, in ventriculi imbecillitate descriptis. Si à flatibus est (vt plurimum fit) decoctum menthæ & cumini, & aliorum Rasi scriptorum, ad vnc. quatuor sumptum, est salubre: adhæc semen anisi, cumini, castorium, baccæ lauri, dianisum, diacyminum, diagalanga, elect. de baccis lauri cum vino bono sumpta. Cucurbitula quoque ventriculo, vel etiam vmbilico admota, miraculi modo affectus flatulentos ventris inferioris derepentè mitigat, aut tollit.

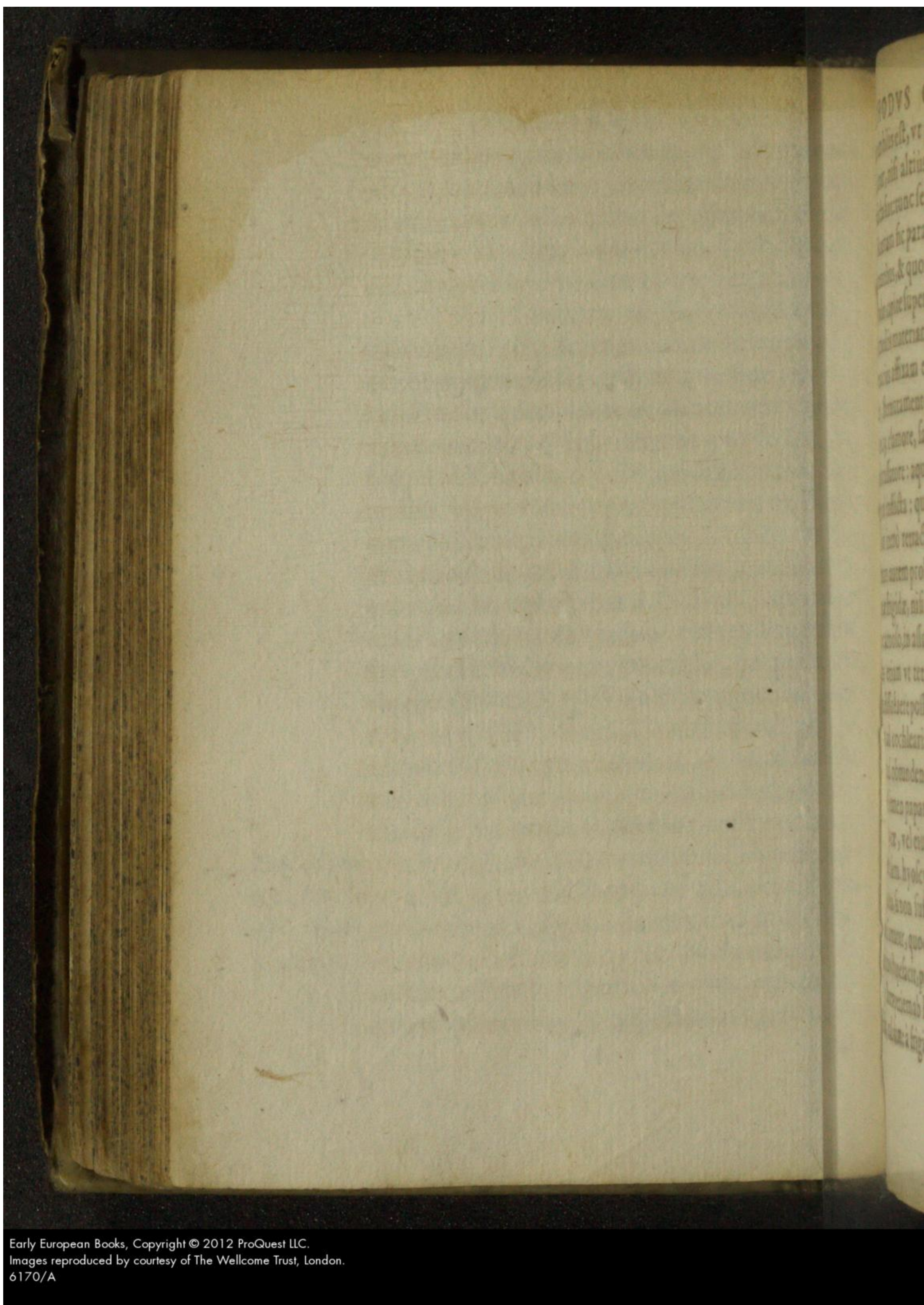
Somno etiam longiore coquat venter materiam flatulentam: decoctum quoque chamæmeli, meliloti, anethi, pulegij, cala- *Lib. 14. meth.*

minthes, origani, abrotoni, se. ameos, fœniculi, baccarũ lauri in vino albo, vel aqua & pauco vini albi odoriferi flatus potẽter dissipat, si spõgia hoc imbuta decocto, aut vesica eodem semiplena ventriculo admoueatur: illitus etiam ex oleo chamæmeli, liliorũ, de spica, & ex his cum aliis, vnguẽta cerata, emplastra: filum quoque cum cineribus frixum, linteo inuolutum vtiliter admouetur, vel ipsi cineres per se frixi in scutella ex lixiuio vel vino aromatico, vel potiùs aqua vitæ super carbones ne flãmã concipiat: Balneo quoque si vires valent, & ieiuni sint, multùm iuuãtur. Sternutatio quoque & cohibitus anhelitus, quia cor calidius efficit & vicinas partes suppressis in ipso fumidis excrementis, coquit, aut dissipat flatus singultũ excitantes: id quod etiã vulgò fieri videas. Si ab hepatis phlegmone est illa, priùs curãda. Si autẽ singultus est à materia in ventriculo contenta, curatur quinque remediorum generibus.

Gal. Aph. 22. lib. 5. & Aph. 17. lib. 7.

1 Victus ratione contraria ipsi materiæ.

2 Apparantibus materiam: pituitosam melle rosato, syrup. de duabus radicibus, cum aquis supra scriptis. Melancholicam denique syrup. de pomis, thymo, epithymo cum aqua scolopendrij, fumariæ, & cæteris.

ris. Si autem bilis eſt, vt pituita tenuis, prõptè vacuatur, niſi altiùs in tunicas ventriculi infarcta ſint: tunc ſequere Galenum.

3 Materiam ſic paratam vacuantibus, ſed clementibus, & quorum vis hepar non tranſcendat capite ſuperiori ſcriptis. *Lib. 7. Meth.*

4 Remediis materiam reliquam ventriculo tenacius affixam excutientibus: vt, vomitu, ſternutamento Hippocrati libro 6. Apho. 13. clamore, ſaltu, equitatione in equo ſuccuſſatore: aqua etiam faciei clam & repentè inflicta: quia timorem efficit, quo calor intrò retractus coquit & diſſipat. Parum autem probãdus eſt potus largior aquæ frigidæ, niſi æſtate media, iuuene bene carnoſo, in aſſueto, in cauſa calida: quamuis etiam vt tetanum, ſic frigidam cauſam diſſoluere poſſit. Syrup. de papauere datur ad cochlearia duo interdum deploratis ad obtundendum ventriculi ſenſum, vel ſemen papaueris albi tuſum cum aqua lactucæ, vel eius ſeminis, & ſemi. lactucæ, & ſem. hyoſcyami albi decoctum. Quæ leuia, ſi non ſufficiunt, philoniũ Romanũ ſumatur, quod partim frigidis ſimplicibus ſtupefacit, partim calidis reſoluit. *Aph. 21. lib. 5.*

5 Intemperiem ab humore relictam à calido, calidam: à frigido, frigidam tollenti-

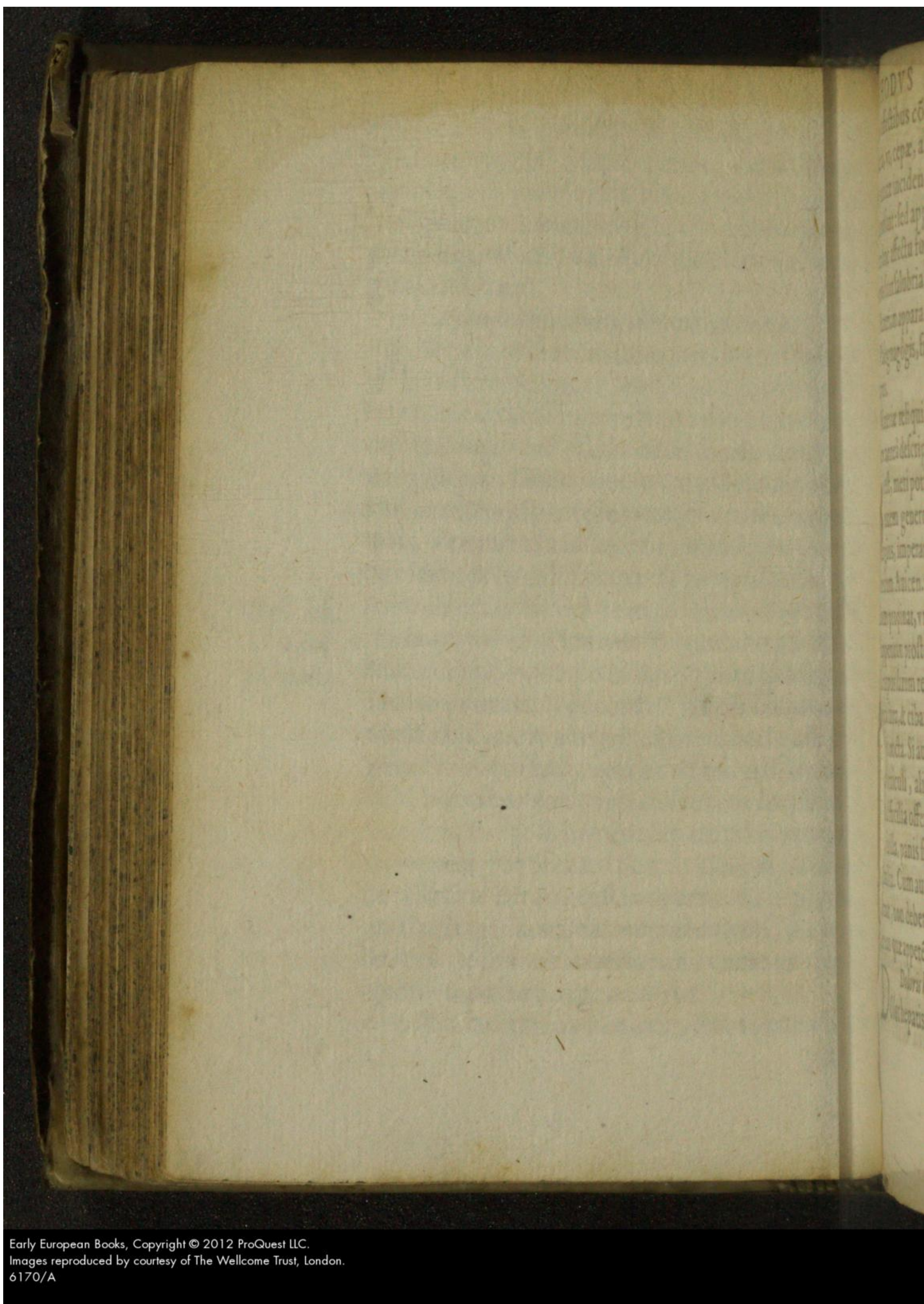
bus contrariis. si sicca est, iusculis instau-
rantibus, & nutriendo humectantibus: il-
litu quoque ventriculi, & spondylorum, c
propinquorum, ex oleo violato, vel amy-
gdal. dulcium.

Appetentiæ immoderatæ curatio.

APpetentia immoderata, vel est ab ini-
anitione, qualis ex lõgo morbo reua-
lescentibus ferè aduenit: quibus cibo pau-
co, & frequenti, sed coctu facili opus est,
nec pingui. Nam multus, quia non coqui-
tur, corrumpitur: pinguia, vt iura, carnes,
quia ventriculum laxant, nauseam potiùs
excitãt, & prosternunt appetentiam illam
immoderatam. Si à ventriculi imbecillita-
te, curetur vt dictum est. Si ob hepatis ca-
lorem vehementiùs distribuentẽ: pòst, qua
ratione curatur, dicetur. Si ob humorem
melãcholicum à liene ad os ventriculi lar-
gius transmissum, qui os vẽtriculi immo-
dicè cõtrahat & exugat, dicetur in affecti-
bus lienis. Si à lumbricis omnia vixdum
deuorata depascentibus excitetur: audies
in affectu hoc intestinorum. Si à pituita
multa frigida, acida, ventriculum, ac præ-
sertim ipsius os infestante, curatur quin-
que remediorum generibus.

Gal. lib. 4. vsus partium.

1 Victus ratione calida, sicca, omnibus
pitui-

pituitosis affectibus cõmuni, præter quàm quòd acria, vt, cepæ, allia, porra, sinapi, & acida, pituitæ incidendæ, tenuandæ, tergendæ prosunt: sed appetentiam excitant, ob id in hoc affectu fugienda: aliis tamen pituitosis sunt salubria.

2 Materiam apparantibus sæpe dictis.

3 Phlegmagôgis, frequenter etiam antè scriptis.

4 Materiæ reliquias resoluentibus etiam sæpe anteà descriptis: vt, famem thorexis, id est, meri potio soluit Hippocrati. Vinum autem generosum post cibos pingues largius, imperat Gal. ad fluctuationẽ & vomitum. Auicen. verò idem vinum ante cibum propinat, vt materiam coquat. *Aph. 21. lib. 2.*

5 Appetitum prosternentibus, vt ventriculi corpus laxum reddẽtibus, qualia sunt pinguia iura, & cibaria omnia: vt, oryza cũ pinguib. cocta. Si autem ab intemperie calida ventriculi, alimenta corrumpantur, coctu difficilia offerantur: vt, castaneę, bubula, suilla, panis silignites, cremor alicæ, & similia. Cùm autẽ calor appetentiã prosternat, non debet hæc causa recenseri inter eas quæ appetẽtiam caninam excitant. *Gentilis sic Galeno conciliat Auic. Galen. initio alimentorum, & lib. 7. Meth. Gal. lib. 4. morborũ & simpl.*

Doloris hepatis curatio.

DOlor hepatis sedatur, vt ventriculi &

aliarum partium dolor, per remedia causæ dolorificæ contraria, mistis semper quæ partis robur conseruent: quod hepar, vt ventriculus actionem toti corpori communem habet. Si igitur dolet ab intemperie sola, hæc contrariis corrigitur, tutius tamen frigida per calida, quàm cõtrà. Si cum materia est, vt in phlegmone, scirrho, obstructione, per remedia, singulis his affectibus dicata, pòst dicenda.

Lib. 11. meth.

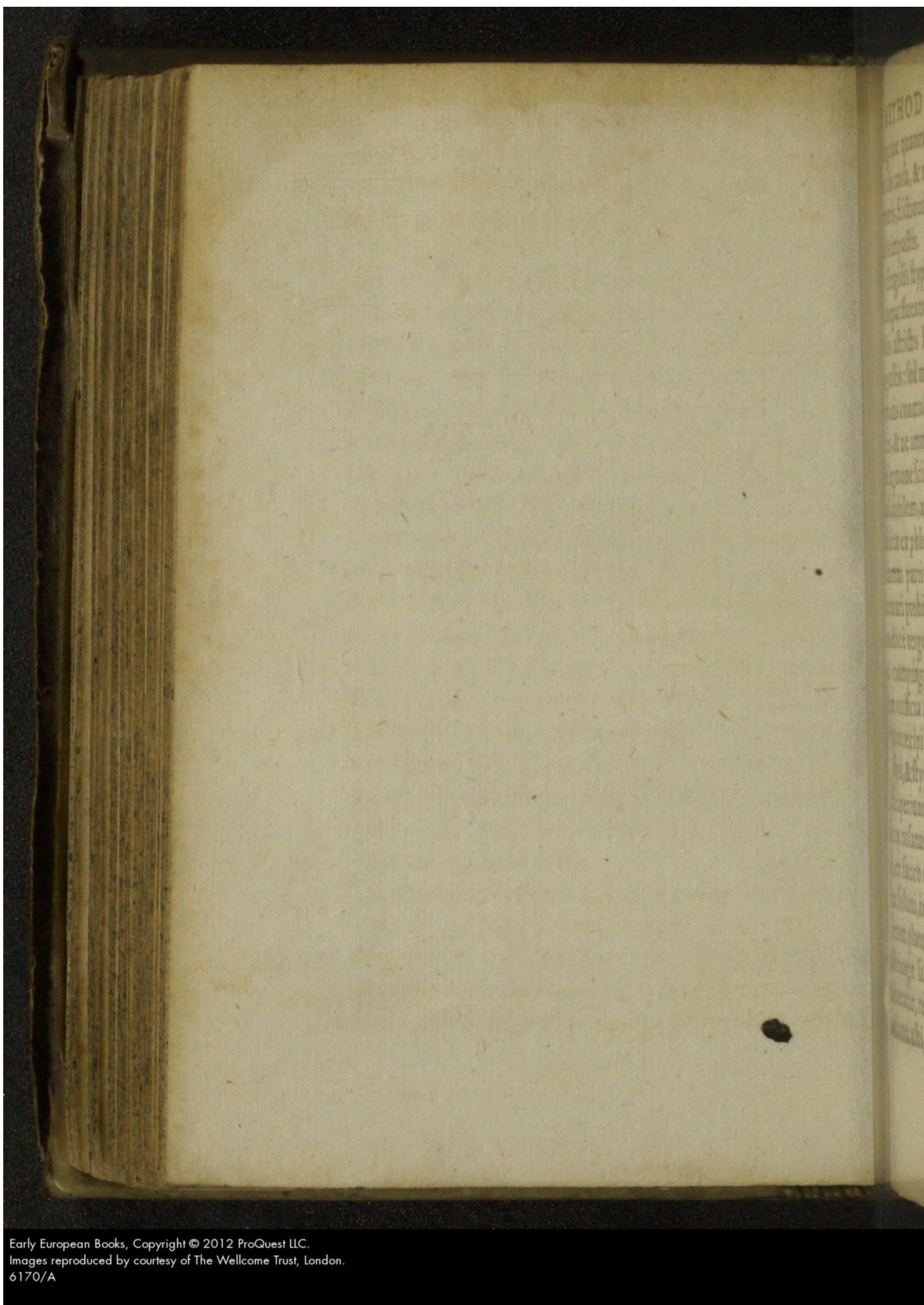
Phlegmones hepatis curatio.

HEpatis phlegmone diligenter curanda, ob principis ipsius partis actionẽ toti corpori communem: cauendumq; ne intempestiuè & immodicè refrigerando, aut resoluendo, aut copia humorũ largiore in scirrhum abeat hęc phlegmone: id quod sex auxiliorum generibus prouiderimus,

1 Victus ratione tenui & refrigerante, & ita sanguinem ad fluendum ineptiorem reddente: vt, aëre frigido natura, vel nostra industria, cremore hordei, vel iusculis cum pane loto, fuga vini, carnium, ouorum, & cæterorum sanguinem augentium: & calefacientium.

2 Materiam ad hepar fluere paratam, & malum aucturam reuellentibus, vt secta interna vel communi vena dextra misso

san-

ſanguine quantum vires ferre poſſunt, ac morbi cauſa, & magnitudo poſtulat: vt ligaturis, frictionibus, cucurbitulis in artus ipſos impactis.

3 Frigidis ſtypticis repellentibus materiã ad hepar fluentem, & fluxuram prohibentibus aſtrictis hepatis poris, & meatibus anguſtis: ſed mitioribus vtendum, ne viis hepatis contractis obſtructionem in eo excites, & ne immoderatius refrigerando ex phlegmone ſcirrhum efficias, morbum, aut inſanabilem, aut ſanatu difficilem: ne item ſaniem ex phlegmone hepatis, vt pleuræ & aliarum partium internarum reſudantem vacuari prohibeas, & in hepar regeras: ſed modicè tergeas: ne denique bilem flauam ita compingas, & folliculi fellis ſtomachorum orificia ſic contrahas, vt bilis in folliculum recipi nequeat. Sint igitur clemẽter frigida, & ſtyptica: hisq; miſceãtur quæ modicè aperiunt & tergent: ſiue ſumantur, vt ſyrup. roſatus ex hepatica, ex eupatorio verò, ex ſucco oxalidis, cydoniorum cum aqua ſolani, intybi, oxalidis, foliorum & radicum plantaginis, quæ refrigerat, ſiccat, aſtringit ſanguinis profluuia, & ſi quid aduratur, refrigerat, addita aqua cichorij, adianti albi, quæ etiam aperit & terget: ſiue *Gal. li. 6. ſimpl.*

admoueantur: vt, litus ex oleo rosato, & cydoniorum: vt, fotus ex aqua rosarum, plantaginis, solani cum linteo: vt sacculi ex tribus santalis, malicorio, balaustiis, rosis, additis caphuræ granis quatuor, aut sex, si valentiori remedio est opus.

Si autem sanguis est pituitosus, sumendum est mel rosatum, cum syrup. rosato & aqua absinthij: admouendáque cum dictis frigidis calida: vt, absinthium, schœnãthũ, mastiche: siue fotus est faciẽdus, his coctis aut destillatis: siue sacculi ex his parum tritis, siue litus ex oleo absinthij, mastichino.

4 Materiam coquentibus mistã, additis tamen semper astringẽtibus ad partis principis robur seruandum: vt, syrup. rosato, ex succo oxalidis, de ribes. Si pituita adest, mel detur rosatum, oxymeli simplex, syru. de duab. & quinque radicibus: præsertim si phlegmone erit in gibba hepatis, & cocta iã sit, & corpus reliquum purum: si melancholia, syru. fumariæ, & de pomis simplex.

Lib. 5. Metheo. 5 Materiam illam vacuantibus clementer: per deiectionem, si phlegmone simam hepatis partem obsidet: vel si gibbam, mouentibus vrinam, si pauca est vtrobique materia: si enim multa, etiam per intestina est suspecta purgatio Galeno. Cassia igitur,

tur, manna, & rhabarbari infusum bilem (si abundat) vacuando sunt salubria, quia non trahunt à longinquo, nec materias exagitando ad fluendum incitant.

6 Reliquias materiæ digerentibus, mistis tamen stypticis: vt, absinthio pontico, rosis, mastiche, schœnantho, spica nardi. (Pars enim hæc opus habet toti corpori commune, & ad vitam necessarium) cum chamæmelo, meliloto, anetho, althæa, siue decoctum ad fouendũ hypochondrium dextrum facere libet, siue ex his tritis sacculum, siue linimentũ, vel vnguentum ex oleo lilij, chamæmeli, anethini, absinthij. *Apho.*

7 Intemperiem à materia relictam ferè 47.2. calidam à sanguine & bile corrigentib. frigidis: vbi scilicet phlegmone resoluentib. est persanata. Si enim suppuratur (quod dolores & febres tunc intensiores declarant) coctio hæc nobis iuuãda cataplasmate ex decocto ficuum siccarum, vuarũ passarum, althææ, maluę, se. lini & fœnigræci, cum butyro, oleo amygdal. dulcium, adipe gallinæ, anseris. Abscessum deinde rumpes motu violento, qualis in saltu, vomitu, tussi, sternutamẽto fit: postea tergebis per vretica: vt, decoctum cicerum rubrorum, vel hordei cũ mulsa, vel aqua saccharata,

ſi vlcus eſt in gibba: per caſſiam verò, mannam, ſerum lactis caprini, & alia aluum deiicientia, ſi eſt in ſima. Poſtremò vlcus eſt glutinandum cum bolo armenia, ſigillo lemnio. Si autem hepar obduruit, molliatur emplaſtro meliloti Meſuæ vel malua, althæa, farina lini, fœnigræci, butyro, cerato œſypato Philagrij apud Meſuem: adhæc œſypus ipſe cum oleo amygdalarum dulcium, vel butyro, mirè ſcirrhos emollit: qui ſi ſint exquiſiti & abſoluti, ſunt inſanabiles in hepate, & cæteris partibus.

Gal. lib. 2. Art. cur. ad Glauconem.

Imbecillitatis hepatis curatio.

HEpatis, vt aliarum partium imbecillitas, à quauis intemperie inſigni fit, per contrariaque corrigitur, additis clemēter aperientibus: quòd ferè ſimul adeſt obſtructio à congeſtis in eo per imbecillā ſanguificationem excrementis: additis etiam modicè aſtringentibus, quæ partis principis robur: præſertim à calore ſolutum, aut ſoluendum tueantur. Sint præterea tenuiū partium, tergeant, leniant, vt dicta excrementa vacuent. Quas vires habent terebinthina, cinnamomum, vuæ paſſæ, piſtacia, ſchœnanthum, ſpica nardi, abſinthiū ponticū: quāuis enim caleant, ſunt tamen ob id ſalubria, quòd ferè hæc imbecillitas

ab

ab intemperie frigida fit, vel primo, vel succedente calori immodico, & ob id hepatis sanguinem, & spiritum, & calorem natiuũ dissipanti: si tamen calor adhuc subest, vitentur calida, & vuæ passæ hepati tota substantia familiares acidæ (quales nobis clibano coctæ) sumantur loco dulcium: vt quæ etiam dysenteriam hepaticam sanent. Tam intybus quoque & hepar lupi, quàm caro limacum, hepatis intemperie, tum calidæ, tum frigieæ, salubris est tota sua substantia, ablato limacum lentore multis lotionibus & frictionibus in lixiuio calido, vel aqua calida, sali aut arenis mista: frigida enim durescunt. Aqua etiam ex limacibus destillata mane ad vncias sex sumpta, hepar imbecillum mirè roborat, & phthisicis gracilibusq́ue est remedio: absinthiũ ponticum idem promittit, vt etiam solo ipsius vsu hydrops sanetur: cuius species omnes drachmis duabus diacurcumæ mane cum liquore aliquo, vt aqua absinthij sumptis, sanari scribit Auicen. Aqua hordei intemperiem hepatis calidam post febres biliosas relictam persanat. Dialaccæ etiã cochlear vnum, hepar roborat. Δι' οἴνο, Gale. libro 8. c. ph. p. cap. 14. dysenteriam hepaticam sanat, Auicennæ & aliis multis

probatus paſtilus. Rhabarbarum hepatis vita, & aliorum medicamentorum frænũ, bis in hebdomada ſumptum ad drachmam vnam dyſenteriam hepaticam ſecreto quorundam inuento perſanat. Idem poſſunt trochiſci de rhabarbaro, bis quoque in hebdomada ſumpti à drachma vna ad drachmas duas: & trochiſci de roſis, vel de eupatorio cum ſyrup. abſinthij, eupatorij, vel aquis ſimilibus: ſæpe enim mutanda ſunt medicamenta in affectu hoc longiore, ne natura parti vni aſſueta, eius vires contẽnat. Quòd ſi aliquod horum ſit paulò calidius, temperabis aqua cichorij, intybi, & aliarum ſeridis ſpecierum: ſpodium quoque & diarhodum abbatis, & commune, & ℈. trium ſantalorum Nicolai. Quòd ſi facultas hepatis coctrix eſt imbecilla, ſalubria ſunt calida humida: ſi retentrix, ſicca: quia tamen vna partis alicuius facultate naturali imbecilla, reliquæ debiles eſſe conſueuerunt, ob id medicamentum compoſitum, omnes iſtas facultates naturales roboret oportet: vt, electuarium trium ſantalorum, ſyrup. de eupatorio vero, vel de abſinthio pontico ſeu Romano, adiectis ſimplicibus medicamentis, quæ facultates quæſitas ſortita ſint, qualia & abundè ſunt dicta,
&

& dicentur poſtea.

Icteri curatio.

ICteri varia eſt curatio pro cauſis variis: qui autem eſt à bilis copia, hepatis, & venarum intemperiem calidã ſequẽte, curatur quatuor auxiliorum generibus.

1 Victus ratione refrigerãte, humectãte.

2 Bilem, ſi craſſior eſt, & tenacior apparantibus: vt ſyrup. ex ſucco oxalidis, granatorum, omphacij, limonum, citrorum, intybi, cichorij, violarum, roſarum cũ duplo aquarum ſolani, plantaginis, lactucæ, oxalidis, intybi, cichorij.

3 Cholagôgis, vt caſſia, manna, electario roſato, vel de ſucco roſarum, diapruno ſcãmoniato, rhabarbaro vel puluerato, vel, ſi timetur obſtructio, infuſo. Venæ etiam ſectione, ſi toti corpori eſt cõmunis intemperies, & ſi nõ eſt ſuſpicio, ne bilis largior, calidior, tenuior furioſa turgeat, cùm ſanguis aliorum humorum ſit velut fręnum & retinaculum.

4 Intemperiem calidam, quæ icterum regignere poſſit, tollentibus ſumptis & admotis, frigidis & tenuibus prædictis. Horis enim duabus ante paſtus vacuata ex hepate bile (alioqui retẽta putreret, febreſq; augeret, vel gigneret) hypochondrio dextro

applicetur pannus lineus mersus his: aquæ intybi lib 1. aquæ rosarum roborantis vnciis duabus aut tribus, aceti ad penetrandum vncia vna, spicæ scriptulo vno, vel croci granis quatuor, ad calorem partis sanguificæ tuendum, santalorum, spodij ana drach. 1. fiat epithema hepatis vel cordis calidi: cui tamen cordi hæc omni tempore applicari possunt: quia coctionis instrumentum non est, additis tamen aquis buglossi, been vtroque, caphura, caryophyllis, ligno aloës, croco multum cardiaco: sed his tribus quæ calent, manu parcissima. Sumuntur verò conserua violarũ, rosarum, & alia nunc dicta in apparanda bile. Si verò icterus est ab obstructione per bilem crassam aut pituitam, curatur remediorum generibus quatuor.

1 Victus ratione tenuante, aperiente, calfaciente minus si à bile est obstructio, quàm si à pituita.

2 Materiam apparantibus, vt syrup. incidentibus, tenuantibus, aperiẽtibus, primo mitioribus: vt dictis, & de bizantiis cũ aceto: deinde de duabus radicibus, postea de quinque: & item melle rosato, syrup. eupatorij cum aqua cichorij, asparagi, lupuli, fœniculi, apij, cassuthæ, eupatorij: purga-

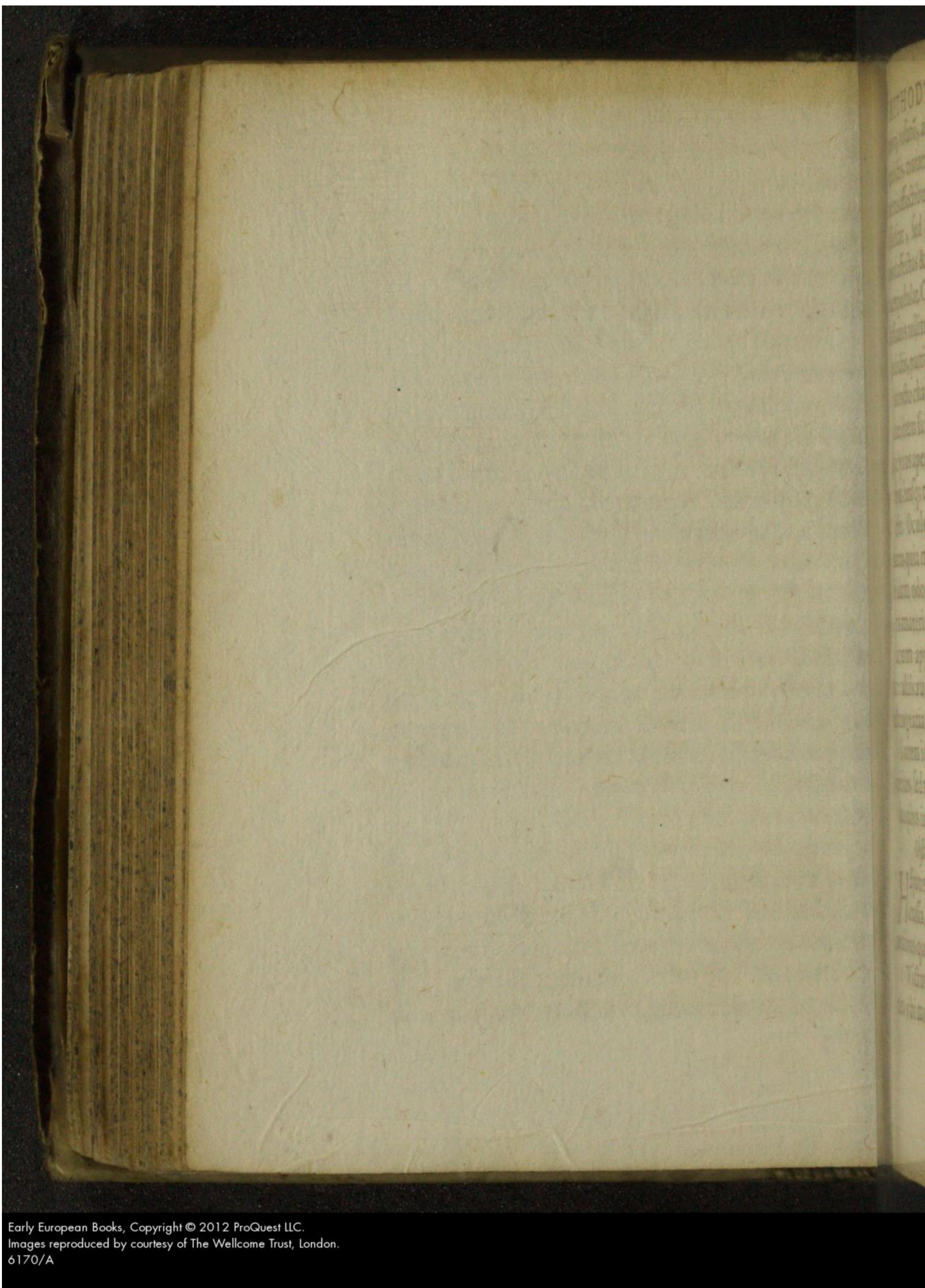
to prius ventriculo per caſſiæ drach. decē, vel mānæ vnc. duas, vel diaphœnici drach. duas, tres, vel pilularum elephanginarum ſcriptula quatuor, ne prædicti ſyrup. materiis multis & craſſis à ventriculo in hepar tractis obſtructiones augeant.

3 Bilem craſſam, & miſtam ei pituitam vacuantibus: vt, agarico potēter obſtructa liberante: vt rhabarbaro ad drach. duas, vel tres infuſo horis decem, vel duodecim in aqua cichorij, vel intybi, & pauco vini albi odori, & fortiter expreſſo: cui in robuſtis addere potes agarici trochiſcati drach. vnā & ad ſaporis gratiam iulepi violati vnciam vnā: vel diaphœnici, aut ℈. indi. vnc. dimidia, vel hieræ ſimplicis, cū melle, vnc. vna, agarici trochiſcati drachma vna. Clyſteribus etiam acribus, & quorum vis inteſtina tenuia attinguat, eſt opus: quibus etiā citetur aluus alioqui his pigrior, quia bilis ad eam ferri ferè deſiit propter obſtructionē. Vena quoque ſecatur, vel baſilica vel ſaluatella vulgò dicta, inter minimum & annularem digitum media dextræ manus: præſertim cum bilis ſanguini eſt miſta: ſic enim humores in hepate fixi agitantur, ſtationemq; deſerunt. & obſtruere deſinunt.

4 Meatus aperientibus ſyrupis, & a-

quis prius dictis materiam apparare: præterea radicibus quinque apij, fœniculi, asparagi, rusci, petroselini lotis, & ad dimidias ex aqua coctis: adhæc foliorũ rhaphani cõtusorum decoctũ, vel eo gratior aqua inde destillata matutinis quatuor, sumpta ad vnc. quatuor. Lumbrici quoque siccati & sumpti cum vino albo, & saccharo ad saporis gratiã, à nesciente ne auersetur, icterum sanant Auic. & aliis permultis, vi quadam secreta: idem puluis cum syrup. de bizantiis in pilulas formatus, quæ auri foliis intectæ sumantur: & postridie bibat serum caprinum. Idem pręstat Auic. stercus canis ossibus tantùm pasti: prassij itẽ decocti ex vino albo tenui vnciæ quatuor saccharatæ matutinis aliquot potæ, omnem icterũ sanant: vel vnc. quatuor decocti perfecti cicerum rub. & radicum asparagi. Capræ item prius nutritæ herbis aperientibus, fœniculo, apio, petroselino, rusco, lupulo, eupatorio, asparago, lactis libræ tres, accipiãt nocte vna seminis cnici pugillum vnum: postridie caseosa eius substantia separata serum potu icterũ liberat Auic. Idẽ præstant aperientia hæc, scilicet dialacca, diacucurma, diacalaminthe, à drach. duabus, ad drach. quatuor, & trochisci rhabarbari, eupato-

pato-

patorij, rosarũ, ad drachmã vnã cum aquis prædictis, mutata sępe remedij forma, vt in cæteris affectibus diuturnis: ne vni natura assuescat, sed semper in id fiat mutatio, quod affectus & affectę partis natura & aëris expostulat. Cutis autem & oculorum color flauus tollitur, partim mouentibus vrinas dictis, partim admotis, scilicet balneo ex decocto chamęmeli, meliloti, & similiũ: balneo item sulfureo, & aëre calido, cęterisque poros aperientibus, & humorẽ tenuãtibus, forasq; trahentibus, & sudore vacuãtibus. Oculo autem conferunt sternutamenta, quia materiam excutiunt, & acetũ calidum odoratum: vt eius vapore apertis poris materia exhalet. Eisdem initio aqua rosarum applicari potest, ne adeò tingantur: aliis autem temporibus hæc & cætera astringentia sunt noxia.

Si autem icterus est niger, curatur vt pręcedens, sed remediis melancholiæ debitis: de quibus in lienis affectibus.

Obstructionis hepatis curatio.

HEpatis obstructio à materia multa, crassa, lenta, curatur remediorum generibus quatuor.

1 Victus ratione tenui & tenuãte, præsertim vbi multus & crudus est succus: post co

ctionem verò vino albo tenui, capparibus, radicibus petroselini, cichorij, apij, fœniculi. vitentur autem vina crassa & dulcia omnia, & acerba & cruda, & cætera crassũ & lentũ succum gignentia: somnus item diurnus, præsertim mox à cibo, & diuturnus.

2 Post purgatum per cassiam, aut hieram picram, aut pilulas elephanginas ventriculum, incidentibus, & tenuantibus, & tergentibus materiam: vt melle rosato, oxymelite, syrup. bizantiorum, radicum duarũ aut quinque, eupatorij cum aquis fœniculi, cassuthæ, eupatorij, asparagi.

3 Materia obstruentem vacuantibus: vt venę basilicę dextrę sectione, omni magnę obstructioni hepatis, etiam initio statim competenti: præcipuè si à sanguine est, aut etiam pituita cum sanguine mista, aut etiã sola. Cùm enim materias exagitet, locoq; moueri cogat sanguinis missio, obstructioni hepatis, etiã à pituita confert: & post hãc diaphœnicon, ℈. indum, ad drachmas quatuor cum decocto radicum asparagi, fœniculi, rusci, petroselini, apij, & similiũ, vel agarici trochiscati drachmæ duę aquis fœniculi, asparagi, & similium, cum pauco salis gemmæ, vt actio eius sit vegetior, infusæ horis decem, vel rhabarbari drachmæ duæ

aut

aut tres iisdem aquis cum pauco vino albo odoro infusæ, addita, si opus est, drachma vna diaphœnici vel agarici trochiscati: pilulæ etiam de rhabarbaro, cum pauco diarhodo ad calorem earum remittendum.

4 Vias iam purgatas aperientibus, frigidis quidem, sed tenuantibus in materia calida, vt, bile crassa, qualia sunt intybus hortēsis & agrestis, cichorium, & omne seridis, sonchi, hieracij, chōdrillæ genus: syrup. cichorij à Nicolao scriptus, cum rhabarbaro, aqua foliorum, & radicum plantaginis, decoctum quinque seminum communium frigidorum, rhabarbarum. Si frigida autem est materia, calidis syrupis, & aquis ante dictis in secundo remediorum genere, aperiendum. Si vtraque misceatur, temperatis: vt, lupo salictario, vuis passis, glycyrrhiza, adianto albo, trochiscis rosarum, vel eupatorij: vel calidis, & frigidis prædictis certa mensura mistis: vt, dialacca, diacucurma, prassij decoctum, trochisci rhabarbari cum aqua cichotij, intybi diarhodo. Si ob vasorum hepatis, & in his extremis osculorum angustiam obstructio fit, hac percurata vitentur crassa, lenta, multa alimenta, motus, balneum, studium: somnus mox à cibo. Si ab hepatis imbecillitate, illi prospi-

ciatur vti antè scripsimus.

Hydropis curatio.

HYdropis ascites curatur tribus remediorum generibus.

1 Victus ratione calida sicca: quoniam causa eius tumoris in ventre continens, & propinqua, est aqua frigida humida: ad hęc hepatis actio, scilicet sanguificatio frustrata est ab intemperie frigida, licet eam intẽperies calida sanguinem & spiritum resoluendo excitet interdum: tuncq; minus calidis pugnandum est, quàm dum à frigidis causis abolita est sanguificatio. Viuat igitur in aëre libero, calido, sicco, natura partis anni, aut nostra industria, ignibus luculentis, suffitibus aromatum. Cibi condiantur pipere, caryophyllis, & similibus aromatis: sed ij si vires valent, sint pauci, vt calor natiuus aquas illas interea resoluat. Vinum sit album tenue, sed paucũ: vinosum tamẽ, nisi à causa sit calida. aquã verò ne spectent quidem, quod siti inexpleta cum torqueantur, visa illa ad bibendum incitãtur.

Exercitatio & vigilia largior quiete, & somno est salubris, nisi magna ex tumore spirandi difficultas prohibeat.

2 Aquas hydropem excitantes, vacuãti bus primò purgatorijs: vt, sero lactis caprini,

ni, rhabarbaro, hepar etiam roborãte, agarico hepati innoxio, ſucco braſſicæ marinę (quam ſoldanellam vulgus, Arabes cachitã vocant) citra moleſtiam hydragôgæ, & hepar roborante (Quæ duo effecta in hydrope curando ſunt neceſſaria) ac etiam faciei maculas tergẽte. Datur autem à drachmis tribus ad quatuor Myrobalanis citreis etiam in cauſa calida: ſagapenum item in catapotia Meſuæ formatum drachma vna, valentius purgat quàm braſſica marina. Radicum quoque ireos ſylueſtris, aut ex loco ſicciore, purgatarum, lotarum, & tritarum ſuccus reſidẽdo purgatus, quarto vel ſexto quoque die ſumptus: primò ad drachmas duas, tres, tandem ad vnciam vnam, ſeu cum Gordonio, quantum dimidia oui teſta contineri poteſt, aquas valenter purgat, & curabilem omnem aſcitem perſanat: intercedentibus verò diebus hepar roborabis ſucco vel aqua, praſſij, abſinthij, caſſuthæ: his etiam omnibus aquas hydropis purgantibus miſcenda ſunt hepar roborantia: aut poſt illa ſunt ſumenda: datur etiam eius ſucci ſemuncia cum ſyrup. capil. vene. vel ſi friget cœlum cum ſyrup. abſinthij; aut praſſij vncia vna, & vini albi parui vnc. duabus, *Serapio.*

vel decoctum ireos diebus nouem, horis tribus ante cibum datur: vel radicis huius taleolæ decem, vino albo imbecillo macerantur nocte: postridie vinum ipsum mane bibitur diebus aliquot magno successu.
Apho. 27. lib. 6. Fiant autem vacuationes aquarum parcæ, sed frequentes, vt interim roboretur natura. Thymelæa quoq; (mezereon Arabes vocāt) & ex ea electarium Mesuæ drach. duabus sumptum, magna molestia multas aquas vacuat, nocetq; hepati: ob id non vtendum: nec daphnoides, quam laureolam vocant: succus quoque cucumeris agrestis siccatus, elaterium vocant, omnium purgantium durantissimus: nam Plinio etiam centum annos integer seruatur. euphorbij quoque grana octo, & pilulæ de euphorbio Mesue, vna parua pilula, datæ etiā in quartana, & arthritide frigida, multum vacuāt, sed clementia sunt tutiora: vt, agaricus, rhabarbarum, brassica marina, iris.

Venam verò in hydrope ne seca, quia intemperiem frigidam hepatis vacuato sanguine auxeris, nisi hydrops sit à suppressis mensibus, aut hæmorrhoidibus, sanguine
Apho. 12. lib. 6. vtrinq; vacuari consueto, in vasa, & hepar regurgitante, & colorem eius natiuum præ copia, & crassitie, & qualitate sæpe aliena stran-

ſtrangulante. Quanquam autem in aſcite & tympanite interdum rubra ſit vrina, non ob id vena ſecanda eſt, quia talis fit ob imbecillitatem facultatis hepatis coquendo ſecernentis. Si hydrops eſt ab hepatis tumore aliquo prętér naturam, is antè eſt curandus, vt antè eſt præceptum. *Gal. ibi.*

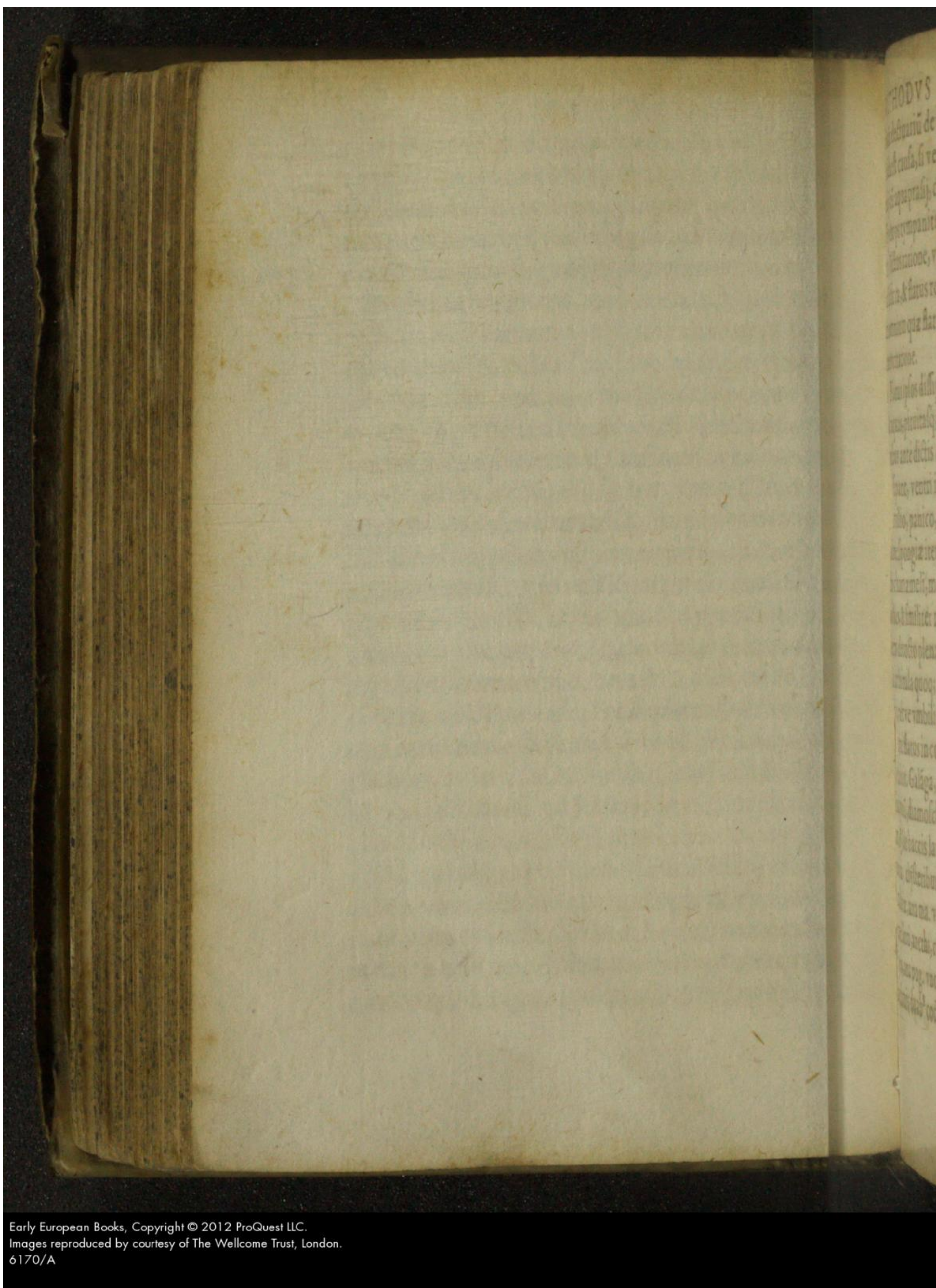
2 Secundò, vreticis & aperientibus inter purgatoria ſumptis: vt, ſyrup. bizantiorum, duarum & quinque radicum cum aqua, aut decocto abſinthij, fœniculi, praſſij, caſſuthæ.

3 Tertiò per inſenſilem tranſpiratum reſoluentibus: vt, ventris ſolius inſolatu, aut in arenis calentibus impoſitu, aut balneo ex vrina pueri bilioſi, aut ſuffitu per menſam, foramen ventri recipiendo æquale habentem, facto ex decocto ſaluiæ, maioranæ, roriſmarini, pulegij, chamæmeli, anethi, origani, calaminthes, ſtœchados, foliorum lauri, ſalis, aluminis, ſulphuris in vini albi, & lixiuij, ana lib. octo: impoſitis ſæpe lapidibus ignitis, ne frigeſcat. Ne autem vapor diſperdatur, dolio ſuffitus materiam continenti, aut panno denſo prohibe. Ventri etiam applicare poſſis ſacculos, arena, ſale, alumine, ſulphure plenos, vel oleum lilij, anethi, vel puluerem ſeminis aniſi, bac

carum lauri, & similiũ: vel ex his & ſtercore caprino, aut vaccino à vacca adhuc calido cataplaſma: vel vnguẽtum agrippæ, vel limaces cum teſta tritos cataplaſmatis modo, donec per ſe cadant, admouere.

Gal. lib. 11. ſimpl.

Poſtremò ventris inciſione aquas emittere licet, vbi cætera nihil profuerunt, ſi æger eſt iuuenis & robuſtus: nec tamen vniuerſim vacues, ſed particulatim per dies aliquot. Aperitur autem ad muſculum obliquum aſcendentem dextrum, ſi hepar primariò eſt affectũ: ſiniſtrum verò ſi lien cute prius deorſum reuulſa, vt poſt inciſionẽ locum naturalem repetens, hiatum obturet, ne aqua largior effluat, vel immiſſo ſiphone in hiatũ: aqua autem quotidie bis, aut ter ſiphonis operculo ablato mittatur, ægro interim roborato cibis delectis, & cõdituris analepticis: vt dialaccæ drachmis duabus mane ſumptis: vel diacucurma, cum aqua intybi, abſinthij, caſſuthæ, & cibis calidis modicè humidis, tenuibus, coctu & diſtributu facilibus: aut ſi cauſa eſt calida, electario trium ſantalorum, diarhodo abbatis. Hepar quoq; lupi, & rhabarbarum, & trochiſci ex eo hepar mirè roborant, bis in hebdomada dari ad drachmas duas, & alia quæ tota ſua ſubſtantia hepar robo-

roborãt electuariũ de vino, ſyr. de bizãtiis, ſi calida eſt cauſa, ſi verò frigida, ſyrup. abſinthij cũ aqua praſij, caſſuthæ, eupathorij.

Hydrops tympanites curatur:

1 Victus ratione, vt prædictus hydrops calida ſicca, & flatus reſoluente, & fuga eorum omnium quæ flatus gignunt, fame, ſiti, exercitatione.

2 Flatus ipſos diſſipantibus medicamẽtis, & aquas, pituitaſq; flatuum fomites vacuantibus antè dictis & dicendis. Flatus autem diſſipant, ventri impoſiti calentes ſacculi ex milio, panico, ſale, cinere, furfure, ſulphure: ſpongiæ item vel panni merſi decocto chamæmeli, meliloti, origani, calaminthes, & ſimiliter reſoluentibus: veſica eodem decocto plena.

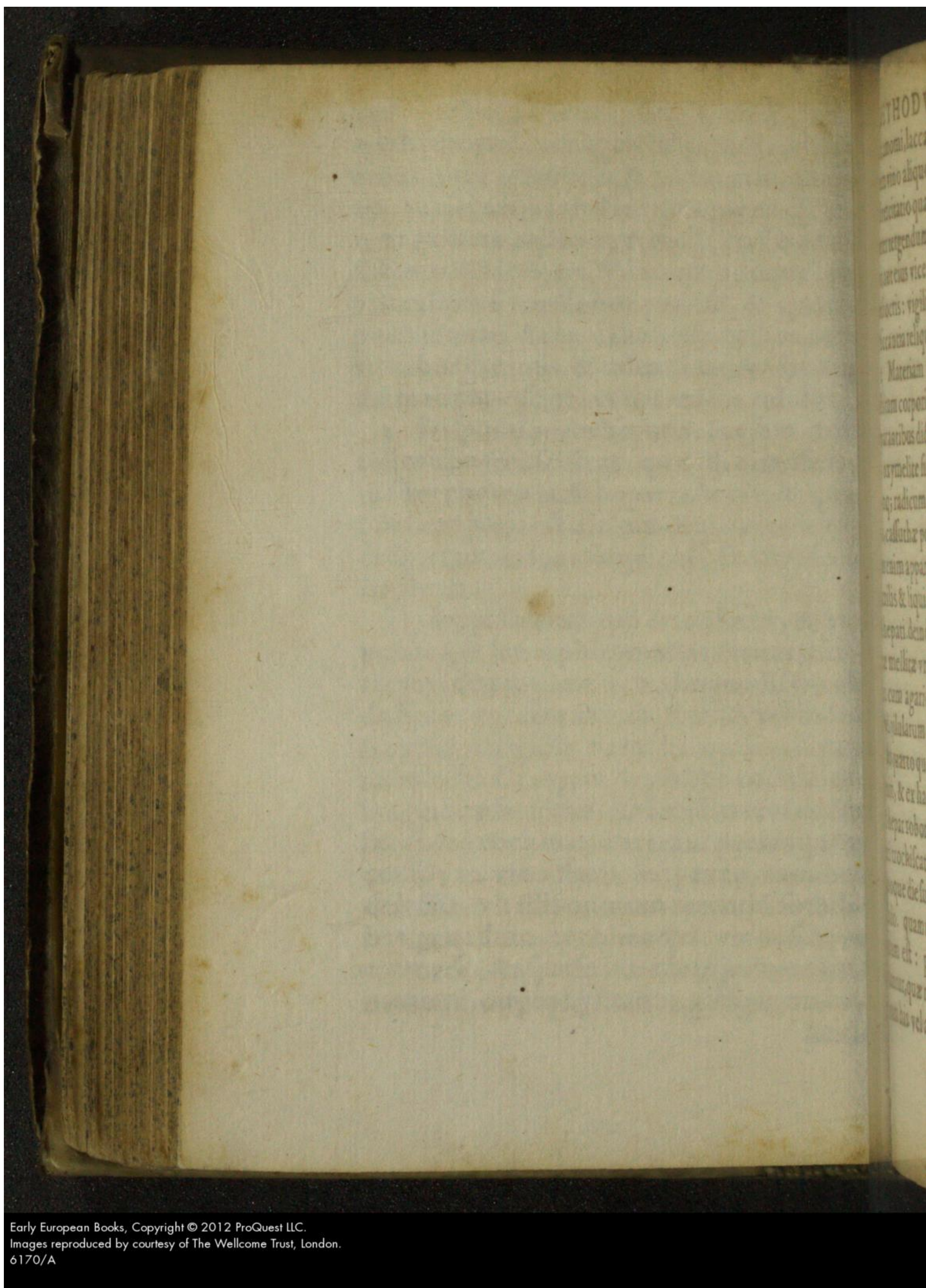
Cucurbitula quoq; magna cum larga flãma, bis, térve vmbilico impoſita ſine inciſione mirè flatus in colico dolore, & tympania reſoluit. Galãga, cyminum, diagalãga, diacyminũ, diamoſchus ſalubriter ſumuntur, & ℈. de baccis lauri drach. tres, vel ſemuncia, clyſteribus miſcetur factis ex rutæ, ſaluiæ, ana ma. vno, florum chamæmeli, meliloti, anethi, centaurij parui, chamędryos, ana pug. vno, ſe. aniſi, cymini ana drachmis duab⁹ coctis in lixiuio, aut vino, *Gal. li. 13. Meth.*

aut hydromel, aut aqua fabrorum, addita hieræ picræ ſemuncia, & olei anethi, aut rutæ, vnciis tribus: balani quoque ex dictorum puluere, miſto cum melle cocto ad cõſiſtentiam idoneam. Ventrem quoque linteis calidis fricuiſſe bonum eſt, & apertis poris tenuati flatus exhalent: melius cum manibus carnoſis, & calentibus, & admotis animalium viſceribus natura ſua calidis.

3 Diſpoſitionem hepatis, cauſam mali tollentibus: iis ſcilicet, quæ illi diſpoſitioni ſunt contraria, & hepar roborãt: de quibus ſæpe prius eſt dictum. Raro autem hydropis ſpecies ſunt ſimplices, ſed ferè ſecũ implexæ.

Hydrops ſarcites (qui & anaſarca, & hypoſarca, & leucophlegmatias dicitur,) curatur victus ratione, vt hydropes dicti, calida ſicca: vt, aëre æſtiuo, natura vel induſtria, fuga frigidi, humidi: qualis pluuius nebuloſus. Cibo pauco, raro, ob coctricis & ſanguificæ facultatis imbecillitatem coctu facili, ſed euchimo, aut tenui potius quàm craſſo: vt, vino flauo, ſed pauco, carnibus delectis, vitellis ouorum recentiũ ſorbilibus, pane duro, aut biſcocto: vino, ſi opus eſt, merſo, & aſperſo interdum puluere cinnamomi, caryophyllorum, galãgæ, macis,

aniſi,

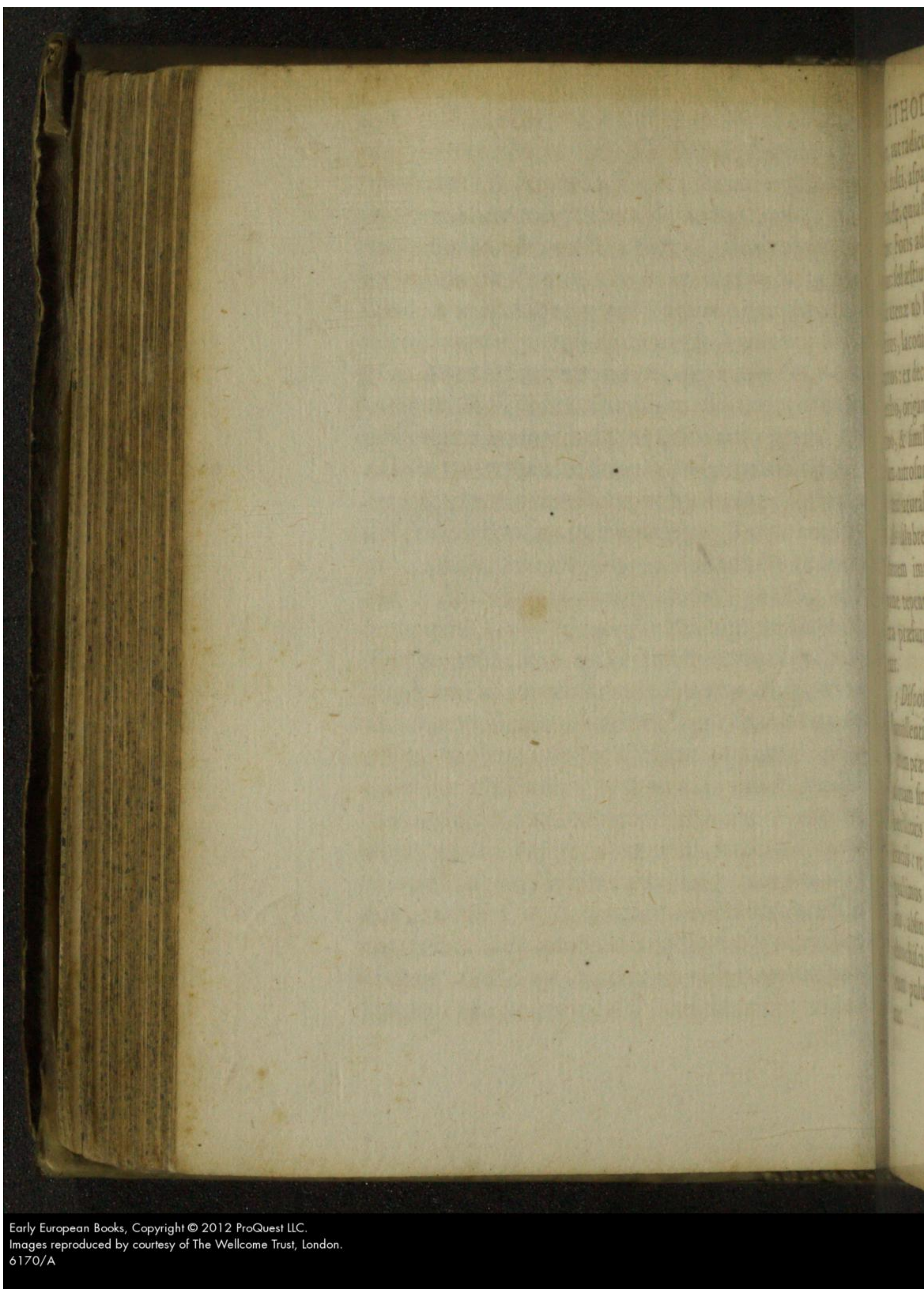

anisi,amomi,laccæ lotæ: aut per hunc puluerem vino aliquoties colato.

Exercitatio quæ sudorem excitet continenter tergendum, est salubris, si vires valent, aut eius vice frictio multa, mollis, aut mediocris: vigiliæ item & affectus animi, & siccantia reliqua.

2 Materiam pituitosam per carnem & habitum corporis totum sparsam, primum apparantibus dictis in ascite: vt, melle rosato, oxymelite simplici, syrup. duarum & quinq; radicum, cum aqua absinthij, fœniculi, cassuthæ per dies quinq;, aut sex: diutius enim apparanda, quàm ascitæ materia fluxilis & liquida, ventriculo propinqua, & hepati. deinde vacuantibus: vt, hieræ picræ mellitæ vncia vna, vel eiusdem semuncia cum agarici trochiscati drachma vna, vel pilularum de rhabarbaro drach. duabus, quarto quoq; die sumptis: (pituitam enim, & ex hac putrefacta bilem purgant, & hepar roborant,) vel rhabarbari, & agarici trochiscati, ana script. duobus septimo quoque die sumptis, vel diaphœnico, ℈. indo. quamuis scammonium hepati noxium est: post ea autem scammoniata dantur, quæ noxam emendent, aut potius cum his vel ante hæc, quæ noxam prohi-

beant: in quibus enim affectibus hepar imbecillum est, quæ ipsum lædant fugienda sunt: vt, scammonium, elleborus, colocynthis: quibus si coacti vtimur, diebus consecuturis ea demus, quæ ipsum roborent, & noxam corrigant, vel potius ante: propinanda autem simul quæ prohibeant. Vacuandum est autem sæpe, quia affectus est longus, & solui contumax. Bilem verò in hydrope vacuari nolunt quidam, quòd ea calida sicca pituitā frigidam humidā coërceat & emendet: nisi fortè hydropi cōplexa sit febris biliosa, aut pleuritis. Tunc enim vt in cōplicatis affectibus contraria remedia indicantibus, vrgentioris maior est habenda ratio, non neglecto tamen altero. Venæ autē sectio quanquam omni hydropi est noxia, maximè tamē tympaniæ, medio modo ascitæ, minimū hyposarcæ: quia in hac hydropis specie, minus quàm prędictæ duæ maligna (tympanias enim pessimus, ascites amborum est medius) cùm in venis contineatur, vt in aliis duob. sub peritonęo, aliquid eius cum sanguine vacuatur, præsertim si anasarca est à suppressis mensibus, aut hæmorrhoidibus. Vacuatur item materia hæc vreticis: vt syrup. bizantiorum, & succo prasij, vel decocto eiusdem,

dem, aut radicum petroselini, apij, fœniculi, rusci, asparagi. Cantharides autem vitandæ, quia flatulentæ, & vesicam vlcerant: Foris admota materiam hanc resoluunt: sol æstiuus nudo corpori occurrens, aut arenæ ab hoc calfactæ, cinis ex vino frixus, laconicum, suffitus per lapides ignotos: ex decoctis in vino, foliis lauri, anetho, origano, abrotono, saluia, roremarino, & similibus. Balneum quoque salsum, nitrosum, aluminosum, sed sulphureum naturale, aut etiam artificiale melius: salubre etiam ægrum mensæ incubantem immitti in clibanum extracto pane tepentem, sic tamen vt caput sit extra præfurnium, ne calido aëre suffocetur.

Libro 11. simp. & 3. tempe. & de theriaca.

3 Dispositionem hepatis, anasarcę causam tollentibus, vt obstructionem, vt tumorem præter naturam, vel intemperiem aliquam simplicem vel compositam, imbecillitatis effectricem, sanantibus contrariis: vt intemperiem frigidam oppugnabimus electario dialacca, diacucurma, absinthio, eupatorio, rhabarbaro, throchiscis de rhabarbaro per se, aut cum puluere diarhodi, si calor metuitur.

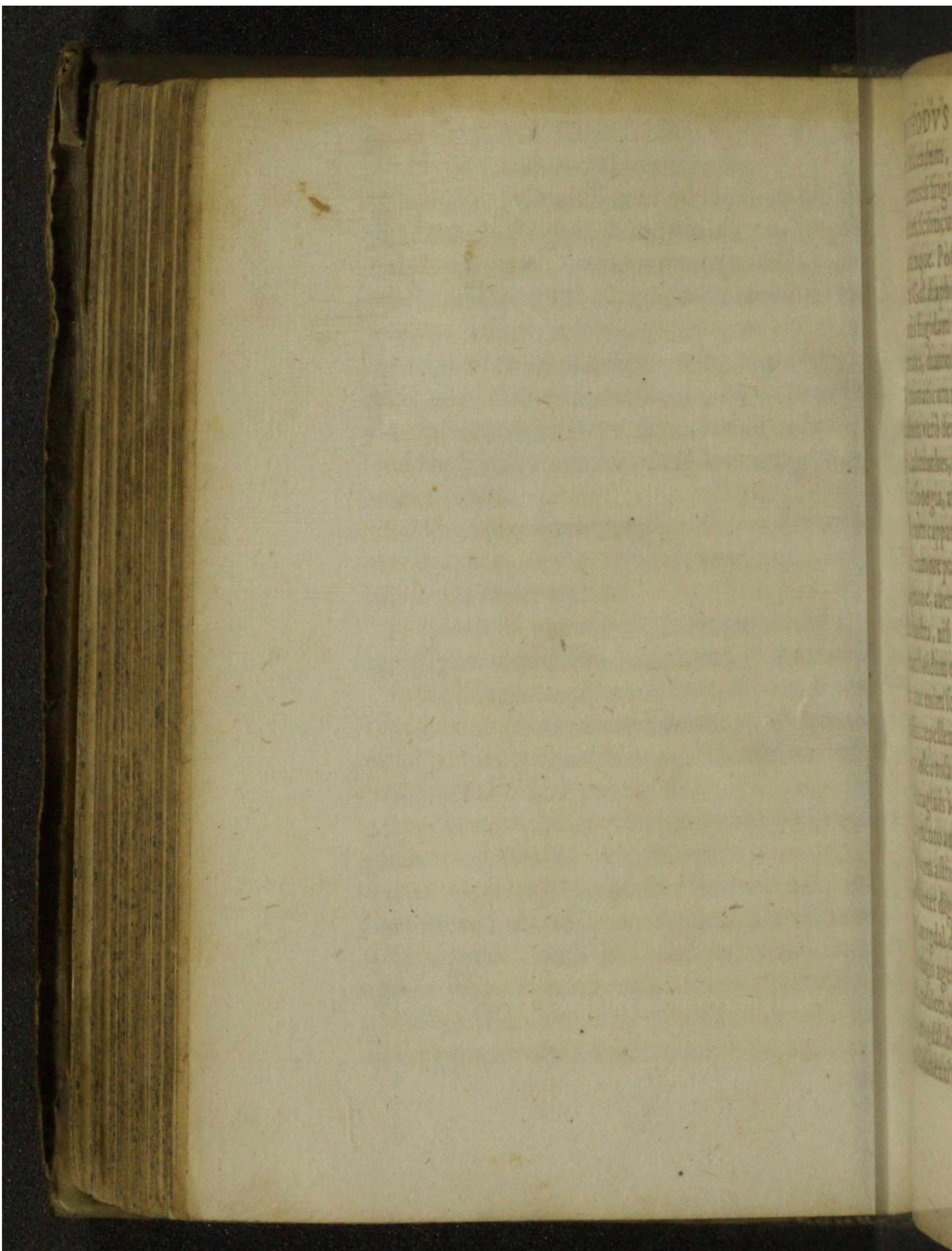
Doloris splenis curatio.

DOlor splenis si ab intemperie est sola calida, frigida, humida, sicca, simplici vel composita: contrariis æqualibus sumptis & admotis est alterãda: vt pars ad temperiem iustam redeat: quam rem victus ratio in sumendis, admouendis, educẽdis, & faciendis, abundè præstabit. Si verò est ab intemperie cum materia, calida quidem, vt melancholia, tribus remediorum generibus curatur.

1 Materiam apparantibus syrup. fumariæ, epithymi, acetato, intybi, cum aqua intybi, oxalidis, fumariæ.

2 Eandem vacuantibus, vt pilulis aureis aggregatiuis, folliculis sennæ, ℈. hamech.

3 Reliquias resoluentibus, & partem roborantibus, sumptis quidem: vt, diarhodo abb. ℈. trium santalorum, saccharo rosato, & prædictis syrupis, & aquis. admotis verò oleo rosato, violato, vel aqua plantaginis, rosarum, violarum, cum ipsarum pul uere. Si autem materia est pituitosa, aut succus melancholicus, apparanda est sæpe dictis prius auxiliis, sed valentioribus, quàm si in hepate esset similis affectus, quòd lien à ventriculo per venas mesaraicas lõgius abest: ob id ipsius remediis acetum

tum est miscendum, vt si causa est calida, syrup. acetatus: si frigida, oxymeli simplex, compositum, sciliticum syrup. de radicibus duabus, quinque. Pòst vacuanda agarico, hiera picra Gal. diaphoenico. Intemperiem verò splenis frigidam tollent, sumpta quidem theriaca, diamoschum dulce & amarum, ℈. aromaticum rosatum, ℈. ex baccis lauri: admota verò decoctum rutæ, anethi, pulegij, calaminthes, chamæmeli, se. anisi, cumini, ex spongia, aut vesicæ impositum: post id, oleum capparum, rutæ, anethi. Si dolor est à tumore præter naturam calido, vt, phlegmone, auertenda est fluxio, secta basilica sinistra, nisi mensium suppressio, aut hęmorrhoidum eam phlegmonem excitarit: tunc enim secanda vena malleoli, aut poplitis: repellendumq;, foris admotis frigidis: vt, oleo rosato, violato, aqua ipsarum, & plantaginis idq; in principio fluxionis. In augmento autem repellentibus frigidis, & parum astringẽtibus, misce pauca quædam leuiter digerentia, vt oleum chamæmeli, amygdal. dulcium. In statu digerentibus magis agendum: vt, decocto chamæmeli, meliloti, althææ, se. lini, fœnigręci, oleo amygdal. dulcium, capparis, in varias medicamenti formas compositis: sed

lib. Meth. 11.

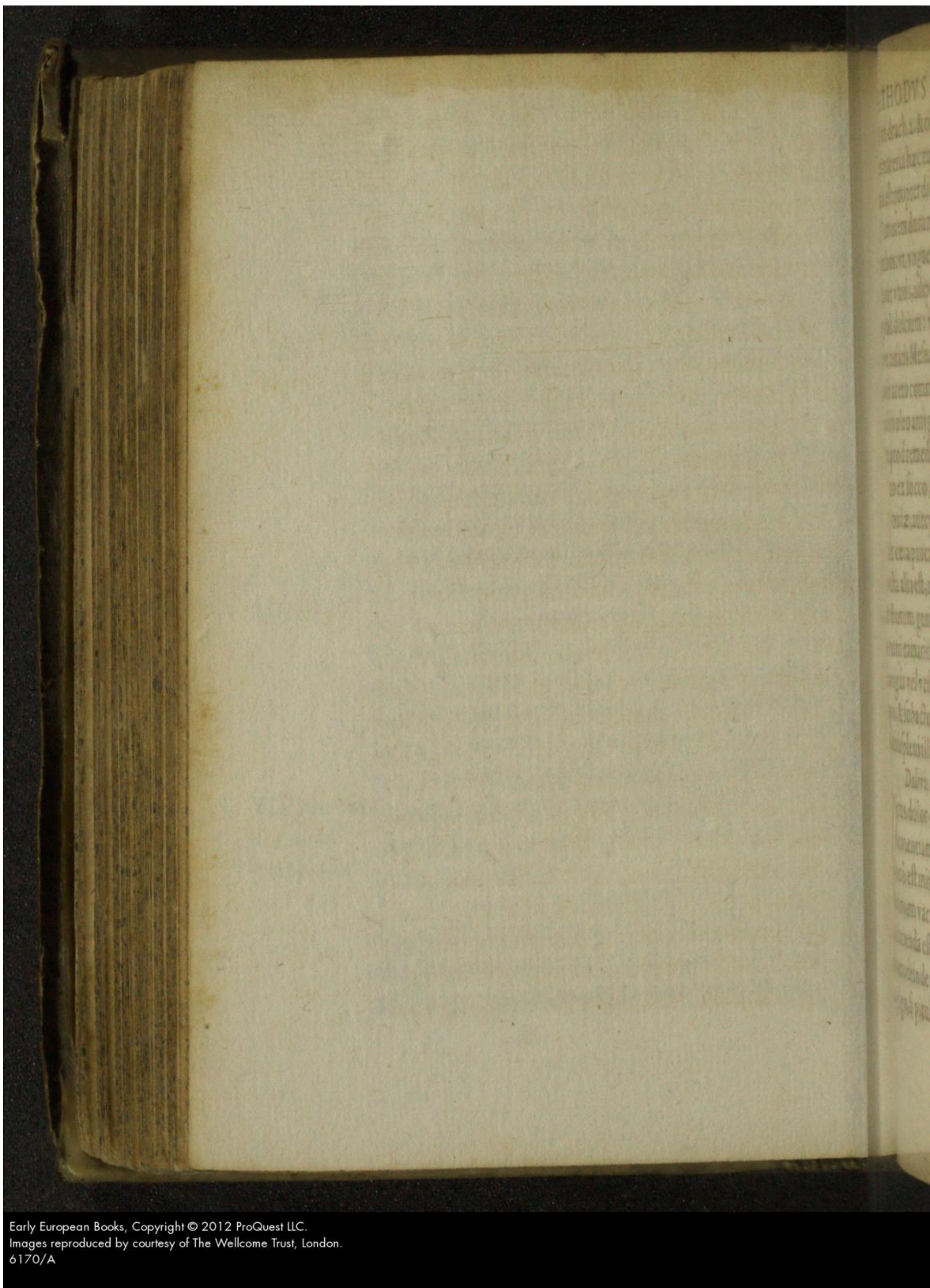
caue ne durescere paratum lienem obdures: ac ex ipsius phlegmone scirrhum excites, valentius & intempestiuius, vel refrigerando, vel digerendo. Postremò vacuata omni materia pars roboranda oleo mastichino, & rosato. Si autem splenis est tumor durus, vt ferè fit, ab humore melãcholico, curatur tribus etiam remediorũ generibus.

1 Post victus rationem ex curatione melancholiæ morbi repetitam: his quæ materiam malancholicam expelli apparant: vt, syrup. thymi, epithymi, fumariæ, de pomis, & simul acetatis, syrup. acetato simpl. oxymelite aliquo (nam in liene & carnosis partibus scirrho affectis, tutus est aceti vsus Gale.) cum duplo aquarum scolopendrij, asplenij, fumariæ, tamaricis: quę omnia tota substantia lienem iuuare probata sunt. Ob id vinum iisdem aquis diluunt, vel vase ex tamarice continent antequam bibãt, vel vino macerant folia aut cortices, præsertim radicum tamaricis. hæcque multos dies sumenda: quia humor hic apparatu & purgatu difficilis.

Gal. lib. 4. Metheor.

Hippo. in natura humana.

2 Vacuantibus melancholicum succum: vt confectione hamec: pilulis fumariæ, indis, lapidis armeni, vel cyanei, à drach. vna ad script. quatuor, myrobalanis indis, cum epi-

epithymi drach.2.&oxymelite.frequenter autem materia hæc tum appatanda, tũ vacuanda est:propter dictam prius causam.

3 Tumorem durum mollientibus,& digerentibus:vt,vnguento ex medulla cruris cerui,aut vituli,adipe anseris,gallinę,oleo amygdal.dulcium: vt, emplastro de meliloto, vt ceratis Mesuæ œsypatis, vt hammoniaco in aceto communi,vel scillitico soluto,addito oleo amygdal.dulcium,vel capparum:quod remedium est efficacissim. vt vnguento ex succo, vel substantia tota radicis bryoniæ,aut cyclamini, cũ oleis prædictis, & cera pauca facto: quod efficaciss. post victa alia est,ac certiss. Vt fotu ex decocto florum genistæ, radicum capparis, foliorum tamaricis,scolopendrij,asplenij, ex spongia vel vesica imposito: vt, butyro liquato, & subacto diu, cum hoc decocto: & deinde spleni illito. *Gal.lib. 14.Meth.*

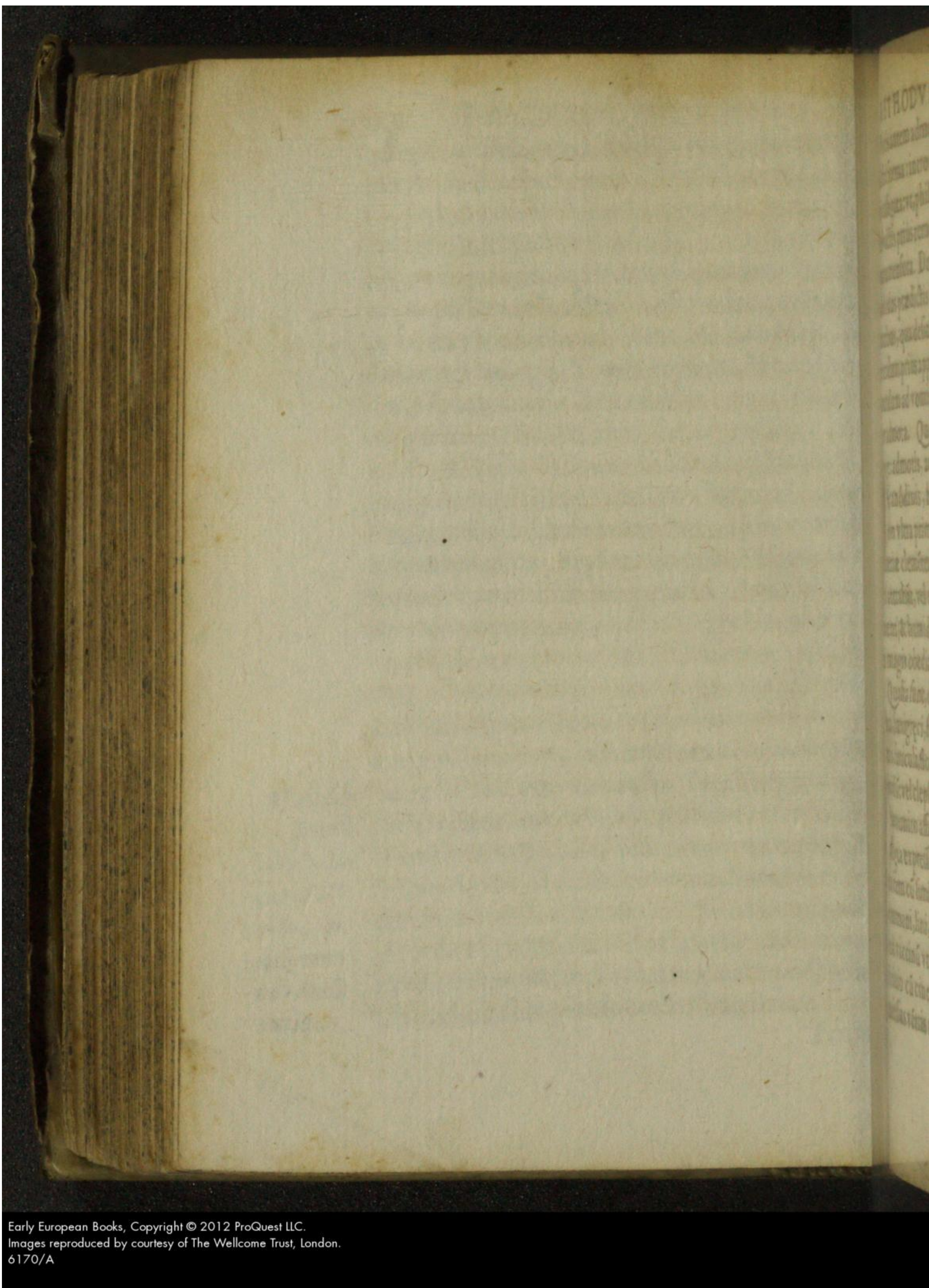
Doloris colici curatio.

COlicus dolor citò curandus, quia ob vehementiam vires maximè prosternit.Si verò est mitior, & dat inducias, clystere primum vacua: vt viam aperias, per quam facienda est vacuatio, etiam si aluus est libera:deinde purga medicamẽto,phlegmagôgo,si pituita est causa:cholagôgo,si

bilis eo refusa, vel attractæ ab eo in ventrē materiæ, & libero exitu prohibitæ, ad partes principes sursum regurgitant. Si autem intestinis solis hærent, medicamento opus est, cuius vires hepar non superent: vt hiera picra. Si verò materia est rodens & mordax, & vlcerans: clystere blando laua, & dolorem mitiga. Si pituitosa & flatuosa, etiam scammonio & turbith: cum cibo, vel minoribus aliis sumpta, sunt remedio. Dū autē materia est crassa, lenta, frigida, multa, quæ valenter calfaciunt sumpta, iniecta, admota, flatibus excitatis tēsionem, & ab ea dolorem augent: vt etiam docet Galenus libro methodi septimo, & duodecimo. Sumpto autē clystere, æger in partem magis dolentem cubet. Si autem iniectio recipi in intestina per flatus prohibetur, habe fistulam biforē: vt foramine vno, materiam iniicias, altero flatus foras erumpant. Si balanis vtendum, sint longæ digitos circiter septem: vt, penitius vim suam immittant. Quòd si dolor his non cedat, & sit maximus, narcôticis vtendum, præsertim si materia est calida. Si enim frigida est, vsu narcôtic. crassior euadit, & contumacior expelli, malúmque paulò post grauius sæuit, siue pituita erat, siue flatus.

Gal. lib. 12. Meth. vbi pulchra est colicum dolorem curandi ratio.

Foris

Foris autem admouentur narcôtica emplastri forma: intro autem recipiũtur probè castigata: vt, philonium, theriaca recẽs: sed victis priùs remediis omnibus aliis, & parua mensura. Dolor igitur imprimis est sedandus prædictis remediis causam auferentibus, qua desita, dolor cessat: materia interdum priùs apparata, & pòst vacuata: interdum ad vomitum reuulsa, resolutáve per admota. Quòd si dolor vehementer vrget: admotis, aut iniectis primò pugnãdũ est anôdinis, hoc est calidis moderatè, vel non vltra primum gradum, (vt partem materiæ clemẽter digerant, neque nouam, vel attrahãt, vel ex pituita ibi contenta excitent) & humidis, vt partes laxatæ tensioni magis obediant: ob id minùs doleant.

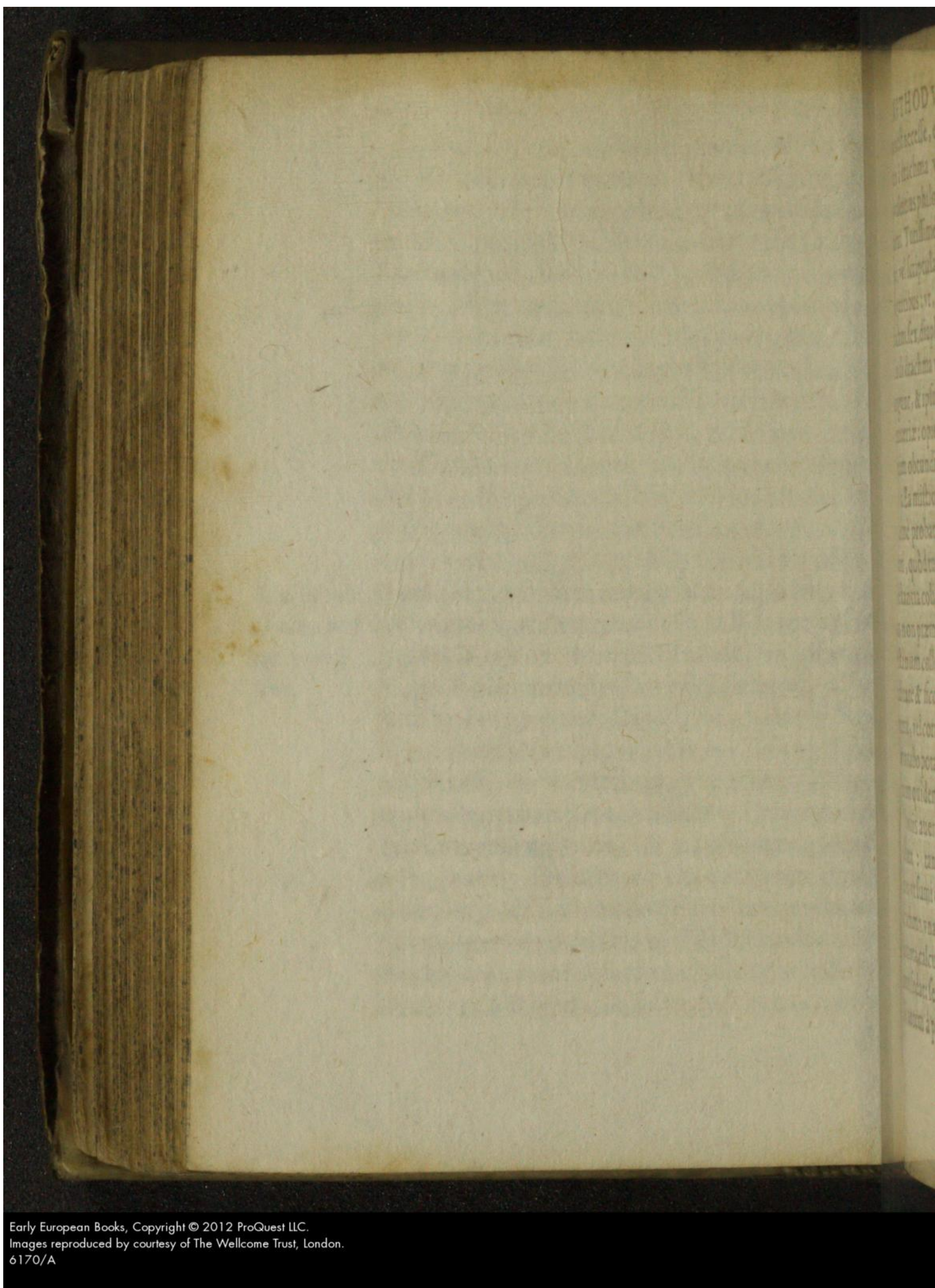
Qualia sunt, decoctũ semin. & foliorum lini, fœnigręci, foliorũ maluæ, althęę, anethi, fœniculi, florũ chamęmeli, meliloti, & similiũ: vel clepsydra ex alto vẽtri vndique lana munito affusum, vel potiùs ex magna spongia expressa, aut in vesica admotũ. Fotus item cũ simili spõgia, aut vesica ex oleo communi, lini, chamęmeli, anethi: stercus etiã vaccinũ vtiliter admouetur: filũ itẽ ex lixiuio cũ cinerib. coctũ, calidũ admotũ: insessus vẽtris toti⁹ inferioris per semihorã

in balneo ex dictis plantis cocto. Mora nãque in ipso, vires dolore, inedia, vigiliis fractas nimis deiiceret: ob id interea dũ insessu dolor placat', olfaciat aromata, & suaues alios odores ad viriũ robur: manus etiam & pedes lauet aqua rosarũ, & vino aromatico.

Clystere item iniicitur decocti prædicti, vel iuris pinguis, vel olei chamæmeli, vel nucum, vel lini, quod efficacissimum est, lib. vna, cũ cassiæ & saccha. ana vncia vna, vitellis duobus ouorũ. Sumuntur verò decoctũ, vel aqua destillata chamæmeli, ius galli, aut gallinæ, aut simile pingue, cum multo croco. Quibus victis & viribus deficientibus, narcótica iniiciuntur potius quã sumuntur, præsertim causa calida: nam frigidam augent, siue pituita est, siue flatus: fitque dolor non multo pòst sæuior. Clysteribus ergo prædictis misce philonij Romani drachmas duas, tres: vel idem illine balanis filum habẽtibus, vt tempestiuè retrahantur: nam mora calorem natiuum interdum extinguunt, & occidunt caro vel apoplexia. Opium etiam castorio flatus dissipante, & sibi maximè contrario correctum, interdum victis prædictis inditur. Vinum quoq; aromaticum clystere iniectum in materia frigida, & flatu, salubre est. Si sui

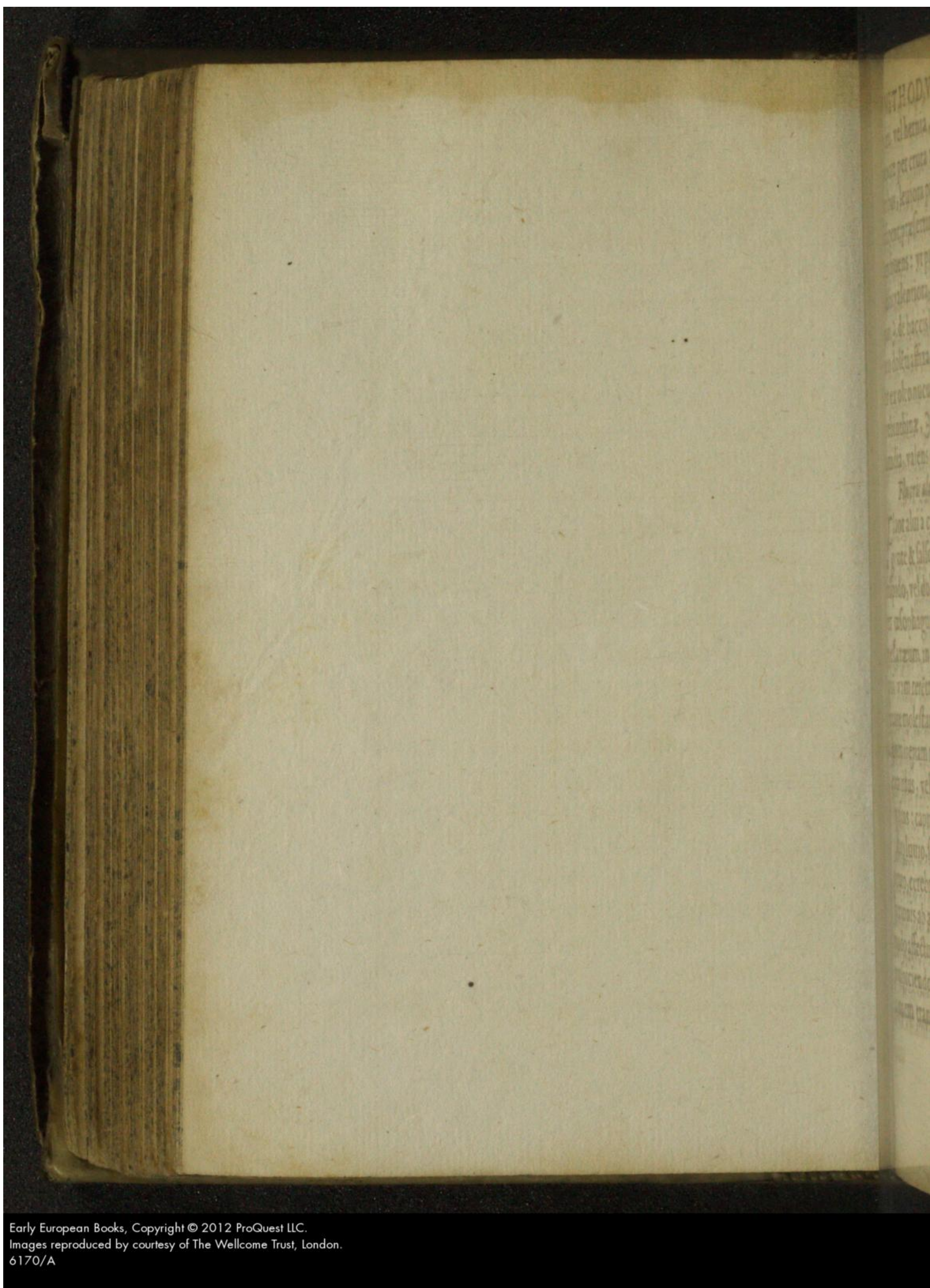
Mesues in theorematis tertij fine.

pi

mi ea est necesse, egetea, aut fortior athanasia à drachma vna ad sesquidrach. vel his valentius philonium ad drachmam vnã dantur. Tutissimè autem horum drachma vna, vel scriptula quatuor sumuntur cum purgantibus: vt, hieræ picræ Gal. mellitæ drachm. sex, diaphœnici drachmis duabus, ℈. indi drachma vna: nam calida opij vim frangunt, & ipsum mox vacuant cum parte materiæ: opium contra calidorum violentiam obtundit, & tamen agit, sed moderatius. Ea mistio medicorum probatissimis maximè probatur in colico dolore vehementi, quòd tuta sit & efficax. Tota verò *Ga. li. 10. simpli.* substantia colicos iuuant, stercus lupi ossibus non præmansis plenum, aut ipsius intestinum collo appensa: castorium etiã caliditate & siccitate idoneum: lumbricorũ terræ, vel cornu cerui drachma vna, cum vino albo pota: scorpiones assati per se calculum quidem renum frangunt, motis verò vrinis auertunt materiã, & sic colicum iuuant: tanti tamen momenti in id non sunt, vt sumi debeant. Ossium mespilorum drachma vna cum semine anisi cum vino sumpta calculum frangit, & colicum dolorem sedat: secretum quorundam remediũ. Si autem à pituita est dolor colicus, victus

rationem pituitosis affectibus debitam seruet: ventrem leniat dictis clysteribus: sumat etiam blandum phlegmagôgum, vt hieram picram Gale, diaphœnicon, electarium indum. Apparetur deinde oxymelite aliquo, vel syru. radicum duarũ, aut quinque, iterum purgetur, sed valentius: vt, hieræ mellitæ vnc. vna, diaphœnici drachmis duabus, vel ℈. indi: quanquam materia in viis istis capacibus nõ magnoperè eget apparantibus: præsertim vbi magnus dolor non dat inducias, nisi materia sit multum crassa, lenta, infarcta, etiam hiera diacolocynthidos vacuanda. Reliquiæ postremò resoluuntur oleis chamæmeli, lilij, anethi, rutæ, cum se. cumini, anisi, fœniculi, baccis lauri, cum obrotono, pulegio. Sumitur aromaticum rosatum, ℈. de baccis lauri, diagalanga, diacyminum, diamoschum. Si succus est biliosus (quod rarum est) aut melancholicus, vacua dictis clysteribus. Sumat cassiam, mannam, terebinthinam ad vnciã vnam, vel ius galli antiqui cum polypodio aniso, fœniculo, vel agarico, turbith pro variis scopis cocti ad dissolutionẽ: ad vncias octo, vel decem sumatur. Si dolor in colo sit à phlegmone, cura phlegmonem, vt dixi sæpe, si à vermibus, pòst audies. Si à ma-
lo

lo situ, vel hernia, elatis cruribus succusso corpore per crura reddatur loco suo. Si à flatibus, leuiora primum tenta, quæ flatus dissipent: præsertim cùm adest materia flatum fouens: vt puluerem anisi, cum vino dabis: valentiora, diacyminum, diagalangam, ℈. de baccis lauri. Cucurbitula magna loco dolēti affixa mirè leuat, & repentè clyster ex oleo nucum, vel rutæ, cum hieræ, terebinthinæ, ℈. de baccis lauri ana vncia dimidia, valens est, etiam si pituita subest. *Ga. li. 12. meth.*

Fluoris alui à catarrho curatio.

FLuor alui à catarrho, vel acri, & pungente & salso, vel vitreo, vel acido, vel insipido, vel dulci, ex cerebro ruente, nunc per œsophagum in ventriculum: nunc per mesaræum in intestina: nunc in vtraque: qui vim retētricem, vel qualitate, vel quātitate molestat: aut lubricam, & ad continēdum ineptam reddit. Hunc autem indicat catarrhus, vel præcedens, vel etiam dum præsens: capitis grauitas ex austrino flatu, statu pluuio, somno diuturno, victu intemperato, cerebri intemperie frigida, sensus fluxionis ab ægro perceptus. Curatur quomodo affectus cæteri ex fluxione profecti, prospiciendo scilicet imprimis parti fluxionem transmittenti cerebro ipsi, per di-

cta prius remedia in catarrho. deinde partibus fluxionem recipientibus: vt, vētriculo per remedia antè dicta in ventriculi imbecillitate, materiam scilicet primùm apparantia: deinde vacuantia: vt, hieram picrã, diaphœnicum, ℈. indum. Postremò reliquias dissoluentia, & ventrem totum roborantia: vt fotus ex absinthio, rosis, mentha, spica, roremarino, pulegio, calaminthe, galanga, caryophyllis in vino aromatico coctis, vt ex iisdem sacculi, cataplasmata, vnguenta cum oleo mastichino, absinthij, mēthæ: spicato, vt cerata stomachica: vt sumpta aromaticum rosatum, garyophyllatũ, diagalanga, zingiber conditum.

Leinteria curatio.

Gal. aph. 1. lib. 6. & lib. 6. loc. aff. ca. 2. Libro 6. sympt.

ΛEιεντερία, id est læuitas, & lubricitas intestinorum, sed etiam ventriculi, fit, vbi ventriculus à re quapiam, vel mordaci, vel grauante sic irritatur, vt eam expellere cupiat. Res verò mordax & rodens, vel medicamentum est per se, aut cum cibo sumptum, vel alimentorum corruptela, vel excrementa mordacia in ventrem à corporis habitu defluentia, aut in ipso genita: vel mordax iudicatur ob vlcera ventriculi, & intestinorum, ab humore acri, & tenui excitata, aphthis in ore similia. Grauatur

Aph. 12. lib. 4.

uatur autem à copia alimenti, vel excremẽti, vel ob imbecillitatẽ coctricis, aut retentricis, aut vtriusque, ex intemperie natam. Vnde fit vt alimentum celeriter deiiciatur, quale & quantum est assumptum. Nam Leienteria vẽtriculi affectus est qualis diabetes renum, & vesicæ: fit etiam interdum resoluto sphinctere intestini recti. Est quãdo pituita multa & glutinosa, ventriculum & intestina intus sublinens, lubricum facit ventrem. Noscitur facilè causa quæuis prædicta per responsa ægri, & symptómata vnamquamque causam peculiariter sequẽtia: vt excreta purulenta, aut cruenta, vlcus indicant: & dolor ab acribus sumptis, aut iniectis: qua parte vlcus est, magnus: si medicamentum violentum æger sumpsisse dicatur, aut cibum largiorem, vel coctu difficilem, aut crudum, aut frigidum immodicè. Curatur contrariis causæ remediis: si enim à cibo multo coctu difficili, vel corruptibili: paucum coctu facilem, vel non facilem corruptu impera: si à frigidis, calida. Si corrupta est materia in ventriculo, vomitu ex aqua tepida vacuetur, vel deiectione per mannam, cassiam, si est in intestinis, clystere educatur.

Aph.1. lib.6.

Si ob materiam multam ventriculo af-

fixam, quod ſæpe contingit: curatur quatuor remediorum generibus.

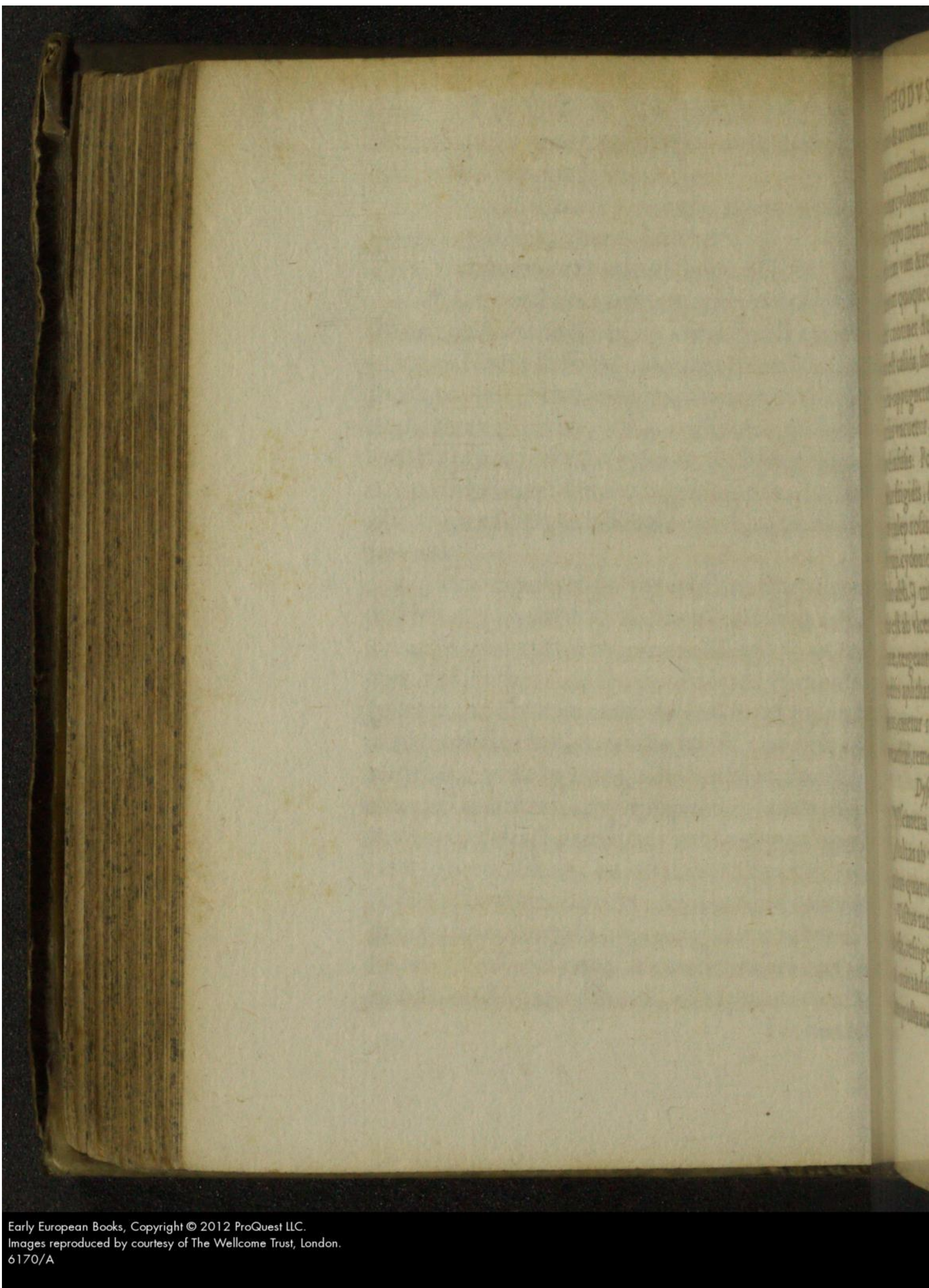
1 Victus ratione incidente, tenuante, tergente: vt, ſalſis, amaris, acribus.

2 Pituitam parantibus ſæpe dictis.

3 Vacuantibus vomitu, aut potius deiectione, niſi materia ad os ventriculi erumpat: qui ſi non ſufficit, addatur deiectio per medicamentum à longinquo non trahens: vt, hieram picram, diaphœnicon, pilulas maſtichinas, elephanginas, de hiera: quæ etiam ſalubris eſt, ſi ambigis, an pituita, vel bilis ventriculum offendit: vtrunque enim vacuat.

4 Ventriculum roborantibus ſtypticis, & intemperiem frigidam tollentibus calidis: admotis quidem, oleis abſinthij, menthæ, maſticheis, ex ſpica illitis: & item vnguentis, ac ceratis, tum ex his, tum ex pulueratis abſinthio, mentha, maſtiche, ſchœnantho, cipero, galanga, balauſtiis, malicorio, cinnamomo, caryophyllis, calamo aromatico: ac denique fotu cum ſpongia ex vino nigro auſtero, cui prædicta fuerint incocta. Sumptis autem, aromatico roſato, diacymino, diagalanga, zingibere: condito, myrobalanis cepulis conditis duabus in hebdomada ante cibum, diacydonio cum

ſaccharo

ſaccharo & aromatibus, in cauſa verò calida, ſine aromatibus: cochlearibus etiã duobus miuæ cydoniorum aromaticæ ante cibum: ſyrupo menthæ, abſinthij. Hæc enim coctricem vim & retentricem roborãt. Coriandrum quoque cibum in ventriculo valenter continet Auic. Si verò Leienteriæ cauſa eſt calida, ſimiliter victus ratione, ſed frigida oppugnetur: deinde materia expelli facilis vacuetur, myrobalanis citreis tritis, vel infuſis. Poſtremò intẽperies calida tollatur frigidis, & pars roboretur ſtypticis: vt, iulep. roſata, ſyrup. & ſaccharo roſato, ſyrup. cydoniorum, granatorum, ℈. diarhodo abb. ℈ trium ſantalorum. Si Lienteria eſt ab vlceribus, quales aphthæ ſunt in ore, tergeantur, & cicatrice tegantur remediis aphtharum, aut phthiſeôs. Si à flatibus, curetur remediis colicis. Si à dolore ventriculi, remedia prius ſcripta habes.

Dyſenteriæ curatio.

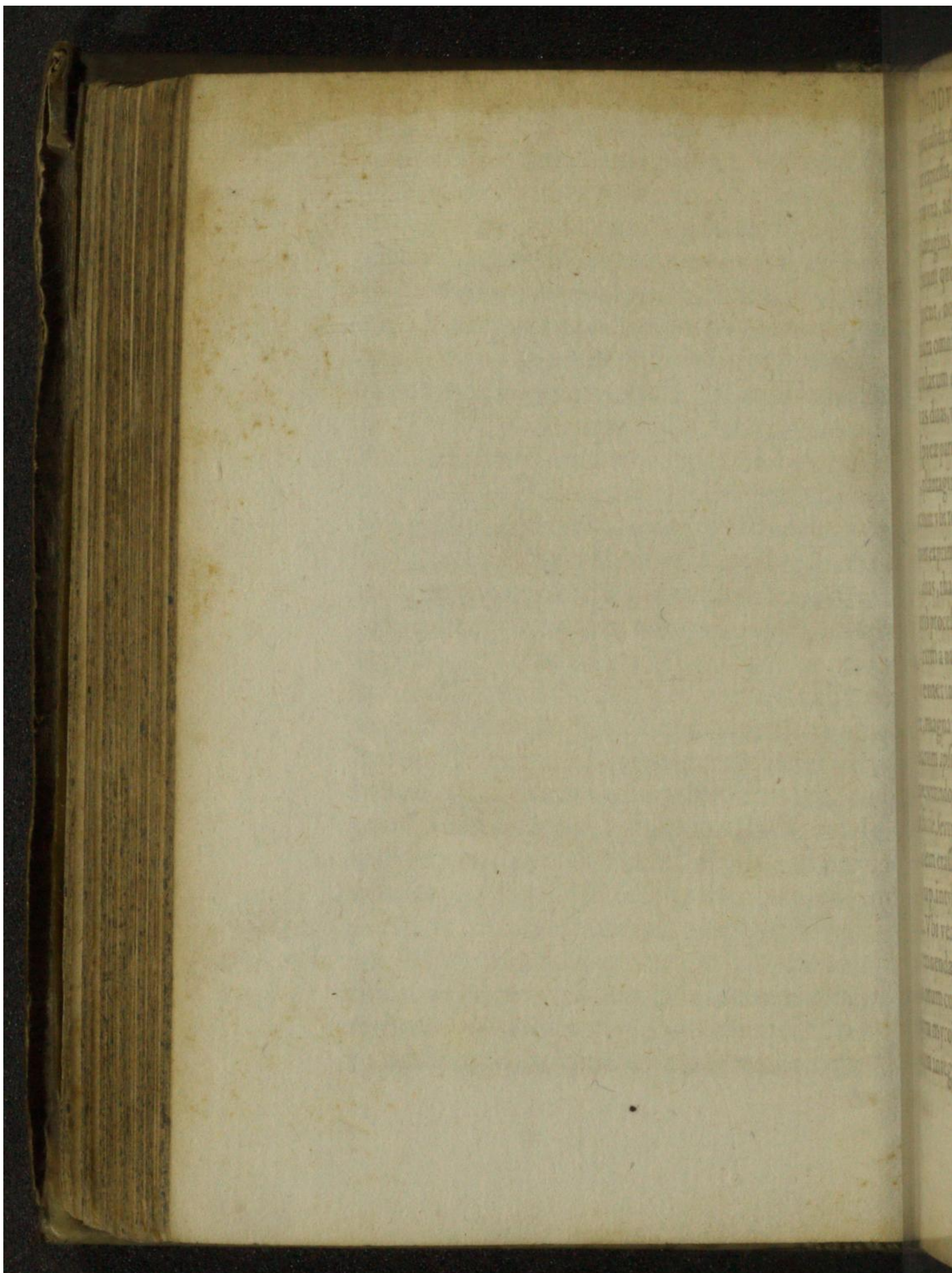
DYſenteria, id eſt inteſtinorum difficultas ab vlceribus, remediorum generibus quatuor curatur.

1 Victus ratione, ſi materia eſt calida, vt ferè fit, refrigerante: vt cibis parùm acidis ad excitandam appetentiam per conſenſum proſtratam (vitentur autem acetum,

ſalſa,acria:quia vlceribus hæc ſunt mordacia) iiſdem paucis, vt partes largiori alimēto deſtitutę, contumacius quem habēt humorem, retineant: neque ita promptè inteſtinis dolore vlceroſo trahentibus permittant. Sint quoque cibi actu frigidi, vt appetentiam inuitent, & naturæ inter ſe ſimilis, non diuerſæ aut contrariæ: & euchymi, & coctu faciles, ob ventriculi imbecillam concoctricem, & retentricem. Tales enim citò cocti promptè diſtribuentur: quales ſunt, teſtes gallinaceorum, hepata gallinarū, oua ſorbilia: nam liquidiora vētrem leniūt, dura ægrè coquuntur: aqua carnis, contuſum carnium, milium, far, panicū, oryza, ſuper tegulam ignitam aſſata, lentes excorticatę, lac acidū (quod fit lacte per noctē ſerenā in aëre depoſito, & deinde ebutyrato) lapidibus, aut ferramentis ignitis ter, quater vſtulatum. Vinum aut nullum bibatur, aut ſtypticū, idemq; aqua chalybata dilutū, vel de coctoſe. coriād. vel baccarū rhois, vel oxyacanthæ, addito ſi vis ſaccharo roſato, quod per ſe, vt iulep. roſatum, etiam ſalubre eſt.

Gal. aph. 24. li. 4. 2 Materiam dyſenteriæ cauſam vacuantibus, vt bilem, cauſam eius crebriorem in regionibus calidis, myrobalanis citreis tritis ad ſuſquidrachum. vel, ad ſemunc. inſu-

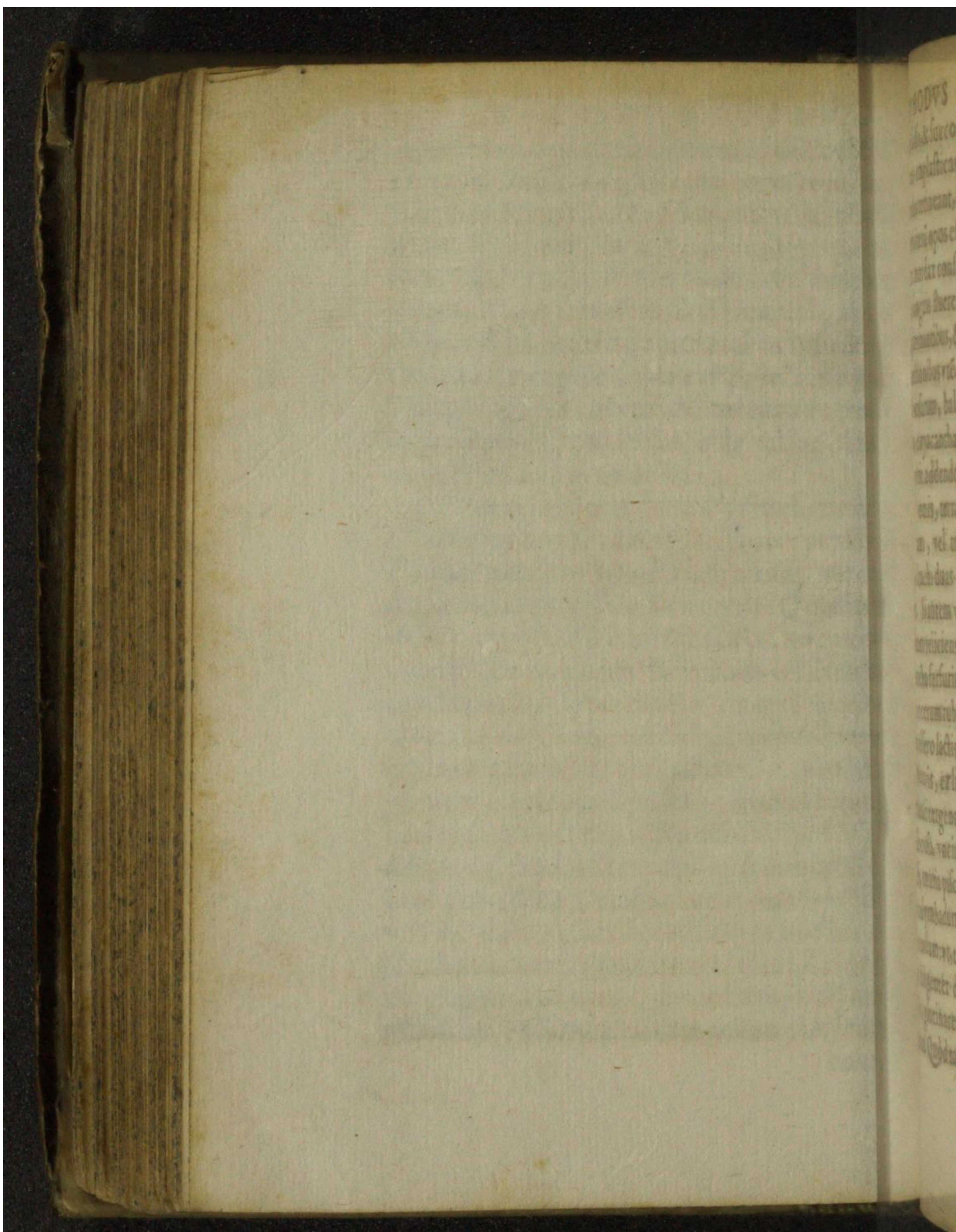
fus

is in aqua calida: deinde ter feruefactis, & valenter expressis, cum syrup. aut iulepi rosati vncia vna, ad tollendam asperitatem, aquæ plantaginis, buglossi q. s. Sunt qui rhabarbarum quoque exhibent: quòd alij cur damnent, non video: vitentur autem scãmoniata omnia. Sunt qui corticũ myrobal. cepularum drachmas tres, citrearum drachmas duas, vuarum passarum drachm. vnam. spicæ parum. trita macerãt aqua absinthij, plantaginis, buglossi: duodecies feruefaciunt: vbi refrixerunt, manibus fricãt, valenter exprimunt, addunt catholici drachm. duas, rhabarbari drachm. semissem. Vbi verò processit multum morbus, & bilis multa, tum à natura, tum à nobis est vacuata, & venter inferior astrictione maiori indiget, magna rhabarbari potius, quàm rhabarbarum ipsum, super tegulam ignitam sæpe vertendo assatum, est salubre, & paratu facile. Secundo aut tertio die refrigerando bilem crassantia, & obtundentia dãtur: vt, syrup. intybi, violatus, cum aqua plantaginis. Vbi verò processit, nec tantus est metus retinendæ materiæ, syrup. rosatus, cydoniorum cum aquis rosarum, plãtaginis: iterum myrobalanis citreis, & rhabarbaro, partim integro, partim assato purgamus:

deinde ieiuniis hepar fouemus decocto sãtalorum, rosis, spodio cum aqua rosarum intybi: additis tandẽ aliis quoque astringẽtibus. In his autem regionibus septentrionalibus, ex aëre & victus genere à pituita vitrea, & salsa, cinesmi, & dysenterię magis fiunt, vel in ventre genita, vel in ipsum corriuante ex capite, aut corpore vniuerso. Phlegmagogis curatur. Si autem ab atra bile incœperit, cur lethalis sit Hippocrati, docet Gal. apho. 24. lib. 4.

3 Vlcera sanantibus, sed prius lotis à bile, vel mucco mordaci intestinis, per iniectiones ex aquæ hordei libra vna, vitellis duobus, sacchari rubri vnc. vna. Quæ interdum curandæ dysenteriæ sufficiunt: interdum post eas, emplasticis opus est, internã intestinorum superficiem contra fluentis materiæ morsum, ceu tectorio quodam, & crusta armantibus: ex albumine ouorum, gummi arabico, adipis caprini, ana semũc. olei rosati, vnc. duas, diu cum adipe liquãdas, & agitandas, ne adeps citò concrescat, boli armenicæ, tragacanthi ana vnciam vnam, cum vnciis decem aquæ hordei, si lauandum & tergendum: vel tãtundem iuris pinguis carnium, si vim emplasticam maiorem volumus: addito etiam butyro recenti,

centi, in salso, & succo plantaginis. Post iniectiones emplasticas, ne acres materias lentore suo retineant, & affigant intestinis: lauatoria iterũ opus est, sicq; vicissim. Vbi materia mordax constitit, ac fluere desiit, solusq; sanguis fluere perseuerat: sarcôticis, & glutinantibus, & cicatricem ducentibus iniectionibus vtẽdum est, ex libra vna decocti rosarum, balaustiorum, malicorij, rhois, oxyacanthæ, vuarum gallarum, se. coriandri: addendo boli armenicæ, sanguinis draconis, terræ lemniæ, thuris, ana drach. vnam, vel trochiscorum ex terra lemnia, drach. duas cum vitellis ouorum duorum. Si autem vlcus est profundum, pus multum reiiciens, tergẽdum est clystere ex decocto furfuris frumẽti, vel ligni gaiaci, vel cicerum rubrorum, vel ex hydromelite, vel sero lactis caprini, vel lotio: vel, si valentius vis, ex lixiuio, vel ex vino rubro subdulci tergente, & roborante, addendo mellis rosa. vncias duas. Si valentiore opus est, muria piscium salsorum, aut oliuarum colymbadum. Interdum & valentissimis vtendum: vt, trochiscis ex arsenico. Si autem diligenter deterseris, natura carne implere, glutinare, & cicatrice tergere per se poterit. Quòd tamẽ vt promptius faciat,

iuuanda est clysteribus siccantibus, & astringentibus: vt, decocto lentium, rosarum, balaustiorum, addendo bolum armenicam, terram lemniam: non omissis tamen interea tergentibus.

4 Fluorem astringentibus, ne materia etiam benigna, vacuatione multa ob viarum laxitatem, vires deiiciat: maligna autẽ & corrupta non est retinenda, ne febrem augeat, & alia symptômata grauiora excitet. Sumuntur in id saccharum rosatum corallio rubro mistum, cydonatum sine aromatibus, syrup. Sydoniorum, trochisc. ex spodio cum se. oxalidis drach. vna. Hæc si non sufficiunt narcôticis dolor sedandus, somnus conciliandus, & materia ceu glaciãda, vt ad fluendum sit ineptior: modò virtus non sit imbecilla, ne calorem exiguum illa extinguant. Sumitur autem athanasia à drachma vna ad scriptula quatuor, vel clystere immittitùr etiam drachmis tribus: balani quoque ex lycio à Rasi descriptæ cũ filo sedi imponuntur, vt tempestiuè retrahi possint, ne symptômata afferant prius scripta. Admouetur autem ventri oleum cydoniorum, myrteum, mastichinũ, insperso deinde puluere corallij, rosarũ, mastiches, boli armenicæ, sanguinis draconis. In idem

effi-

efficacissimum est emplastrũ Mesuæ, diaphœnicum calidum, in frigida: frigidum, in calida causa dysenteriæ. Vapor etiam vini austeri per scoriã ferri, ferrumve ignitũ elatus, ac sede receptus saluber est: eodem vino vel re similiter astringente, manus & pedes fouere, ventri etiam fluenti robur tã dem magnũ sæpe affert: maius, cataplasma ex pane medio tosto, vino austero extincto, addito butyro vsto, ol. astringẽtibus, superdata mastiche. Si à solis intestinis sine vlcere fluor est, curetur clysterib. vires habentibus easdẽ cũ remediis per os sumptis, cùm à ventriculo solo fluebat materia.

Tinesmi curatio.

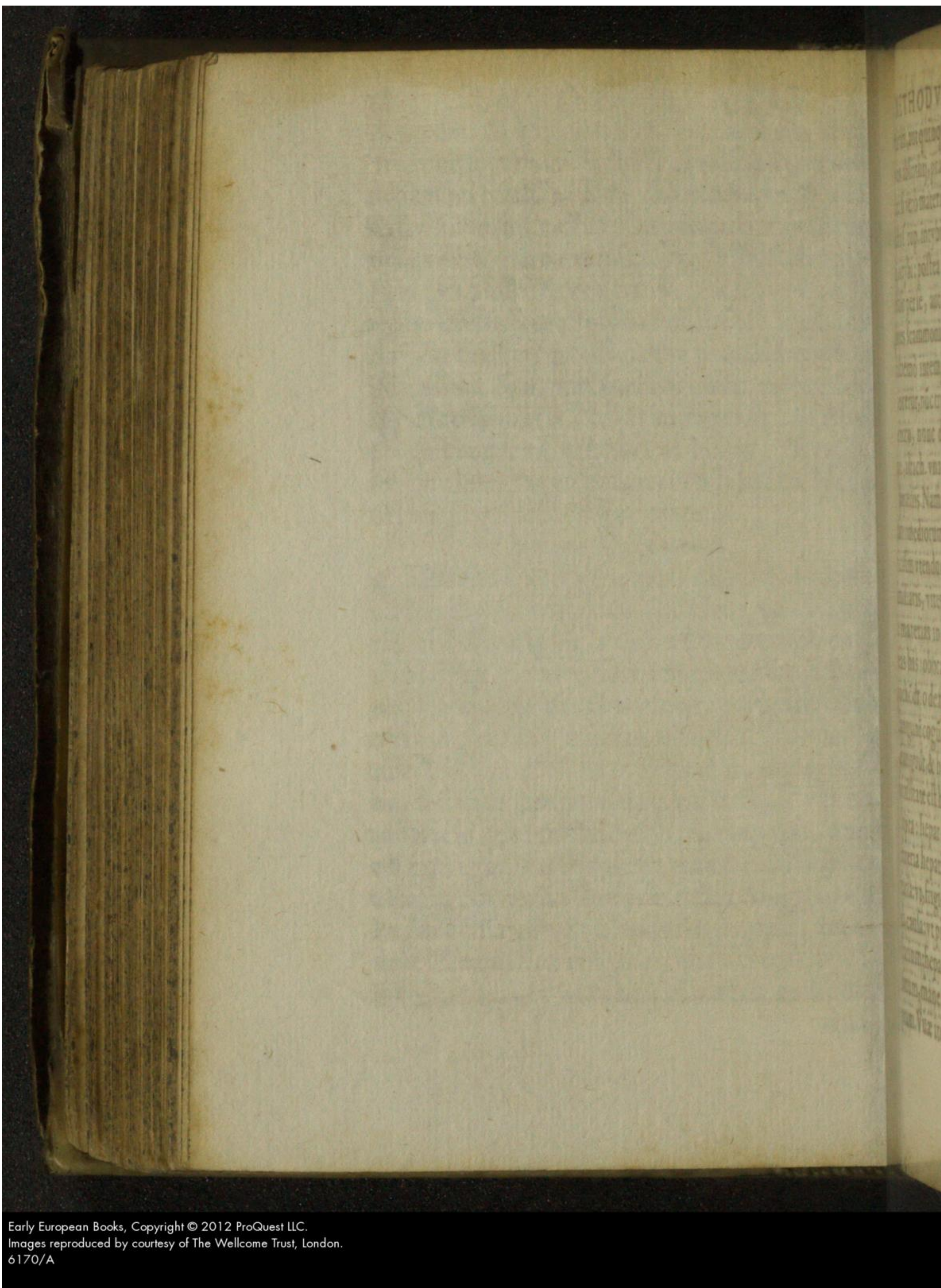
TInesmus, vehemens & inanis deiiciẽdi appetitus, qualis ferè adest dysenteriæ prædictæ, ob materias mordaces, ad intestini recti finem hærentes: bilem scilicet, aut pituitam salsam vel vitream, vel aliter mordacem, ad sedem solùm desidentem.

Curatur si à bile est, clystere lauatorio, ex decocto hordei, saccharo, vitellis ouorum. si à pituita, ex decocto cicerum, sero lactis, melle rosato, si à stercore durato est, molliatur sumptis & iniectis: si à tumore, curetur vti eius partis natura, & tumoris

postulat. Si à frigore est, vel flatibus, quadra mensarum calfacta sedi admota, remedio est: sacculi item ex chamæmelo, & verbasci floribus calidi supponantur vtiliter, vel eadem vino incocta, expressa, sedi applicentur calida, & ventri. Si tinesmus à repletione est, sinatur: saluber enim est. Si ab imbecilla retētrice, roboretur prædictis astringentibus. Si à partibus corporis calore immodico liquatis, calor mitigetur. Si fluor est immodicus, sistitur, vt prius. Si dolor implacatus vrget, balanus indetur ex lycio, vt prius: vel athanasia sumatur.

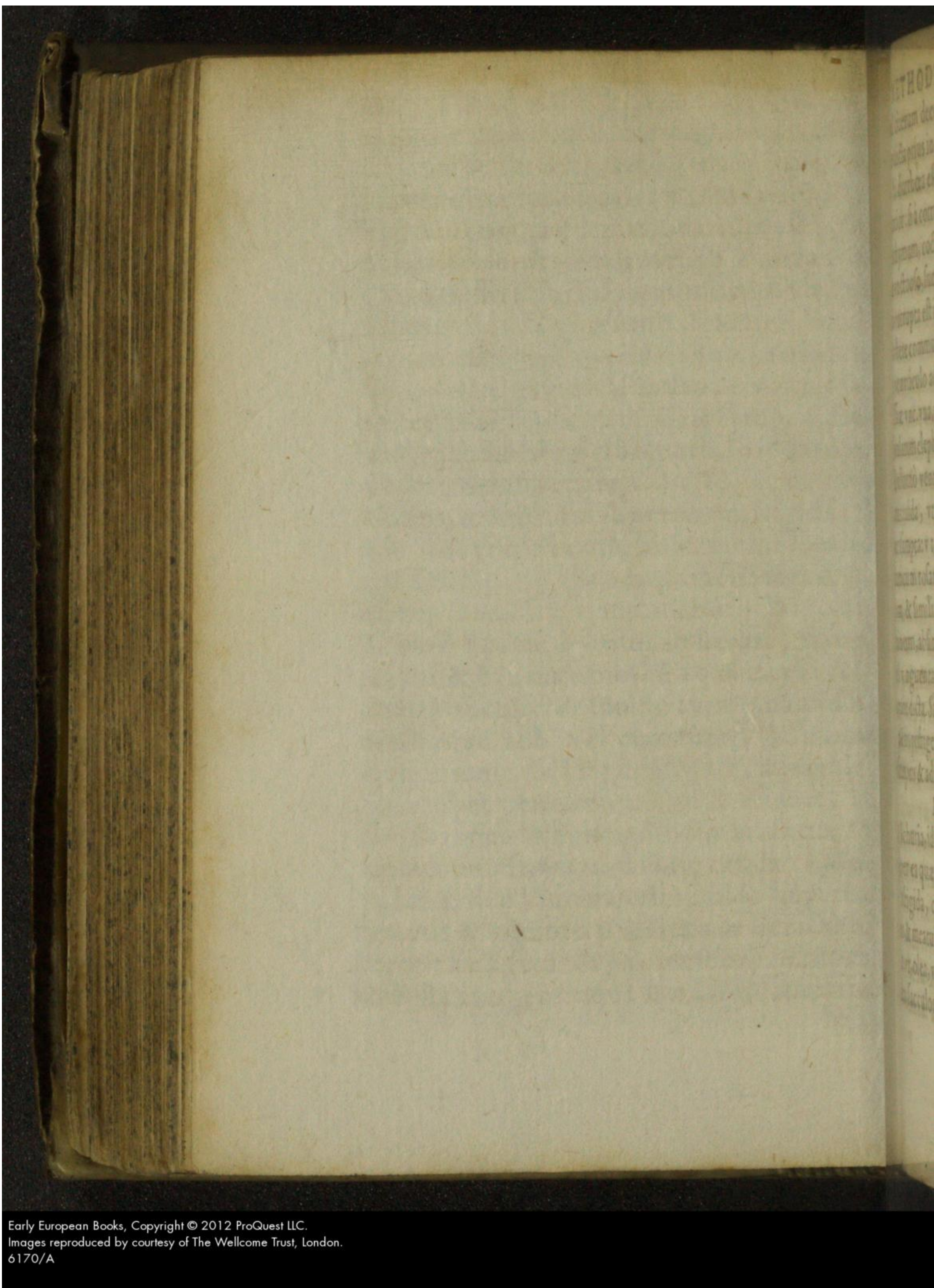
Fluoris alui curatio.

SI fluor est à lienis obstructione, vel imbecilla vi tractrice, curatur vt dictum est in dolore splenis: vt, admoto oleo capparū, lilij, genistę, sumpto tamarice, aspleno, scolopēdrio, capparibus: purgato item corpore per myrobalanos indas. Si ab hepate est, illius affectus, obstructio, phlegmone, scirrhus, imbecillitas tractricis, vel retentricis, vel coctricis ab intemperie, antè est corrigendus idoneis remediis in horum affectuum curatione prædictis. Si igitur est hepar obstructum à materia frigida, ita vt deiectiones sint chylosæ, ea paretur expulsioni per syrup. cichorij Nicolai, radicum dua-

duarum, aut quinque, cum aquis aperientibus absinthij, prasij, apij, fœniculi, cat u-thæ: si verò materia est calida, obtundatur dicto s rup. intybi, rosato, & aquis cichorij, intybi: postea vacuabimus rhabarbaro infuso per se, aut etiam cum agarico, vitantes scammoniata, & alia hepati noxia. Postremò intemperies tollatur, heparque roboretur, nūc trochiscis de lacca, de rhabarbaro, nunc diacurcuma, diacalaminthe, à drach. vna ad drach. duas: nunc aliis atque aliis. Nam in affectu diuturno varietate remediorum, etiam idem pollentium, vicissim vtendum, ne natura vni assueta & familiaris, vires eius contemnat. Sed caue ne materias in hepate compingas, & retineas his roborantibus: nec foris illinas hypochōdrio dextro frigida, astringētia: quia sanguinē cogūt, & hepatis calorē reliquū extinguūt, & hominem occidūt. Si ab imbecillitate est hepatis, eius curatio prius est scripta: hepar enim roborandum est in dysenteria hepatica, per ea quę causę sunt cōtraria: vt, frigida, in calida: calida, in frigida, causa: vt pistacia, cubebas, & ex his electarium: hepar lupi quoque est præstantissimum, mane ad cochlearis mensuram sumptum. Vuæ item passæ pingues passim A. i-

cennæ commendantur, ita vt dulces, causę frigidæ: acidæ verò, calidæ tribuãtur. Dysenteriam enim hepaticam, etiam solæ sanant ablatis tamẽ seminibus, cùm astrictione opus non est. Eædem tritæ & cretæ saccharo mistæ fiunt salubres, misto, si vis, spodio, vel aliis hepati familiaribus: vt, hepatica, rhabarbaro. Quòd si in dies scriptulo vno, vel in hebdomadas drach. vna sumatur, est in id saluberrimum: & syrup. absinthij, & absinthium cibo, potu, in idem optimum: trochisci etiam Διʼ οἴνου, id est, de vino Galeni, & Auic. causa præsertim frigida: si calida autem est causa miscentur ei spodiũ trochisci spodij, species diarhodi abb. & ℈. trium, santalorũ syrup. cichorij, Nicolai. Si verò fluor sit biliosus ab hepate, syrup. intybi, & byzantiorum cũ aqua intybi, cichorij: trochisci de spodio cum se. oxalidis, diarhodon abb. vel commune, ℈. trium santalorum. Si sanguineus est, fluere aliquantisper permittatur: pòst sistatur, vt alius sanguinis fluor quiuis immodicus. Si virulentus est, seu cum sanie calida (ἰχῶρας vocat Galen.) intemperies calida hepatis, sumptis & admotis prædictis in debilitate hepatis mitigetur. Si pus inest hepati rupto abscessu, tergetur aqua hordei saccharata,

vel cicerum decocto: deinde glutinatur per dicta prius in dysenteria.

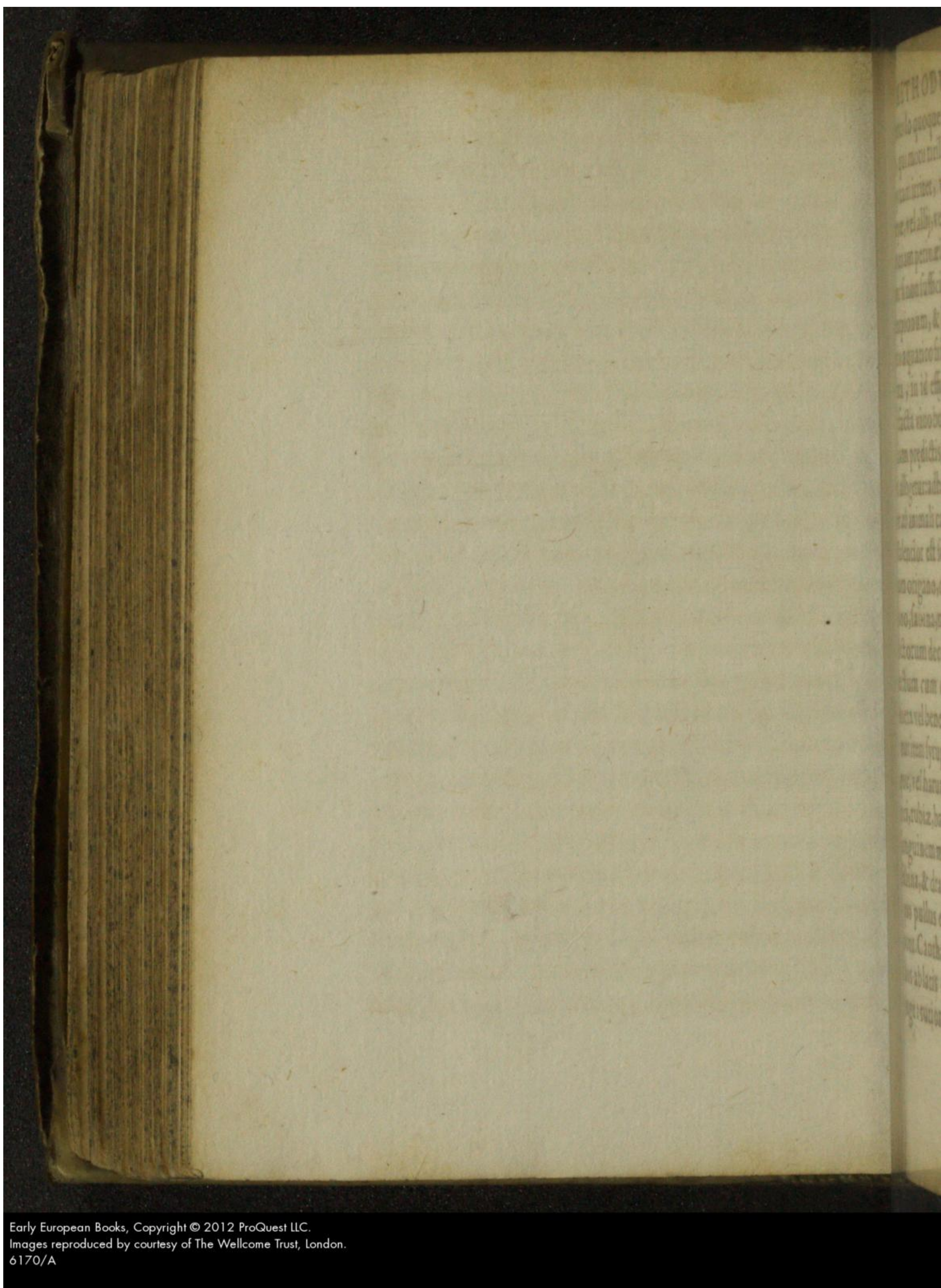
Si diarrhœa est à cibo largiore, sumatur parcior: si à corruptibili, sumat bonum & euchymum, coctu, & corruptu difficilē: si ab vnctuoso, sumat astringentem. Si materia corrupta est iam in intestiuis, vacuetur clystere communi cum cassiæ vnc. vna. Si in ventriculo adhuc restat: hieræ picrę, vel cassiæ vnc. vna, vel mannæ vnc. duabus: vel pilularum elephanginarum script. quatuor. Postremò ventriculi intemperies corrigatur: calida, vt sumptis peponibus: frigida persumpta: v t, syrup. absinthij, mēthæ, aromaticum rosatum, diagalangam, diacyminum, & similia: admota autem olea mastichinum, absinthij, menthæ vel emplastra, vel vnguenta, & aliá in ventriculi imbecillitate dicta. Si fluit aluus, ventre per frigus aëris perfrigerato: curetur calidis omnibus sumptis & admotis vt prius.

Fluxus cibalis vulgo.

Ischuriæ curatio.

ISchuria, id est, vrinæ suppressio: curatur per ea quæ causæ ipsius sunt contraria: vt, frigida, calida sumpta, iniecta intestinis, & meatui vrinario: & admota imo ventri: vt, olea, vnguenta, cataplasmata, emplastra, sacculos. Si ab obstructione supprimi-

tur, inquirenda est, & curanda obstructionis causa: vt, tumor prȩter naturam, caruncula, grumus sanguinis, pituita crassa, calculus: is enim aut comminuendus est, aut cubanti supino succussatis cruribus in vesicam regerendus: vel cathetere, vel candela cerea oleo intincta, vel digiti condylo per perinæum celeriter acto sedem versus. Si verò in meatum iam totus inciderit, trahẽdus est suctu virgæ, dilatato prius meatu per insessum, vel fotũ, vel alia: deducendus quoque est digito in sedem immisso, si illic hæret: si verò ad perinȩum, condylo celeriter per id à sede scrotum versus acto, potius quàm tunc repellendus in vesicam, vbi in calculum insignem possit grandescere: & fortè vix postea in meatum vrinarium incidere. Si à pituita, pure, grumo sanguinis obstruitur, syrup. duarum & quinque radicum, vel eupatorij cum aqua fœniculi, apij, petrose. tenuentur & incidantur hæ materiæ, vel theriaca veteri cum vino albo tenui. Si causa sit renum aut hepatis affectus, ei prospiciendum est, ablata ischuriæ causa. Si lotium non excernitur, prouocandum primùm mitioribus, vt compressione imi ventris, balano acri, & sale aliquo acuta immissa sedi, cui vesica incumbit: pedi-

pediculo quoque in virgæ initium immisso, qui motu titillet, expultricemque vim sopitam irritet, vel eius loco portiuncula cæpæ, vel allij, vel similiter acrium: frictione etiam perinæi, & virgæ propè ignem: hæc si non sufficiunt, pectini illinatur oleũ scorpionum, & lilij per se, vel cum sysimbrio aquatico frixa: vel imponatur helxine frixa, in id efficacissima: tegula quoque calfacta vino bono calente irrigata, herbis etiam prędictis, aut similibus impositis cruri alligetur: adhæc epiploon recens exectũ, vt ab animali calet, imò ventri impositum. Valentior est fotus imi ventris ex spongia cum origano, calaminthe, pulegio, abrotono, sabina, mentastro: & insessus ex prædictorum decocto: quod etiam clystere iniectum cum oleo liliorum, scorpionum, hiera vel benedicta est optimum. Sumuntur item syrup. radicum duarum vel quinque, vel harum decoctum, sysimbrij aquatici, rubiæ, baccarum iuniperi: quæ etiam sanguinem mictu prouocant Dioscorid. vt sabina, & drachma vna testæ purgatæ oui à quo pullus exclusus est, est efficacissima potu. Canthalides verò etiã alis, & capitibus ablatis ob vehementiam venenosam fuge: tutior est aqua raphani. Si à grumo

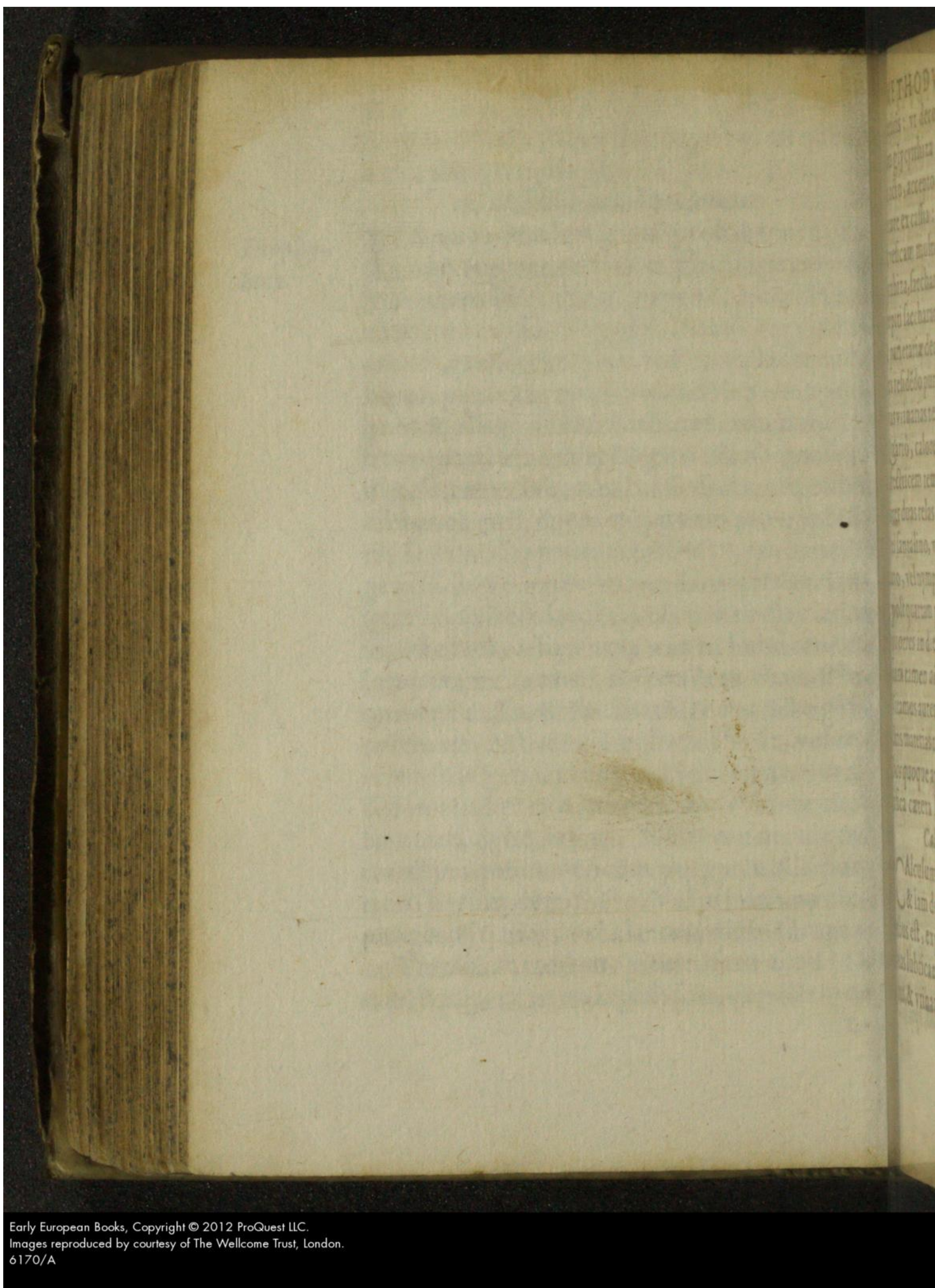
ſanguinis eſt, da potandum oxy. aliquod, vel lepor. coagulum.

Calculi in renibus curatio.

Prophylace. LApis in renibus gigni prohibetur: primò fuga eorum quæ pituitam calculi materiam in corpore augent, qualia ſunt alimenta craſſa, frigida, lenta: vt, caſeus omnis, præſertim glutinoſior, ex lacte: reliqua, panis azymus, animaliũ partes pingues & albæ: vt extremitates, inteſtina: aues aquaticæ: cibus largior, & ab hoc venus, ſomnus, labor, balneũ: ſumendi enim cibi euchymi, & parciùs quàm pro appetẽtia. Secundò, pituitam nobis imprudentib. genitã, ne ad renes ruat, ad inteſtina retrahemus clyſtere leniẽte, bis in hebdomadas iniecto, vel caſſię vncia vna in hebdomada ſumpta, vel potiùs tantundem diacaſſiæ, quod ex caſſia, & ſaccharo, & decocto glycyrrhizæ, & baccarũ halicacabi fit, vel terebinthinã ab ſemunc. ad vnciã, pane miſſali in vinũ merſo inuolutam, vel iure capi ſolutam, & liquatam. Nam ventriculum, inteſtina, renes, veſicam purgat, nullo partium harum detrimẽto. Vel pilula vna elephãgina in dies, vel alternis diéb. ſumpta.

Tertiò, materiam pituitoſam ſi qua in rene hæſit, ne in eo lapideſcat, expellemus

vre-

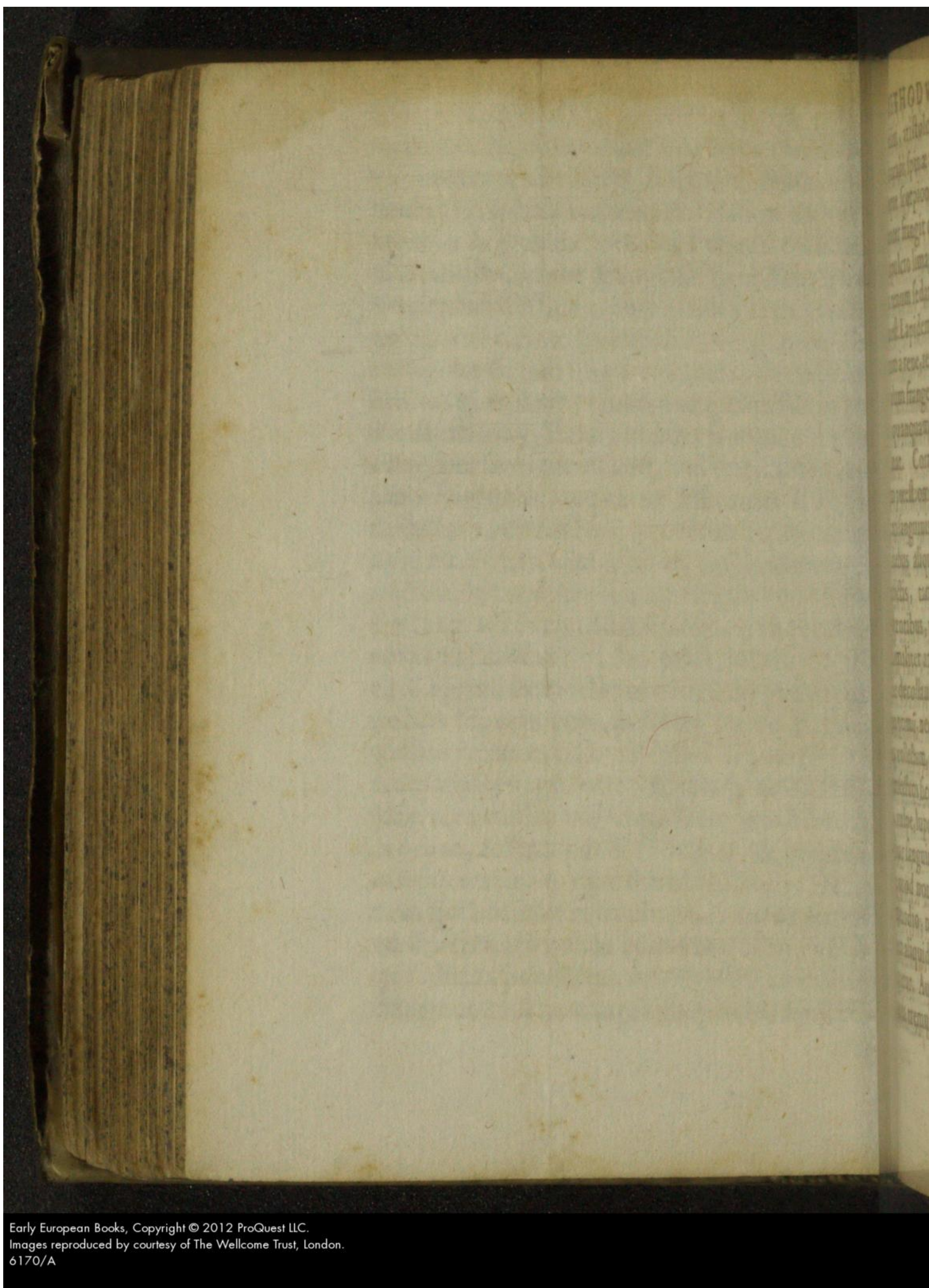
vreticis: vt decocto cicerum, præsertim cum glycyrrhiza & saccharo ab vnciis sex ad octo, accepto pridie medicamento leniente ex cassia: id enim decoctum, renes & vesicam multùm terget ciceribus, glycyrrhiza, saccharo. Idē pollet ius galli decrepiti saccharatum, & aqua lactis caprini, & parietariæ decoctum, vel aqua, vel succus residēdo purgatus, & saccharatus. Nam vias vrinarias terget, vrinámque prouocat. Quartò, calorem renum, calculi causam effectricem temperamus admoto renibus inter duas telas cerato Galeno refrigerāte, vel santalino, vel ex cera alba, & oleo violato, vel nymphato, vel cucurbitino: sed post quartam partem horæ ablato, & aliquoties in die dum refrixit, reddito: tepidum tamen aëre frigido applicandum est. Vitamus autem astringentia, ne viis astrictis materias retineant. Aëri externo lumbos quoque aperimus: pelles, plumas calorifica cætera lumbos tangere prohibemus.

Calculi renum curatio.

CAlculum verò in renibus concretum, & iam dolentem, præcipuè si in vreteribus est, expellimus ipsum frangentibus, vias lubricantibus, aperientibus, dilatantibus, & vrinas mouentibus: sumpto prius ad

vias lubricandas cassiæ bolo cum oleo recens extracto ex amygdalis dulcibus, non rancidis: ne illa materiam crassam ex ventriculo & primis venis ad renes trahant. Calculum autem frangunt quædam qualitate manifesta: vt, pulegium vreticum, & anastomôtica, calaminthe, origanum, lithospermũ, saxifraga vulgaris: decoctum radicis graminis, secretum quibusdam remedium amygdalæ amaræ, nuclei cerasorum, persicorum mansi, vel triticum vino albo deglutiti, aqua ex fabarum siliquis destillata, decoctum cicerum rubrorum, apij, fœniculi, petroselini, rusci, asparagi, maluæ, bismaluæ: sed hæ diutius coquendæ sunt. alia calculum frangunt in renibus tota sua substantia, seu proprietate occulta. Lapis iudaïcus sapore iucũdo præditus, puluis leporis cum pelle in furno siccati: puluis item ex osse calcanei leporini, vitrum septies ignitum, & toties aqua saxifragiæ extinctum. Puluis item lapillis cancrorum, & limacũ, & spongiæ, & lumbricorum terræ: & mandibularũ lucij, secretum quibusdam remedium. Dantur autem ad drachmam vnam cum vino albo, vel aqua aliqua prædicta, aut decocto calculum frangent: vel cum aqua rhaphani, apij, petro-

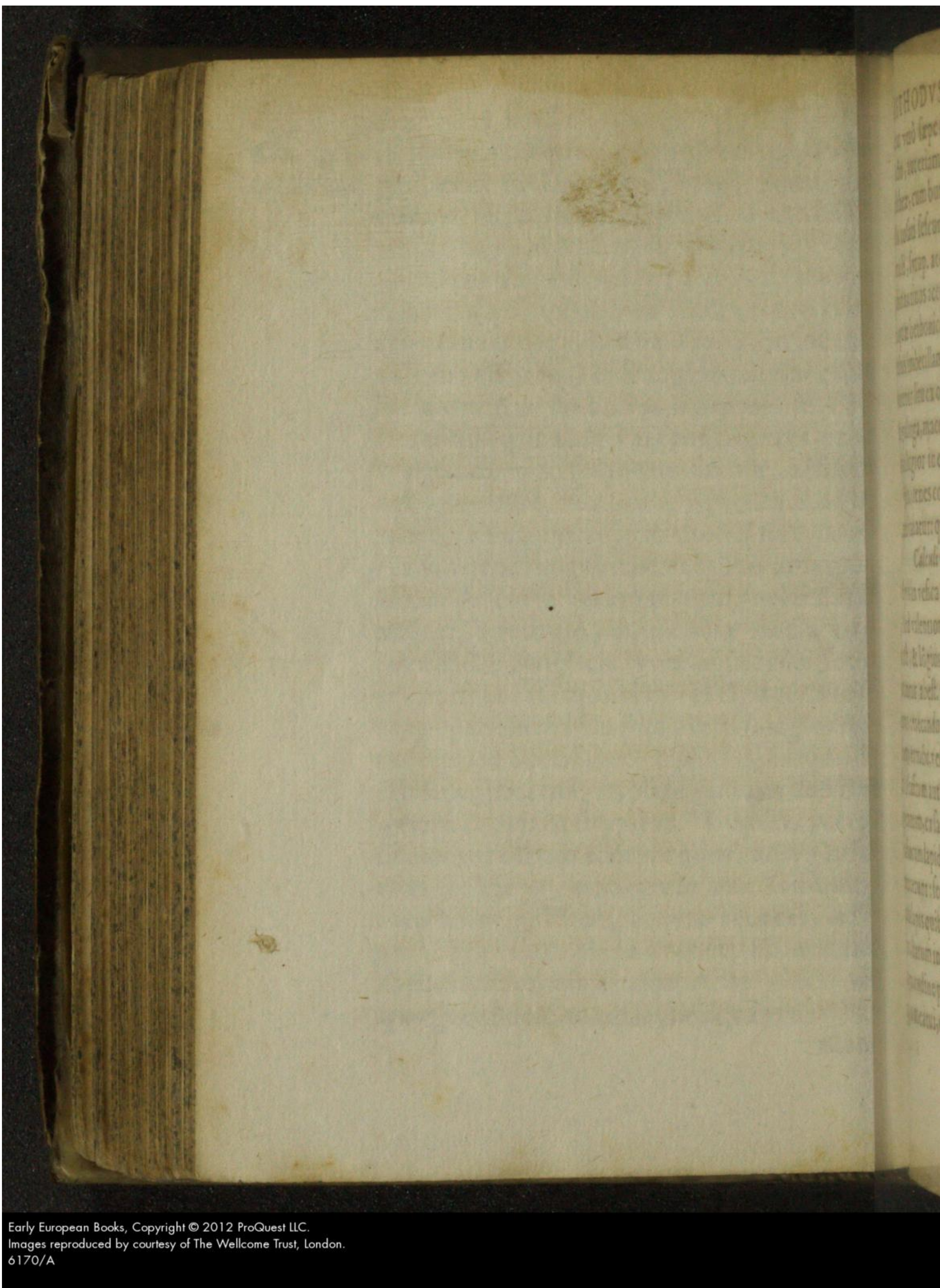
tro-

trofelini, aristolochiæ longæ, baccarum halicacabi, spinæ albæ, saxifragiæ: puluis quoque scorpionis ad scriptulũ dimidiũ, valenter frangit calculum. Ossis humani ex sepulcro limatura ex vino pota, dolorem renum sedare mox, quibusdam probata est. Lapidem quoque exectum vel excretum à rene, renalem, à vesica, vesicalem calculum frangere potu quibusdam putatur: quanquam id Galenus mendacium affirmat. Cortex lauri potus Auicennæ idem potest: omnibus autem drachma vna siccati sanguinis hirci, quem quadrimum, & diebus aliquot antè nutritum herbis prædictis, tam vreticis, quàm calculum frangentibus, potúmque vino maluatico, vel similiter aromatico. Deinde Augusto mẽse decollaueris, sanguinémq; medium, non primũ, nec postremum, scutellis multis collectum, dum concretus est, tessellatim sectum siccaueris in vmbra. Sed ex hirco, vulpe, lupo, & similibus, viuis, calentẽ adhuc sanguinem haurire præstantius fuerit: quod nonnullos magno successu tentasse audio, nullóque periculo: addebant enim aliquid coaguli, ne in vẽtriculo glaciaretur. Auicula quoque motacilla seu cauda tremula vulgò dicta, furno siccata,

Lib.10. Simplic.

Lib. 5. sanit. tuēda in id efficacissima creditur. Item quę vulgò gallorum messengua dicitur: bethonica quoque seu cestrum Galenus. Composita autem calculum frangentia sunt, iustinianum Nicolai, à drachma vna ad drachmas duas cum vino albo calido, vel aquis dictis ieiuno data, lithon tripon, id est calculum perforans, & frangens, dialacca, electuarium de cineribus scorpionum. Clysteres quoque anôdyni sunt salubres, ex libra vna decocti foliorum maluæ, bismaluæ, parietariæ, chamæmeli, meliloti, adiãti, sem. fœnigræci, cum multo butyro recenti, vel adipe gallinæ, vel oleo amygdalarum dulcium vel amararum: vel si flatus adsunt, anethino, cum cassiæ vncia vna, benedictæ simplicis Nicolai, & olei scorpionum, ana semuncia: vel clyster ex solo oleo communi cum sem. anisi. Largior autem quàm libra iniectio, renes premendo est dolorifica magis, ob id vitanda, sed frequentia copiam suppleas. Lumbis autem illinantur oleum scorpionum, amygdalarum dulcium, amararum ana semuncia cum adipe gallinæ, butyro recenti, œsypo: vesica etiam plena decocto chamæmeli, meliloti, maluæ, altheæ, helxines: vel spongia eodem madefacta, & expressa. Suman-

mantur verò ſæpe iura pinguia, vel vnciæ octo, aut etiam plures decocti maluæ, vel altheæ, cum butyri recentis vncia vna, mellis roſati ſeſcuncia Sumantur etiam oxymeli, ſyrup. acetatus compoſitus, ſyrup. bizantinus acet. de radicibus, cum duplo aquæ bethonicæ, aut ſaxifragiæ. Si vẽtriculus imbecillam vim coctricem habet, roboretur litu ex oleo abſinthij, menthæ, cum galanga, mace, roſis, caryophyllis, ne pituita largior in eo propter imbecillitatẽ genita, in renes confluat, aut à calculi remediis trahatur: quæ vſta lapidem augeat.

Calculi veſicæ curatio.

LApis in veſica, vt in renibus curandus: ſed valentioribus remediis, quia durior eſt, & lõgius ab ore per quod remedia ſumuntur, abeſt. ſi tamẽ magnus ſit & prædurus: execandus eſt à lithotomo perito, eóq; extracto, veſica hydromelite abluenda. Suffitum aut iniectionem per fiſtulam argenteam, ex ſanguine hirci, vulpis, lupi, & aliorum lapidem frangentium, quidam tentauerunt: ſed ſucceſſu parum proſpero: quòd lapis quibus eſt in particulas confractus, harum inæqualitate & aſperitate, & magnitudine plus moleſtię exhibuerit vrinario meatui, quàm lapis integer veſicæ.

Stranguriæ curatio.

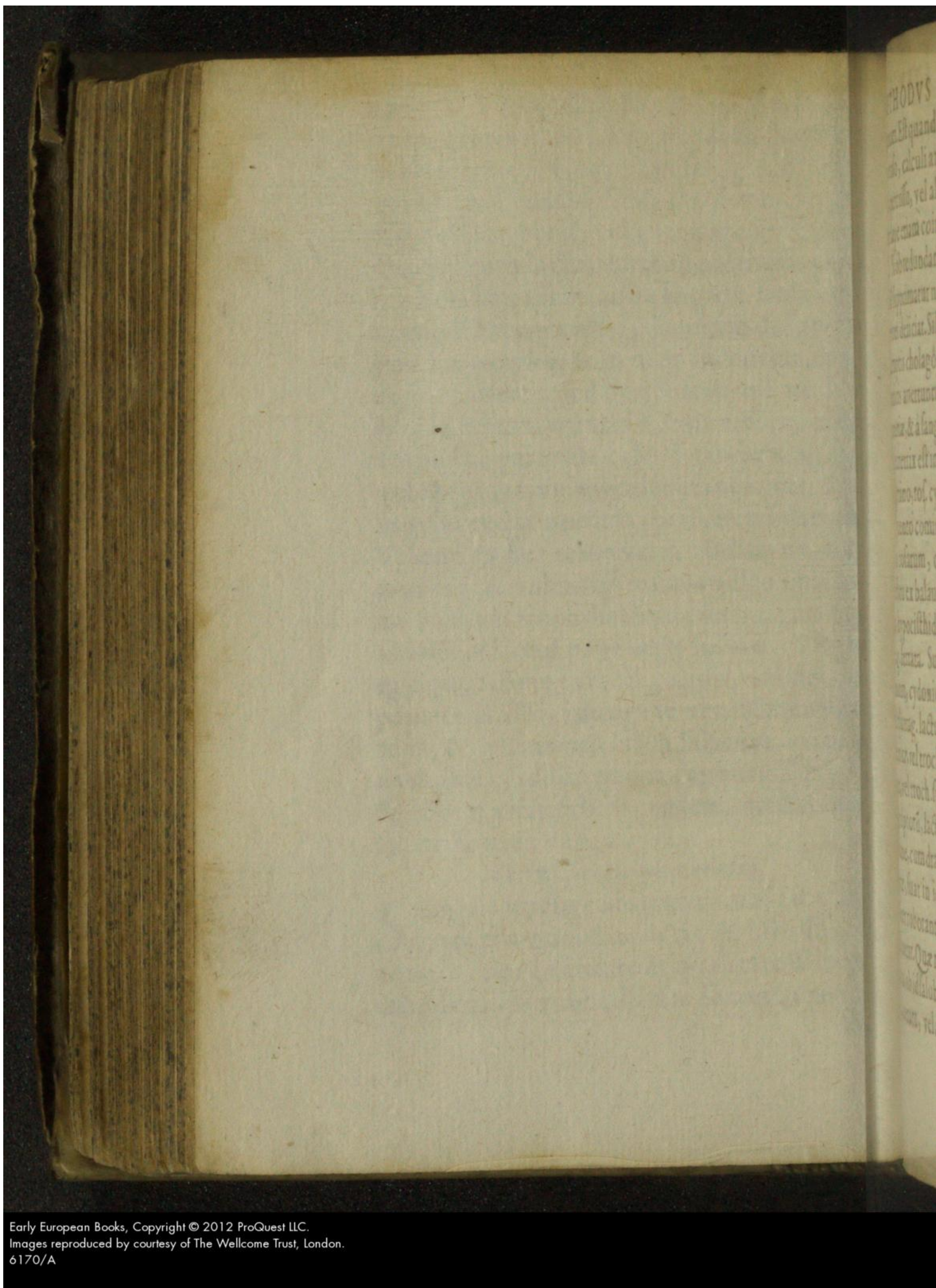
STranguria curatur auferentibus causam acrimoniæ: quæ si est bilis vrinæ mista, victus ratio sit refrigerans, humectans: vsu lactucæ, portulacæ, bliti, spinacij, atriplicis, buglossi vtriusque, maluæ, bismaluæ, fuga acrium, salsorum, aceti: deinde bilis purgetur manna, cassia, myrobalanis citreis, non autem scammoniatis: eadem purgantia, quarto aut quinto quoque die sumpta, paulatim bilem, vel materias salsas, & nitrosas à partibus vreticis deriuant ad intestina. Idem præstat serum lactis caprini, & lac caprinum. Quia verò idem multam ex se vrinam facit, cámque mitem: sic vrinæ acrimoniam obtundit: clysteribus quoque iniiciẽdum decoctum maluæ, altheę, violarum, nymphææ, salicis, cum cassia ad aluum leniendam, & temperandam humorum etiam in vesica acrimoniam. Bibat syrup. violatum, cichorij, cum sero lactis, vel aqua hordei. Si causa est pituita salsa: sumatur frequenter terebinthina lota in aqua rosarum, plantaginis, vel intybi, ad tollendã eius acrimoniam. Hæc enim aluum soluit, & vrinæ morsum mitigat. Si ab excoriatione partium vreticarũ, sumat in dies drachmam vnam boli armenicæ,

nicæ, vel trochiſcorum terræ ſigillatæ, vel electri cum aqua plantaginis, vel ſolani. Quòd ſi vlcus adeſt, ante vſum prædictorum glutinantium tergendum eſt ſero lactis aſinini, vel caprini: decocto ſe. melonum, & aliorum frig. ſe. donec pus excerni ceſſet, aut parciſſimum ſubeat. Si eſt ob ſiccatam veſicam, vel abſumptam proſtratarum humiditatem, quæ ſemini viam ſternit, alimẽto pleniore & craſſo eſt opus. Deinde, imò ſępe ſtatim initio, vbi ſcilicet dolor eſt vehemens, acrimoniam mordacem vrinæ remittes: vel per vnctuoſa, vel ſenſum tactus partium vreticarum modicè ſtupefaciendo: vt, ſyrup. violatus, cũ aqua lactucæ, portulacæ, ſolani, intybi: vel ſi valẽtiore opus eſt, ſyrup. violati vncia vna, ſyrup. papaueris ſemuncia cum vnciis tribus decocti ſe. 4. fri. maiorum vel etiam minorum. Sunt qui ſe. hyoſcyami albi, vel papaueris albi drach. vnam cum prędictis aquis mane exhibent: his trochiſcis halicacabi Meſuæ drach. vna, ſunt efficaciores, quia ſtupefaciunt, vretici ſunt, & vrinę acrimoniam obtundunt. Decoctum quoq; maluæ, violæ, & ſimilium, cum caſſia bis die iniectum eſt efficax: ſyringe etiam per catheterem breuem in veſicam immiſiſſe lac huma

num, caprinũ, ouinum, prodeſt. Nam eius miſtio vrinę acrimoniam frangit. albumen cui agitatu multo fractum donec lentum eſſe deſinat, per ſe, vel cum papaueris decocto, vel cum lacte, muccago ſeminis pſyllij ſex horis macerati aqua frigida, omnem acrimoniam obtundit, vt etiam dolori magno hæmorrhoidum mox ſuccurrat, & podagræ calidæ, ſed periculum eſt ne lenta hæc in meatu vrinario, aut veſica, ſi eam adibunt, partium calore tandem ſiccata, vel obturent, vel anguſtent meatum, & malum ſuccedat nouum, priore etiã deterius. Valentius fiet remedium additis caphuræ granis ȝ. 4. valentiſſimum addito opij grano vno, vel troch. halicaca. ſcript. vno aqua vel decoctione papaueris ſoluto. Virgam quoque tenere in lacte calido, vel decocto papaueris albi, inungere ventrem inferiorem, & perinæum oleo ſalicum, violato nymphææ, addita pauca caphura. Decoctũ foliorum vitis, ſalicis, maluæ, violæ, inſeſſu, aut fotu ex veſica.

Mictus ſanguinis curatio.

SAnguis mictu redditur, cùm is eſt quantitate aut qualitate acri, & biliosa, vel aquoſa, aut quãtitate & qualitate alienus: interdum ab imbecillitate ſecretricis hepatis,

tis, renum. Eſt quando vaſe in partibus vreticis eroſo, calculi attritu lacerato, rupto, lapſu, percuſſu, vel alio motu violento redditur: ſæpe etiam coitu immodico, interdũ criſi. Si ob redundantiam fiat, vel criticus eſt, nõ ſupprimatur niſi vacuatione immodica vires deiiciat. Sibilioſus eſt, aut aquoſus, ſumptis cholagôgis, & hydragôgis, vel hydroticis auertuntur à partibus vrinariis hæ materiæ, & à ſanguine vacuantur. Si facultas ſecretrix eſt imbecilla, illinc lumbos oleo myrtino, roſ. cyd. cerato Gal. ſantalino, vnguento comitiſſæ de ſe. ſeu crocato floſculo roſarum, quam antheram vulgus vocat: fotu ex balauſticorũ, malicorij, gallarum, hypociſthidos decocto in aqua roſ. plantag. ferrata. Sumat etiam ſyru. roſatũ, myrtinum, cydoniorum, cum aqua ſolani, roſar. plantag. lactucæ, & drach. vna boli armenicæ, vel trochiſc. electri, vel terræ ſigillatæ, vel troch. ſpodij, cum ſe. oxalidis à Raſi ſcriptorũ, lactis ouini vnciæ quatuor, ſex, mane, cum drachma vna boli armenicę ſumptæ, ſunt in id efficaciſſimæ, & renes valenter roborant, modò ne dormiat, aut exerceatur. Quæ remedia ſunt etiam glutinantia, ob id ſalubria, ſi vas eſt apertũ caſu, vel laceratu, vel alia ratione. Si ob caſum

tamen est cruentus mictus, auerte prius secta basilica dextra. Si purulentum est lotium, tergentibus vtendum: deinde glutinantibus prædictis astringentibus. Si præterea calidissimum, serum lactis, decoctũ hordei saccharatum bibendum & iniiciẽdũ: trochisci quoque Rasis liquore aliquo ex prędictis soluti, salubriter in vesicã iniiciũtur tũc solùm quãdo ab ea sãguis effluit.

Diabetæ curatio.

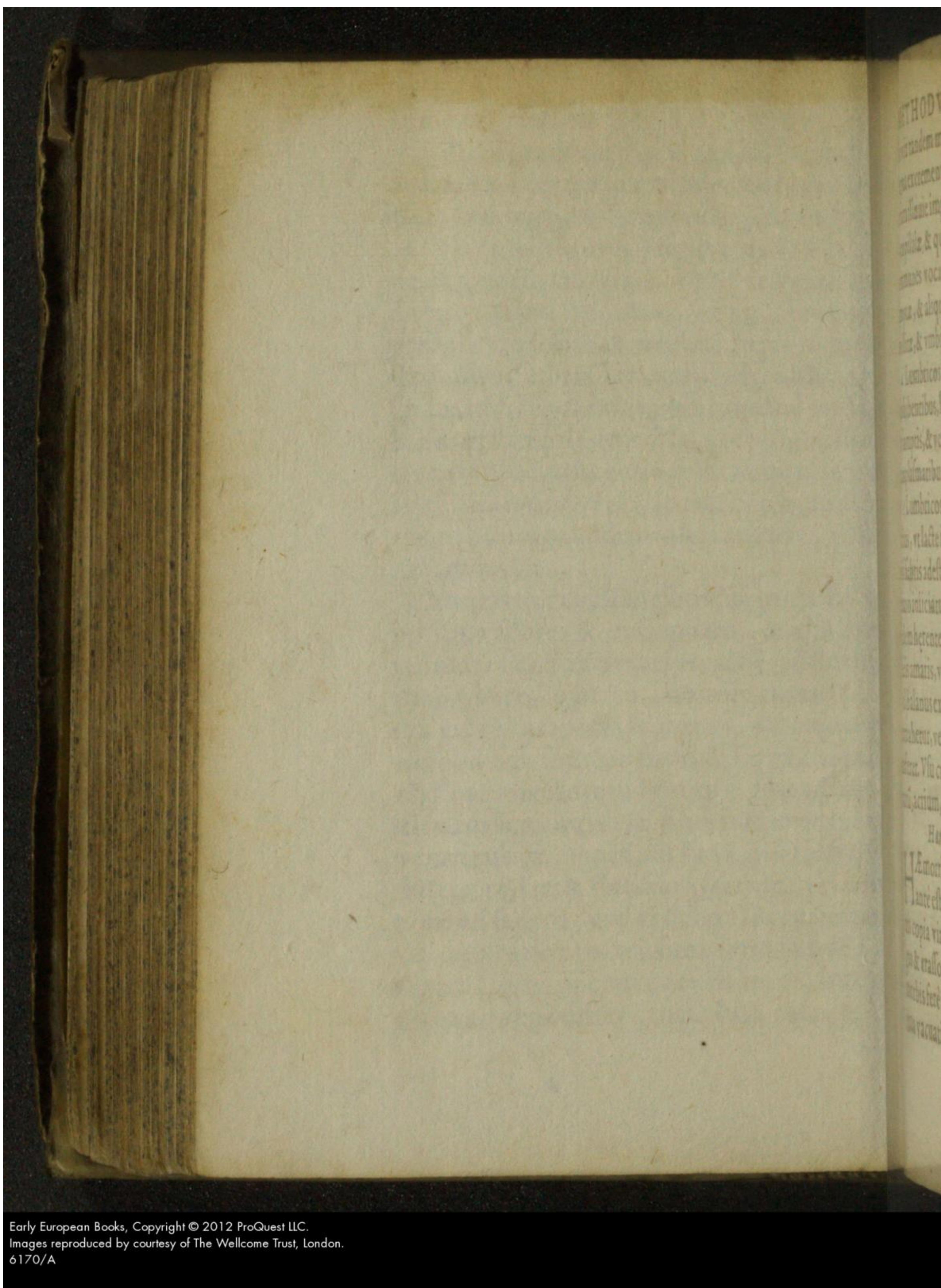
DIabetes, id est transitus, scilicet vrinæ, continuus, aut verius potionis nõ mutatæ, vt Leienteria cibi, ab intemperie calida renum cum siti inexpleta: affectus rarus: Galeno bis tantùm visus, mihi semel in adolescente cæpis largiter, & sæpe vso. Vbi autem verè largior est vrina, sitis si adest, exigua est, & placatu facilis. Puella enim Mediolanensis per dies sexaginta singulos, mictu reddidit vrinæ boccalia, seu chopinas sexdecim, cùm in dies biberet tantùm boccalia circiter tria, magno exempli miraculo: per sanatæ tamen parum corpus conciderat. Si autem inuitis vrina excidat, vt etiam lectum æger permeiat, causa est primùm auferenda: si enim à potu id largiore fit, bibatur parcius. si à potus aut cibi qualitate salsa, acri: vt, esu largo cæparũ, allio-

rum, porrorum: ab his abstineatur: si à frigore externo, calefiat: si ab hepatis imbecillitate, vt in ascite, prius dicta sunt remedia. Si sphincter vesicæ est resolutus mora longa in aqua frigida, vel alio frigidorum cõtactu, sanetur ea paralysis per calorifica omnia. Si idem est ruptus, vel laceratus vel sectus, vt lapsis ab alto, vulneratis, sectis ob calculum, parientibus ægrè, sæpe accidit: nisi initio sanetur, difficilem habet postea curationem. Si ab hepatis & renum calida intemperie, ea sanetur sumptis & admotis refrigerantibus sæpe dictis. Si à retentrice vesicę imbecilla, intẽperiẽ eius causam per sana contrariis. Thuris etiã scriptulũ vnũ, vel drachma dimidia, cum aqua absinthij, multis est remedio: & spodium, & ex eo, vel balaustiis, vel terra sigillata trochisci ad drach. vnam, & puluis glandis assatæ.

Lumbricorum curatio.

LVmbrici si imminent, pituitam vacua pane & pauco synapi: vel, si opus est, medicamento phlegmagôgo: & eam gigni prohibe fuga alimentorum, crassorum, lentorum, &c. pituitæ gignendæ aptorum, vt supra in colico affectu, & alibi sæpe diximus. Si verò adsunt, remediorum generibus quinque sanantur.

1 Victus ratione parca, calida, ſicca, acri amara: niſi interdum morſus eorum ob famem ſæuientium dulcibus ſit placandus.
2 Necantibus lumbricos tota ſua ſubſtãtia, & amaris, calidis, ſiccis ad tertium gradum: vt, omni abſinthio, vtroq; abrotono persicorum foliis, & nucleis, lupinis, mẽtaſtro, allio, ſe. braſſicæ, apij, radice filicis maſculæ, radice graminis: his omnibus vel quibuſdam ſumptis, iniectis, vmbilico admotis cum aloë, athanaſia, felle aliquo, in pueris ſuillo, ouino, vel alio miti: in grandibus etiam bouino, additis oleis amaris, abſinthij, menthæ.
3 Enecatos expellentibus (ne putridis vaporibus febres & epilepſiam, & alia ſymptômata ſæua excitent) vt, aloë, abſinthio, rhabarbaro, agarico, liquore amaro ſolutis, vel in catapotia formatis: oleo quoque omphacino ſumpto ſæpe, & larga copia, & clyſtere iniecto, niſi lumbrici ſint adhuc viui: nam fuga huius & ſimilium reperent in ventriculum, ſi rotundi ſunt, niſi miſta ſint dulcia: vt, lac, & ſimilia: aſcarides verò minimi ad ſedem ferè deſident ſacculo inuoluti, cum quo tandem ſunt deturbandi. Lati autem (quos vocant cucurbitinos) inteſtino cæco ſæpe affixi: interdum colo, & recto:

cto: vix tandem magna vi deturbantur, ſibi magna excrementorum, & velut membranarum illuuie implexi. Hiera picra. Gal. & ex ea pilulæ, & quæ ex aloë, myrrha, croco communes vocantur: ſunt in id efficaces ſumptæ, & aliquo oleo, aut ſyrupo amaro mollitæ, & vmbilico admotæ.

4 Lumbricos ad ventriculum aſcendere prohibentibus, ſtypticis, & amaris, ex aceto ſumptis, & ventriculo admotis: vt, oleis, cataplaſmatibus, vnguentis, emplaſtris.

5 Lumbricos deorſum trahentibus, dulcibus, vt lacte iniecto clyſtere cum melle, niſi febris adeſt: tunc ius carnium cum ſaccharo iniiciatur. Si autem ſint aſcarides ad ſedem hęrentes, balanus ex bombace illito oleis amaris, vel aloë, felle vaccino ſoluta: vel balanus ex lardo pingui, cum filo, dum retrahetur, vermes plurimos ſibi hęrentes, referet. Vſu crebro diutino ſalſorum, amarorũ, acrium, aceti, necãtur & expelluntur.

Hæmorrhoidum curatio.

HÆmorrhoidum venarum fluor non antè eſt ſtringendus, quàm vacuationis copia vires deiiciat, & ſanguis pro nigro & craſſo, melior iã fluat: à magnis enim morbis ferè melancholicis ægrum hęc ſpõtiua vacuatio vindicat. Aluus quoq; caſſia,

aut iure pingui, aut decocto brassicæ est le-
nienda, ne stercus sua duritie eas lædat. Si-
stitur autem quatuor auxiliorum generib.

1 Victus rat. frigida astringente: vt, om-
phac. succo rhois, rosar. cydon. & ex his ac
similibus syrup. cond.

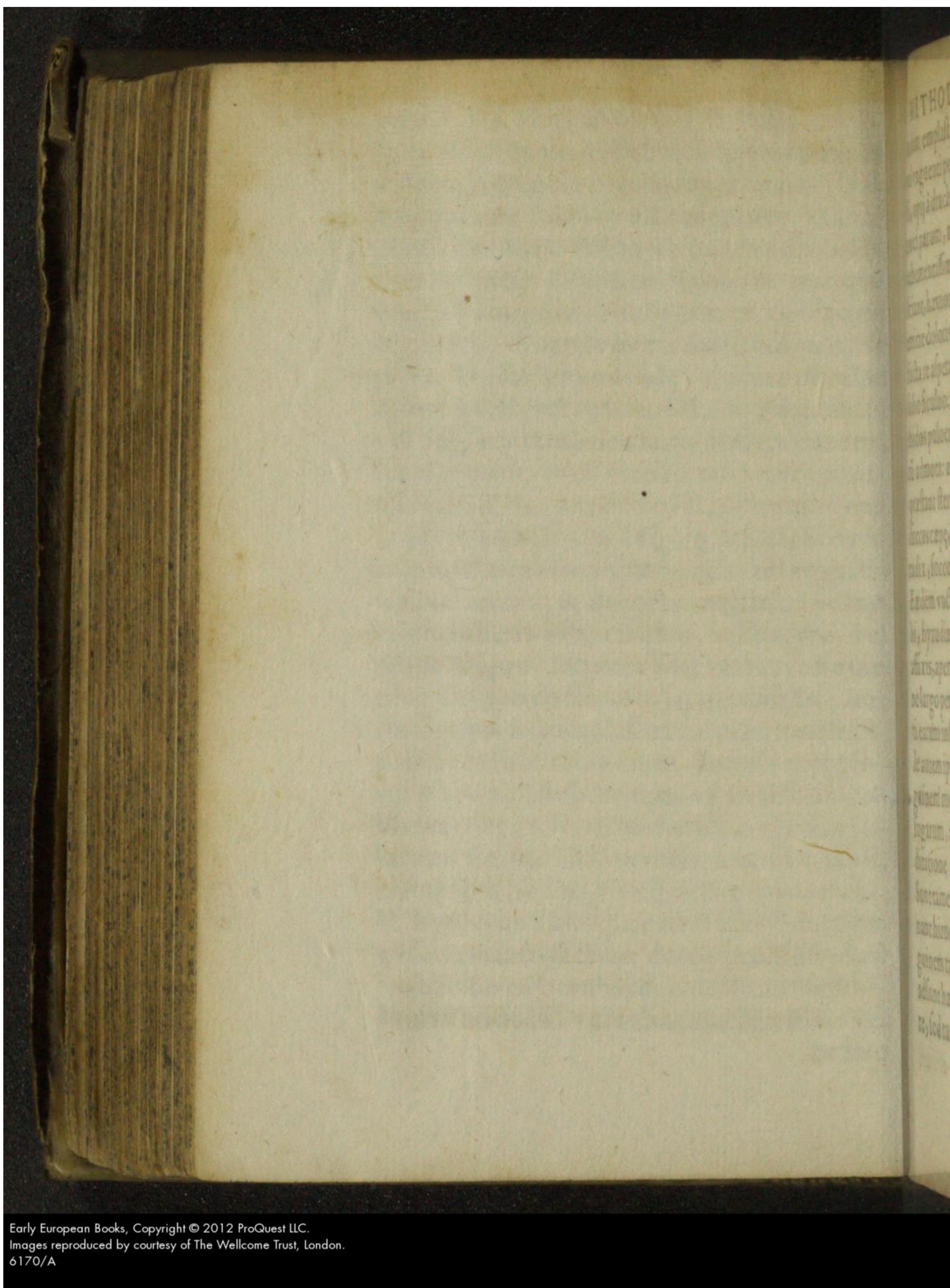
2 Auertentib. vt secta vena basilica, dex-
tra, vacuatione sanguinis etiam larga: vt
etiam cucurbitulis, hypochond. dextro, in-
terscapulio, humero affixis, frictionib. liga
turis, fotibus brachiorum.

3 Venarum illarum ora contrahentib. &
sanguinē crassantib. & refrigerātibus sum-
ptis & admotis: vt syr. myrtillorum, cydo-
niorum, granatorum cum aqua rosarum,
solani, plantaginis: vt, saccharo rosato cū
boli armenicæ, vel hæmathitæ, vel corallij
rubri drachma vna horis duabus ante ci-
bum, vt tryphera Phenonis, ℈. scoriæ ferri
Rasis. Squamma quoque ferri quater ex a-
ceto cocta & siccata, sumpta à scriptulo
vno ad drachmam vnam bis in septimana,
ventriculum, heparque roborat, & humo-
rum malitiam emendat. Vt trochisci ele-
ctri, terræ sigillatæ, spodij cum se. oxalidis.
Quibus victis etiam narcôtico, athanasia
Nicolai, aut antidoto Philonis, persica à
drachma vna ad scriptula quatuor vsurpa-
tur.

tur. Foris autem similia admouenda, balaustia, malicorium, galla, rhus, hypocisthis, bolus armenia, sanguis draconis, tragacantha, trita & excepta malo cydonio probè cocto, vel aloë, thus, bolus armenia, sãguis draconis, albumine oui soluta, pilis leporis, vel tela aranei excepta. Puluis quoque corij vsti, vel suberis vsti, quorundam secretum remedium, oui albo exceptus: vsti quoque bufonis puluis Nicolao Florentino in id efficax, & vsu tutus scribitur: quòd venenosa qualitas ex hoc, vt scorpionibus, vrendo abigitur. Emplastrum postremò comitissæ sedi admotum, & lumbis est efficacissimum. *Librò 5. metho.*

4 Sanguinis vitium emendantibus, victu tenui, si largior est: siccante si aquosior: cholagôgis, si biliosus est: phlegmagôgis, si pituitosus. Si doleant, anôdynis sæpe dictis: vt, lacte cocto, vitellis ouorũ, œsypo, butyro recenti dolor est placandus. Si hæmorrhoides sint occultę, & tumore doleãt, anodynis placentur, vel sanguis emittatur his apertis per hirundines, aut scalpellum, aut anastomôtica post dicenda. Si verò nec tumor est ingens, nec dolor, naturæ permitte: nec aperi, nisi tumoris, aut doloris magnitudo compellat: quod sæpe cãcri fistu-

lę, & affectus alij difficiles, his partibus per valentia remedia apertis superueniũt. Altius quoque lubrica est reddenda, vt antè paulò docui, ne stercoris durities dolorifica fluxionem geminet: sanguis quoque malus si abundet, corrigatur victu idoneo & cæteris. Auertendus deinde sanguis, vt prius. Dolor leniatur oleo violato, si calor quoq; adest, vel rosato, vel amygdal. dulc. vel lini, vel lumbricorum, millepedarum, scarabęorum cum vitello oui: mica panis cũ lacte & oui vitello cocta, albumine oui tandem adiecto, & adipe gallinæ, butyro recenti, farina fœnigræci, cum adipe gallinæ, vel anatis, & decocto meliloti: puluis etiam suberis vsti, cũ oleo, vel butyro, vel adipe aliquo: limaces sine testa, tusi cum oleo violato cocti, cum farina sem. lini, aut fœnigræci in cataplasma formati, præstantissimum sunt remedium. Insessus, aut fotus quoque saluberrimus ad sedãdum dolorem, fiet ex decocto maluæ, altheæ, violarum, florum chamæmeli, meliloti, tapsi, nymphææ, se. lini, fœnigręci, papaueris albi, hyoscyami albi. hæc si nõ sufficiunt, stupefacientibus factum dolor prohibendus: vt, balano ex bombace, cui illitum sit Philonis antidotũ, vel athanasia Nicolai: vel eadem

eadem emplaſtri modo applicentur ſedi: vel vnguenti populei vncia vna, oui vitellũ, opij à drachma vna ad drachmas duas, croci parum, miſce, & applica ſi dolor eſt vehementiſſimus. Hæc quoque ſi non ſufficiant, hæmorrhoidibus apertis, ſanguinẽ emitte doloris cauſam: aperies autem affricta re aſpera: vt, linteo nouo, parietaria, folio ficulno: valentior eſt pulpa colocynthidos puluerate, ex oleo amygdal. amararũ admota: nam horis quinque aperit. idẽ præſtant ſtercus columbi cum ſaxifragia, ſuccus cæpę, fel vaccinũ, & alia: cyclamini radix, ſucco aut puluere, & cætera acria. Eædem vnctæ ſanguine gallinæ, vel colũbi, hyrudinibus non venenoſis & paratis, affixis, aperiri poſſunt: quę ſi ſucto ſanguine largo pertinaciter adhuc hæreant, capiti earum inſperſo cinere mox excidunt: ſale autem ipſis impoſito, quem ſuxerũt ſanguinem mox reuomunt. Penuria ſanguiſugarum, aperi ſcalpello, ſed cum præmeditatione: quia vulnus ægrè glutinatur. Sunt tamen hodie qui ſcalpellum præponant hirudinibus, ceu tenuem tantum ſanguinem trahentibus. Si cui autem recentes adſunt hæmorrhoides, nullo tamen dolore, ſed tumore ſolo moleſtæ, ne curentur.

Aph. 12. *lib.* 6. Si consueuerint fluere, non comprimantur, præsertim omnes, nisi magna hæmorrhagia sint tunc periculosæ: quæ tamen postea sunt aperiendæ, nisi sponte hient. *Auic.* Galbani verò drachmæ duæ triduo sumptę hæmorrhoidas siccant: & admota, puluis stybij, decoctum ceratij, muria piscium salsorum; & eorundem capita cum pauco caseo salso: anacardi incisi & affricti loco, vel suffiti per infundibulum: dracunculi præterea folia, radix, succus, cortices, cineres, oleum, tota sua substantia idem prę-stant: vel hæmorrhoides astringantur hippuri, vel filo serico stringantur paulatim magis atque magis. *Aph.* 11. *lib.* 6. Melancholia vexatis, & renum affectibus hæmorrhoides superuenientes sunt salubres.

Ani procidentiæ curatio.

Exitus ani morbus sancti Fiacrij. SEdis procidentia, si ab intemperie est humida, laxatis musculis sedem releuantibus siccabis: si frigida, calfacies: si vtraque, calfacies & siccabis: si adsit calor, refrigerabis: puluis ex hypocisthide, acacia, balaustiis, malicorio, rosis, gallis, cortice thuris, scoria ferri: vel ex his vino, si calor abest: aut aquæ hordei si adest, incoctis fotus vel illitũ post lotionẽ vnguẽtum santalinũ, oleum rosatum, myrteum, cydo-

niorum,

niorum, puluere dicto pòst inſperſo, vel poſtquã erit aluo deiecta repoſitum: balanus ex bõbace prædictis mergatur, illinatur, inſpergatur, & clunibus altis & iunctis quieſcat. Si ſedes procidit, non à violento deſidẽdi, & cohibitæ reſpirationis conatu, neque ex mora longa in aqua frigida, aut ſuper lapidẽ, ſed ex decubitu pituitæ, ea eſt coquenda & vacuanda: poſt intemperies impreſſa eſt caſtiganda. Si à tumore præter naturã, is curãdus, appoſitis cuique tumorum generi, & tempori præſidiis: ſi dolor adeſt, applicetur decoctũ chamæmeli, meliloti, maluæ, altheæ, ſem. lini, fœnigræci.

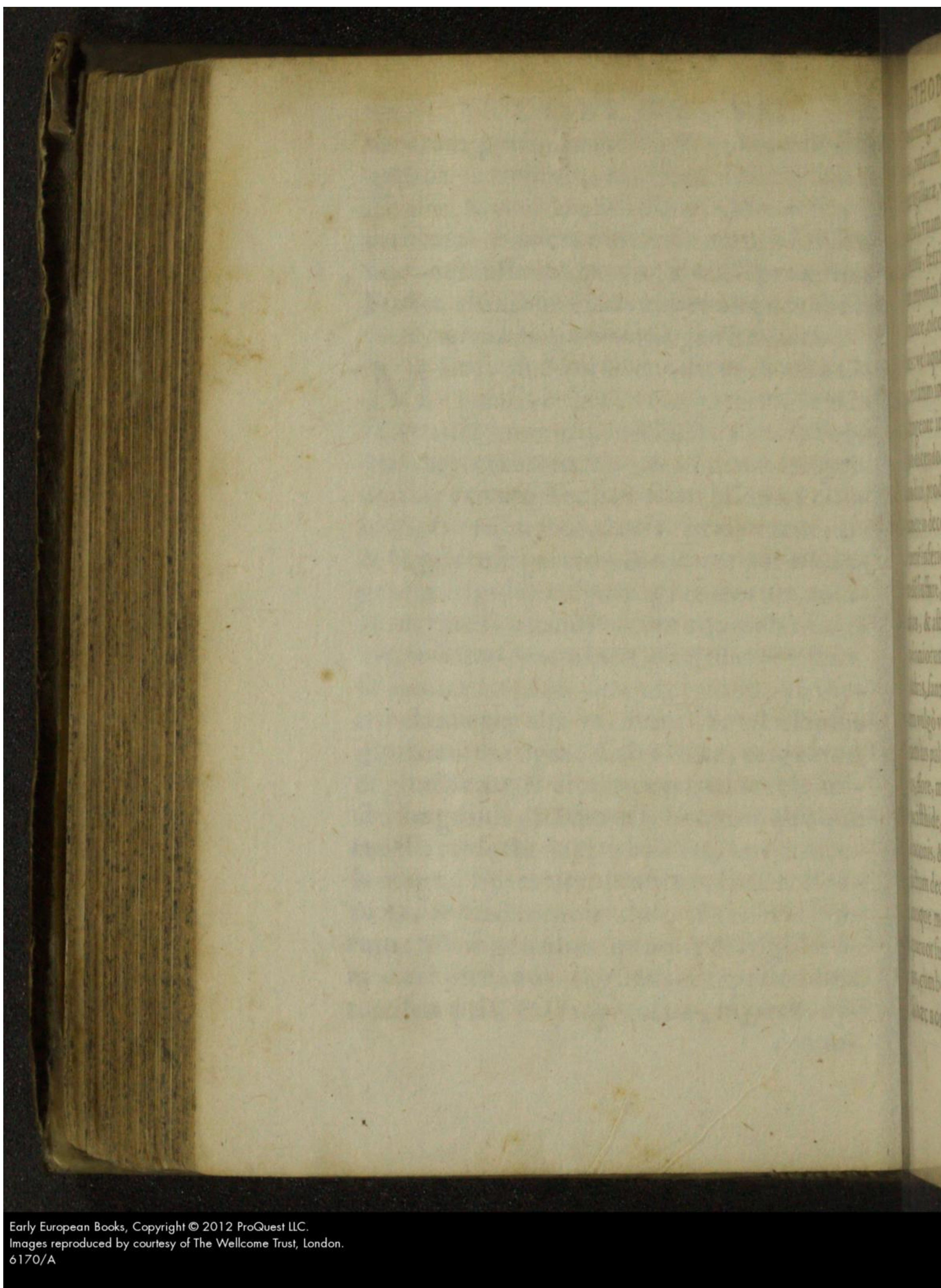
Vteri exitus curatio.

VTerus procidit laxatis humore multo ligamentis, vel abſceſſu, ac vlcere exeſis, aut partu improſpero, vel lapſu ab alto ruptis. Cauſa eſt (ſi poteſt) auferenda, & vterus loco natiuo reſtituendus, niſi inflatio prohibeat, quam fotu ex cumino, aniſo, baccis lauri, & ſimilibus, hydromeliti, aut vino rubro aſtringente incoctis diſſipabis: mox ne recidat, inſperges pulueribus ſtypticis, antè ſcriptis: poſtea repones. Suffitu etiam rerum graueolentiũ: vt, pennarum perdicis, aſſæ fœtidæ, caſtorij, & ſimilium, excepto per infundibulum vel ca-

thedram perforatam: ſunt qui ouum ſub gallina corruptum, fractum, agitatū, lanis illinunt & imponunt vuluæ. Odoret ſimul iucunda: & docta obſtetrix manib. ſubſeruiat, vel inſtrumēto virgæ virili proximo. Poſtea clunibus elatis cubet aliquot dieb.

Menſtruæ purgationis largioris curatio.

MEnſium fluor immodicus, ſi eſt à sāguinis copia, vena interna dextra ſecetur, & imperetur victus tenuis, & fuga ouorum, carnium, vini, & aliorum ſanguinem augētium Si ob miſtam bilem, à chologôgis: vt, myrobalanis citreis vacuetur, & ſāguis refrigeretur, & ſiſtatur per aſtringentia frigida: vt ſyrup. granatorum, roſarum, ribes, oxalidis, cum aquis plantaginis, roſarum, portulacæ, oxalidis. Si à feroſa pituita largiore ſanguini miſta, cū myrobalanis cepulis vacuetur. Si eſt à lapſu, glutinentur rupta: ſi ab vlcere, tergeatur, & glutinetur, & cicatrice tegatur, vt in mictu ſanguinis dictum eſt. Sanguis quoque reuellatur ſecta dextra baſilica, cucurbitula magna ſub mammis affixa, fotu & ligaturis, & frictionibus dolorificis brachiorum: aſtringentibus quoque & frigidis ſimul eſt ſiſtendus, cogēdus & repellendus: tum ſumptis, vt ſyrup. roſato, myrteo, cydonio-

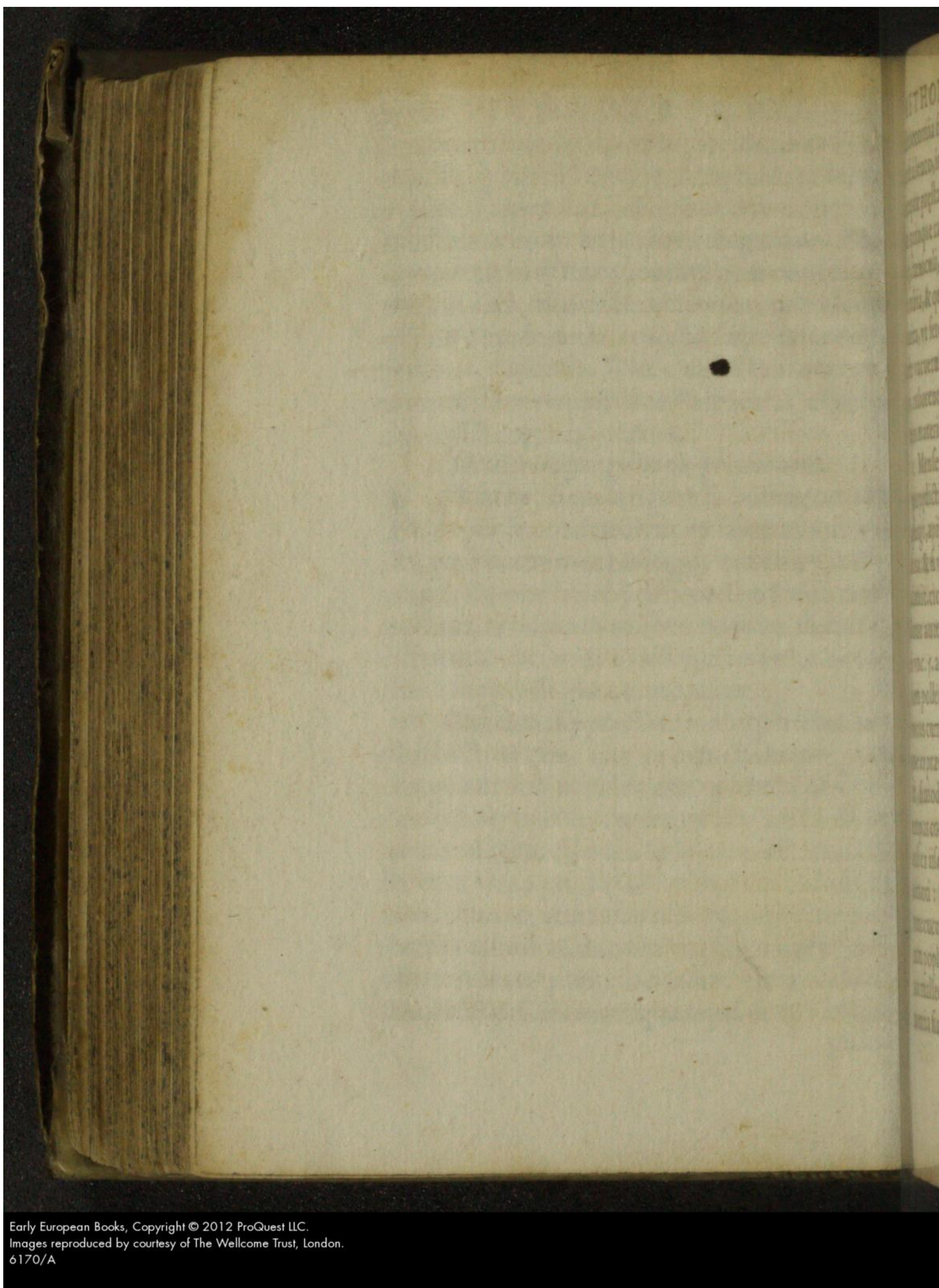
doniorum, granatorum, cum aquis plantaginis, rosarum, solani: additis trochiscis terræ sigillatæ, vel electri; à script. duobus ad drach. vnam, vel lapide hęmatite, corallio rubro, ferri scoria, tryphera Phenonis: tum impositis sedi, & vteri collo balanis ex bombace, oleo refrigerante, & astringente illitis: vel aqua, vel succo plantaginis, solani, rosarum imbutis, insperso pòst puluere astringente in sedis procidentia dicto, & mox dicendo. Si à serosa pituita fluunt immodicè, prodest tibias ad genua vsque cõtinere in decocto astringente: vel eodem ventrẽ inferiorẽ fouere, aut totum corpus eodẽ suffire, lumbos pectinémq; refrigerãtibus, & astringentibus: tum oleis rosato, cydoniorum, myrto, tum vnguẽtis ac emplastris, santalino, ex flore rosarum (antheram vulgò vocant) comitissæ: insperso etiam his puluere astringẽte, ex rosarum foliis, flore, malicorio, balaustiis, gallis, hypocisthide, acacia, bolo armenia, sanguine draconis, & similibus: ex quib. etiam prædictum decoctum faciendum. In vterum quoque metrẽchyta iniiciãtur vnciæ tres, quatuor succi depurati, vel aquę plantaginis, cum bolo armenia, sanguine draconis. Si hæc non sufficiant, philonij vel athana-

ſiæ, drach. vna, cum aqua plantaginis ſumpta, ſanguinem moueri ineptiorem facit, viribus tamen validis adhuc detur, ne imbecillibus calor natiuus extinguatur. Peſſos autem cauſticos tentare non conſuluerim, multò minùs iniectiones, niſi vlcera eſſent depaſcentia, qualia ſæpe etiam dyſentericis adſunt. Tunc enim leuiora tentari poſſunt: vt, paſtillus Paſionis, Polyidę, aqua plantaginis ſolutus.

Menſtruæ purgationis prouocatio.

MEnſes, ſi ob ſanguinis parſimoniam per ſe conſtiterint ex inedia, aut victu parco, aut morbo lõgo, aut alia vacuatione, ſuppreſſi propriè non ſunt, nec cieri poſſunt antequam mulier reddita ſit habitior: tunc autem & in his quibus alia occaſione ſuppreſſi ſunt, euocantur.

1 Cauſam ſuppreſſionis abigentibus, vt obſtructionem, aut contractionem, aut compreſſionẽ oſculorum ex venis & arteriis deſinẽtium in capacitatem vteri. Hæc autem obſtructio ſi à ſanguine eſt multo, ſecetur vena poplitis, aut maleoli, & victu tenui vtatur, ac multo labore: quę duo poſtrema etiam cõducunt orificiis à pinguedine multa oppletis: ac etiam viraginibus, & calidis mulieribus: quanquã & his etiam phle-

phlebotomia ſit ſalubris. Si à craſſo, tenuetur: ſi à lento, incidatur, tergeatur, liquidus fiat: quæ pręſtant ſyrupi, bizantinus, duarũ aut quinque radicum, hyſſopi, cum aquis apij, fœniculi, petroſelini: trochiſci quoq; de rubia, & qui à Raſi ſcribũtur. Si autem à pituita, vt ferè fit, prædictis apparetur: deinde vacuetur agarico, ℈. indo, diaphœnico, roborenturq; ventriculus & hepar, ne talem materiam generent.

2 Menſes prouocãtibus, vt ſyrup. & aquis prędictis: adhęc decocto radicũ ruſci, aſparagi, apij, petroſel. fœnic. addita etiam ſabina: & ſi vis valentius, pulegio, origano, calamit. ciceribus, phaſeolis rubris, rubia. Datur autem id decoctum mane calidum, ab vnc. 5. ad vnc. 6. horis 3. 4. ante cibum. Idem pollet caſſia, cinnamo. ad drach. 1. & crocus cum prędicto decocto: inſeſſus quoque ex prædictorum decocto ſaluberrimus eſt, ſi modo in hoc, & prædictis expectes tempus conſuetæ purgationis: fotus & ſacculi ex iiſdem pectini, lumbis mulieribus admoti: frictiones item partium infernarum: cucurbitulæ coxis internis, vel ad venam poplitis affixę: ſectio eiuſdem, aut venæ malleoli. Si autem vaſa in vterum deſinentia ſint clauſa, mercurialis herba tuſa,

linteo inuoluta pessi modo, noctu immittatur, appensa filo: ora enim hæc mirè aperit: idem potest melanthij farina, & mithridatios antidotus ad drachmam vnam, cum mastiches scriptulo vno: hæc enim nō solùm repellit, sed valentius attrahit, quod apophlegmatismo probat. Si hæc non sufficiant, opopanax, galbanum, sagapenum, hammoniacum, euphorbium paucum admota pectini, aut pesso immissa, mox prouocant: & cyclamini radix etiam super ipsam transeunti mulieri, menses prouocare putatur. Quorum acrium vsu multo, si ardor quidam mordax succedat, aqua rosarum, albumen oui, oleum violatum, & rosatum, lac, & similia, ex panno imponantur collo vteri.

Suffocationis ab vtero curatio.

SVffocatio ab vtero curatur, vapores ab vtero sursum ferri prohibentibus: vt, frictione, ligaturis dolorificis partium infernarum, cucurbitulis coxarum parti internę affixis: vt secta vena poplitis, vel malleoli, si à suppressis est mensibus hæc præfocatio, non autem si est à semine corrupto, ne hac phlebotome id in venas trahatur: debet enim per collum vteri vacuari titillatu digito lōgo obstetricis illito oleo irimo, lilio-

liliorum,laurino,in quo moschus, ambra, gallia sint dissoluta : vel zebet Arabibus dictum coëundi miram cupiditatem excitare solitum: vt, suffitu vteri per sedem perforatam, vel infundibulum, iucundo: ex gallia moschata,moscho,ambra, cinnamomo,caryophyllis,cum myrrha stacte (styracem liquidam vocant) in trochiscos formatis: vt grauiter olentibus naso admotis, vt assa fœtida, galbano, sagapeno, castorio carbonibus imposito,pennis, præcipuè perdicum, vstis, corio calceorum, præcipuè vsto in oleum lini mox imposito : id enim vapore per os recepto, etiam viperam ex ventriculo per sedem statim fugat. Ne autem postea ex seminis corruptione in id graue symptôma mulier incidat, si nubilis est, viro tradatur: si non vult nubere,aut monialis est, vena sæpe secetur, interdicantur vinum,carnes,oua,&c. sanguinem & semen augentia: imperentur labor multus,ieiunium: vsus agni,rutę, dauci,cumini,& cæterorum semen gigni prohibentium,vel genitum absumentiũ: quale est dauci se. drachma vna cum aqua artemisiæ pota: quibusdam secretum remedium. In nares ore insufflasse,vterum mox deturbat, vice cohibitæ respirationis, quã

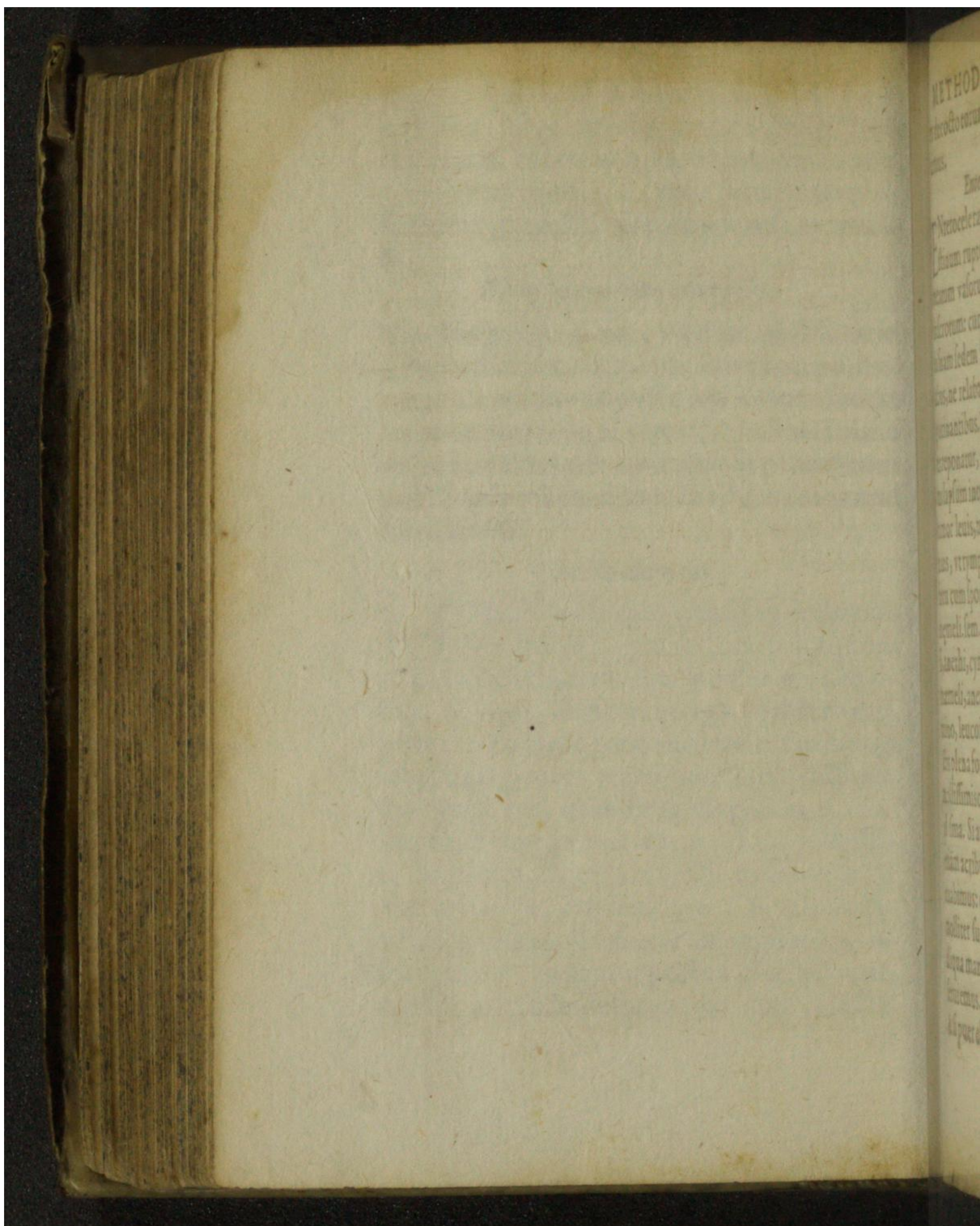
cohibeat ſæpe mulier impendente vteri ſuffocatu. Metrenchytæ vacui, ſiphonem collo vteri immiſiſſe, mox internum pulſorium retraxiſſe, vterum deorſum reuellit.

Rhagadum vteri curatio.

RHagades, rimæ quædam, & fiſſuræ in mulieribus curantur illitę ceſypo, butyro recenti ſine ſale vſto, vel oleo reſudāte ex nuce veteri dum vritur, vel oleo violato roſato, ducto per mortarium plumbeum piſtillo plumbeo, donec mellis habeat craſſitudinem.

Molæ curatio.

MOla, hoc eſt caro quædam informis deturbatur, præſertim priuſquam maior euaſerit, remediis menſes mouentibus. Si verò à flatibus vterus eſt diſtentus, purgato corpore toto iniiciantur primum inteſtinis, poſtea vtero, quæ flatus diſſipāt, diacyminum, dianiſum, diagalanga, diadaphnidum: immittantur quoq; peſſi illiti ſucco mercurialis, inſperſi melanthio. Si valentius vis, cardamomo: ſi valentiſſimum, galbano illinantur, & euphorbio inſpergantur, iungatur pecten oleo nucum, anethino, melle deſpumato. fiat inſeſſus

ex decocto eorum quæ menses mouere diximus.

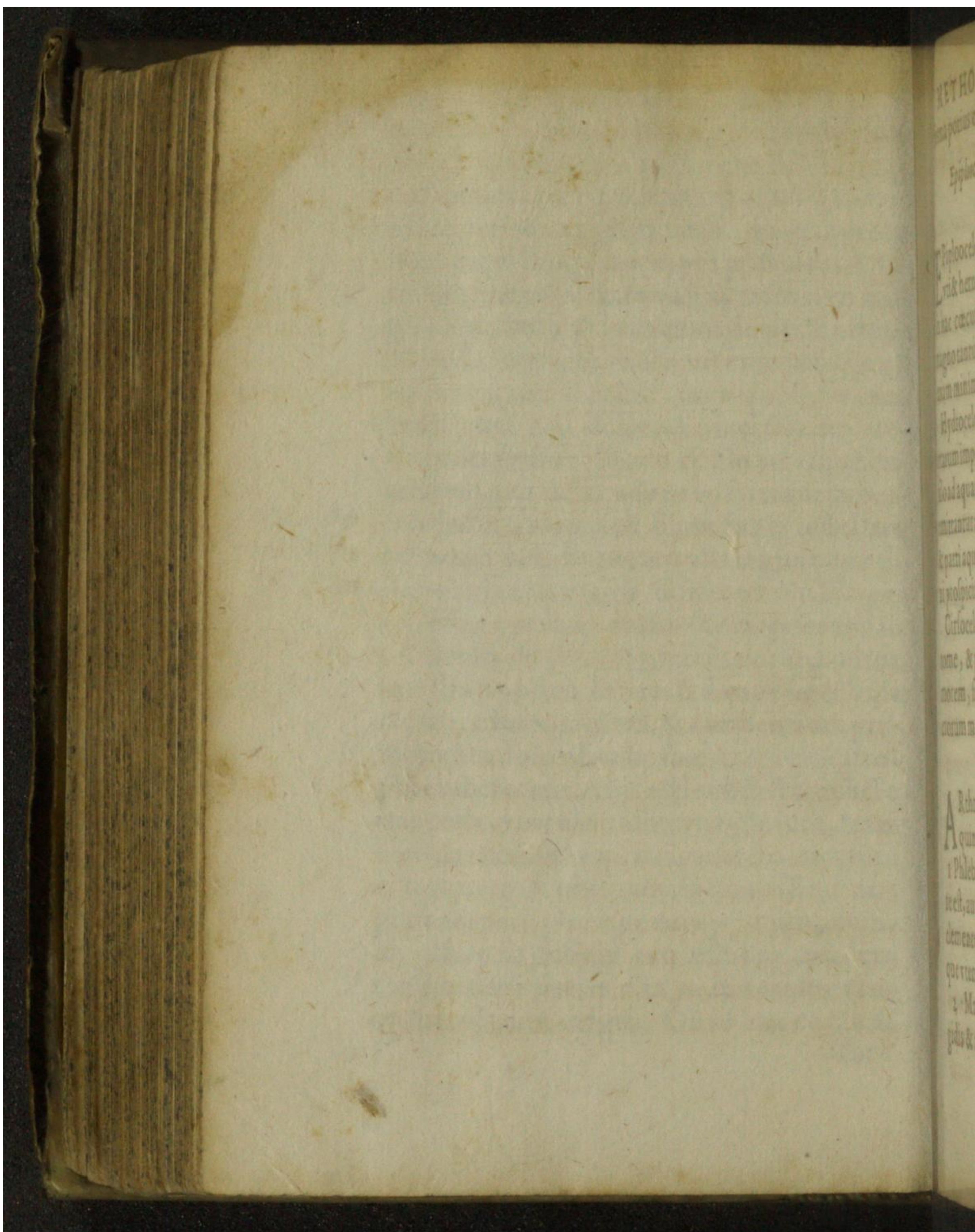
Enterocelæ curatio.

ENterocele ramicis species, in qua intestinum rupto peritonæo delabitur in meatum vasorum seminalium, aut etiam in scrotum: curatur primùm repellentibus in suam sedem intestinum, deinde continētibus, ne relabatur, & solutum peritonęum glutinantibus. Vt autem tutò citò indolenter reponatur, flatulenta vitentur: & si flatus lapsum intestinum iam distendū (quos tumor leuis, tansparens, digiti percussu sonans, vt tympanites ostendit) dissipentur fotu cum spongia ex decocto meliloti, chamęmeli. sem. vari, fœnic. lini, fœnigrę. anisi, anethi, cymini, & similium: vel oleo chamæmeli, anethi, amygd. dulc. ricinino, iasmino, leucoij, rutæ, vel cum vesica prædictis plena foueatur, vel ex fabis coquendo mollissimis cum aliquo oleo dicto, fiat cataplasma. Si autem stercus insit, clysteribus etiam acribus post mollientium vsum vacuabimus: dein cruribus elatis, & diductis molliter succutiemus: & si opus adiutrice aliqua manu comprimendo clementer subseruiemus. Retinetur autem subligaculo: & si puer est, & coxas elatiores aliquot dies

continet in lecto, vitatq; motus inordinatos, clamorem, tussim, sternutam. anhelit. cohibition. omnem repletionem, à natura vlcus peritonæi glutinatur. in grandioribus autem longum tempus postulat, & remedia præter dictam victus rationem magis exquisita: vt, ceratum de pelle arietis Matth. Gradi, cui simile est emplastrum cõtra rupturam Nicolai. Sunt qui ferro candenti partẽ qua descendit intestinum vrẽdo contrahunt: alij acu & filo ad vsque cauitatem qua descendunt vasa, carnem pertundunt: ablata acu filum super tessellam corneam vel eburneam astringunt quotidie magis atq; magis, donec totum filo perruperint: carne interim supercrescente in profundo, & meatus partem occupante, ne intestino postea sit via: sed caue ne & vasa cicatrice interna, dura, & eminentiore premas: nam dolorifica sic fuerit, & testẽ atrophia tabefecerit. Alij sectione facta, excectoque teste, vinculo vasorum omnium, & ambientis membrana, aut cauterio meatum contrahunt, & obturant: in qua castratione grandes natu plerique oris primùm, deinde corporis reliqui conuulsione tandem moriuntur: pueris alia inde accidunt incommoda non exigua. Ob id hæc curandi

Vide Alexãdrũ benedictum.

for-

forma potius omittenda eſt.

Epiploocelæ, Hydrocelæ, Cirſocelæ curatio.

EPiploocele ſimiliter curatur, ſed ęgrius, vti & hernia ſiniſtra, quàm dextra, quòd in hac cœcum inteſtinum delabi ſolitum, magno tantùm peritonęi hiatu excidit: illę etiam minimo meatu excidunt.

Hydrocele autem ſtercore vaccino, & caprarum impoſito curetur: id ſi nō ſufficiat, filo ad aquarum locum transfixo, paulatim emittantur aquæ, poſteà vlcus glutinetur, & parti aquas tranſmittenti: vt, hepati, lieni proſpiciatur.

Cirſocele autem poſt vacuatum phlebotome, & purgatione melancholicum humorem, ſi non cedat ferro candente, cancrorum modo eximantur varices.

Arthritidis curatio.

ARthritis à calida materia, curatur quinque his remediorum generibus.

1 Phlebotome partis oppoſitę, ſi à ſanguine eſt, aut materia ſanguini miſta: alioqui clementer purgamus. Repellentibus quoque vtendum: vt oleo roſato.

2 Materiæ feruorem remittentibus, frigidis & aſtringentibus: vt ſyrup. roſato, gra

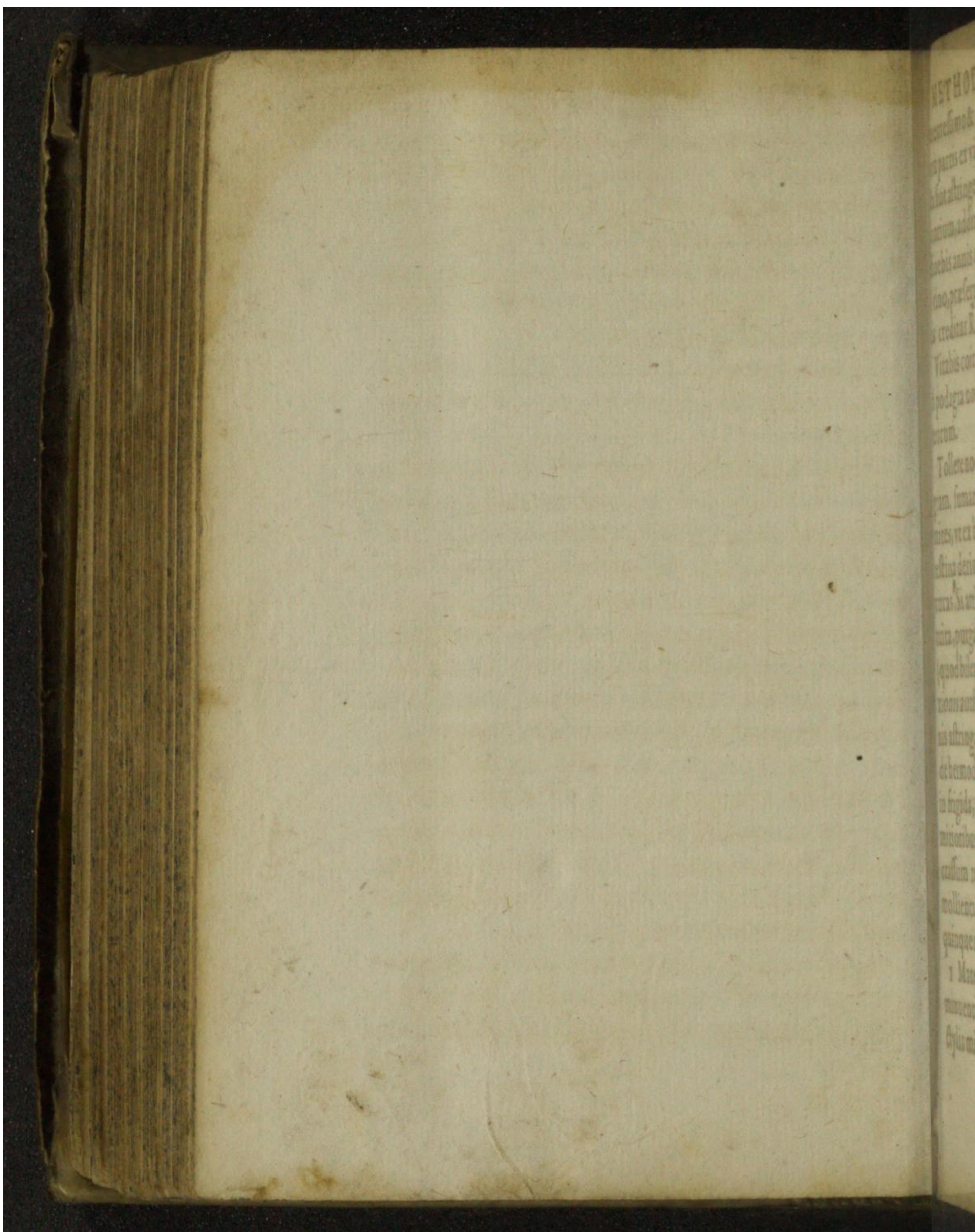
natorum, cum dupla aqua plantaginis, rosarum, ſolani, oxalidis, per dies quatuor quinque.

3 Eadem vacuantibus, vt catapotiis minoribus hermodactylorum à drach. vna ad ſcriptula. quatuor.

Auicen. cap. de caſſia.

4 Anôdynis à quibus incipiendum, & repellentibus: vt, farina hordei, vel caſſia fiſtula diſſoluta in oleo roſato, vel ſucco, aut aqua ſolani, plantaginis. Medulla quoque panis, præcipuè ſecalini, lacte macerata & parùm cocta: additis oui vitellis, & oleo roſato. Si autem dolor eſt intolerabilis, adde prædictis opij drachmam vnam, croci ad penetrationem parum. Si magnus ſentitur calor, muccago ex ſe. pſyllij integro extracta, cum aqua roſarum, vel ſolani, pauco etiam aceto ad penetrationem addito, cataplaſmatis modo appoſita, & dum caleſcit mutata, idq; ſæpe, eſt præſtantiſſimum remedium. Vel oleum roſatum, cui lumbrici terræ ſint incocti, frigidum applicetur. Si materia fluere deſijt, foueatur par vino rubro auſtero, cui chamæmelum, melilot. fœnum græc. aiuga neruis roborandis efficaciſſima herba, ſint incocta.

5 Id quod fluxit diſſipantibus: vt oleo chamęmeli, ſtercore vaccino, ſi potes quã recen-

recenteſſimo & calente. Præcauebis autem fotu partis ex vino nigro auſtero, cui incocta ſint aſtringentia: vt gallæ, balauſtia, malicorium, addito etiam alumine ſciſſili: abſtinebis annis aliquot, vel etiam tota vita à vino, præſertim vetere iam malo, ſi expertis creditur Raſi, Auic. Celſo.

Vitabis coitum, vt Gal. aphoriſmo: Pueri podagra non laborant ante vſum venereorum.

Tollere nodoſam neſcit medicina podagram. ſumantur bis in hebdomada pilulæ mites, vt ex hiera Rufi, quę materias ad inteſtina deriuent, ad articulos alioqui fluxuras. Si arthritis eſt à materia frigida, vt pituita, purga ſæpe, miſtis etiam cholagôgis (quod bilem miſtam habere conſueuit fluxionis authorem) & ſtypticis, vt vias fluxionis aſtringant. Quæ omnia præſtant pilulę de hermodactylis, addendo calidũ aliquid in frigida, aut frigidum in calida: ſed initio mitioribus vtendum eſt, ne tenue trahant, craſſum relinquant. Vino abſtinendum, mollientia digerentibus miſcenda. curatur quinque remediorum generibus.

1 Materiam aduertentibus, & clementer minuentibus, vt pilularum ex hermodactylis minorum Meſuæ ſcriptulis duobus,

rhabarbari ſcriptulo vno. vomitus etiam ſi facilis eſt, ſaluber.

2 Materiam coquentibus, & apparantibus: Primum melle roſato, deinde ſyrup. ſtœchados cum aqua bethonicæ, & abſinthij. Fugienda autem vretica, niſi exquiſitè purgato corpore: & neruis noxia: vt acetati ſyrup. & oxymelitis, oxyſacchariſque genera.

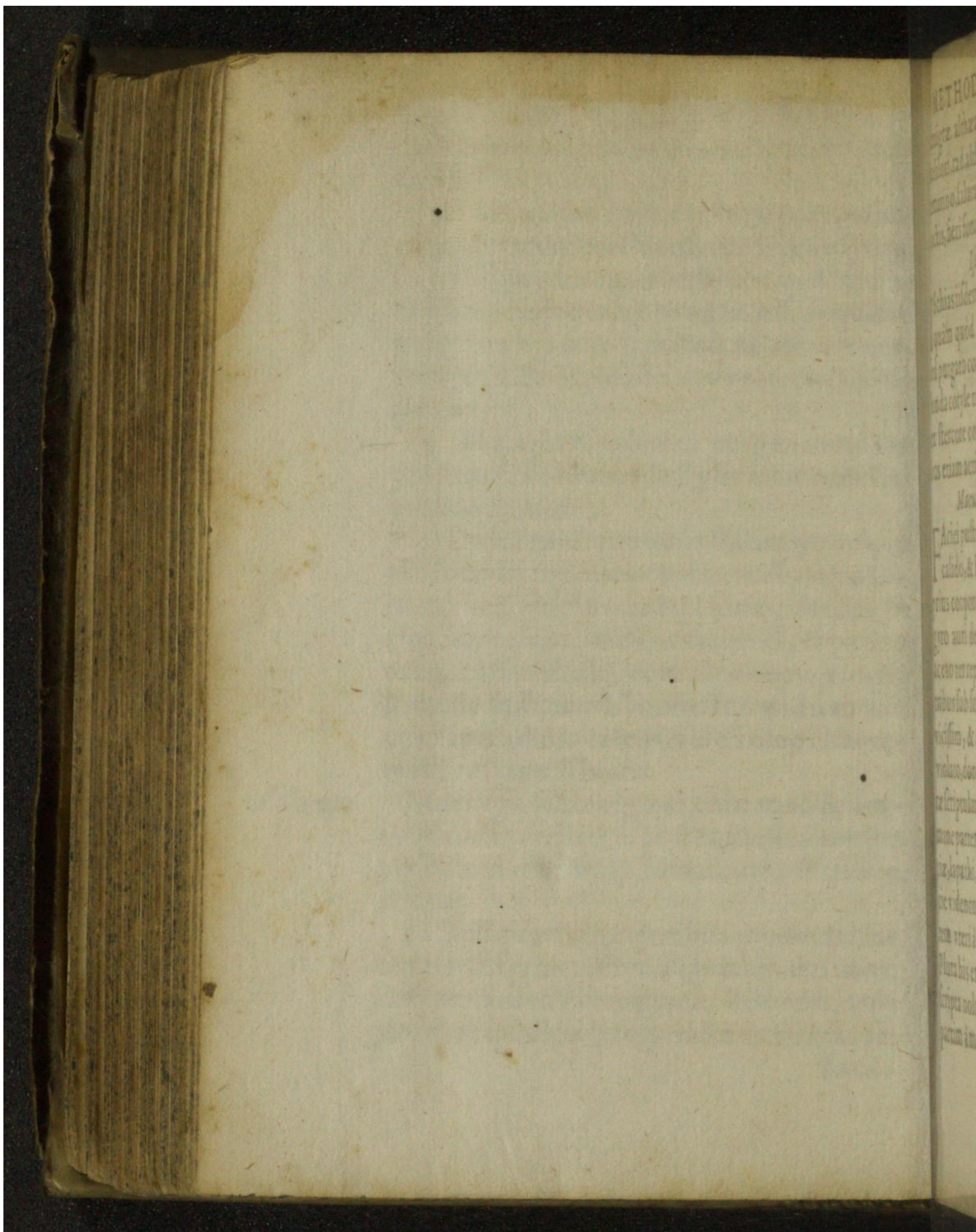
3 Materiam valenter purgantibus, vt pilularum de hermodactylis maiorum ſcriptulis quatuor.

4 Dolorem ſedantibus ſtatim principio adhibendis: vt, oleo chamæmeli, oleo lũbricorum, vulpino: cataplaſma quoq; ex farina fœnigræci, puluere meliloti, & pauco aceti, caſſia fiſtula, cum oleo chamæmeli, & melle ſufficienti, boum ſtercus, item vaccę ex ipſa adhuc calens, vel ex oleo chamęmeli, vulpino frixum.

Auicenn. Muccago ſe. fœnigręci cum aqua & aceto extracta, adiecto poſtea melle, multis probatum eſt efficax remedium, ſi triduo hæreat.

5 Reliquias digerentibus moderatè, ne tenui reſoluto craſſum, lapideam duritiem induat: vt oleo chamæmeli, liliorum, vulpino: cataplaſma quoq; valet ex farina, ſe.

fœni-

fœnigræ. althææ, lini, florib. chamæmeli, meliloti, rad. altheę. Poteſt ex iiſdem & roremarino, ſaluia, maiorana, abiga, in vino coctis, fieri fotus, balneum, ſuffitus.

Iſchiadis curatio.

ISchias iiſdem remediis curatur, præterquàm quòd repellentia non admittat, ſed purgato corpore, valenter foras ex profunda cotyle trahentibus: vt cataplaſmate ex ſtercore columbino indiget. Clyſteribus etiam acribus vtendum eſt.

Macularum faciei purgatio.

FAciei puſtulas, & maculas à ſanguine calido, & bilioſo naſci ſolitas, vacuato prius corpore, curabis linimento ex lithargyro auri dealbato maceratione bidui in aceto ter repetita: deinde horis duabus vel tribus ſub ſole in mortario ducatur, affuſo viciſſim, & aliquoties aceto puro, & oleo violato, donec craſſeſcat: tunc adde caphuræ ſcriptulum vnum, lithargyri vnc. vnam, mane partem ablue decocto maluæ, fumariæ, lapathi, violę nigræ. Eos qui leproſi facie videntur, paucis diebus ſanat, & ardorem vteri à materiæ mordacis transfluxu. Plura his ex Hippoc. Gale. aliis huc tranſcripta nolui: quod quę deſiderari poſſunt, partim à me inter docendum, partim à di-

ligenti lectore ſuffici facilè queant, ne quis primam manum hanc & rudem, parumq́ue digeſtam farraginem accuſet, in auditorum tantum gratiam foras prodeuntem: vt habeant exercitationis medicæ rudimentum quoddam, non opus abſolutum, ſed audiendo, abſoluendum.

FINIS.

MORBORVM INDEX.

CEphalalgia sanguinea 5
Cephalalgia biliosa 10
Cephalalgia pituitosa 13
Cephalalgia per consensum 19
Cephalalgia ab astu 19
Cephalalgia à frigore externo 20
Scot.ma 22
Phrenitis 23
Apoplexia 29
Apoplexia sanguinea 30
Apoplexia pituitosa 31
Caros siue arab. subeth 34
Catalepsis 36
Paralysis 38
Conuulsio 43
Epilepsia 50
Incubus 56
Melancholia morbus ibidem
Catarrhus 59
Ophthalmia 64
Visio imbecilla 68
Hypochyma siue suffusio 74
Hæmorrhagia è naribus 78

Cynanche 83
Tussis 87
Asthma 92
Pleuritis 96
Peripneumonia 102
Sputum sanguinis *ibidem*
Phthisis 106
Cordis palpitatio 111
Syncope 116
Cholera morbus 117
Imbecillitas ventriculi 121
Dolor ventriculi 126
Phlegmone ventriculi 129
Singultus 130
Appetentia immoderata 134
Hepatis dolor 135
Hepatis phlegmone 136
Hepatis imbecillitas 140
Icterus 143
Hepatis obstructio 147
Hydrops ascites 150
Hydrops tympanites 155
Hydrops sarcites 156
Splenis dolor 160
Colicus dolor 163
Alui fluor à catarrho 169
Λειεντερία 170
Dysenteria 173

Tines-

aesmus 179
lui fluor 180
churia 183
alculus renum 187
alculus vesica 191
ranguria 192
ictus sanguinis 194
iabete 196
mbrici 197
emorrhoïdes 199
i procidentia 204
ri exitus 205
nsium fluxus immodicus *ibid.*
sium suppressio 208
ocatio vteri 210
gades vteri 212
a *ibidem*
erocele 213
oocele, hydrocele, cirsocele 215
ritis 215
s 219
e faciei *ibidem*

FINIS.

Cynanche 8

Tussis 87

Asthma 92

Pleuritis 96

Peripneumonia 102

Sputum sanguinis ibidem

Phthisis 10

Cordis palpitatio 11

Syncope 11

Cholera morbus 11

Imbecillitas ventriculi 12

Dolor ventriculi 12

Phlegmone ventriculi 1

Singultus 1

Appetentia immoderata 1

Hepatis dolor 1

Hepatis phlegmone 1

Hepatis imbecillitas 1

Icterus

Hepatis obstructio

Hydrops ascites

Hydrops tympanites

Hydrops sarcites

Splenis dolor

Colicus dolor

Alui fluor à catarrho

Λειεντερία

Dysenteria

INDEX.

Tinesmus	179
Alui fluor	180
Ischuria	183
Calculus renum	187
Calculus vesicæ	191
Stranguria	192
Mictus sanguinis	194
Diabete	196
Lumbrici	197
Hæmorrhoïdes	199
Ani procidentia	204
Vteri exitus	205
Mensium fluxus immodicus	*ibid.*
Mensium suppressio	208
Suffocatio vteri	210
Rhagades vteri	212
Mola	*ibidem*
Enterocele	213
Epiploocele, hydrocele, cirsocele	215
Arthritis	215
Ischias	219
Maculæ faciei	*ibidem*

FINIS.

